ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

Waldorfská základní škola Lacerta

Motto: „Kde je tedy ta kniha, kde by si učitel mohl přečíst, co je pedagogika? To jsou děti samy!“
(Rudolf Steiner, 1924)

Waldorfská základní škola Lacerta, z.ú.

1 Identifikační údaje
1.1 Název ŠVP
1.2 Údaje o škola
1.3 Zřizovatel
1.4 Platnost dokumentu
2 Charakteristika školy
2.1 Úplnost a velikost školy
2.2 Umístění školy
2.3 Charakteristika žáků
2.4 Podmínky pro hygienické a bezpečné vzdělávání a život školy
2.5 Charakteristika pedagogického sboru
2.6 Formy spolupráce se zákonnými zástupci a dalšími sociálními partnery
2.7 Stálé projekty
2.8 Dlouhodobé projekty
2.9 Školní družina
2.10 Školní klub
2.11 Komunitní činnost – sociální klima a podpora pedagogického procesu
3 Charakteristika ŠVP
3.1 Zaměření školy
3.2 Výchovné a vzdělávací strategie
3.3 Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
3.4 Zabezpečení výuky žáků nadaných a mimořádně nadaných
3.5 Začlenění průřezových témat
4 Učební plán
4.1 Tabulace učebního plánu pro I. stupeň
4.2 Tabulace učebního plánu pro II. Stupeň
4.3 Poznámky k učebnímu plánu
5 Učební osnovy – charakteristika předmětu a výchovně vzdělávací kompetence
5.1 Český jazyk a literatura
5.2 Anglický jazyk

5.3 Německý jazyk
5.4 Kreslení forem
5.5 Matematika
5.6 Informatika
5.7 Člověk a jeho svět
5.8 Dějepis
5.9 Výchova k občanství
5.10 Fyzika
5.11 Chemie
5.12 Přírodopis
5.13 Zeměpis
5.14 Hudební výchova
5.15 Výtvarná výchova
5.16 Výchova ke zdraví
5.17 Tělesná výchova
5.18 Eurytmie
5.19 Člověk a svět práce
5.20 Dramatická výchova
5.21 Keramika a modelování
6 Hodnocení výsledků vzdělávání žáků
6.1 Způsoby hodnocení
6.2 Kritéria hodnocení
7 Autoevaluace školy
8 Změny ŠVP

1. Identifikační údaje

1.1 Název ŠVP: Waldorfská základní škola Lacerta

1.2 Údaje o škole:

NÁZEV ŠKOLY: Waldorfská základní škola Lacerta, zapsaný ústav
SÍDLO ŠKOLY: Dvořákova 1594/19, 669 02, Znojmo
ODLOUČENÉ PRACOVIŠTĚ: Loucká 656/21 669 02 Znojmo
JMÉNO ŘEDITELE ŠKOLY: Mgr. Alena Vavroušková
KONTAKT: 734 664 667
IČO: 217 24 989
RED-IZO: 691 018 629

1.3 Zřizovatel

ZŘIZOVATEL: Ústav: Waldorfská základní škola Lacerta, z.ú
ADRESA: Dvořákova 1594/19, 669 02, Znojmo
KONTAKTY: Mgr. Alena Vavroušková, 734 664 667

ZAKLADATELÉ ÚSTAVU:
Waldorf pro Znojemsko, z.s. se sídlem Na Hájku 227, Suchohrdly 669 02, IČ 21613443, tel.602 647 634
Mgr. Alena Vavroušková, Žleby 551/3, Znojmo 66902, tel. 734 664 667
Veronika Čapková, Dukelských hrdinů 2572/1, Břeclav 690 02, tel.776 332 499

1.4 Platnost dokumentu

PLATNOST OD: 1. 9. 2024
VERZE ŠVP: 1
ČÍSLO JEDNACÍ: WZL/78/2024
DATUM PROJEDNÁNÍ VE ŠKOLSKÉ RADĚ: 2.10. 2024
DATUM PROJEDNÁNÍ V PEDAGOGICKÉ RADĚ: 12.9. 2024

ředitel školy razítko školy

Alena Vavroušková

2. Charakteristika školy

2.1 Úplnost a velikost školy

Jsme menší soukromá škola, která bude poskytovat vzdělání od 1. do 9. ročníku pro asi 200 žákům. V době vzniku má 7. ročníků s 97 žáky. Prostory školy jsou pronajaté na základě dohody s Jihomoravským krajem a městem Znojmem.

2.2 Umístění školy

Škola je umístěna ve městě Znojmě. Sídlo školy s 5 třídami je umístěno v prostorách bývalého internátu SOŠ Dvořákova, které poskytl škole k užívání Jihomoravský kraj a 2 třídy jsou na odloučeném pracovišti v bývalé ZŠ Loucká, tyto prostory poskytlo škole město Znojmo.

2.3 Charakteristika žáků

Škola se zaměřuje na vzdělávání žáků ve věku 6-16 let. Přestože jsme škola soukromá, financovaná kromě příspěvku MŠMT, zejména díky školnému, dobrovolným a sponzorským darům, snažíme se být školou maximálně přístupnou pro děti ze všech sociálních vrstev. I proto se snažíme udržovat školné na nízké úrovni. Naši žáci a rodiče tak tvoří velmi pestrou směsici zájmů, talentů, národností, oborů či profesí. Někteří docházejí pěšky, jiní dojíždějí zdaleka, i z jiných okresů. Všechny však spojuje zájem se aktivně a pravidelně zajímat o vzdělávání, spoluvytvářet kulturu a jedinečnost školy, být její součástí a respektovat její pravidla a základní hodnoty. Toto je také základním kritériem pro přijetí do školního vzdělávání, (kromě ověření nezbytných předpokladů školní zralosti). Školu navštěvuje 0–5 % žáků cizích státních příslušníků.

2.4 Podmínky pro hygienické a bezpečné vzdělávání a život školy

Struktura pracovního a odpočinkového programu je dána rozvrhem pro výuku a rozvrhem pro volnočasové aktivity družiny a zájmových kroužků. Vyučování začíná dvouhodinovým blokem (dále jen epocha) naukových předmětů, který plně respektuje potřeby žáků s ohledem na jejich věk. Zahrnuje pohybové, rytmické, umělecké, pracovní, učební a vyprávěcí činnosti. Pro uvolnění a odpočinek slouží přestávky. Velká přestávka trvá 25 minut a poskytuje prostor pro občerstvení a pobyt na čerstvém vzduchu (v případě nepřízně počasí zůstávají žáci v budově školy) s pohybovými a herními aktivitami dle zájmu dětí a věkových skupin. Dále následuje výuka jazyků (anglický jazyk, německý jazyk), uměleckých předmětů (hudební výchova,

výtvarná výchova), pracovních činností (ruční práce, dílny) a pohybových aktivit (tělesná výchova, eurytmie). Pro trávení volného času je k dispozici zahrada, školní dvůr a hřiště v obou budovách.
Uspořádání školy je ve třídách s jednotlivými ročníky. Škola má k dispozici školní družinu a školní klub. Žáci mají zajištěno školní stravování v nejbližších školách. Obě stravovací zařízení se nachází ve vzdálenosti do 200 m od školy.
Vyučování probíhá v následujících jazycích a jazykových kombinacích: český, anglický, německý.
Bezbariérový přístup není zajištěn.
Škola nedisponuje odbornými učebnami.
Dále škola poskytuje žákům možnost pro připojení k internetu, využití pracovních stanic, bezdrátové připojení v celé škole.
Učitelé mají k dispozici v obou budovách sborovnu.
Škola v následujících oblastech úzce spolupracuje s externími specialisty:
profesní specialisté: ŠPZ, SVČ
protidrogová prevence: PPP, SPC, SVČ

2.5 Charakteristika pedagogického sboru

Pedagogický sbor tvoří kolegium učitelů. Jsou to třídní učitelé, učitelé jazyků a odborných předmětů, speciální pedagogové, vychovatelky školní družiny, školního klubu a asistenti pedagoga pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními. Ve škole působí výchovný poradce, školní metodik prevence sociálně patologických jevů a koordinátor enviromentální výchovy.
Prioritou školy je vzdělávání a výchova žáků podle poznatků o vývoji dětí a mládeže, proto je velký důraz kladen na další vzdělávání pedagogických pracovníků. Většina sboru je kvalifikována v oboru speciální pedagogiky a rovněž absolvovala specializační vzdělávání ve waldorfské pedagogice. Učitelé se pravidelně zúčastňují mnoha seminářů, tuzemských i zahraničních, většinou se týkají waldorfské výuky, ale jedná se i o odborné semináře jazykové, umělecké apod.
Snažíme se dlouhodobě budovat stabilní tým odborníků na vzdělávání dětí. Učitelé se snaží pomáhat dětem orientovat se v neustále se měnícím světě. Provázejí děti na cestě za poznáním. Pomáhají odhalovat silné stránky a jedinečnou vzdělávací cestu každého dítěte. Sbor v našem pojetí není jen prostý součet jednotlivců, ale vnitřně provázaný živoucí organismus, kde každý jednotlivec přispívá k fungování celku. Organismus, který neustále reflektuje skutečnost, vyvíjí se a zdokonaluje. Společně připravují výukový obsah a společně jím provázejí děti a poskytují jim zpětnou vazbu. Minimálním cílem je naplnění cílů stanovených Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání (RVP ZV), jinými slovy naplnění všech požadavků daných českou legislativou. Kromě toho se kolegium snaží působit v dalších oblastech, které vnímáme jako nepostradatelnou součást komplexního vzdělání, a které jsou popsány níže a jsou v souladu s platnými českými normami.

2.6 Formy spolupráce se zákonnými zástupci a dalšími sociálními partnery

Spolupráce s dalšími institucemi

Škola spolupracuje s institucemi: město Znojmo, Znojemská Beseda, Městská knihovna, Jihomoravské muzeum, Městské divadlo
Spolek rodičů
Školská rada
Školská poradenská zařízení, Labyrint – středisko výchovné péče, Kruh

Formy spolupráce se zákonnými zástupci a dalšími sociálními partnery

Spolek rodičů se školou úzce spolupracuje, podporuje její projekty a prezentuje dobré jméno školy na veřejnosti.
Při škole funguje Školská rada, jejímiž členy jsou volení zástupci zřizovatele, rodičů a učitelů. Rada se schází dle potřeby, minimálně však 2x za rok. Její členové jsou informováni o činnosti školy, jejích záměrech a dalším rozvoji a předávají tyto informace dále.
O výsledcích vzdělávání svých dětí jsou rodiče informováni pravidelně na třídních schůzkách a individuálních konzultacích a tripartitách. Mohou si také domluvit osobní konzultaci s třídním učitelem v rámci konzultačních hodin i mimo ně. Rodiče také hojně využívají ke komunikaci telefon či e-mailovou poštu. Waldorfská škola je svým fungováním založená na úzké spolupráci s rodiči a mnoho nadstandardních aktivit pro děti by bez pomoci a spolupráce rodičů nebylo pouze v silách pedagogů.

2.7 Stálé projekty

Společné akce žáků a rodičů:

Společné pro všechny třídy: Měsíční slavnosti – pravidelná setkávaní na měsíční slavnosti, kde jednotlivé třídy sdílejí skrze vystoupení, výstavy a ukázky z vyučování své výsledky a úspěchy za uplynulý měsíc. Měsíční slavnosti se stávají centrem života školy.
Vánoční jarmark – probíhá v adventním období ve waldorfských třídách formou dílniček. Je možné si zde vyrobit dárečky a ozdoby s vánoční tematikou, či zakoupit již hotové výrobky žáků školy a jejich rodičů. Výtěžek je věnován částečně na charitativní účely, částečně na zakoupení výukových pomůcek pro odborné předměty. Během jarmarku mohou probíhat také vystoupení žáků školy.
Michaelská slavnost: Slavnost při příležitosti svátku sv. Michaela. Jde o pomyslný boj s drakem – o prokázání odvahy.
Martinská slavnost: Slavnost při příležitosti svátku sv. Martina. Ústředním tématem je soucit, nesobeckost a štědrost.
Adventní spirála: Slavnost na začátku adventu symbolizující cestu ke světlu.
Tříkrálová slavnost: Lednová slavnost, která se koná na Tři krále.
Hromnice: Výroba hromniční svíčky.
Masopust: Vyrábí se masky a různé jednoduché hudební nástroje. Následně všichni vyjdou v průvodu, zpívají a tančí.
Vynášení Morany: Slavnost určená pro celou školu, pro rodiče. Průvod městem, který provází tanec, zpěv končí vhozením smrtky do řeky.
Svatojánská slavnost: Slavnost při příležitosti svátku sv. Jana, kdy se země otevírá a vydává lidem čistého srdce své poklady.
Řecká olympiáda: Žáci 5.třídy se setkávají s jinými žáky waldorfských škol a společně prožijí v duchu kalokagathia disciplíny řecké olympiády.

Rytířská slavnost: Jde o slavnost hlavně pro 6. třídu, která ji má organizačně na starost. Celá slavnost se nese v duchu středověku, kdy jsou žáci připravování na vstup do dospělosti a seznámeni s chováním ke druhým lidem a slabším.
Duhové divadlo: Projekt založený na spolupráci s ostatními waldorfskými školami. Je koncipován jako přehlídka divadelních představení žáků 8.ročníků waldorfských škol.

Mimo tyto tradiční slavnosti pořádají jednotlivé třídy samostatné projekty jako např. čištění studánek apod.
V rámci třídních projektů jsou po zvážení učitele zařazovány i školní výlety a tematické exkurze, školy v přírodě, sportovní kurzy apod.

2.8 Dlouhodobé projekty

V každém školním roce realizujeme několik projektů, jejichž téma volí vyučující podle věkových skupin, náplně učiva nebo aktuálního dění ve společnosti. Některé projekty jsou třídní, jiné celoškolní. O zapojení do projektů se rozhodují žáci se svým třídním učitelem.
Na úrovni celoškolních projektů rozhoduje o organizaci a realizaci kolegium učitelů.
Divadelní představení
Čtenářská slavnost ve 2. třídě
Plavání pro 3. a 4. třídu
Dopravní výchova a návštěva dopravního hřiště ve 4. třídě
Kniha o zvířeti ve 4. třídě
Setí obilí ve 3. třídě
Stavba domků v rámci epochy řemesel (3. třída)
Ročníková práce v 8. třídě
Dle aktuálních možností zařazujeme témata: Biomy země, Voda a půda, Stát a ústava ČR, ekologie a energie a další.
Den stromů (výsadba)
Slavnosti školy přístupné veřejnosti
Interní setkání učitelů waldorfských škol v ČR (další vzdělávání)
Šablony MŠMT

2.9 Školní družina

Školní družina (dále jen ŠD) je základním článkem zařízení výchovy mimo vyučování. ŠD není pokračováním školního vyučování, ani ho nikterak nenahrazuje. Hlavním posláním je zabezpečení výchovného působení, sociálního kontaktu mezi vrstevnickými skupinami, aktivního odpočinku a relaxace žáků. Vhodné střídání práce a odpočinku přispívá k odstranění únavy z předchozí školní činnosti, učí děti ušlechtilé zábavě, pomáhá uspokojovat a rozvíjet jejich kulturní potřeby a rozmanité zájmy.

2.10 Školní klub

Školní klub (dále jen ŠK) je v provozu pět dní v týdnu po dobu volných hodin před odpoledním vyučováním a také po skončení vyučování. Dojíždějící žáci jej mohou využívat také před začátkem vyučování. Školní klub má své vyhrazené prostory, případně jsou využívány kmenové třídy. Ve svém volném čase, který žáci v ŠK tráví, se věnují převážně sportovním aktivitám, stolním společenským hrám, četbě knih a časopisů či odpočinku a relaxaci. V rámci školního klubu mohou žáci navštěvovat kroužky vedené vychovatelem ŠK. Často pobývají ve ŠK také v době, kdy čekají na zájmové kroužky školní i mimoškolní.

2.11 Komunitní činnost – sociální klima a podpora pedagogického procesu

Myšlenka „otevřené školy“ je obrazem volného toku informací, znalostí a dovedností mezi různými skupinami občanů, které vede k rušení bariér mezi školou, rodiči, žáky, učiteli, samosprávou, dobrovolníky, podnikateli apod. a v důsledku budování kvalitního sociálního klimatu na škole vede i ke zkvalitňování způsobů vzdělávání. Základem „otevřené školy“ je vzájemný partnerský přístup všech členů společenství – žáků, učitelů i rodičů. Žáci jsou podporováni, aby se účastnili života komunity. Tímto způsobem mohou využít vědomosti ze školy v reálné životní situaci. Rozvíjí to jejich smysl pro občanství a buduje schopnosti, sebeúctu a sebedůvěru. Žáci, kteří nedosahují výborných školních výsledků, mohou často zazářit jako dobrovolníci. Vytvoření dobrých vztahů s dospělými lidmi, rodiči, učiteli, ale i širokou veřejností je důležitý prvek v jejich vývoji. Dobrá školní komunita také podporuje rodiče a členy komunity, aby se stali dobrovolníky a nabízeli své schopnosti škole a místní obci.

3. Charakteristika ŠVP

ŠVP WZŠ Lacerta byl zpracován tak, aby odpovídal upraveným požadavkům RVP ZV 2023. Každý učitel se musí vypořádat s nějakým vzdělávacím programem. Waldorfského učitele se to týká v ještě větší míře, neboť právě ve waldorfské škole se vzdělávací program musí vytvářet, aktualizovat a realizovat v neustálém dialogu s vyvíjejícím se dítětem: vlastním „vzdělávacím programem“ je samo dítě. Podoba vzdělávacího programu waldorfské školy směřuje k tomu, aby učitel chápal dítě v jeho vývoji a naučil se správně číst projevy jeho bytosti, aby mu potom prostřednictvím obsahu vyučování mohl pomáhat v rozvoji. Přitom "jak" je přinejmenším stejně významné jako "co". Tento vzdělávací program je tedy v zásadě nutné chápat jako příklad ŠVP, který se snaží současnou vzdělávací praxi školy vtělit do poměrně úzkých požadavků vnějšího rámce.

3.1 Zaměření školy

Škola vychází z principů výuky waldorfské pedagogiky. Je členem Asociace waldorfských škol České republiky. Především reflektuje poznatky a zkušenosti těchto škol v české vzdělávací soustavě a přizpůsobuje pedagogiku waldorfských škol místním podmínkám a zdejšímu kulturně-společenskému i pedagogickému prostředí. Jedná se o vzdělávací cestu, která má jasnou pedagogickou koncepci a dnes již známé výstupy i výsledky, která se snaží přispět k vnitřní proměně českého školství a jež se v jeho rámci podílí na uplatňování zásadního principu plurality a svobody.

Vzdělávací program obsahuje a rozpracovává všechny vzdělávací oblasti Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Za klíčový a rozhodující považuje přitom požadavek moderní pedagogické vědy i pedagogické praxe, aby měly učební dokumenty i didaktika a metodika vyučování základ v pedagogické antropologii a rovněž ve vývojové psychologii.

Waldorfská pedagogika vychází z myšlenek filozofa a pedagoga Rudolfa Steinera. Výuka je založena na zákonitosti vývojových kroků dítěte a mladého člověka, proměn a rozvoje jeho vztahu ke světu a jeho schopnosti učit se. Učební plán, metody a obsahy výuky jsou přizpůsobeny tomuto vývoji.

Výchova a výuka je proto vývojovým procesem, učební plán je sestavený podle potřeb a postupně se rozvíjejících schopností dítěte. Důležitým cílem výuky a výchovy dítěte je jeho všestranný rozvoj v praktických i uměleckých oborech – v učebním plánu waldorfské školy jsou proto zastoupena obě tato hlediska. Schopnosti a nadání dětí se velmi odlišují, a proto nalezneme vedle „tradičních" předmětů např. pletení, tkaní, dřevořezba, atd. Tato rozmanitost nabídky umožňuje každému dítěti najít pro sebe v učebním plánu něco, v čem bude mít šanci vyniknout – stírají se tak rozdíly mezi méně a více nadanými nebo zručnými.

Výkony žáků nejsou motivovány známkovým hodnocením, ale prožitkovým charakterem výuky, který vzbuzuje živý zájem o probíranou látku. Vysvědčení má formu slovního hodnocení, které charakterizuje všechny přednosti i nedostatky dítěte, jeho pokroky i obtíže v uplynulém školním roce. Hodnocení chápe waldorfská pedagogika jako prostředek k podnícení dalšího rozvoje a seberozvoje žáka. Obsah vzdělávání, osvojování poznatků, znalost faktů a s nimi spojených dílčích dovedností a návyků nejsou chápány jako cíl vzdělávání. Pro život a práci ve waldorfské škole platí zásada, že spolupráce žáků převažuje nad jejich vzájemnou soutěživostí. Pouze v 8. a 9. ročníku (nebo v případě v nižším ročníku při přechodu na jinou školu) se z důvodu požadavku přijímacího řízení na střední školy převádí slovní hodnocení na hodnocení známkové.

V učebních plánech se projevuje snaha nenadřazovat žádný předmět či skupinu předmětů nad druhé a všechny předměty jsou určeny pro všechny žáky. Všichni se tak účastní i práce se dřevem a kovem, pletou, háčkují. Smyslem je dát všem dětem široký základ – každý z předmětů rozvíjí dílčí aspekty široké palety lidských kvalit. V plánu je dále co nejvíce zohledňováno co možná největší prolínání jednotlivých témat. Ve vyučování je snaha stavět mosty mezi jednotlivými obory a předměty, představovat dětem svět ve vzájemných vztazích a ve vztahu k člověku.

V učebním plánu se také projevuje snaha o soulad mezi vědou, uměním a duchovními hodnotami, jinak také mezi pravdou, krásou a uměním. V prvních letech školní docházky je vyučování zaměřeno na prožívání světa. Učitel oslovuje dítě umělecky například prostřednictvím obrazů, a to nejen pouze viditelných, ale především slovních, tedy vzniklých z vyprávění, která vyvolávají názorné představy. Stejně důležité je působení hudby, pohybového umění, malířství, básnictví a hry. Děti v tomto období především napodobují a na to je brán ohled ve výuce. V dalších letech převažuje snaha dětí uvědomit si více sám sebe, žáci přijímají vše spíše s kritikou a je potřeba jim pomoci vytvořit si schopnost poznávat zákonitosti světa a rozvíjet kauzální myšlení. Tato snaha se projevuje především v závěrečných ročnících v období puberty.

V jednotlivých předmětech, oblastech a tématech učitel usiluje především o osvětlení základních principů. Volí jasné příklady, které jsou blízké dětem daného věku a nesnaží se zahrnovat žáky encyklopedickými přehledy. Výuka by měla být co nejnázornější, žáci by měli mít možnost sami si co nejvíce věcí vyzkoušet. V metodách, jimiž učitelé waldorfských škol uvádějí své žáky do učiva, hraje důležitou roli obraz, rytmus a pohyb.

Vyučování hlavních předmětů (matematika, český jazyk a literatura, fyzika, chemie, přírodopis, dějepis, zeměpis a další) probíhá v tzv. epochách. Jedná se o dvouhodinový (110 min.) vyučovací blok, který se ještě dále dělí na část rytmickou, hlavní vyučovací a vyprávěcí. Po dobu 3 až 4 týdnů při

něm učitel rozvíjí jedno dané téma (např. matematické operace, stavba domu, dějiny Řecka), přičemž tímto tématem se prolínají další výukové dovednosti. Další předměty (cizí jazyky, tělesná, pracovní a hudební výchova, eurytmie apod.) se vyučují v klasických vyučovacích hodinách (45 min.) Ve škole nejsou používány učebnice, jejich roli plní materiály, které si učitel sám nebo ve spolupráci s kolegy vybírá nebo vytváří. Knihy doplňují vyučování (např. cvičebnice a atlasy), nejsou ale hlavním prostředkem výuky, neboť postrádají vztah ke konkrétní pedagogické situaci. Velký význam proto mají epochové sešity žáků, které při přípravě učebnice nahrazují. Na pouti základní školou provází dítě po celou dobu třídní učitel, který v epochách vyučuje obvykle všechny hlavní předměty. Učitelé se snaží o rozvinutí všech vloh svých žáků do té míry, aby byli v dospělosti schopni vlastní orientace, samostatného, odpovědného a sociálně pozitivně zaměřeného jednání a myšlení.

Základem školy je společenství žáků, učitelů a rodičů, a proto je nutné neustále udržovat a rozvíjet vzájemný kontakt a spolupráci s rodinami. V tomto ohledu klade waldorfská škola mnohem větší nároky jak na učitele, tak i na rodiče žáků.

Žijeme v době velmi bouřlivého rozvoje naší civilizace. Nemalou měrou k němu přispívá i závratné tempo vývoje informačních technologií. Na jedné straně je velmi snadné vyhledat téměř jakoukoliv požadovanou informaci a na straně druhé se vývoj mění takovým tempem, že získaný poznatek stárne a je nutné jej neustále aktualizovat. Tradiční přístup ke vzdělání – vybavit jednou provždy žáka veškerým teoretickým poznáním o světě a společnosti, v níž žije – se tedy v dnešní době ukazuje jako překonaný. Do popředí vstupují lidské vlastnosti – zodpovědnost, kreativita, zájem o věc, spolehlivost. A to jsou oblasti, na které se waldorfská pedagogika zaměřuje.

V každém školním roce probíhá mnoho akcí – projektů, při kterých se schází rodiče, děti a učitelé. Některé jsou otevřeny i veřejnosti. Jsou to slavnosti při příležitosti křesťanských svátků: Michaelská, Martinská, Svatojánská, Tříkrálová slavnost. Dále pravidelně každý rok pořádáme Adventní a Velikonoční slavnost a další akce, při kterých se rodiče, děti a učitelé vzájemně setkávají a blíže poznávají. Jednotlivé třídy jezdí také na výlety, školy v přírodě, lyžařský kurs atd. Součástí výuky je mnoho exkurzí a výukových programů mimo školní budovu, v přírodě apod.

Základní vzdělání je neodmyslitelnou součástí života každého jedince. Mělo by reflektovat na očekávání a individuální potřeby každého jedince, ale i pružně reagovat na potřeby a stav současné společnosti.

Dnešní mladí lidé by měli:

- pružně komunikovat s okolím
- být kreativní a tvořivý
- být dobře jazykově vybavení.

Z těchto požadavků dnešní doby vychází i hlavní priority školy.

Hlavní priority školního vzdělávacího procesu
Výuka cizích jazyků – prohlubování jazykových dovedností
Ruční práce – seznámení s různými materiály, posílení vůle.
Otevřená komunikace mezi žáky a dospělými, mezi žáky navzájem

Škola spoluutváří dětskou osobnost. Zajímá nás, jaký člověk vyroste z našeho žáka, nejenom co vše bude znát a umět.

3.2 Výchovné a vzdělávací strategie

3.2.1 Cíle základního vzdělávání

Cíle vzdělávacího procesu naší školy vycházejí z obecných cílů základního vzdělávání.

Umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení:

- samostatná organizace vlastní činnosti
- vlastní úsudek
- iniciativa, tvořivost, zodpovědnost
- komunikační dovednosti, spolupráce, práce ve skupině
- zařazování metod, které podporují kreativitu
- využívání kladného hodnocení
- osobní příklad
- poznávání vlastních možností

Podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů

- uplatňování mezipředmětových vztahů
- rozvíjení schopnosti logického uvažování
- netradiční způsoby řešení
- vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci

Vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci

- umění naslouchat a porozumět druhému
- respektování názorů ostatních
- práce a komunikace ve skupině

Rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých

- práva a povinnosti žáků, učitelů
- spolupráce žáků ve výuce
- zodpovědnost za společné výsledky práce
- spolupráce s rodiči

Při**pravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a plnili své povinnosti**

- dodržování mravních hodnot a slušného jednání
- nést důsledky za svá rozhodnutí

Vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací, rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, svému prostředí i k přírodě

- otevřené a kultivované projevování svých citů
- ohleduplný a citlivý vztah k lidem, k přírodě a ke kulturním a etickým hodnotám
- schopnost ovládat negativní emoce

Učit žáky aktivně rozvíjet a chránit své fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný

- prevence šikany a násilí
- vytváření dobrých vztahů ve škole
- respektování spolužáků a všech zaměstnanců školy
- dodržování pitného režimu
- zdravé stravování

Vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi

- integrace žáků vyžadujících speciální péči
- otevřenost vůči spolužákům

- porozumění odlišnému způsobu života lidí z jiných kultur
- ohleduplnost vůči všem lidem

Pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci

- sebehodnocení žáků
- osvojování základních pracovních dovedností a návyků

3.2.2 Klíčové kompetence

Klíčové kompetence mají žákům pomáhat při získávání všeobecného vzdělávání. Úroveň klíčových kompetencí získaných na základní škole tvoří základ pro další celoživotní učení a orientaci v každodenním praktickém životě.

Kompetence k učení

- Umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení:
- Během výuky klademe důraz na čtení s porozuměním, práci s textem, vyhledávání informací.
- Žáky vedeme k sebehodnocení.
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady, podněcujeme jejich tvořivost.
- Učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos.

Kompetence k řešení problému

- Podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů:
- Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit.
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- Starší žáci připravují různé aktivity pro mladší spolužáky (divadlo, soutěže).
- Žáky vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vést žáky k všestranné a účinné komunikaci:
- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň věnovat pozornost názoru jiných.

- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme žáky ke spolupráci při vyučování.
- Podporujeme komunikaci s jinými školami u nás i v zahraničí (partnerské waldorfské školy).

Kompetence sociální a personální

- Rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci vlastní a druhých:
- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech.
- Usilujeme o to, aby žáci prokázali schopnost střídat role ve skupině.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme je zároveň k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Chceme žáky naučit základům kooperace a týmové práce.

Kompetence občanské

- Připravovat žáky jako svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňující svá práva a plnící své povinnosti:
- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování.
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).
- Připravujeme žáky jako svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňující svá práva plnící své povinnosti.
- Rozvíjíme dovednosti pohotově reagovat v nenadálých krizových situacích, rozhodnout se a poskytnout účinnou pomoc.
- Postupně budujeme schopnosti vciťovat se do situací jiných lidí a být vnímavý ke svému okolí.
- Vytváříme povědomí o kulturním dědictví, práci a tradicích předchozích generací.
- Žáky zapojujeme do mezinárodních projektů, kde se prakticky seznamují s kulturou jiných národů.

Kompetence pracovní

- Pomáhat žákům poznávat a rozvíjet své schopnosti i reálné možnosti a uplatňovat získané vědomosti a dovednosti při profesní orientaci:
- Vedeme je k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.
- Pomáháme žákům poznávat a rozvíjet své schopnosti i reálné možnosti a uplatňovat získané vědomosti a dovednosti při profesní orientaci.
- Propojujeme znalosti získané v různých oblastech a předmětech a využíváme je při praktických činnostech.
- Vedeme žáky k používání nástrojů a vybavení v rámci stanovených pravidel a k přizpůsobení se okolním podmínkám a zásadám bezpečnosti.
- Budujeme schopnost manuální spolupráce mezi spolužáky.

Kompetence digitální

- Pomáhá žákům orientovat se v digitálním prostředí a vést je k bezpečnému, sebejistému, kritickému a tvořivému využívání digitálních technologií při práci, při učení, ve volném čase i při zapojování do společnosti a občanského života.
- Získává, vyhledává, kriticky posuzuje, spravuje a sdílí data, informace a digitální obsah, k tomu volí postupy, způsoby a prostředky, které odpovídají konkrétní situaci a účelu.
- Předchází situacím ohrožujícím bezpečnost zařízení i dat, situacím s negativním dopadem na jeho tělesné a duševní zdraví i zdraví ostatních; při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí jedná eticky.
- Chápe význam digitálních technologií pro lidskou společnost, seznamuje se s novými technologiemi, kriticky hodnotí jejich přínosy a reflektuje rizika jejich využívání.

Náš školní vzdělávací program klade důraz na **všestranný rozvoj osobnosti každého jedince**.

Tyto hlavní a nadřazené cíle v sobě zahrnují širokou škálu méně komplexních a nižších záměrů a cílů. Týkají se schopností, které souvisí s osvojením a aplikací jednotlivých oblastí poznatků a vědomostí a řady dílčích dovedností, zprostředkovaných vzdělávacím působením. Veškeré vzdělávání je založeno na poznávání, respektování a rozvíjení individuálních potřeb, možností a zájmů každého žáka. Včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, a to tak, aby se žák optimálně vyvíjel a dosahoval svého osobního maxima. Vzdělávání buduje předpoklady k tomu, aby byl žák schopen převzít zodpovědnost a péči za svůj budoucí osobní, občanský i pracovní život, aby jeho výchova a vzdělávání přešly přirozeným způsobem do sebevýchovy a sebevzdělávání, aby žák svůj život vedl ve smyslu vyváženého a všestranného uplatňování svých lidských kvalit. Za těchto předpokladů bude žák nejen schopen dostát požadavkům, které na něj moderní společnost klade, ale může být i zdrojem poznání, tvořivosti, produktivity a inovace ve všech oblastech společenského života. Převezme tak i osobní spoluzodpovědnost za další kulturní a civilizační pokrok.

3.3 Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění či užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám žáka. Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou. Ve škole se snažíme zajistit, aby se každému žáku dostalo takových podpůrných opatření, které vhodným využitím pomohou přizpůsobit výuku individuálním potřebám dítěte tak, aby se mohlo optimálně a harmonicky vyvíjet a dosahovat svého osobního maxima i v třídním společenství. Ke vzdělávání jsou přijímáni žáci na základě doporučení poradenského zařízení (PPP, SVP, SPC).

Každému z žáků je třídním učitelem (ve spolupráci se všemi vyučujícími) vypracován na základě žádosti rodičů individuální vzdělávací plán tak, aby byly využity všechny možnosti a schopnosti žáka a poskytnuta veškerá pomoc vyplývající z přiznaných podpůrných opatření (úprava očekávaných výstupů, obsahu učiva, asistent pedagoga atd.) Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je naplňováno v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb. v platném znění a vyhláškou 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných v platném znění.

KONCEPT PORADENSKÝCH SLUŽEB ZAJIŠŤOVANÝCH PŘÍMO NA ŠKOLE

Zodpovědné osoby a jejich role v systému péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami:
Třídní učitel (TU) - respektuje individuální vzdělávací potřeby žáků, využívá doporučených podpůrných opatření, poskytuje konzultace rodičům, žákům a učitelům, spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními, podílí se na tvorbě IVP, PLPP, vede a spolupracuje s asistentem pedagoga.
Výchovný poradce (VP) - koordinace činnosti, pedagogický pracovník pověřený spoluprací se školskými poradenskými zařízeními, úzce spolupracuje s dalšími odborníky, zajišťuje poradenskou pomoc dětem, rodičům a učitelům, má přehled o odborných pracovištích, předává rodičům kontakty, vede přehled žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.
Speciální pedagog (SP) – zajišťuje speciálně pedagogickou péči a poradenskou pomoc dětem, úzce spolupracuje s třídními učiteli, má přehled o kompenzačních pomůckách, speciálních učebnicích a učebních pomůckách, kterými škola disponuje.
Školní metodik prevence (MP) - zajišťuje poradenskou pomoc dětem, rodičům a učitelům, zajišťuje a koordinuje práci jednotlivých učitelů a externích spolupracovníků v rámci prevence rizikového chování, podílí se na analýze současného stavu a zároveň na řešení jednotlivých problémů, zprostředkuje a zajišťuje spolupráci školy s orgány státní správy a s dalšími odborníky.

Pravidla pro zapojení dalších subjektů
Při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami naše škola spolupracuje prioritně s těmito ŠPZ: Pedagogicko-psychologickou poradnou Znojmo a speciálními pedagogickými centry dle potřeb žáků. S ostatními subjekty bude škola spolupracovat v souladu s doporučením poradenských zařízení.

3.3.1 Podpůrná opatření prvního stupně
Podpůrná opatření prvního stupně poskytuje žákům škola – učitelé, a to úpravou metod, postupů, forem, prostředků a hodnocení vzdělávání. Žákům je zpravidla třídním učitelem nebo učitelem jednotlivých předmětů zpracován písemný Plán pedagogické podpory (dále jen PLPP) dle vzoru ve vyhlášce č. 27/2016 Sb. Podle PLPP pracují učitelé s žáky 3 měsíce. Před jeho zpracováním budou probíhat rozhovory s jednotlivými vyučujícími s cílem stanovení např. metod práce s žákem, způsobů kontroly osvojení znalostí a dovedností. Výchovný poradce stanoví termín přípravy PLPP a organizuje společné schůzky s rodiči, pedagogy, vedením školy i žákem samotným. V případě, že PLPP sestavený učiteli nebude v době jeho tříměsíční platnosti dostatečně

účinný a potíže žáků se budou i přes nastavená podpůrná opatření zhoršovat, bude žák odeslán s informovaným souhlasem zákonného zástupce žáka k vyšetření do školského poradenského zařízení (dále jen ŠPZ).

3.3.2 Podpůrná opatření druhého stupně

Za spolupráci se ŠPZ odpovídá v naší škole výchovný poradce. Stanoví-li ŠPZ po vyšetření žáka a po dohodě s vedením školy podpůrná opatření 2. stupně, budou žákovi poskytnuta stanovená podpůrná opatření, v případě nutnosti bude podle doporučení ŠPZ žákovi vypracován individuální vzdělávací plán dle vyhlášky 27/2016 Sb. Dle doporučení ŠPZ je možné zařadit do učebního plánu žákům hodiny speciálně pedagogické péče.

3.3.3 Podpůrná opatření třetího až pátého stupně

Stanoví-li ŠPZ po vyšetření žáka a po dohodě s vedením školy podpůrná opatření 3. stupně až 5. stupně (a jde-li o žáka s LMP), bude žákovi vytvořen IVP dle vyhlášky 27/2016 Sb. V IVP vychází škola z doporučené minimální úrovně výstupů v upraveném RVP ZV s přihlédnutím ke SVP žáka za využití metodického průvodce www.rvp.cz/pruvodce. Tento průvodce stanovuje obsahy očekávaných výstupů pro každý ročník. Dle doporučení ŠPZ je možné zařadit do učebního plánu žákům hodiny speciálně pedagogické péče.

3.3.4 Obecné zásady uplatňované při výuce žáků s SVP

Výuka žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je vedena pedagogickými pracovníky vzdělanými v oblasti speciální pedagogiky.

Uplatňované metody a formy práce s žáky se SVP

· cvičení na rozvoj grafomotorických dovedností
· cvičení koncentrace pozornosti
· cvičení pravolevé orientace
· cvičení na rozvoj percepce
· cvičení pozornosti
· cvičení prostorové orientace
· relaxační techniky pro žáky s poruchou aktivity a koncentrace pozornosti
· psychomotorická cvičení

Výchovné zásady, které uplatňujeme při práci s žáky se SVP

· vytváření klidného prostředí
· jasně stanovený řád
· důslednost
· orientace na kladné stránky žákovy osobnosti, možnost prožití úspěchu

· usměrňování aktivity žáka
· střídání činností
· poskytování delšího času na vypracování a kontrolu úkolů
· ocenění projevené snahy
· preference ústní formy ověřování znalostí
· vynechání nebo omezení psaní časově limitovaných písemných prací

Organizace speciální pedagogické péče stanovené ŠPZ
Jako podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou v naší škole zařazeny podle doporučení ŠPZ a přiznaného stupně podpory tyto předměty speciálně pedagogické péče: hodiny speciálně pedagogické péče, hodiny pedagogické intervence. Vzdělávací obsah těchto lekcí přizpůsobujeme vzdělávacím možnostem a předpokladům žáka s přiznanými podpůrnými opatřeními v rámci IVP. Hodiny speciálně pedagogické péče zajišťuje pedagog vzdělaný v oblasti speciální pedagogiky. Probíhají individuální formou v době výuky, zpravidla místo hodiny českého nebo německého jazyka. Rozsah a obsah péče vychází z doporučení ŠPZ, z koncepce a podmínek školy. Používané metody a formy práce vedou k rozvoji poznávacích funkcí, edukaci, kompenzaci a u žáků s ADHD ke korekci chování. K nápravě využíváme vhodné kompenzační a didaktické pomůcky (bzučáky, pracovní listy, sešity, speciální psací potřeby, gramatické přehledy, PC programy, kostky s měkkými a tvrdými slabikami, kalkulačky, rytmické nástroje, encyklopedie, naukové a deskové hry apod.).
Hodiny pedagogické intervence si zpravidla organizuje třídní učitel sám na základě vlastního pozorování v hodinách, na doporučení jiného učitele případně výchovného poradce nebo metodika prevence. Žák je zařazen do intervence po dobu 3 měsíců, poté dochází ke zhodnocení a buď k ukončení nebo prodloužení. Pedagogické intervence probíhá zpravidla po vyučování v rozsahu 30 – 45 minut ve formě skupinové nebo individuální.

Hodnocení žáků s SVP
Žáky hodnotíme komplexně podle úrovně zvládnutí a osvojení osnov pro daný ročník a předmět, vždy je zohledňován individuální pokrok (při redukci požadavků, je přihlédnuto ke specifickým potřebám a poskytnutým podpůrným opatřením). Způsob hodnocení a klasifikace vychází ze zákona 561/2004 Sb., (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, vyhlášky č. 48/2005 Sb., a pravidel pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků (součást školního řádu).

3.4 Zabezpečení výuky žáků nadaných a mimořádně nadaných

Mimořádně nadaní žáci mají též na waldorfské škole své místo. Hlavním úkolem třídního učitele je rozpoznat nadání dítěte. Další fáze spočívá v rozvoji jeho nadání. Žák je při činnostech, pro něž je nadán, motivován náročnějšími úkoly k větší aktivitě. Ovšem waldorfská pedagogika žádné nadání neupřednostňuje, proto žáci s výrazně jednostranným nadáním mají příležitost se rozvíjet komplexně a nepřetěžovat pouze jednu stránku své osobnosti. Mimořádně nadaní žáci v některých případech velmi trpí v oblasti sociální, a proto učitel volí často metodu skupinové práce, kde mimořádně nadaný žák může např. v roli vedoucího skupiny nebo projektu prokázat své schopnosti a zároveň se učit komunikaci a spolupráci se spolužáky.

Postup při zajišťování výuky je obdobný jako u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Tato skutečnost vychází z toho, že také žák mimořádně nadaný má speciální vzdělávací potřeby. Pravidla vychází z §28 vyhlášky č. 27/2016 Sb.

Výchovné a vzdělávací strategie při práci s nadanými žáky:

- vypracování individuálních vzdělávacích plánů – zpracovává třídní učitel po konzultaci s výchovným poradcem, metodikem prevence či učitelem daného předmětu
- zadávání specifických úkolů – může zadat TU, učitel daného předmětu, vychovatelka ve školní družině
- zapojení žáků do samostatných a rozsáhlejších prací a projektů – ve výuce, ve školní družině
- vnitřní diferenciace žáků v některých předmětech
- nákup pomůcek přiznaných žákům s podpůrnými opatřeními a jejich evidence.
- v rámci družiny nabízíme zájmové kroužky, odpolední pobyty v přírodě, sportovní odpoledne, ale děti si vyzkouší i základy vaření. Na družinové úterky jsou naplánované rozličné aktivity. Rozvíjíme pohybové dovednosti žáků i mimo hodiny tělesné výchovy. Ve spolupráci s družinou podporujeme rozvoj pohybových dovedností a aktivit žáků se zaměřením na zlepšení tělesné zdatnosti
- zprostředkování adekvátních mimoškolních aktivit (olympiády, soutěže…) – nabízí TU, učitel daného předmětu

Specifikace případných prováděných podpůrných opatření a úprav vzdělávacího procesu mimořádně nadaných žáků:

- předčasný nástup dítěte ke školní docházce (plnění základního vzdělávání)
- vzdělávání skupiny mimořádně nadaných žáků v jednom či více vyučovacích předmětech
- účast mimořádně nadaného žáka na výuce jednoho nebo více vyučovacích předmětů ve vyšších ročnících školy
- obohacování vzdělávacího obsahu
- zadávaní specifických úkolů, projektových prací, seminárních prací, ročníkových prací
- příprava na účast v soutěžích včetně celostátních a mezinárodních kol
- nabídka volitelných vyučovacích předmětů, nepovinných předmětů a zájmových aktivit

Další způsoby práce s nadanými žáky:

- učitel se snaží žáka s rychlým učebním tempem zaměstnávat dalšími úkoly, žák může postupovat rychleji, učitel aktivně přispívá k tomu, aby nadaný žák předběhl své vrstevníky vědomostmi, znalostmi, dovednostmi – akcelerace (varianty jednorázové přeskočení ročníku, žák chodí na určitý předmět do vyššího ročníku, individuální vzdělávací program)
- žák nepůjde kupředu v probírané látce, učitel bude předkládat úkoly, které stávající učivo obohacují, rozšiřují, prohlubují, rozvíjení sociálních dovedností a využití jeho potenciálu ve prospěch celé třídy, dítě stimulem pro ostatní žáky (postupy: prezentace znalostí a dovedností dítěte před

třídou, doučování slabších žáků, nabídnout dítěti, aby iniciovalo a organizačně zabezpečilo setkání se zajímavou osobností z oboru, ve kterém vyniká, exkurze, návštěva zajímavého místa, pracoviště dle námětu dítěte, individuální přístup a konzultace)

- zprostředkovat adekvátní mimoškolní aktivity
- seskupování žáků (homogenní: podobná úroveň schopností, sestavené skupiny žáků z různých tříd – několik hodin týdně společně, společně studují určitý předmět, uvnitř jedné třídy vytvořit několik skupin, které pracují podle svých schopností; heterogenní: žáci různých schopností, výhodné pro průměrné žáky, nadané v postupu vpřed spíše zdržuje)
- spolupráce s různými institucemi: Invenio – Národní centrum podpory nadání, Centrum nadání, Mensa Česko, Qiido – nadační fond, Theraplay
- rozvojové aktivity: Dítě badatel, Mensa Česko, Centrum nadání, Talnet, Techmania Science Center, Centrum pro talentovanou mládež

3.5 Začlenění průřezových témat

Všechna průřezová témata jsou integrována do jednotlivých předmětů, učitel je může zařadit i jako projekt.
Průřezová témata reprezentují v ŠVP okruhy aktuálních problémů současného světa a stávají se významnou a nedílnou součástí základního vzdělávání. Jsou důležitým formativním prvkem základního vzdělávání, vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků i pro jejich vzájemnou spolupráci a pomáhají rozvíjet osobnost žáka především v oblasti postojů a hodnot. Přispívají ke splnění cílů výchovy a vzdělávání v duchu svobodné, zodpovědné, kreativní a sociálně vnímavé osobnosti, která se orientuje v současném světě. Vzdělávací oblasti: Člověk a jeho svět, Člověk a společnost, Člověk a příroda, Člověk a zdraví, Člověk a svět práce, Umění a kultura, Jazyk a jazyková komunikace, Informatika jsou prostorem, kde jsou jednotlivá průřezová témata ve větší nebo menší míře realizována.

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA (OSV)

Charakteristika průřezového tématu
Průřezové téma Osobnostní a sociální výchova v základním vzdělávání akcentuje formativní prvky, orientuje se na subjekt i objekt, je praktické a má každodenní využití v běžném životě. Reflektuje osobnost žáka, jeho individuální potřeby i zvláštnosti. Jeho smyslem je pomáhat každému žákovi utvářet praktické životní dovednosti.
Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka:

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:

- vede k porozumění sobě samému a druhým
- napomáhá k zvládání vlastního chování
- přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů ve třídě i mimo ni
- rozvíjí základní dovednosti dobré komunikace a k tomu příslušné vědomosti

- utváří a rozvíjí základní dovednosti pro spolupráci
- umožňuje získat základní sociální dovednosti pro řešení složitých situací (např. konfliktů)
- formuje studijní dovednosti
- podporuje dovednosti a přináší vědomosti týkající se duševní hygieny

V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:
- pomáhá k utváření pozitivního (nezraňujícího) postoje k sobě samému a k druhým
- vede k uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci
- vede k uvědomování si hodnoty různosti lidí, názorů, přístupů k řešení problémů
- přispívá k uvědomování mravních rozměrů různých způsobů lidského chování
- napomáhá primární prevenci sociálně patologických jevů a škodlivých způsobů chování

Tematické okruhy průřezového tématu:
Osobnostní rozvoj
OSV1 – Rozvoj schopností poznávání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění; cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů; dovednosti pro učení a studium
OSV2 – Sebepoznání a sebepojetí – já jako zdroj informací o sobě; druzí jako zdroj informací o mně; moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty); co o sobě vím a co ne; jak se promítá mé já v mém chování; můj vztah ke mně samé/mu; moje učení; moje vztahy k druhým lidem; zdravé a vyrovnané sebepojetí
OSV3 – Seberegulace a sebeorganizace – cvičení sebekontroly, sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání, vůle; organizace vlastního času, plánování učení a studia; stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení
OSV4 – Psychohygiena – dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému; sociální dovednosti pro předcházení stresům v mezilidských vztazích; dobrá organizace času; dovednosti zvládání stresových situací (rozumové zpracování problému, uvolnění-relaxace, efektivní komunikace atd.); hledání pomoci při potížích
OSV5 – Kreativita – cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity (pružnosti nápadů, originality, schopnosti vidět věci jinak, citlivosti, schopnosti "dotahovat" nápady do reality), tvořivost v mezilidských vztazích

Sociální rozvoj
OSV6 – Poznávání lidí – vzájemné poznávání se ve skupině/třídě; rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech; chyby při poznávání lidí
OSV7 – Mezilidské vztahy – péče o dobré vztahy; chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc; lidská práva jako regulativ vztahů; vztahy a naše skupina/třída (práce s přirozenou dynamikou dané třídy jako sociální skupiny)

OSV8 - Komunikace – řeč těla, řeč zvuků a slov, řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem, řeč lidských skutků; cvičení pozorování a empatického a aktivního naslouchání; dovednosti pro sdělování verbální i neverbální (technika řeči, výraz řeči, cvičení v neverbálním sdělování); specifické komunikační dovednosti (monologické formy - vstup do tématu „rétorika“); dialog (vedení dialogu, jeho pravidla a řízení, typy dialogů); komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.); efektivní strategie: asertivní komunikace, dovednosti komunikační obrany proti agresi a manipulaci, otevřená a pozitivní komunikace; pravda, lež a předstírání v komunikaci
OSV9 - Kooperace a kompetice – rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace v situaci nesouhlasu, odporu apod., dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednost navazovat na druhé a rozvíjet vlastní linku jejich myšlenky, pozitivní myšlení apod.); rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se, vedení a organizování práce skupiny); rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro etické zvládání situací soutěže, konkurence

Morální rozvoj
OSV10 – Řešení problémů a rozhodovací dovednosti – dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí problémy v mezilidských vztazích, zvládání učebních problémů vázaných na látku předmětů, problémy v seberegulaci
OSV11 – Hodnoty, postoje, praktická etika – analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí; vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování atd.; pomáhající a prosociální chování (člověk neočekává protislužbu); dovednosti rozhodování v eticky problematických situacích všedního dne.

VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA (DEM)

Charakteristika průřezového tématu

Průřezové téma Výchova demokratického občana má mezioborový a multikulturní charakter. V obecné rovině představuje syntézu hodnot, a to spravedlnosti, tolerance a odpovědnosti, v konkrétní rovině pak především rozvoj kritického myšlení, vědomí svých práv a povinností a porozumění demokratickému uspořádání společnosti a demokratickým způsobům řešení konfliktů a problémů.
Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka:

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:

- vede k aktivnímu postoji v obhajování a dodržování lidských práv a svobod
- vede k pochopení významu řádu, pravidel a zákonů pro fungování společnosti
- umožňuje participovat na rozhodnutích celku s vědomím vlastní odpovědnosti za tato rozhodnutí a s vědomím jejich důsledků
- rozvíjí a podporuje komunikativní, formulační, argumentační, dialogické a prezentační schopnosti a dovednosti
- prohlubuje empatii, schopnost aktivního naslouchání a spravedlivého posuzování

- vede k uvažování o problémech v širších souvislostech a ke kritickému myšlení

V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:
- vede k otevřenému, aktivnímu, zainteresovanému postoji v životě
- vychovává k úctě k zákonu
- rozvíjí disciplinovanost a sebekritiku
- učí sebeúctě a sebedůvěře, samostatnosti a angažovanosti
- přispívá k utváření hodnot, jako je spravedlnost, svoboda, solidarita, tolerance a odpovědnost
- rozvíjí a podporuje schopnost zaujetí vlastního stanoviska v pluralitě názorů
- motivuje k ohleduplnosti a ochotě pomáhat zejména slabším
- umožňuje posuzovat a hodnotit společenské jevy, procesy, události a problémy z různých úhlů pohledu (lokální, národní, evropská, globální dimenze)
- vede k respektování kulturních, etnických a jiných odlišností
- vede k asertivnímu jednání a ke schopnosti kompromisu

Tematické okruhy průřezového tématu:
DEM1 – Občanská společnost a škola – škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství, demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole; způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy (význam aktivního zapojení žáků do žákovské samosprávy – žákovských rad či parlamentů); formy participace žáků na životě místní komunity; spolupráce školy se správními orgány a institucemi v obci
DEM2 - Občan, občanská společnost a stát – občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku); Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana; úloha občana v demokratické společnosti; základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciace, různorodost); principy soužití s minoritami (vztah k jinému, respekt k identitám, vzájemná komunikace a spolupráce, příčiny nedorozumění a zdroje konfliktů)
DEM3 – Formy participace občanů v politickém životě – volební systémy a demokratické volby a politika (parlamentní, krajské a komunální volby); obec jako základní jednotka samosprávy státu; společenské organizace a hnutí
DEM4 – Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování – demokracie jako protiváha diktatury a anarchie; principy demokracie; základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka); význam Ústavy jako základního zákona země; demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti

VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH (GLO)

Charakteristika průřezového tématu
Průřezové téma Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech akcentuje ve vzdělávání evropskou dimenzi, která podporuje globální myšlení a mezinárodní porozumění a jako princip prostupuje celým základním vzděláváním.
Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka:

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:

- rozvíjí a integruje základní vědomosti potřebné pro porozumění sociálním a kulturním odlišnostem mezi národy
- prohlubuje porozumění vlivu kulturních, ideologických a sociopolitických rozdílů na vznik a řešení globálních problémů v jejich vzájemných souvislostech
- prohlubuje základní vědomosti nezbytné pro pochopení struktury a funkcí mezinárodních a nevládních organizací, jejich vlivu na řešení globálních i lokálních problémů v oblasti humanitární, politické, sociální, ekonomické, kulturní a dodržování lidských práv
- rozvíjí schopnost srovnávat projevy kultury v evropském a globálním kontextu, nacházet společné znaky a odlišnosti a hodnotit je v širších souvislostech
- rozšiřuje a prohlubuje dovednosti potřebné pro orientaci v evropském prostředí, seberealizaci a řešení reálných situací v otevřeném evropském prostoru
- prohlubuje vědomosti potřebné k pochopení souvislostí evropských kořenů a kontinuity evropského vývoje a podstaty evropského integračního procesu
- vede k pochopení významu společných politik a institucí Evropské unie; seznamuje s dopadem jejich činnosti na osobní i občanský život jednotlivce i s možnostmi jejich zpětného ovlivňování a využívání
- vede k poznání a pochopení života a díla významných Evropanů a iniciuje zájem žáků o osobnostní vzory
- rozvíjí schopnost racionálně uvažovat, projevovat a korigovat emocionální zaujetí v situacích motivujících k setkávání, srovnávání a hledání společných evropských perspektiv

V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:

- pomáhá překonávat stereotypy a předsudky
- obohacuje pohledy žáka na sebe sama z hlediska otevřených životních perspektiv rozšířených o možnosti volby v evropské a mezinárodní dimenzi
- kultivuje postoje k Evropě jako širší vlasti a ke světu jako globálnímu prostředí života
- utváří pozitivní postoje k jinakosti a kulturní rozmanitosti
- podporuje pozitivní postoje k tradičním evropským hodnotám
- upevňuje osvojování vzorců chování evropského občana a smysl pro zodpovědnost

Propojení tématu s digitálními technologiemi umožňuje žákům zejména samostatně získávat, vyhodnocovat a sdílet informace o zemích Evropy a světa. Tyto informace mají především usnadňovat orientaci v nabídce vzdělávacích a pracovních příležitostí, rozvíjení zájmů a navazování kontaktů.

Tematické okruhy průřezového tématu:
GLO1 – Evropa a svět nás zajímá – rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa; místa, události a artefakty v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu; naši sousedé v Evropě; život dětí v jiných zemích; lidová slovesnost, zvyky a tradice národů Evropy
GLO2 – Objevujeme Evropu a svět – naše vlast a Evropa; evropské krajiny; Evropa a svět; mezinárodní setkávání; státní a evropské symboly; Den Evropy; život Evropanů a styl života v evropských rodinách; životní styl a vzdělávání mladých Evropanů
GLO3 – Jsme Evropané – kořeny a zdroje evropské civilizace; klíčové mezníky evropské historie; Evropská integrace; instituce Evropské unie a jejich fungování; čtyři svobody a jejich dopad na život jedince; co Evropu spojuje a co ji rozděluje; mezinárodní organizace a jejich přispění k řešení problémů dětí a mládeže

MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA (MUL)

Charakteristika průřezového tématu

Průřezové téma Multikulturní výchova v základním vzdělávání umožňuje žákům seznamovat se s rozmanitostí různých kultur, jejich tradicemi a hodnotami. Na pozadí této rozmanitosti si pak žáci mohou lépe uvědomovat i svoji vlastní kulturní identitu, tradice a hodnoty.
Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka:

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:

- poskytuje žákům základní znalosti o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti
- rozvíjí dovednost orientovat se v pluralitní společnosti a využívat interkulturních kontaktů k obohacení sebe i druhých
- učí žáky komunikovat a žít ve skupině s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, uplatňovat svá práva a respektovat práva druhých, chápat a tolerovat odlišné zájmy, názory i schopnosti druhých
- učí přijmout druhého jako jedince se stejnými právy, uvědomovat si, že všechny etnické skupiny a všechny kultury jsou rovnocenné a žádná není nadřazena jiné
- rozvíjí schopnost poznávat a tolerovat odlišnosti jiných národnostních, etnických, náboženských, sociálních skupin a spolupracovat s příslušníky odlišných sociokulturních skupin
- rozvíjí dovednost rozpoznat projevy rasové nesnášenlivosti a napomáhá prevenci vzniku xenofobie
- učí žáky uvědomovat si možné dopady svých verbálních i neverbálních projevů a připravenosti nést odpovědnost za své jednání,

- poskytuje znalost některých základních pojmů multikulturní terminologie: kultura, etnikum, identita, diskriminace, xenofobie, rasismus, národnost, netolerance aj.

V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:

- pomáhá žákům prostřednictvím informací vytvářet postoje tolerance a respektu k odlišným sociokulturním skupinám, reflektovat zázemí příslušníků ostatních sociokulturních skupin a uznávat je
- napomáhá žákům uvědomit si vlastní identitu, být sám sebou, reflektovat vlastní sociokulturní zázemí
- stimuluje, ovlivňuje a koriguje jednání a hodnotový systém žáků, učí je vnímat odlišnost jako příležitost k obohacení, nikoli jako zdroj konfliktu
- pomáhá uvědomovat si neslučitelnost rasové (náboženské či jiné) intolerance s principy života v demokratické společnosti
- vede k angažovanosti při potírání projevů intolerance, xenofobie, diskriminace a rasismu
- učí vnímat sebe sama jako občana, který se aktivně spolupodílí na utváření vztahu společnosti k minoritním skupinám

Propojení Multikulturní výchovy s digitálními technologiemi umožňuje žákům zejména získávat, vyhodnocovat a sdílet informace jako východisko pro přemýšlení o naléhavých tématech a způsobech jejich řešení.

Tematické okruhy průřezového tématu:
MUL1 – Kulturní diference – jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti; člověk jako nedílná jednota tělesné i duševní stránky, ale i jako součást etnika; poznávání vlastního kulturního zakotvení; respektování zvláštností různých etnik (zejména cizinců nebo příslušníků etnik žijících v místě školy); základní problémy sociokulturních rozdílů v České republice a v Evropě
MUL2 - Lidské vztahy – právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci; udržovat tolerantní vztahy a rozvíjet spolupráci s jinými lidmi, bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženské, zájmové nebo generační příslušnost; vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování různých kultur, ale i konflikty vyplývající z jejich rozdílnosti); předsudky a vžité stereotypy (příčiny a důsledky diskriminace); důležitost integrace jedince v rodinných, vrstevnických a profesních vztazích; uplatňování principu slušného chování (základní morální normy); význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti; tolerance, empatie, umět se vžít do role druhého; lidská solidarita, osobní přispění k zapojení žáků z odlišného kulturního prostředí do kolektivu třídy
MUL3 – Etnický původ – rovnocennost všech etnických skupin a kultur; odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost; postavení národnostních menšin; základní informace o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti; různé způsoby života, odlišné myšlení a vnímání světa; projevy rasové nesnášenlivosti – jejich rozpoznávání a důvody vzniku
MUL4 – Multikulturalita – multikulturalita současného světa a předpokládaný vývoj v budoucnosti; multikulturalita jako prostředek vzájemného obohacování; specifické rysy jazyků a jejich rovnocennost; naslouchání druhým, komunikace s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, vstřícný postoj k odlišnostem; význam užívání cizího jazyka jako nástroje dorozumění a celoživotního vzdělávání

MUL5 – Princip sociálního smíru a solidarity – odpovědnost a přispění každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám; nekonfliktní život v multikulturní společnosti; aktivní spolupodílení dle svých možností na přetváření společnosti, zohlednění potřeb minoritních skupin; otázka lidských práv, základní dokumenty

ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA (ENV)

Charakteristika průřezového tématu

Environmentální výchova vede jedince k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů člověka a životního prostředí, tj. k pochopení nezbytnosti postupného přechodu k udržitelnému rozvoji společnosti a k poznání významu odpovědnosti za jednání společnosti i každého jedince.
Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka:

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:

- rozvíjí porozumění souvislostem v biosféře, vztahům člověka a prostředí a důsledkům lidských činností na prostředí
- vede k uvědomování si podmínek života a možností jejich ohrožování
- přispívá k poznávání a chápání souvislostí mezi vývojem lidské populace a vztahy k prostředí v různých oblastech světa
- umožňuje pochopení souvislostí mezi lokálními a globálními problémy a vlastní odpovědností ve vztazích k prostředí
- poskytuje znalosti, dovednosti a pěstuje návyky nezbytné pro každodenní žádoucí jednání občana vůči prostředí
- ukazuje modelové příklady jednání z hledisek životního prostředí a udržitelného rozvoje žádoucích i nežádoucích
- napomáhá rozvíjení spolupráce v péči o životní prostředí na místní, regionální, evropské i mezinárodní úrovni
- seznamuje s principy udržitelnosti rozvoje společnosti
- učí hodnotit objektivnost a závažnost informací týkajících se ekologických problémů
- učí komunikovat o problémech životního prostředí, vyjadřovat, racionálně obhajovat a zdůvodňovat své názory a stanoviska

V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:

- přispívá k vnímání života jako nejvyšší hodnoty
- vede k odpovědnosti ve vztahu k biosféře, k ochraně přírody a přírodních zdrojů
- vede k pochopení významu a nezbytnosti udržitelného rozvoje jako pozitivní perspektivy dalšího vývoje lidské společnosti
- podněcuje aktivitu, tvořivost, toleranci, vstřícnost a ohleduplnost ve vztahu k prostředí
- přispívá k utváření zdravého životního stylu a k vnímání estetických hodnot prostředí
- vede k angažovanosti v řešení problémů spojených s ochranou životního prostředí
- vede k vnímavému a citlivému přístupu k přírodě a přírodnímu a kulturnímu dědictví

Propojení Environmentální výchovy s digitálními technologiemi umožňuje žákům aktivně získávat a sdílet zásadní informace týkající se naléhavých otázek životního prostředí. To umožňuje jednak hlouběji poznávat a vyhodnocovat závažnost ekologických problémů, jednak zvyšovat zájem žáků, aby modelovali a prezentovali varianty jejich řešení, komunikovali o nich, a vyhodnocovat jejich možné dopady na úrovni lokální a globální.

Tematické okruhy průřezového tématu:
ENV1 - Ekosystémy – les (les v našem prostředí, produkční a mimoprodukční významy lesa); pole (význam, změny okolní krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření na nich, pole a jejich okolí); vodní zdroje (lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinnou ekologii); moře (druhová odlišnost, význam pro biosféru, mořské řasy a kyslík, cyklus oxidu uhličitého) a tropický deštný les (porovnání, druhová rozmanitost, ohrožování, globální význam a význam pro nás); lidské sídlo – město – vesnice (umělý ekosystém, jeho funkce a vztahy k okolí, aplikace na místní podmínky); kulturní krajina (pochopení hlubokého ovlivnění přírody v průběhu vzniku civilizace až po dnešek)
ENV2 - Základní podmínky života – voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda ve světě a u nás, způsoby řešení); ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování ovzduší a klimatické změny, propojenost světa, čistota ovzduší u nás); půda (propojenost složek prostředí, zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí, změny v potřebě zemědělské půdy, nové funkce zemědělství v krajině; ochrana biologických druhů (důvody ochrany a způsoby ochrany jednotlivých druhů); ekosystémy – biodiverzita (funkce ekosystémů, význam biodiverzity, její úrovně, ohrožování a ochrana ve světě a u nás); energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, možnosti a způsoby šetření, místní podmínky); přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí)
ENV3 - Lidské aktivity a problémy životního prostředí – zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství; doprava a životní prostředí (význam a vývoj, energetické zdroje dopravy a její vlivy na prostředí, druhy dopravy a ekologická zátěž, doprava a globalizace); průmysl a životní prostředí (průmyslová revoluce a demografický vývoj, vlivy průmyslu na prostředí, zpracovávané materiály a jejich působení, vliv právních a ekonomických nástrojů na vztahy průmyslu k ochraně životního prostředí, průmysl a udržitelný rozvoj společnosti); odpady a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny); ochrana přírody a kulturních památek (význam ochrany přírody a kulturních památek; právní řešení u nás, v EU a ve světě, příklady z okolí, zásada předběžné opatrnosti; ochrana přírody při masových sportovních akcích – zásady MOV) změny v krajině (krajina dříve a dnes, vliv lidských aktivit, jejich reflexe a perspektivy); dlouhodobé programy zaměřené k růstu ekologického vědomí veřejnosti (Státní program EVVO, Agenda 21 EU) a akce (Den životního prostředí OSN, Den Země apod.)
ENV4 - Vztah člověka k prostředí – naše obec (přírodní zdroje, jejich původ, způsoby využívání a řešení odpadového hospodářství, příroda a kultura obce a její ochrana, zajišťování ochrany životního prostředí v obci - instituce, nevládní organizace, lidé); náš životní styl (spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí); aktuální (lokální) ekologický problém (příklad problému, jeho příčina, důsledky, souvislosti, možnosti a způsoby řešení, hodnocení, vlastní názor, jeho zdůvodňování a prezentace); prostředí a zdraví (rozmanitost vlivů prostředí na zdraví, jejich komplexní a synergické působení, možnosti a způsoby ochrany zdraví); nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, příčiny a důsledky zvyšování rozdílů globalizace a principy udržitelnosti rozvoje

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA (MED)

Charakteristika průřezového tématu

Průřezové téma Mediální výchova v základním vzdělávání nabízí elementární poznatky a dovednosti týkající se mediální komunikace a práce s médii. Média a komunikace představují velmi významný zdroj zkušeností, prožitků a poznatků pro stále větší okruh příjemců. Pro uplatnění jednotlivce ve společnosti je důležité umět zpracovat, vyhodnotit a využít podněty, které přicházejí z okolního světa, což vyžaduje stále větší schopnost zpracovat, vyhodnotit a využít podněty přicházející z médií. Média se stávají důležitým socializačním faktorem, mají výrazný vliv na chování jedince a společnosti, na utváření životního stylu a na kvalitu života vůbec.
Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka:

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:

- přispívá ke schopnosti úspěšně a samostatně se zapojit do mediální komunikace
- umožňuje rozvíjet schopnost analytického přístupu k mediálním obsahům a kritického odstupu od nich
- učí využívat potenciál médií jako zdroje informací, kvalitní zábavy i naplnění volného času
- umožňuje pochopení cílů a strategií vybraných mediálních obsahů
- vede k osvojení si základních principů vzniku významných mediálních obsahů (zvl. zpravodajských)
- umožňuje získat představy o roli médií v klíčových společenských situacích a v demokratické společnosti vůbec (včetně právního kontextu)
- vytváří představu o roli médií v každodenním životě v regionu (v lokalitě)
- vede k rozeznávání platnosti a významu argumentů ve veřejné komunikaci
- rozvíjí komunikační schopnost, zvláště při veřejném vystupování a stylizaci psaného a mluveného textu
- přispívá k využívání vlastních schopností v týmové práci i v redakčním kolektivu
- přispívá ke schopnosti přizpůsobit vlastní činnost potřebám a cílům týmu

V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:

- rozvíjí citlivost vůči stereotypům v obsahu médií i způsobu zpracování mediálních sdělení
- vede k uvědomování si hodnoty vlastního života (zvláště volného času) a odpovědnosti za jeho naplnění
- rozvíjí citlivost vůči předsudkům a zjednodušujícím soudům o společnosti (zejména o menšinách) i jednotlivci
- napomáhá k uvědomění si možnosti svobodného vyjádření vlastních postojů a odpovědnosti za způsob jeho formulování a prezentace

Propojení Mediální výchovy s digitálními technologiemi zdůrazňuje témata a činnosti týkající se mediální komunikace, bezpečnosti komunikace a minimalizace rizik, potřebnosti rozlišovat mezi soukromou a veřejnou komunikací a vnímat naléhavost neustálého kritického vyhodnocování informací a mediálních sdělení. Pro plnohodnotné zapojení žáků do mediální komunikace je třeba vytvářet příležitosti a podmínky k tvorbě mediální produkce a

k vědomému využívání různých výrazových prostředků a tvořivých realizačních postupů.

Tematické okruhy průřezového tématu:
Tematické okruhy receptivních činností:
MED1 – kritické čtení a vnímání mediálních sdělení – pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě; rozlišování zábavních („bulvárních“) prvků
ve sdělení od informativních a společensky významných; hodnotící prvky ve sdělení (výběr slov a záběrů); hledání rozdílu mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením; chápání podstaty mediálního sdělení, objasňování jeho cílů a pravidel; identifikování základních orientačních prvků v textu
MED2 - interpretace vztahu mediálních sdělení a reality – různé typy sdělení, jejich rozlišování a jejich funkce; rozdíl mezi reklamou a zprávou a mezi „faktickým“ a „fiktivním“ obsahem; hlavní rysy reprezentativnosti (rozlišení reality od médii zobrazovaných stereotypů, jako reprezentace reality); vztah mediálního sdělení a sociální zkušenosti (rozlišení sdělení potvrzujících předsudky a představy od sdělení vycházejících ze znalosti problematiky a nezaujatého postoje); identifikace společensky významných hodnot v textu, prvky signalizující hodnotu, o kterou se sdělení opírá; identifikace zjednodušení mediovaných sdělení, opakované užívání prostředků (ve zpravodajství, reklamě i zábavě)
MED3 - stavba mediálních sdělení – příklady pravidelností v uspořádání mediovaných sdělení, zejména ve zpravodajství (zpravodajství jako vyprávění, sestavování příspěvků podle kritérií); principy sestavování zpravodajství a jejich identifikace, pozitivní principy (význam a užitečnost), zezábavňující principy (negativita, blízkost, jednoduchost, přítomnost); příklady stavby a uspořádání zpráv (srovnávání titulních stran různých deníků) a dalších mediálních sdělení (například skladba a výběr sdělení v časopisech pro dospívající)
MED4 – vnímání autora mediálních sdělení – identifikování postojů a názorů autora v mediovaném sdělení; výrazové prostředky a jejich uplatnění
pro vyjádření či zastření názoru a postoje i pro záměrnou manipulaci; prvky signalizující explicitní či implicitní vyjádření hodnocení, výběr a kombinace slov, obrazů a zvuků z hlediska záměru a hodnotového významu
MED5 – fungování a vliv médií ve společnosti – organizace a postavení médií ve společnosti; faktory ovlivňující média, interpretace vlivů působících na jejich chování; způsoby financování médií a jejich dopady; vliv médií na každodenní život, společnost, politický život a kulturu z hlediska současné i historické perspektivy; role médií v každodenním životě jednotlivce, vliv médií na uspořádání dne, na rejstřík konverzačních témat, na postoje a chování; role médií
v politickém životě (předvolební kampaně a jejich význam); vliv médií na kulturu (role filmu a televize v životě jednotlivce, rodiny, společnosti); role médií v politických změnách

Tematické okruhy produktivních činností:
MED6 – tvorba mediálního sdělení – uplatnění a výběr výrazových prostředků a jejich kombinací pro tvorbu věcně správných a komunikačně (společensky a situačně) vhodných sdělení; tvorba mediálního sdělení pro školní časopis, rozhlas, televizi či internetové médium; technologické možnosti a jejich omezení

MED7 – práce v realizačním týmu – redakce školního časopisu, rozhlasu, televize či internetového média; utváření týmu, význam různých věkových a sociálních skupin pro obohacení týmu, komunikace a spolupráce v týmu; stanovení si cíle, časového harmonogramu a delegování úkolů a zodpovědnosti; faktory ovlivňující práci v týmu; pravidelnost mediální produkce

MOŽNOSTI ZAČLENĚNÍ PRŮŘEZOVÝCH TÉMAT

RVP ZV přináší do vzdělávání na základní škole zcela nové okruhy, a to v podobě průřezových témat. Přestože některá témata již řadu let ve škole realizujeme, je velmi těžké předem konkrétně stanovit, jaké průřezové téma, v jakém ročníku a v jaké podobě budeme realizovat. Neméně důležitým aspektem je v tomto případě i osobnosti konkrétního učitele. Z těchto důvodů zde v tabulce přinášíme pouze možnosti začlenění průřezových témat v průběhu školní docházky. Třídní učitel garantuje jejich postupnou realizaci.

Příloha č.1

	1. stupeň					**2. stupeň**			
Název tematického okruhu	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**	**9.**
OSV1 Rozvoj schopností poznání	Čj, M, ČaS, Vv, Tv, Hv, Eu, Dv, Kf, Pč Aj, Nj	Čj, M, ČaS, Vv,Hv, Tv, Eu, Dv, Kf, Pč, Aj,Nj	Čj, M, ČaS, Vv, Tv, Eu, Dv, Kf, Pč, Aj, Nj, Hv	Čj, M, ČaS, Vv, Tv, Eu, Dv, Kf, Pč, Aj, Nj, Inf, Hv	Čj, M, ČaS, Vv, Tv, Eu, Dv, Kf, Pč, Aj, Nj, K, Inf, Hv	Čj, M, Aj, Nj, Inf, D, VkO, Př, Z, Hv, Vv, Tv, Eu, Kf, Pč, Dv	Čj, M, Aj, Nj, Inf, D,VkO, Ch, Př, Z, Hv, Vv, Tv, VkZ, Eu, Kf, Pč, Dv	Čj, M, Aj, Nj, Inf, D, VkO, Ch, Př, Z, Hv, Vv, Tv, Eu, Kf, Pč, Dv	Čj, M, Aj, Nj, Inf, D, VkO, Ch, Př, Z, Hv, Vv, Tv, VkZ, Eu, Kf, Pč, Dv
OSV2 Sebepoznání a sebepojetí	Čj, ČaS, Vv, Tv, Eu, Dv, Pč	Čj, ČaS, Vv, Tv, Eu, Dv, Pč	Čj, ČaS, Vv, Tv, Eu, Dv, Pč	Čj, ČaS, Vv, Tv, Eu, Dv, Pč	Čj, ČaS, Vv, Tv, Eu, Dv, Pč, K	Čj, VkO, Vv, Tv, Eu, Pč, Dv	Čj, Vv, Tv, Eu, Pč, Dv	Čj, VkO, Vv, Tv, Eu, Pč, Dv, Př	Čj, VkO, Vv, Tv, Eu, Pč, Dv, Př
OSV3 Seberegulace a sebeorganizace	Tv, Eu	Tv, Eu	Tv, Eu	ČaS, Tv, Eu	ČaS, Tv, Eu	Hv, Tv, Eu, Kf, Dv	Hv, Tv, Eu, Kf, Dv	Hv, Tv, Eu, Kf, Dv, Pč	Hv, Tv, Eu, Kf, Dv, Pč
OSV4 Psychohygiena	Vv, Eu, Dv, Hv	Vv, Eu, Dv, Hv	Vv, Eu, Dv, Hv	Vv, Eu, Dv, Hv	Vv, Eu, Dv, Hv,K	Vv, Eu, Dv, Hv	Vv, Eu, Dv, Hv	Vv, Eu, Dv, Hv	Vv, Eu, Dv, Hv

OSV5 Kreativita	Vv, Pč	Vv, Pč	Vv, Pč	Vv, Pč	Vv, Pč. K	Vv, Pč, Dv	Vv, Pč, Dv, Kf	Vv, Pč, Dv, Kf	Vv, Pč, Dv, Kf
OSV6 Poznávání lidí	Čj, ČaS, Eu, Dv	Čj, ČaS, Eu, Dv	Čj, ČaS, Eu, Dv	Čj, ČaS, Eu, Dv	Čj, ČaS, Eu, Dv	Čj, VkO, Eu, Dv	Čj, Eu, Dv	Čj, VkO, Eu, Dv, Pč	Čj, VkO, Eu, Dv, Pč
OSV7 Mezilidské vztahy	ČaS	ČaS	ČaS	ČaS	ČaS	VkO, Dv	VkZ, Dv	VkO, Dv	VkO, Dv
OSV8 Komunikace	Čj, Nj, Aj	Čj, Nj, Aj	Čj, ČaS, Nj, Aj	Čj, ČaS, Nj, Aj	Čj, ČaS, Nj, Aj	Dv, Čj, Nj, Aj	Dv, Čj, Nj, Aj	Dv, Čj, Nj, Aj	Dv, Čj,Nj, Aj
OSV9 Kooperace a kompetice	M, Tv	M, Tv	M, Tv, Eu	M, Eu, Tv	M, Tv, Eu, Dv	Dv, Tv, Eu	Dv, Tv, Eu	Dv, Tv, Eu	Dv, Tv, Eu
OSV10 Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	Čj, M	Čj, M	Čj, M	Čj, M, ČaS	Čj, M, ČaS	Př, D, Z, Dv	Dv, Př, D, Z, Ch	Dv, Př, D, Z, Ch	Fy, Př, D, Z, Ch, Dv
OSV11 Hodnoty, postoje, praktická etika				Čj, ČaS	Čj, ČaS	D, VkO, Dv	D, VkO, Dv	D, VkO, Dv	D, VkO, Ch, VkZ, Dv
DEM 1 Občanská společnost a škola				ČaS	ČaS	D, VkO	D,VkO, VkZ	D, Z,VkO	D, Z,VkO
DEM 2 Občan, občanská společnost a stát				ČaS	Čj, ČaS	D, VkO, Čj, Z	D,VkO,Čj, Z	D, Z, VkO, Pč, Čj	D, Čj, Z, VkO, Pč
DEM 3 Formy participace občanů v politickém životě						D, VkO	D, VkO	D, Z, VkO	D, Z, VkO

DEM 4 Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování					Čj, ČaS, Z	D, VkO, Z	D, VkO	D, Z, VkO	D, Z, VkO
GLO 1 Evropa a svět nás zajímá	Čj	Čj	Čj, ČaS, Aj, Nj	Čj, ČaS, Aj, Nj	Čj, ČaS, Aj, Nj	Čj, Aj, Nj, Z, VkO	Čj, Aj, Nj, Z, VkZ	Čj, Aj, Nj, Z, VkO	Čj, Aj, Nj, Z, VkO, D
GLO 2 Objevujeme Evropu a svět				Aj, Nj	Čj, ČaS, Aj, Nj	Čj, Aj, Nj, Z, VkO	Čj, Aj, Nj, Z, VkZ	Čj, Aj, Nj, Z, VkO	Čj, Aj, Nj, Z, VkO, D
GLO 3 Jsme Evropané					Čj, ČaS	D, VkO, Z	D, Z. VkO, VkZ	D, Z, VkO	D, Z, VkO
MUL 1 Kulturní diference	ČaS, Aj, Nj	ČaS, Aj, Nj	ČaS, Aj, Nj	ČaS, Aj, Nj	ČaS, Aj, Nj	Aj, Nj, Z, D, VkO	Aj, Nj, Z, VkZ	Aj, Nj, Z, VkO, D	Aj, Nj, Z, VkO, D
MUL 2 Lidské vztahy	Čj, M	Čj, M	Čj, M,	Čj, M	Čj, M, ČaS,	Čj, M, D,Př, Z	Čj, M, Př, Z, Ch, VkZ	Čj, M, Př, Z, Ch,D	Čj, M, Př, Z, Ch, D
MUL 3 Etnický původ					Čj, ČaS, Hv, Aj, Nj	D, VkO, Z, D, Aj, Nj, Hv	D,VkO, Z, Aj, Nj, Hv, VkZ	D, VkO,Z, Aj, Nj, Hv,D	D, VkO,Z, Aj, Nj, Hv
MUL 4 Multikulturalita					ČaS	Nj, Aj, Z, VkO, D	Z, Nj, Aj, VkZ	Z, Nj, Aj, VkO,D	Z, Nj, Aj, VkO, D
MUL 5 Princip sociálního smíru a solidarity					ČaS	Z, VkO, D	Z, VkZ	Z, VkO, D	Z, VkO, D
ENV 1	ČaS	ČaS	ČaS	ČaS	ČaS	Př, Z, Fy	Z, Fy	Př, Z, Fy	Př, Z, Fy

Ekosystémy									
ENV 2 Základní podmínky života	ČaS	ČaS	ČaS	ČaS	ČaS	Př, Z, Fy	Př, Z, Ch, Fy	Př, Z, Ch, Fy	Př, Z, Ch, Fy, VkZ
ENV 3 Lidské aktivity a problémy životního prostředí	ČaS	ČaS	ČaS	ČaS	ČaS	Př, Z, Fy	Př, Z, Ch, Fy, VkZ	Př, Z, Ch, Fy	Př, Z, Ch, Fy
ENV 4 Vztah člověka k prostředí	ČaS	ČaS	ČaS	ČaS	ČaS	Př, Z, Fy, Pč	Př, Z, Ch, Pč, VkZ	Př, Z, Ch, Pč	Př, Z, Ch, VkZ, Pč
MED 1 Kritické čtení a vnímání mediálního sdělení				Čj, Inf, ČaS, M	Čj, Inf, M	Čj, Inf, VkO,M	Čj, Inf, M	Čj, Inf, M	Čj, Inf, M
MED 2 Interpretace vztahů mediálních sdělení a reality				Čj, Inf, M	Čj, Inf, M	Čj, Inf, VkO,	Čj, Inf	Čj, Inf	Čj, Inf
MED 3 Stavba mediálních sdělení				Čj, Inf	Čj, Inf	Čj, Inf, VkO,	Čj, Inf	Čj, Inf	Čj, Inf
MED 4 Vnímání autora mediálních sdělení				Čj, Inf	Čj, Inf	Čj, Inf	Čj, Inf	Čj, Inf	Čj, Inf

MED 5 Fungování a vliv médií ve společnosti				Čj, Inf	Čj, Inf,	Čj, Inf, VkO	Čj, Inf	Čj, Inf, VkO	Čj, Inf, VkO
MED 6 Tvorba mediálního sdělení				Čj, Inf	Čj, Inf	Čj, Inf	Čj, Inf	Čj, Inf	Čj, Inf
MED 7 Práce v realizačním týmu				Čj, Inf	Čj, Inf	Čj, Inf,	Čj, Inf	Čj, Inf, Pč	Čj, Inf, Pč

4. Učební plán

4.1 Tabulace učebního plánu pro I.stupeň

		Předměty													
Vzdělávací oblasti a obory		Čj	Aj	Nj	Kf	M	Inf	ČaS	Hv	Vv	Tv	Eu	Pč	K	celkem
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk	31			2										33
	Cizí jazyk		9												9
	Další cizí jazyk														0
Matematika a její aplikace						20									20
Informatika							2								2
Člověk a jeho svět								11							11
Člověk a společnost															0
Člověk a příroda															0
Umění a kultura									5	7					12
Člověk a zdraví											5	5			10
Člověk a svět práce													5		5
Disponibilní dotace			2	8	3	2		1							16
Nepovinný předmět														1	1
Dotace v předmětu celkem		31	11	8	5	22	2	12	5	7	5	5	5	1	119

	Předměty													
Ročník	Čj	Aj	Nj	Kf	M	Inf	ČaS	Hv	Vv	Tv	Eu	Pč	K	celkem
1	6	1	1	1	4	0	1	1	2	1	1	1	0	20
2	7	1	1	1	4	0	1	1	2	1	1	1	0	21
3	6	3	2	1	5	0	3	1	1	1	1	1	0	25
4	6,25	3	2	1	4,75	1	3	1	1	1	1	1	0	26
5	5,75	3	2	1	4,25	1	4	1	1	1	1	1	1	27
Dotace v předmětu celkem	31	11	8	5	22	2	12	5	7	5	5	5	1	119

		Předměty													
I.ročník		Čj	Aj	Nj	Kf	M	Inf	ČaS	Hv	Vv	Tv	Eu	Pč	K	celkem
epocha	týdny	22			3	16									41
	týdenní hodiny	6	0	0	1	4	0	1	0	0	0	0	0	0	12
vedlejší	týdenní hodiny	0	1	1	0	0	0	0	1	2	1	1	1	0	8
Dotace v předmětu celkem		6	1	1	1	4	0	1	1	2	1	1	1	0	20

		Předměty													
II.ročník		Čj	Aj	Nj	Kf	M	Inf	ČaS	Hv	Vv	Tv	Eu	Pč	K	celkem
epocha	týdny	22			3	16									41
	týdenní hodiny	6	0	0	1	4	0	1	0	0	0	0	0	0	12
vedlejší	týdenní hodiny	1	1	1	0	0	0	0	1	2	1	1	1	0	9
Dotace v předmětu celkem		7	1	1	1	4	0	1	1	2	1	1	1	0	21

		Předměty													
III.ročník		Čj	Aj	Nj	Kf	M	Inf	ČaS	Hv	Vv	Tv	Eu	Pč	K	celkem
epocha	týdny	15				15		11							41
	týdenní hodiny	4	0	0	1	4	0	3	0	0	0	0	0	0	12
vedlejší	týdenní hodiny	2	3	2	0	1	0	0	1	1	1	1	1	0	13
Dotace v předmětu celkem		6	3	2	1	5	0	3	1	1	1	1	1	0	25

		Předměty													
IV.ročník		Čj	Aj	Nj	Kf	M	Inf	ČaS	Hv	Vv	Tv	Eu	Pč	K	celkem
epocha	týdny	15				12	3	11							41
	týdenní hodiny	4,25	0	0	0	3,75	1	3	0	0	0	0	0	0	12
vedlejší	týdenní hodiny	2	3	2	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0	14
Dotace v předmětu celkem		6,25	3	2	1	4,75	1	3	1	1	1	1	1	0	26

		Předměty													
V.ročník		Čj	Aj	Nj	Kf	M	Inf	ČaS	Hv	Vv	Tv	Eu	Pč	K	celkem
epocha	týdny	12				11	3	15							41
	týdenní hodiny	3,75	0	0	0	3,25	1	4	0	0	0	0	0	0	12
vedlejší	týdenní hodiny	2	3	2	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	15
Dotace v předmětu celkem		5,75	3	2	1	4,25	1	4	1	1	1	1	1	1	27

4.2 Tabulace učebního plánu pro II.stupeň

		Předměty																			**celkem oblasti**
Vzdělávací oblasti a obory		Čj	Aj	Nj	Kf	M	Inf	D	VkO	Fy	Ch	Př	Z	Hv	Vv	VkZ	Tv	Eu	Pč	celkem	
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk	15																		15	15
	Cizí jazyk		12																	12	12
	Další cizí jazyk			6																6	6
Matematika a její aplikace						15														15	15
Informatika							4													4	4
Člověk a společnost	Dějepis							9,75												9,75	10
	Výchova k občanství								0,25											0,25	
Člověk a příroda	Fyzika									2,75										2,75	20
	Chemie										4									4	
	Přírodopis											6								6	
	Zeměpis												7,25							7,25	
Umění a kultura	Hudební výchova													4						4	9
	Výtvarná výchova														5					5	
Člověk a zdraví	Výchova ke zdraví															2				2	10
	Tělesná výchova																4	4		8	
Člověk a svět práce																			3	3	3
Disponibilní dotace		3		2	4	2,75			0,75	3,5									2	18	18
Dotace v předmětu celkem		18	12	8	4	17,75	4	9,75	1	6,25	4	6	7,25	4	5	2	4	4	5	122	122

	Předměty																		
Ročník	Čj	Aj	Nj	Kf	M	Inf	D	VkO	Fy	Ch	Př	Z	Hv	Vv	VkZ	Tv	Eu	Pč	celkem
6	4,25	3	2	1	4,25	1	2,25	1	1,75	0	1,75	1,75	1	1	0	1	1	1	29
7	4,25	3	2	1	4	1	2,5	0	1,5	0,5	1,5	1,75	1	1	1	1	1	2	30
8	4,25	3	2	1	4,25	1	2,5	0	1,5	1,75	1,75	2	1	2	0	1	1	1	31
9	5,25	3	2	1	5,25	1	2,5	0	1,5	1,75	1	1,75	1	1	1	1	1	1	32
Dotace v předmětu celkem	18	12	8	4	17,75	4	9,75	1	6,25	4	6	7,25	4	5	2	4	4	5	122

		Předměty																	
VI.ročník		Čj	Aj	Nj	Kf	M	Inf	D	VkO	Fy	Ch	Př	Z	Hv	Vv	VkZ	Tv	Eu	Pč	celkem
epocha	týdny	8				8		7		6		6	6							41
	týdenní hodiny	2,25	0	0	0	2,25	0	2,25	0	1,75	0	1,75	1,75	0	0	0	0	0	0	12
vedlejší	týdenní hodiny	2	3	2	1	2	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	17
Dotace předmětu celkem		4,25	3	2	1	4,25	1	2,25	1	1,75	0	1,75	1,75	1	1	0	1	1	1	29

		Předměty																	
VII.ročník		Čj	Aj	Nj	Kf	M	Inf	D	VkO	Fy	Ch	Př	Z	Hv	Vv	VkZ	Tv	Eu	Pč	celkem
epocha	týdny	8				7		8		5	2	5	6							41
	týdenní hodiny	2,25	0	0	0	2	0	2,5	0	1,5	0,5	1,5	1,75	0	0	0	0	0	0	12
vedlejší	týdenní hodiny	2	3	2	1	2	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	2	18
Dotace předmětu celkem		4,25	3	2	1	4	1	2,5	0	1,5	0,5	1,5	1,75	1	1	1	1	1	2	30

		Předměty																	
VIII.ročník		Čj	Aj	Nj	Kf	M	Inf	D	VkO	Fy	Ch	Př	Z	Hv	Vv	VkZ	Tv	Eu	Pč	celkem
epocha	týdny	8				8		8		5	6	6								41
	týdenní hodiny	2,25	0	0	0	2,25	0	2,5	0	1,5	1,75	1,75	0	0	0	0	0	0	0	12
vedlejší	týdenní hodiny	2	3	2	1	2	1	0	0	0	0	0	2	1	2	0	1	1	1	19

Dotace předmětu celkem	4,25	3	2	1	4,25	1	2,5	0	1,5	1,75	1,75	2	1	2	0	1	1	1	31

		Předměty																	
IX.ročník		Čj	Aj	Nj	Kf	M	Inf	D	VkO	Fy	Ch	Př	Z	Hv	Vv	VkZ	Tv	Eu	Pč	celkem
epocha	týdny	8				8		5		5	6	3	6							41
	týdenní hodiny	2,25	0	0	0	2,25	0	1,5	0	1,5	1,75	1	1,75	0	0	0	0	0	0	12
vedlejší	týdenní hodiny	3	3	2	1	3	1	1	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	20
Dotace předmětu celkem		5,25	3	2	1	5,25	1	2,5	0	1,5	1,75	1	1,75	1	1	1	1	1	1	32

4.3 Poznámky k učebnímu plánu

4.3.1 Obecné poznámky k učebnímu plánu

1. Hlavní vyučování (epocha) je realizováno v rozsahu 12 hodin týdně po 3-4 týdny (tj.36 x 45 minut, 48 x 45 minut). V hlavním vyučování jsou realizovány tyto předměty: 1.stupeň – Český jazyk a literatura, Kreslení forem, Matematika, Informatika, Člověk a jeho svět. 2.stupeň – Český jazyk, Matematika, Fyzika, Chemie, Zeměpis, Přírodopis, Dějepis.
2. Při přepočtu epochových hodin na týdenní dotaci vyučovacích hodin je použit za základ 41 vyučovacích týdnů ve školním roce.
3. Ostatní předměty jsou realizovány v jednotlivých vyučovacích jednotkách po celý školní rok (45 minut/ jednotka). Mezi ostatní předměty patří: Anglický jazyk, Německý jazyk, Kreslení forem, Hudební výchova, Výtvarná výchova, Tělesná výchova, Eurytmie, Člověk a svět práce, Keramika.
4. Disponibilní hodiny jsou na prvním stupni využity pro hodinovou dotaci předmětů Anglický jazyk (2h), Německý jazyk (8h), Kreslení forem (3h), Matematika (2h), Člověk a jeho svět (1h).
5. Disponibilní hodiny jsou na druhém stupni využity pro hodinovou dotaci předmětů Český jazyk a literatura (3h), Německý jazyk (2h), Kreslení forem (4h), Matematika (2,75h), Výchova k občanství (0,75h), Fyzika (3,5h), Člověk a svět práce (2h).

6. Seznam zkratek předmětů:

Čj – Český jazyk a literatura
Aj – Anglická jazyk
Nj – Německý jazyk
M – Matematika
Inf – Informatika

ČaS – Člověk a jeho svět
Hv – Hudební výchova
Vv – Výtvarná výchova
Tv – Tělesná výchova
Eu – Eurytmie
Kf – Kreslení forem
Pč – Člověk a svět práce
D – Dějepis
VkO – Výchova k občanství
Fy – Fyzika
Ch – Chemie
Př – Přírodopis
Z – Zeměpis
VkZ – Výchova ke zdraví
K – Keramika a modelování – nepovinný předmět

4.3.2 Poznámky ke vzdělávacím oblastem na 1.stupni

1. Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace – vzdělávací obor Český jazyk a literatura je realizován (v časové dotaci, učivu a očekávaných výstupech) v předmětu Český jazyk a literatura a Kreslení forem.
2. Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace – vzdělávací obor Cizí jazyk je realizován (v časové dotaci, učivu a očekávaných výstupech) v předmětu Anglický jazyk.
3. Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace – vzdělávací obor Další cizí jazyk je realizován (v časové dotaci, učivu a očekávaných výstupech) v předmětu Německý jazyk.
4. Vzdělávací oblast Matematika a její aplikace je realizována (v časové dotaci, učivu a očekávaných výstupech) v předmětu Matematika, Kreslení forem.
5. Vzdělávací oblast Informatika a její aplikace je realizována (v časové dotaci, učivu a očekávaných výstupech) v předmětu Informatika, Český jazyk a literatura, Anglický jazyk a Člověk a svět práce.

6. Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět je realizována (v časové dotaci, učivu a očekávaných výstupech) v 1.-2.ročníku v předmětu Matematika, ve 3.-5. ročníku jako samostatný předmět Člověk a jeho svět, Zeměpis, Tělesná výchova.
7. Vzdělávací oblast Umění a kultura je realizována (v časové dotaci, učivu a očekávaných výstupech) v předmětech Hudební výchova, Výtvarná výchova a Keramika a modelování.
8. Vzdělávací oblast Člověk a zdraví je realizována (v časové dotaci, učivu a očekávaných výstupech) v předmětech Tělesná výchova a Eurytmie. Předmět Eurytmie je vyučován v případě, že škola sežene pro tento předmět učitele (eurytmistu).
9. Vzdělávací oblast Člověk a svět práce je realizována (v časové dotaci, učivu a očekávaných výstupech) v předmětu Člověk a svět práce a Keramika a modelování.
10. Předmět Kreslení forem je vyučován v 1. a 2. ročníku samostatně v epoše v rámci oboru Český jazyk a literatura, ve 3. ročníku 0,5 hod. dotací jako součástí oboru Český jazyk a literatura, 0,5 hod. dotací jako součástí oblasti Matematika a její aplikace, ve 4. a 5. ročníku jako samostatný předmět.
11. Předmět Keramika a modelování je vyučován v 5. ročníku jako nepovinný předmět.

4.3.3 Poznámky ke vzdělávacím oblastem na 2. stupni

1. Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace – vzdělávací obor Český jazyk a literatura je realizován (v časové dotaci, učivu a očekávaných výstupech) v předmětu Český jazyk a literatura.
2. Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace – vzdělávací obor Cizí jazyk je realizován (v časové dotaci, učivu a očekávaných výstupech) v předmětu Anglický jazyk.
3. Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace – vzdělávací obor Další cizí jazyk je realizován (v časové dotaci, učivu a očekávaných výstupech) v předmětu Německý jazyk.
4. Vzdělávací oblast Matematika a její aplikace je realizována (v časové dotaci, učivu a očekávaných výstupech) v předmětu Matematika.
5. Vzdělávací oblast Informatika a její aplikace je realizována (v časové dotaci, učivu a očekávaných výstupech) v předmětu Informatika, Anglická jazyk, Dějepis a Zeměpis.
6. Vzdělávací oblast Člověk a společnost je realizována (v časové dotaci, učivu a očekávaných výstupech) v předmětech Dějepis a výchova k občanství, Český jazyk a literatura, Matematika, Informatika a Zeměpis.
7. Vzdělávací oblast Člověk a příroda je realizována (v časové dotaci, učivu a očekávaných výstupech) v předmětech Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis.

8. Vzdělávací oblast Umění a kultura je realizována (v časové dotaci, učivu a očekávaných výstupech) v předmětech Hudební výchova a Výtvarná výchova, Kreslení forem.
9. Vzdělávací oblast Člověk a zdraví je realizována (v časové dotaci, učivu a očekávaných výstupech) v předmětech Tělesná výchova, Eurytmie, Výchova ke zdraví a Přírodopis. Předmět Eurytmie je vyučován v případě, že škola sežene pro tento předmět učitele (eurytmistu).
10. Vzdělávací oblast Člověk a svět práce je realizována (v časové dotaci, učivu a očekávaných výstupech) v předmětu Člověk a svět práce, Kreslení forem, Matematika, Informatika, Fyzika, Chemie, Přírodopis,
11. Předmět Kreslení forem je vyučován jako vedlejší hodina v 6.-9. ročníku jako samostatný předmět v očekávaných výstupech předmětů Výtvarná výchova a Člověk a svět práce.
12. Předmět Dramatická výchova není vyučován žádnou časovou dotací, ale je součástí předmětů hlavního i vedlejšího vyučování v průřezu všech ročníků dle uvážení vyučujících, kterým pomůže využití prvků dramatické výchovy k dosažení daných výstupů určitého předmětu.

5. Učební osnovy – charakteristika předmětu a výchovně vzdělávací kompetence

5.1 Český jazyk a literatura

Charakteristika předmětu

Mateřský (český) jazyk je naším základním nástrojem a výchozím bodem pro poznávání světa a pro mezilidskou komunikaci. Otevírá nám svět národní kultury s její osobitou mentalitou. Patřičná péče o něj je proto jedním z cílů vzdělání, neboť jazyk je důležitým prostředkem pro proniknutí a zvládnutí nejen všech vyučovacích předmětů, nýbrž mnoha oblastí života.

Jazyková výchova respektující specifika vývoje (vývojové fáze) dítěte a mladého člověka je významným žákovi pomáhajícím nástrojem sebepoznání a sebevyjádření, pomáhá mu zdokonalovat a rozvíjet jeho osobnost. Kultivací mluveného i psaného projevu se rozvíjí a kultivuje i myšlení a cítění žáka. Jedním z nejvyšších cílů waldorfské pedagogiky v oblasti péče o jazyk je vytváření živoucího vztahu mezi člověkem a slovem. Ten nespočívá pouze v porozumění významu slov, ale ve skutečném prožitku jazyka samotného a jeho proniknutí na všech úrovních. Jde tedy jak o zvládnutí stránky významové a uchopení jeho struktury, tak o prožitek zvukové stránky jazyka, tj. barvy a kvality hlásek a jeho rytmických a melodických elementů.

Jazyk úzce souvisí s pohybem, a to nejen s pohyby řečových orgánů, ale i s pohybovou aktivitou celého těla. Od raného věku je jazyk pro dítě nejdříve hrou se zvuky řeči, hrou plnou pohybu, hrou vnímání, napodobování. Dítě jinak pociťuje znění samohlásek (jako odraz svých vnitřních stavů), jinak znění souhlásek (jako odraz vnějších zvuků). Hravé zacházení s hláskami, tóny a rytmy řeči pak zůstává člověku trvale, zjemňuje se a zvnitřňuje se. Vytváří potom základ pro živé vnímání jazyka a tvůrčí přístup k řeči, z něhož vyvěrá například lidová slovesnost, poezie i próza.

Obsah vzdělávacího oboru (předmětu) český jazyk a literatura lze v návaznosti na RVP pro přehlednost rozčlenit na

- komunikační a slohovou výchovu
- jazykovou výchovu
- literární výchovu

Ve výuce se však vzdělávací obsah jednotlivých složek vzájemně prolíná.

Komunikační a slohová výchova

Klade se důraz především na formu mluveného a psaného projevu. Žáci se učí pozorně naslouchat a výstižně a zřetelně formulovat. Poté, co zvládnou písmo a dále na něm pracují, se učí číst s porozuměním, vyhledávat a zpracovávat patřičné informace, aby pak sami mohli srozumitelně formulovat svou analýzu, shrnutí, hodnocení a postoje. Žáci jsou vedeni nejen k formální a stylistické správnosti, ale i k tvůrčí práci s jazykem a k obsahové bohatosti a autenticitě.

Každý žák si vytváří pod vedením učitele vlastní učební text ve formě tzv. epochového sešitu. Záznamy v něm jsou přehledem probraného učiva, a proto je formě i obsahu epochových sešitů věnována velká pozornost od první třídy. Nahrazují totiž svým způsobem učebnice, které se na waldorfské škole používají spíše jen jako jeden z možných zdrojů informací, a to zpravidla až ve vyšších ročnících. Při tvorbě sešitů se žáci učí pracovat s estetickou

úpravou textu a postupem času si též procvičují schopnost vhodného využití nejrůznějších slohových útvarů. Na začátku stojí důsledné vedení učitele, které výsledně směřuje k samostatnému zpracování učiva ze strany žáků.

Jazyková výchova

Žáci postupně objevují vnitřní i formální zákonitosti češtiny, osvojují si je a učí se je vhodně aplikovat. Studují gramatické struktury, pravopisná pravidla a osvojují si spisovnou podobu češtiny v porovnání s hovorovým jazykem, nářečím a s cizími jazyky. Tím se nejen učí kultivovaně vyjadřovat, nýbrž rozvíjejí své logické myšlení, schopnost porovnávání, třídění, rozlišování a zobecňování jevů. Český jazyk se tak stává nejen nástrojem pro získávání informací, ale i předmětem poznávání.

Literární výchova

Žáci se prostřednictvím příběhů vyprávěných učitelem a později i četby vžívají do dějů a do osudů postav pohádkových, mýtických, smyšlených i historických, čímž získávají formou obrazů živé povědomí o hodnotách, morálních zásadách a kulturně-historickém vývoji lidské společnosti, které se jim stává nástrojem rozvíjení vlastní osobnosti a poznávání sebe sama i druhých. Český jazyk navíc není v literatuře již jen prostředkem k poznávání kultury vlastní, ale stává se prvním mostem k ostatním kulturám světa do té doby, než si člověk osvojí další cizí jazyk. Žáci si při práci s národní a světovou literaturou mohou uvědomit souvislosti ale i rozdíly mezi kulturou ostatních národů a tou vlastní.

Výuka literatury ale zdaleka nespočívá jen v poslouchání a čtení. Důležitá je praktická práce s nejrůznějšími literárními žánry (ne tedy jen jejich identifikace, nýbrž přímý prožitek), ať už se jedná o recitaci poezie, dramatizaci literárních textů či diskuse nad přečtenými díly. Zde se dá literární výchova těžko oddělit od slohové, protože žáci jsou také vedeni k vlastní tvorbě. Škola vytváří podmínky pro samostatnou tvořivou činnost žáků. Vydávají se například třídní a školní noviny s vlastními příspěvky a literárními pokusy, hraje se loutkové divadlo, připravují recitační programy, divadelní představení apod. Je rozvíjena verbální i neverbální komunikace, spolupráce ve skupině, kultivuje se mluvený, psaný i pohybový projev, žáci vstupují do rozličných reálných i modelových životních situací, učí se vystupovat před diváky a reflektovat své zážitky. Skrze vlastní činnost žáci spějí k poznatkům a prožitkům, které mohou pozitivně ovlivnit rozvoj jejich postojů a životních hodnot a obohatit jejich duchovní život. Jazykové a literární vzdělávání ve škole se tak stává skutečnou dílnou humanity / lidskosti.

Jedním z významných postupů, které při výuce českého jazyka využíváme je dramatice.

Forma realizace

Výuka českého jazyka je realizována od 1. - 9. třídy formou epochového vyučování. Od 2. třídy je realizována navíc procvičovacími hodinami z českého jazyka. 2. třída – 1 hodina týdně, 3. - 8. třída 2 hodiny týdně, 9.třída 3 hodiny týdně.

Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí

Předmět **Český jazyk** svými výchovnými cíli a strategiemi (postupy) umožňuje žákům rozvíjet:

Kompetence k učení

- Rozvíjí u žáků dovednosti potřebné k osvojování učiva.
- Předkládá žákům možnosti používání osvojených dovedností z jazykového vzdělávání v jiných oblastech.

- Vede žáky k systematickému vedení a ukládání informací.
- Vede žáky k aplikaci naučených pravidel pravopisu a jejich vzájemnému propojování.
- Seznamuje žáky s mluvnickými a literárními termíny souvisejícími s probíraným učivem.

Kompetence k řešení problémů
- Vede žáky k tomu, aby samostatně nalézali pravidla, kterými se řídí probírané mluvnické jevy.
- Vede žáky k tomu, aby uměli nalézat chyby v textu a odůvodnit správné řešení.
- Vede žáky k samostatnému vyhledávání potřebných informací z různých informačních zdrojů.

Kompetence komunikativní
- Vede žáky ke spisovnému vyjadřování, rozlišování spisovné, obecné a nespisovné češtiny.
- Vede žáky ke správné formulaci obsahu sdělení v rámci probíraných žánrů, nabízí žákům dostatek příležitostí k porozumění probíraných literárních textů.
- Vede žáky pomocí literárního i gramatického učiva k rozšiřování slovní zásoby.
- Vede žáky ke správné, srozumitelné stavbě větných celků, k vyprávění.

Kompetence sociální a personální
- Vytváří příležitosti k tomu, aby žáci mohli diskutovat v malých skupinách i v rámci celé třídy.
- Vede žáky k tomu, aby dokázali požádat o pomoc.

Kompetence občanské
- Seznamuje žáky s naším slovesným dědictvím a pomáhá jim vysvětlovat jeho význam.
- Žák nachází literární vzory.
- Český jazyk posiluje v žácích mravní cítění a jednání.
- Podporuje v žácích potřebu literárního projevu, recitace, četby.

Kompetence pracovní
- Vede žáky k dodržování hygienických pravidel pro čtení a psaní.
- Vede žáky k přípravě a udržování jejich učebního prostoru.
- Podporuje a posiluje vůli, systematičnost a důslednost.

Kompetence digitální
- Ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení.
- Získává, vyhledává, a sdílí data, informace a digitální obsah.

Český jazyk a literatura

- **1.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJL- 3-1-01- plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti	Čte slova, jednoduchý známý text hůlkovým písmem	Čtení hlásek, slov a jednoduchého známého textu hůlkovým písmem Vyvození hlásek v podobě hůlkového písma Čtení jako konfrontace známého textu	
ČJL- 3-1-02 - porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti	Porozumí mluveným pokynům přiměřené složitosti	Ústní pokyn učitele Řešení hádanek Vyřizování jednoduchých vzkazů	
ČJL- 3-1-03 - respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru ČJL- 3-1-06 - volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích		Požádání, poděkuje, sdělování slušnou formou svá přání a potřeby, odpovídání na dotazy, neskáče do řeči dospělým, se spolužáky mluví slušně, při vyučování nehlásí o slovo, v prostorech školy nekřičí, zdraví učitele i ostatní dospělé osoby, na začátku vyučování se s učitelem přivítá, na konci rozloučí, spolužáky oslovuje křestním jménem, učitele oslovuje titulem pane(í) učiteli(ko) nebo příjmením, učí se vyjádřit omluvu, učí se vyřídit jednoduchý vzkaz	OSV 2 OSV 6
ČJL- 3-1-04 - pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost	Recituje říkadla a básně zpaměti	Rytmizace říkadel, veršů, doprovázených smysluplnými gesty Zkvalitnění výslovnosti nápodobou, přednes nápodobou	OSV 1 OSV 8 OSV 10

ČJL- 3-1-05 - v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči ČJL- 3-1-07- na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev ČJL- 3-2-05 - užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves ČJL- 3-2-06 - spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy ČJL- 3-3-01- čte a přednáší zpaměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku ČJL-3-3-02 -vyjadřuje své pocity z přečteného textu ČJL-3-3-03 - rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění ČJL-3-3-04 - pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností	Souvisle vypráví známé pohádky, legendy i vlastní zážitky Vyjadřuje své pocity z literárního textu V dramatizaci	Verše k obraznému ztvárnění hlásky Vyprávění známých pohádek, legend Verše k ročním období a ročním svátkům, jejich recitace Dramatizace pohádek Jazykolamy Vyprávění vlastních zážitků, přání Přednes průpovědí	Dv Vv Hv
ČJL-3-1-08 - zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním		Správné sezení Správný úchop psacích potřeb Psací potřeby udržuje v čistotě Udržuje v pořádku sešity	
ČJL-3-1-09 - píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev ČJL -3-1-10 --píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení	Píše a čte velká tiskací písmena a římské číslice Opisuje z tabule krátké texty	Psaní správné tvary velkých tiskacích písmem a číslic – římských (do XII) a arabských (do 100), abeceda Čtení velká tiskací písmena celé abecedy a číslice – vyvozeno z obrazů Opisování jednoduchá krátká slova z tabule	M

❖ **2.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJL-3-1-01 - plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti	Čte slova, jednoduchý známý text malým tiskacím písmem	Analytický způsob čtení Čtení krátkého textu malými tiskacím písmem Čtení z čítanek psaných rodiči malou tiskací abecedou Čtení vlastního textu Pochopení textu	OSV 1 OSV 2 OSV 6 OSV 8 OSV 10 MUL 2
ČJL-3-1-02- porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti	Porozumí mluveným pokynům přiměřené složitosti	Reaguje na ústní pokyn učitele Řešení jednoduchých hádanek a rébusů	
ČJL-3-1-03 - respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru ČJL-3-1-06 - volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích		Požádá, poděkuje, sděluje slušnou formou svá přání a potřeby, odpovídá na dotazy, neskáče do řeči dospělým, se spolužáky mluví slušně, při vyučování nehlásí o slovo, v prostorech školy nekřičí, zdraví učitele i ostatní dospělé osoby, na začátku vyučování se s učitelem přivítá, na konci rozloučí, spolužáky oslovuje křestním jménem, učitele oslovuje titulem pane(í) učiteli(ko) nebo příjmením, dokáže vyjádřit omluvu, dokáže vyřídit jednoduchý vzkaz	
ČJL-3-1-04 - pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost ČJL-3-1-05 - v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči	Zpaměti přednáší říkadla a verše a doprovází je smysluplnými gesty Souvisle vypráví bajky, legendy i vlastní zážitky	Rytmizace říkadel, veršů, doprovázených smysluplnými gesty, rozklad slov na slabiky a hlásky v pohybu, vyprávění známých bajek a legend, dramatizace bajek a legend,	Dv Vv Hv

ČJL-3-1-07 - na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev ČJL-3-2-05 - užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves ČJL-3-2-06 - spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy	Rozkládá slova na slabiky a hlásky	vyprávění vlastních zážitků, přání, recitace narozeninových básniček, přednes básní doprovázející roční dobu a slavnosti, přednes průpovědí	
ČJL-3-3-01 - čte a přednáší zpaměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku ČJL-3-3-02 -vyjadřuje své pocity z přečteného textu ČJL-3-3-03 - rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění ČJL-3-3-04- pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností	V dramatizaci pracuje tvořivě s literárním textem podle svých schopností a pokynů učitele Vyjadřuje pocity z vypráveného textu		Dv
ČJL-3-1-08 - zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním		Správné sezení Správný úchop psacích potřeb Udržování pořádku ve svých věcech (sešity, penál, pod lavicí) i ve třídě (knihovnička, výkresy, stavebnice, …)	
ČJL-3-1-09 - píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev ČJL-3-1-10 - píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení	Píše správné tvary malé tiskací abecedy a číslic Opisuje krátký text z tabule Zvládá napsat samostatně vlastní krátký text Píše podle diktátu	Psaní tvarů malých tiskacích písmen celé abecedy a číslic pastelkou, opisování z tabule Psaní vlastních krátkých textů v jednoduchých větách, psaní jednoduchých textů podle diktátu Psaní do třířádkových linek	
ČJL-3-2-01 - rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky	Rozlišuje tvary velkých a malých písmen tiskací abecedy	Psaní malých i velkých písmen celé abecedy Rozkládání slova na hlásky a slabiky, slova složená oběma směry v pohybu	

	Rozkládá slova na slabiky i hlásky Rozkládá slova složená na slova		
ČJL-3-2-07 - rozlišuje v textu druhy vět podle postoje mluvčího a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové i zvukové prostředky	Rozlišuje druhy vět podle postoje mluvčího. Za větami píše správná interpunkční znaménka	Věta oznamovací, tázací, rozkazovací	
ČJL-3-2-08 - odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě – mimo morfologický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování	Odůvodňuje a píše správně i/y po tvrdých a měkkých souhláskách, velké písmeno na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování	Měkké a tvrdé souhlásky Velké písmeno na začátku věty	

- **3.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJL-3-1-01 - plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti	Čte plynule s porozuměním text tiskacím i psacím písmem	Čtení textu tiskacím i psacím písmem Čtení vlastních zápisů v epochových sešitech Hlasité čtení Čtení knih, časopisů Vyhledávání v textu Porozumění textu	OSV 1 OSV 2 OSV 6 OSV 8 OSV 10 GLO 1 MUL 2
ČJL-3-1-02 - porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti	Rozumí ústnímu i písemnému pokynu a reaguje na něj	Reaguje na ústní pokyn učitele Řešení jednoduchých hádanek a rébusů	
ČJL-3-1-03 - respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru		Požádá, poděkuje, sděluje slušnou formou svá přání a potřeby, odpovídá na	

ČJL-3-1-06 - volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích		dotazy, neskáče do řeči dospělým, se spolužáky mluví slušně, při vyučování se hlásí o slovo, v prostorech školy nekřičí, zdraví učitele i ostatní dospělé osoby, na začátku vyučování se s učitelem přivítá, na konci rozloučí, spolužáky oslovuje křestním jménem, učitele oslovuje titulem pane(í) učiteli(ko) nebo příjmením, dokáže vyjádřit omluvu, dokáže vyřídit jednoduchý vzkaz	
ČJL-3-1-04 - pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost ČJL-3-1-05 - v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči ČJL-3-1-07 - na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev ČJL-3-1-11 - seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh ČJL-3-2-05 - užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves ČJL-3-2-06 - spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy ČJL-3-3-01 - čte a přednáší zpaměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku ČJL-3-3-02 - vyjadřuje své pocity z přečteného textu ČJL-3-3-03 - rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění ČJL-3-3-04 - pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností	Recituje zpaměti rytmické verše, básně, průpovědi Souvisle vypráví literární příběhy i vlastní zážitky Vyjadřuje se spisovně Vyjadřuje svoje pocity z literárního textu vyprávěním a dramatizací Rozlišuje prózu a verše Tvořivě pracuje s literárním textem podle pokynů učitele v dramatizaci	Recitace rytmických veršů doprovázených pohybem Recitace básní, krásných veršů, básní doprovázející epochy Vyprávění příběhů Starého zákona Dramatizace příběhů Starého zákona Vyprávění vlastních zážitků Vyprávění podle časové a dějové posloupnosti Přednes narozeninových básniček Recitace průpovědí Popis mimořádné postavy, situace Jazykolamy Vyjádření hodnotícího postoje, přání	Dv Vv Hv

ČJL-3-1-08 - zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním		Správné sezení Správný úchop psacích potřeb Dodržování pořádku v lavici i ve třídě (knihovna, prostor k hrám, sešity, tabule, …)	
ČJL-3-1-09- píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev ČJL-3-1-10 - píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení	Píše správné tvary psacího písma – velkých i malých písmen Opravuje si vlastní zápisy Kreslí pečlivě vázané formy	Psací písmo celé abecedy perem vývoj písma (práce s různými psacími potřebami) Opis z tabule Psaní vlastního krátkého textu – záznam vlastních zážitků nebo textu ve spojitosti s epochami Psaní podle diktátu Opravování vlastního zápisu Kreslení forem – vázané formy Krasopis	
ČJL-3-2-01 - rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky	Rozkládá slova na slabiky a hlásky Rozlišuje dlouhé a krátké samohlásky Rozumí spodobě znělosti a dokáže ji vysvětlit na příkladu	Rozklad slov na hlásky Rozlišování pohybem zvukové odlišnosti krátkých a dlouhých samohlásek Spodoba znělosti	
ČJL-3-2-02 - porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledá v textu slova příbuzná	Tvoří příklady slov opačných Tvoří příklady slov souřadných, nadřazených a podřazených	Slova opačného význam Slova souřadná, nadřazená a podřazená	
ČJL-3-2-03 - porovnává a třídí slova podle zobecněného významu – děj, věc, okolnost, vlastnost ČJL-3-2-04 - rozlišuje slovní druhy v základním tvaru	Rozlišuje podstatná jména, přídavná jména a slovesa,	Slovní druhy – úvod – podstatná, přídavná jména, slovesa	

ČJL-3-2-08 - odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě – mimo morfologický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování	Vyjmenuje řady slov vyjmenovaných a odliší slova, která tam nepatří Píše správně y/i ve vyjmenovaných slovech a odůvodňuje pravopis Píše správně a odůvodňuje psaní bě, pě, vě, mě, dě, tě, ně	Vyjmenovaná slova bě, pě, vě, mě, dě, tě, ně, ú/ů Vlastní jména	

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy – 1. období
KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA
Žák:
ČJL-3-1-01p čte s porozuměním jednoduché texty
ČJL-3-1-02p rozumí pokynům přiměřené složitosti
ČJL-3-1-04p, ČJL-3-1-05p, ČJL-3-1-06p dbá na správnou výslovnost, tempo řeči a pravidelné dýchání
ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním
ČJL-3-1-09p píše písmena a číslice – dodržuje správný poměr výšky písmen ve slově, velikost, sklon a správné tvary písmen
ČJL-3-1-09p spojuje písmena a slabiky
ČJL-3-1-09p převádí slova z mluvené do psané podoby
ČJL-3-1-09p dodržuje správné pořadí písmen ve slově a jejich úplnost
ČJL-3-1-10p opisuje a přepisuje krátké věty

JAZYKOVÁ VÝCHOVA
ČJL-3-2-01p rozlišuje všechna písmena malé a velké abecedy
ČJL-3-2-01p rozeznává samohlásky (odlišuje jejich délku) souhlásky
ČJL-3-2-01p tvoří slabiky
ČJL-3-2-01p rozlišuje věty, slova, slabiky, hlásky
ČJL-3-2-08p píše velká písmena na začátku věty a ve vlastních jménech

LITERÁRNÍ VÝCHOVA

ČJL-3-3-01p pamatuje si a reprodukuje jednoduché říkanky a dětské básně

ČJL-3-3-02p reprodukuje krátký text podle otázek a ilustrací při poslechu pohádek a krátkých příběhů udržuje pozornost

- **4.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJL-5-1-01 - čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas ČJL-5-1-02 -rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává I-5-1-01 uvede příklady dat, která ho obklopují a která mu mohou pomoci lépe se rozhodnout; vyslovuje odpovědi na základě dat	Čte plynule s intonací prózu i poezii V textu rozlišuje podstatné a nepodstatné informace Vybírá si k četbě knihy podle vlastního zájmu Sděluje dojmy z vlastní četby	Četba prózy i poezie Četba knih dle vlastního výběru a zájmu Čtení z odborných časopisů a knih Práce s encyklopedií Čtení vlastních zápisů Tiché čtení Společné hlasité čtení literatury dle výběru učitele Zkvalitnění čtení – plynulost, barva hlasu, intonace, výrazové čtení Uplatňuje čtenářské dovednosti – řazení slov, slovníky Práce s knihou – rejstřík a obsah	OSV 1 OSV 2 OSV 6 OSV 8 OSV 10 OSV 11 GLO 1 MUL 2 MED 1 - 7
ČJL-5-1-03 - posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení ČJL-3-3-01 - vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je ČJL-3-3-02- volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma I-5-1-01 uvede příklady dat, která ho obklopují a která mu mohou pomoci lépe se rozhodnout; vyslovuje odpovědi na základě dat	Vede si čtenářský deník ze společné četby i z četby vlastní Podle svých schopností volně reprodukuje text v tematické epochové práci Píše vlastní literární texty v próze i ve verších Vytváří krátký mluvený projev s dodržováním časové posloupnosti	Čtenářský deník Tematické epochové práce Tematické slohové práce Zápisy v epochových sešitech Kontrola vlastních zápisů a opravování chyb Vlastní literární tvorba v próze i poezii Znázornění a charakteristika literární postavy	Vv Dv Hv Kf

ČJL-3-1-04 -reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta ČJL-3-1-07 - volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru ČJL-5-1-10 -sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržením časové posloupnosti ČJL-5-3-02 - volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma ČJL-5-3-03 - rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů	Sděluje podstatné informace při reprodukci obsahu epochového učiva nebo vyprávění Volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy, tempo při recitaci poezie, narozeninových veršů nebo vlastní tvorby Vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržováním časové posloupnosti Tvořivě pracuje s literárním textem podle pokynů učitele v dramatizaci	Opakování epochového učiva Vyprávění vlastních zážitků Popis známých osob, situací, věcí Vyprávění germánské ságy o hrdinech a bozích Reprodukce prózy Recitace krásné poezie Recitace vlastní tvorby Vyprávění z vlastní četby doporučené četby Vyprávění z literatury vztahující se k učivu v epochách Recitace veršů v aliteraci Jazykolamy Vlastní literární tvorba v próze i ve verších Mluvený projev ve spisovné podobě jazyka Přednes narozeninových veršů Přednes průpovědí Dramatizace příběhů severské mytologie	Dv
ČJL-5-1-05 - vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku ČJL-5-1-08 - rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace	Zdvořile komunikuje s dospělými i spolužáky Užívá spisovnou výslovnost	Sdělování přání a potřeb požádání a poděkování Zdvořilé odpovídání na dotazy Neskáče do řeči dospělým Zdvořilá komunikace se spolužáky Při vyučování se hlásí o slovo Řešení sporů a nedorozumění se spolužáky, vyjádření omluvy Vyřizování vzkazů Oslovování učitelů a ostatních zaměstnanců školy jejich titulem nebo příjmením Rozhovory s vyučujícím a se spolužáky Spisovný verbální projev během výuky	

ČJL-5-2-01 - porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová	Tvoří příklady slov opačného, stejného nebo podobného významu, slov vícevýznamových Uvádí příklady slov příbuzných ke slovům vyjmenovaným	Antonyma Synonyma Příbuzná slova vyjmenovaných slov	
ČJL-5-2-02 - rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku ČJL-5-2--08 - píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách	Píše správně i/y ve vyjmenovaných slovech i ve slovech příbuzných Rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou, koncovku	Vyjmenovaná slova a slova příbuzná	
ČJL-5-2-03 - určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu	Určuje slovní druhy	Slovní druhy Třídění slovních druhů do plnovýznamových skupin	

- **5.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJL-5-1-01 - čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas ČJL-5-1-02 - rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává ČJL-5-1-01 uvede příklady dat, která ho obklopují a která mu mohou pomoci lépe se rozhodnout; vyslovuje odpovědi na základě dat v systémech, které ho obklopují, rozezná jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi pro vymezený problém		Četba prózy i poezie Četba knih dle vlastního výběru a zájmu Samostatná práce s textem – řazení slov pod. Čtení z odborných časopisů a knih Práce s encyklopedií, slovníky Čtení vlastních zápisů v epochových sešitech V textu rozlišuje podstatné sdělení, vnímá podrobnosti, rozumí celku Společné hlasité čtení literatury dle výběru učitele	OSV 1 OSV 2 OSV 6 OSV 8 OSV 10 OSV 11 DEM 2 DEM 4 GLO 1 GLO 2

zaznamenává do existující tabulky nebo seznamu číselná i nečíselná data		Zkvalitnění čtení hlasitého výrazové čtení Práce s knihou – rejstřík a obsah Práce s knihou (obsah, rejstřík), třídění (slova nadřazená, podřazená, slovní druhy, pády, rody)	GLO 3 MUL 2 MUL 3 MED 1-7
ČJL-5-1-03 - posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení ČJL-5-1-09 - píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry ČJL-5-1-10 - sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržením časové posloupnosti ČJL-5-3-01 - vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je ČJL-5-3-02 - volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma ČJL-5-1-01 uvede příklady dat, která ho obklopují a která mu mohou pomoci lépe se rozhodnout; vyslovuje odpovědi na základě dat	Vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržováním časové posloupnosti	Čtenářský deník Tematické epochové práce Tematické slohové práce Zápisy v epochových sešitech Vlastní literární tvorba v próze i poezii Referáty Kontroluje své zápisy a opravuje chyby Stavba textu do odstavců Znázornění a charakteristika literární postavy	ČaS
ČJL-5-1-04 - reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta ČJL-5-1-07 - volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru		Vyprávění příběhů a mýtů starověkých kultur Vyprávění vlastních zážitků Popis známých osob, situací, věcí Dramatizace příběhů starověkých kultur Sborový přednes Recitace veršů v hexametru	
ČJL-5-1-10 - sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržením časové posloupnosti – vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je	Vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržováním časové posloupnosti	Recitace krásné poezie Recitace vlastní tvorby Reprodukce prózy Přednes narozeninových veršů Přímá řeč Přednes průpovědí	

ČJL-5-3-01 - volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma ČJL-5-3-03 - rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů ČJL-5-3-04 - při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy		Vyprávění z vlastní a doporučené četby Opakování epochového učiva	
ČJL-5-1-05 - vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku ČJL-5-1-08 - rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace ČJL-5-2-04 – rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary		Na začátku a konci sdělení pozdraví Sděluje učiteli slušně svá přání a potřeby požádá a poděkuje Odpovídá na dotazy Neskáče do řeči dospělým Se spolužáky mluví slušně Při vyučování se hlásí o slovo Spolužáky oslovuje křestním jménem Při sporu nejedná agresivně Dokáže vyjádřit omluvu Dokáže vyřídit jednoduchý vzkaz Učitele oslovuje titulem pane(í) učiteli(ko) nebo příjmením Rozhovory s vyučujícím a se spolužáky Spisovný verbální projev během výuky	
ČJL-5-1-06 - rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě	Učí se rozpoznávat manipulativní komunikaci v reklamě	Vyprávění příběhů a mýtů starověkých kultur Vyprávění vlastních zážitků Popis známých osob, situací, věcí Vyprávění z vlastní a doporučené četby	
ČJL-5-2-01 - porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová		Antonyma Synonyma Nadřazená a podřazená slova	
ČJL-5-2-03 - určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu		K určování slovních druhů užívá abstraktní pojmy	

ČJL-5-2-05-vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné skladební dvojici označí základ věty	Odlišuje větu jednoduchou a souvětí	Určování základní skladební dvojice Tvoření vět jednoduchých a souvětí	
ČJL-5-2-06 - odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí		Přímá řeč	
ČJL-5-2-07 - užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje		Slovní druhy	
ČJL-5-2-09 - zvládá základní příklady syntaktického pravopisu		Časování sloves Skloňování podstatných jmen Shoda podmětu s přísudkem	

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy – 2. období
KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA
Žák:
ČJL-5-1-05p, ČJL-5-1-10p vypráví vlastní zážitky, jednoduchý příběh podle přečtené předlohy nebo ilustrací a domluví se v běžných situacích
ČJL-5-1-05p má odpovídající slovní zásobu k souvislému vyjadřování
ČJL-5-1-07p v mluveném projevu volí správnou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo řeči
ČJL-5-1-09p popíše jednoduché předměty, činnosti a děje
ČJL-5-1-09p opisuje a přepisuje jednoduché texty
ČJL-5-1-09p píše správně a přehledně jednoduchá sdělení
ČJL-5-1-09p píše čitelně a úpravně, dodržuje mezery mezi slovy
ČJL-5-1-09p ovládá hůlkové písmo – tvoří otázky a odpovídá na ně

JAZYKOVÁ VÝCHOVA
Žák:
ČJL-5-2-03p pozná podstatná jména a slovesa
ČJL-5-2-06p dodržuje pořádek slov ve větě, pozná a určí druhy vět podle postoje mluvčího
ČJL-5-2-08p rozlišuje tvrdé, měkké a obojetné souhlásky a ovládá pravopis měkkých a tvrdých slabik

- *určuje samohlásky*
- *seřadí slova podle abecedy*
- *správně vyslovuje a píše slova se skupinami hlásek dě-tě-ně-bě-pě-vě-mě*
- *správně vyslovuje a píše znělé a neznělé souhlásky*

LITERÁRNÍ VÝCHOVA
Žák:
ČJL-5-3-01p, ČJL-5-3-02p dramatizuje jednoduchý příběh
ČJL-5-3-01p, ČJL-5-3-02p vypráví děj zhlédnutého filmového nebo divadelního představení podle daných otázek
ČJL-5-3-02p čte krátké texty s porozuměním a reprodukuje je podle jednoduché osnovy
ČJL-5-3-02p určí v přečteném textu hlavní postavy a jejich vlastnosti
ČJL-5-3-04p rozlišuje prózu a verše

- *rozlišuje pohádkové prostředí od reálného*
- *ovládá tiché čtení a orientuje se ve čteném textu*

❖ **6.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJL-9-1-01 - odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji	Učí se odlišovat ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, učí se ověřovat fakta pomocí otázek nebo porovnáním s dostupnými zdroji Učí se vyhledávat klíčová slova, formulovat hlavní myšlenky textu, tvořit otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu, samostatně připraví a s oporou o text přednese referát	Kritické čtení předloženého text, čtení analytické, hodnotící, čtení s porozuměním Referát – dle epochy Zpracování odborných textů Vedení čtenářského deníku Epochové práce	OSV 1 OSV 2 OSV 6 OSV 8 DEM 2 GLO 1 GLO 2 MUL 2 MED 1 - 7
ČJL-9-1-02 - rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru		Formulace otázek na dané téma a aktivní vstup do rozhovoru, procvičování subjektivního popisu, vyprávění, referát	

ČJL-9-1-04 - dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci ČJL-9-1-05 - odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru ČJL-9-1-06 - v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních iparalingválních prostředků řeči ČJL-9-1-07 - zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu ČJL-9-2-01 - spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova	Dokáže rozlišovat hlásky, chápe pojem spodoba znělosti, hláska znělá x neznělá, má správný přednes	Pravidla komunikace – vedení dialogu a diskuze (přímý, nepřímý) Rozlišení a vhodné užití formálního a neformálního stylu Rozlišení různých komunikačních prostředků Komunikace verbální a neverbální Zvuková stránka jazyka, výslovnost a přízvuk. Přednes, recitace, vyprávění, krátké dramatizace na dané téma Rétorická cvičení	
ČJL-9-1-09 - uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování ČJL-9-1-10 - využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů	Učí se uspořádat informace v textu s ohledem na jeho účel, učí se tvořit koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování	Tvořivé psaní – popis, vyprávění Přehledné členění a zapisování textu, interpunkce	
ČJL-9-2-02 - rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémech	Seznamuje se s pravopisem na základě znalosti stavby slova	Způsoby obohacování slovní zásoby- stavba slova a pravopis – kořen, předpona, přípona, základové slovo, střídání hlásek a skupiny hlásek při odvozování, zdvojené souhlásky, skupiny bě-, bje-,vě-, vje-, pě, mě, mně, předpony s/se-,z/ze-,vz-/vze-, předložky s/se, z/ze	

ČJL-9-2-03 - samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami	Seznamuje se se zdroji a pracuje pod vedením	Seznámení s Pravidly českého pravopisu a jinými jazykovými příručkami. Vedení vlastního slovníku neobvyklých slov	
ČJL-9-2-04 - správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci	Skloňuje podstatná jména, příd. jména, časuje slovesa, rozliší zájmena	Podstatná jména – pomnožná, hromadná, látková; konkrétní, abstraktní Přímá řeč Stupňování přídavných jmen Přídavná jména – druhy Zájmena – druhy Slovní druhy – upevňuje dosavadní znalost a dále je rozšiřuje, mluvnické významy a tvary slov, stupňování přídavných jmen a příslovcí	
ČJL-9-2-05 - využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace	Rozlišuje věty podle postoje mluvčího, vytváří na základě znalostí jednoduché slohové práce	Druhy vět podle postoje mluvčího: vypravování, popis, jednoduché tiskopisy, dopis, zpráva, oznámení, čtenářský deník, samostatné písemné práce – referát je mimo ČJ	
ČJL-9-2-06- rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí	Rozlišuje větu jednoduchou a souvětí, určuje základní větné členy	Věta jednoduchá a souvětí Větné členy – základní skladební dvojice Přívlastek, příslovečné určení, (místa, času), předmět	
ČJL-9-2-07 - v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovotvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí	Ovládá shodu Po + Př, snaží se aplikovat nové pravopisné poznatky	Pravopisná cvičení, epochové práce, referáty; shoda přísudku s podmětem; základy interpunkce; psaní velkých písmen	
ČJL-9-2-08 - rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití	Rozlišuje spis. a nespis. jazyk	Rozlišení jazyka spisovného a nespisovného Postavení češtiny mezi slovanskými jazyky	
ČJL-9-3-01- uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla		Vyprávění – Řím, počátky české státnosti Literatura dle vlastní četby Odborné texty k referátům	D

ČJL-9-3-02 - rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora		Specifika autorova stylu	
ČJL-9-3-03 - formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo ČJL-9-3-05 - rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty ČJL-9-3-08 - porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování		Hodnocení, reflexe, diskuze Čtenářský deník, prezentace četby Referát, diskuze z návštěvy výstavy, divadelního představení, filmového představení atd.	
ČJL-9-3-04 - tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie		Vlastní psaný text – v próze, verších (na zadané téma)	
ČJL-9-3-09 - vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích		Encyklopedie Knihovna, knihovník katalog Informační centrum Muzea Internet Samostatné zpracování referátů, epochových prací, využití různých informačních zdrojů	

❖ **7.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJL-9-1-01 - odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji	Učí se vyhledávat klíčová slova, formulovat hlavní myšlenky textu, tvořit otázky a stručné poznámky, výpisky nebo	Kritické čtení předloženého text, čtení analytické, hodnotící, čtení s porozuměním Referát – dle epochy, Zpracování odborných textů Vedení čtenářského deníku	OSV 1 OSV 2 OSV 6 OSV 8 DEM 2

ČJL-9-1-08 - využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát	výtah z přečteného textu, samostatně připraví a s oporou o text přednese referát	Epochové práce Výtah, výpisky	GLO 1 GLO 2 MUL 2 MED 1-7
ČJL-9-1-02 - rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru ČJL-9-1-04 - dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci ČJL-9-1-05 - odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru ČJL-9-1-06 - mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči ČJL-9-1-07 - zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu ČJL-9-2-01 - spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova	Spisovně vyslovuje česká slova a učí se užívat cizí slova	Formulace otázek na dané téma a aktivní vstup do rozhovoru, procvičování subjektivního popisu, vyprávění, referátu Pravidla komunikace – vedení dialogu a diskuze (přímý, nepřímý) Rozlišení a vhodné užití formálního a neformálního stylu Rozlišení různých komunikačních prostředků Komunikace verbální a neverbální Zvuková stránka jazyka, výslovnost a přízvuk. Přednes, recitace, vyprávění, krátké dramatizace na dané téma Rétorická cvičení	
ČJL-9-1-09 - uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování ČJL-9-1-10 - využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů	Uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, učí se tvořit koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování	Tvořivé psaní – popis, vyprávění, dopis soukromý, oficiální, charakteristika Přehledné členění a zapisování textu, interpunkce	

ČJL-9-2-02 - rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémech	Upevňuje si pravopis na základě znalosti stavby slova	Stavba slova – skládání slov, odvozování slov, homonyma, synonyma	
ČJL-9-2-03 - samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami	Dokáže vyhledat význam slova v příručkách	Seznámení s Pravidly českého pravopisu a jinými jazykovými příručkami. Vedení vlastního slovníku neobvyklých slov	
ČJL-9-2-04 -správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci	Správně třídí ohebné slovní druhy a tvoří jejich spisovné tvary	Zájmena – druhy, pravopis Číslovky – druh, pravopis Třídění slovních druhů, určování slovních druhů, mluvnické významy a tvary slov; rod činný a trpný, podmiňovací způsob sloves Způsobová slovesa	
ČJL-9-2-05 - využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace	Rozlišuje věty podle postoje mluvčího, seznamuje se vybranými slohovými útvary	Druhy vět podle postoje mluvčího; vypravování, popis, charakteristika, líčení, výtah, žádost, životopis	
ČJL-9-2-06 - rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí	Rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek v jednoduché větě	Věta jednoduchá a souvětí, větné členy-podmět, přísudek, přívlastek, příslovečná určení, předmět	
ČJL-9-2-07 - v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovotvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí	Aplikuje shodu PO+PŘ, seznamuje se psaním velkých písmen, snaží se aplikovat nové pravopisné poznatky	Pravopisná cvičení, epochové práce, referáty; shoda přísudku s podmětem; základy interpunkce; psaní velkých písmen; koncovky přídavných jmen	
ČJL-9-2-08 - rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití	Rozlišuje spisovný a nespisovný jazyk, obecnou češtinou	Rozlišení jazyka spisovného a nespisovného Postavení češtiny mezi slovanskými jazyky	

ČJL-9-3-01 - uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla ČJL-9-3-02 - rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora		Rytířská literatura, zámořské objevy Literatura dle vlastní četby Odborné texty k referátům Specifika autorova stylu	D
ČJL-9-3-03 - formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo ČJL-9-3-05 - rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty ČJL-9-3-08 - porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování		Hodnocení, reflexe, diskuse Čtenářský deník, prezentace četby Referát, diskuse z návštěvy výstavy, divadelního představení, filmového představení atd.	
ČJL-9-3-04 - tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie		Vlastní psaný text – v próze, verších (na zadané téma)	
ČJL-9-3-09 - vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích		Encyklopedie Knihovna, knihovní katalog Informační centrum Muzea Internet Samostatné zpracování referátů, epochových prací, využití různých informačních zdrojů	
D-9-5-07 - rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek		Rozpoznání kulturních stylů v psaném textu Práce s původními texty, literárním zpracováním doby Přemyslovců, Karla IV., Jana Husa	

❖ **8.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJL-9-1-01 - odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji ČJL-9-1-08 - využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát		Kritické čtení předloženého text, čtení analytické, hodnotící, čtení s porozuměním Referát – dle epochy Zpracování odborných textů Vedení čtenářského deníku Epochové práce Výtah, výpisky	OSV 1 OSV 2 OSV 6 OSV 8 DEM 2 GLO 1 GLO 2 MUL 2 MED 1-7
ČJL-9-1-02 - rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru ČJL-9-1-04 - dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci ČJL-9-1-05 - odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru ČJL-9-1-06 - mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči		Formulace otázek na dané téma a aktivní vstup do rozhovoru, procvičování subjektivního popisu, vyprávění, referátu Rozlišení a vhodné užití formálního a neformálního stylu Rozlišení různých komunikačních situací, zvolení vhodných prostředků, přiměřené reakce na danou komunikační situaci Komunikace verbální a neverbální Funkční styly, slohové útvary podle záměru mluvčího Pravidla komunikace – vedení dialogu a diskuse (přímý, nepřímý)	

ČJL-9-1-07 - zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu		Zvuková stránka jazyka, výslovnost a přízvuk Přednes – dle epoch	
ČJL-9-2-01 - spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova		Dramatický přednes Rétorická cvičení Recitace Dramatizace na dané téma, nastudování a představení divadelní hry	
ČJL-9-1-09 - uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování ČJL-9-1-10 - využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů		Tvořivé psaní – popis, vyprávění, dopis soukromý, oficiální, charakteristika, úvaha Vertikální a horizontální členění textu, interpunkce	
ČJL-9-2-02 - rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémech	Užívá pravopis na základě znalosti stavby slova	Slovní zásoba a význam slova Skládání slov, odvozování slov, homonyma, synonyma, rozkládání slov, neologismy, nová slova, přijímání slov z cizího jazyka	
ČJL-9-2-03 - samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami		Seznámení s Pravidly českého pravopisu a jinými jazykovými příručkami.	
ČJL-9-2-04 -správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci	Třídí jednotlivé slovní druhy, určuje větné členy včetně doplňku, rozlišuje SP a SS	Slovní druhy a jejich funkce ve větě; odchylky ve skloňování; komplexní jazykové rozbory; projev mluvený a psaný – zásady pro výběr jazykových prostředků a specifika textu, slovesný vid	
ČJL-9-2-05 - využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace	Rozlišuje jednotlivé slohové útvary, vytváří	Jazyk a komunikace, kultura jazyka a řeči; vypravování, výtah, výpisky, charakteristika, líčení, úvaha, dopis	

	samostatné práce na zákl. získaných znalostí		
ČJL-9-2-06 - rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí	Rozpozná SP a SS, určuje typy VV a poměry mezi VH	Souvětí souřadné a podřadné, typy vedlejších vět, poměr mezi větami, doplněk, souvětí souřadná, podřadná	
ČJL-9-2-07 - v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovotvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí	Chápe pravopis velkých písmen a čárky ve větě	Interpunkce jednoduché věty a souvětí, psaní velkých písmen	
ČJL-9-2-08- rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití	Rozlišuje spis. a nespis. jazyk, užívá spis. češtinu v mluveném i psaném projevu	Rozlišení jazyka spisovného a nespisovného; Postavení češtiny mezi slovanskými jazyky	
ČJL-9-3-01 - uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla ČJL-9-3-02 - rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora		Životopisy, Biografie – záznam, reprodukce Literatura dle vlastní, doporučené i zadané četby charakteristika díla, hodnocení Odborné texty k referátům Specifika autorova stylu, odraz doby, autorův život jako inspirace	Fy Ch Př
ČJL-9-3-03 - formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo ČJL-9-3-05 - rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty ČJL-9-3-08 - porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování		Hodnocení, reflexe, literární kritika Čtenářský deník, prezentace četby Referát, diskuse z návštěvy výstavy, divadelního představení, filmového představení Aspekt umělecké literatury Vlastní a doporučená četba Rozhovory, diskuse o obecných názorech na hodnotnou a konzumní literaturu	
ČJL-9-3-04 - tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie		Vlastní psaný text – v próze, verších (na zadané téma)	

ČJL-9-3-09 - vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích		Encyklopedie Knihovna, knihovní katalog Informační centrum Muzea Internet Samostatné zpracování referátů, epochových prací, využití různých informačních zdrojů	

❖ **9.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJL-9-1-01 - odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji ČJL-9-1-08 - využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát		Kritické čtení předloženého textu, čtení analytické, hodnotící, čtení s porozuměním Referát – dle epochy Zpracování odborných textů Vedení čtenářského deníku Epochové práce Výtah, výpisky	OSV 1 OSV 2 OSV 6 OSV 8 DEM 2 GLO 1 GLO 2 MUL 2 MED 1-7
ČJL-9-1-02 - rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru ČJL-9-1-04 - dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci		Formulace otázek na dané téma a aktivní vstup do rozhovoru, procvičování subjektivního popisu vyprávění, komentáře, upoutávky na akci, referátu Pravidla komunikace - Vedení dialogu a diskuse (přímý, nepřímý) Rozlišení a vhodné užití formálního a neformálního stylu	

		Rozlišení různých komunikačních situací, zvolení vhodných prostředků, přiměřené reakce na danou komunikační situaci	
ČJL-9-1-05 - odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru ČJL-9-1-06 - mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči ČJL-9-1-07 - zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu ČJL-9-2-01 - spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova		Rozlišení různých komunikačních prostředků Komunikace verbální a neverbální Funkční styly, slohové útvary podle záměru mluvčího Mluvený projev na dané téma – připravený, nepřipravený, spontánní, souvislý projev, technika projevu, neverbální prostředky Proslov, komentář Zvuková stránka věty, spodoba znělosti a artikulační melodie věty Přednes, recitace, vyprávění – dle epoch	
ČJL-9-1-03- rozpoznává manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujímá k ní kritický postoj		Porovnání různých zdrojů informací a zaujímání postojů ke sdělenému obsahu. Tvořivé psaní na dané téma – komentář, reklama, samostatná, skupinová práce, prezentace před třídou, diskuse nad tématem, rozbor.	
ČJL-9-1-08 - využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát		Zpracování odborných textů Vedení čtenářského deníku Epochové práce, referát dle epochy Výtah, výpisky, čtení s porozuměním	
ČJL-9-1-09 - uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování		Tvořivé psaní – popis, vyprávění, dopis soukromý, oficiální, charakteristika, úvaha Vertikální a horizontální členění textu, interpunkce	

ČJL-9-1-10 - využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů			
ČJL-9-2-02 - rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémech		Slovní zásoba a význam slova Skládání slov, odvozování slov, homonyma, synonyma, rozkládání slov, neologismy, nová slova, přijímání slov z cizího jazyka	
ČJL-9-2-03 - samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami		Samostatná práce s Pravidly českého pravopisu a jinými jazykovými příručkami, internet	
ČJL-9-2-04 -správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci		Slovní druhy a jejich funkce ve větě; odchylky ve skloňování; komplexní jazykové rozbory; projev mluvený a psaný – zásady pro výběr jazykových prostředků a specifika textu	
ČJL-9-2-05 - využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace		Jazyk a komunikace, kultura jazyka a řeči Vypravování, popis, životopis, výklad, výtah, úvaha, proslov, diskuse, publicistické útvary	
ČJL-9-3-06 - rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí	Určuje poměry mezi větnými členy	Prohlubování předešlého, věty jednočlenné a dvojčlenné. Poměr mezi větnými členy	
ČJL-9-2-07 - v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovotvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí		Interpunkce jednoduché věty a souvětí, psaní velkých písmen	
ČJL-9-2-08 - rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití		Obecné výklady o jazyce, vývoj jazyka, skupiny jazyků; disciplíny jazykověd	
ČJL-9-3-01 - uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla		Životopisy – biografie – záznam, reprodukce Odborné texty k referátům	Fy Ch Př

ČJL-9-3-02 - rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora		Specifika autorova stylu, odraz doby, autorův život jako inspirace Literatura dle vlastní, doporučené i zadané četby, charakteristika díla, hodnocení	
ČJL-9-3-03 - formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo ČJL-9-3-05 - rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty ČJL-9-3-08 - porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování		Hodnocení, reflexe, literární kritika Čtenářský deník, prezentace četby Referát, diskuse z návštěvy výstavy, divadelního představení, filmového představení Aspekt umělecké literatury Vlastní a doporučená četba Rozhovory, diskuse o obecných názorech na hodnotnou a konzumní literaturu	
ČJL-9-3-04 - tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie ČJL-9-3-06- rozlišuje základní literární druhy a žánry, porovná je i jejich funkci, uvede jejich výrazné představitele		Vlastní psaný text – v próze, verších (na zadané téma) Základy literární teorie Struktura literárního díla Literní druhy a žánry	
ČJL-9-3-07 - uvádí základní literární směry a jejich významné představitele v české a světové literatuře		Přehled, vývoj literatury dle probraného učiva	
ČJL-9-3-09 - vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích		Encyklopedie Knihovna, knihovní katalog Informační centrum Muzea Internet Samostatné zpracování referátů, epochových prací, využití různých informačních zdrojů	

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy – 2. stupeň
KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA
Žák:
ČJL-9-1-01p, ČJL-9-1-08p čte plynule s porozuměním; reprodukuje text
ČJL-9-1-04p, ČJL-9-1-05p komunikuje v běžných situacích, v komunikaci ve škole užívá spisovný jazyk
ČJL-9-1-09p, ČJL-9-1-10p píše běžné písemnosti; podle předlohy sestaví vlastní životopis a napíše žádost; popíše děje, jevy, osoby, pracovní postup; vypráví podle předem připravené osnovy; s vhodnou podporou pedagogického pracovníka písemně zpracuje zadané téma

JAZYKOVÁ VÝCHOVA
Žák:
ČJL-9-2-03p orientuje se v Pravidlech českého pravopisu
ČJL-9-2-04p pozná a určí slovní druhy; skloňuje podstatná jména a přídavná jména; pozná osobní zájmena; časuje slovesa
ČJL-9-2-04p, ČJL-9-2-05p rozlišuje spisovný a nespisovný jazyk
ČJL-9-2-06p rozezná větu jednoduchou od souvětí
ČJL-9-2-07p správně píše slova s předponami a předložkami
ČJL-9-2-07p ovládá pravopis vyjmenovaných slov
ČJL-9-2-07p zvládá pravopis podle shody přísudku s podmětem

LITERÁRNÍ VÝCHOVA
Žák:
ČJL-9-3-01p orientuje se v literárním textu, nachází jeho hlavní myšlenku
ČJL-9-3-03p ústně formuluje dojmy z četby, divadelního nebo filmového představení
ČJL-9-3-06p rozezná základní literární druhy a žánry
ČJL-9-3-09p dokáže vyhledat potřebné informace v oblasti literatury má pozitivní vztah k literatuře

5.2 Anglický jazyk

Charakteristika předmětu

Výuka anglického jazyka směřuje v plné míře k naplňování očekávaných výstupů vzdělávacího oboru RVP ZV Cizí jazyk.

Waldorfská pedagogika si klade za cíl vést žáky k světoobčanství a podněcovat v nich vědomí sounáležitosti. Cizí jazyky jsou k tomu jedním z důležitých prostředků právě proto, že reprezentují jiné kultury a jiné perspektivy nahlížení života. Jejich osvojení, nebo přinejmenším konfrontace s nimi, podněcuje vnitřní flexibilitu a otevřenost, které jsou nezbytné k tomu, aby se člověk ve svém životě naučil svět vnímat v širších souvislostech.

Na waldorfské škole se běžně vyučují dva cizí jazyky, a to již od první třídy. Není to však zdaleka jen proto, že se v době globalizace a integrace ČR do evropských a světových struktur znalost více jazyků postupně stává nepostradatelnou. Začíná-li se se dvěma jazyky již tak brzo, jde především o využití potenciálu, který děti kolem 6. roku většinou ještě mají. Hlavním cílem není objem získaných znalostí, ale rozšíření a obohacení duševního prostoru dítěte. Jazyk již ve své fonetické podobě v sobě nese určitý pohled na svět, a právě děti prvních dvou tříd jsou svou otevřeností a schopností nápodoby zvláště vnímavé vůči zvukomalebnosti cizího jazyka. Jsou ještě schopné učit se jakýkoli cizí jazyk podobně, jako si osvojovaly svou mateřštinu – jeho bezprostředním prožitkem. Odpovídá-li způsob výuky jejich věku, přijímají jazyk otevřeně a bez zábran jako hru a jakoby mimovolně jej vstřebávají. Dlouholeté zkušenosti ze stovek waldorfských škol po celém světě ukázaly, že většina dětí v tomto věku oba jazyky bez problému zvládá a nikterak je to nezatěžuje. Naopak. Protože dětský organismus je ještě tvárný, má výuka více cizích jazyků blahodárný vliv na pružnost mluvidel a myšlení, která s věkem jinak přirozeně ubývá a člověk se hůř a hůře vymaňuje z vlivu své mateřštiny. Naučit se například správnou výslovnost je tedy nejsnazší v raném dětství; později je k tomu třeba buď mimořádný talent anebo značné úsilí.

Žák je postupně veden k samostatnému uchopení cizího jazyka.

1. STUPEŇ

1. období (1. – 3. ročník)

Výuka v prvním období je založena na „úplném ponoření“ do cizího jazyka, vychází z přirozené schopnosti napodobovat, která je základním principem učení až do devíti let. Zpěvem písní a recitací básní a říkadel, doprovázených gesty a mimikou, se děti seznamují s mluvenou formou anglického jazyka, s jeho charakteristickými zvuky a melodiemi. Ponoření do jazyka napomáhají také hry a dramatizace příběhů. Učitel se snaží vést výuku, pokud možno jen v anglickém jazyce.

Přesné porozumění není v tomto období cílem práce. Důležitější je zprostředkovat dítěti intenzivní prožitek jazyka, jelikož nevědomě vstřebané obsahy budou vědomě vyzdviženy v pozdějších letech. Slovní zásoba se v tomto věku většinou nepřekládá, děti si slova, fráze a větné celky postupně osvojují z kontextu výuky. Také gramatické struktury jsou zatím užívány a procvičovány výhradně v kontextu, žáci je užívají na základě nápodoby, bez vědomého učení.

Významným prvkem výuky je rytmus, ať už jde o rytmus prožívaný skrze jazyk nebo o rytmus vlastního vyučování. Rytmus v tomto věku výrazně podporuje paměť. Sborová recitace se střídá s recitací ve skupinách a spěje k samostatnému projevu jednotlivých žáků v krátkých dialozích, často

inspirovaných básněmi nebo určitým tématem. Při rozhovorech se žáci seznamují se základními obraty společenského styku, učí se reagovat na otázky a pokyny.
Také vyprávění krátkých příběhů hraje, stejně jako v hlavním vyučování, už od 1. ročníku důležitou roli. Poslechem souvislého sdělení se děti učí sledovat proud cizí řeči a rozvíjí porozumění slyšenému textu. Obsah vyprávění často navazuje na témata v hlavním vyučování.

2. období (4. – 5. ročník)
Ústní práce se dále rozvíjí. Děti v tomto věku mají dobrou paměť a velký potenciál k učení. Jejich cit pro řeč jim navíc umožňuje vnímat krásu anglického jazyka. Texty k recitaci a písně proto nabývají na obsahu a na obtížnosti. Recitací a řečovými cvičeními pokračují žáci v osvojování čisté výslovnosti a správné větné melodie a také v rozšiřování idiomatické slovní zásoby. Učitel jednoduše a obrazně uvede obsah básně nebo písně, kterou se děti dále učí opakováním po učiteli.

Ve věku 9–10 let se u dětí vyvíjí nový, individuálnější přístup k jazyku. Nejvýznamnějším prostředkem individuálního uchopení jazykového materiálu je nově zavedené psaní a čtení. Dříve, než žáci dostanou tištěné texty, učí se číst to, co sami napsali. Žáci nabývají schopnosti dívat se na cizí jazyk s odstupem, porovnávat ho s mateřským jazykem a s pomocí učitele objevovat jeho pravidla. Učitel je vede k tomu, aby objevená pravidla zkoušeli sami v praktické podobě formulovat, poté je společně zapisují do sešitu. Ve výuce anglického jazyka roste důraz na poznávání reálií anglicky mluvících zemí a jejich porovnávání s přírodními i kulturními podmínkami v České republice.
Ve 4. ročníku je stěžejním tématem výuky přechod k psaní, seznamování se s grafickou podobou slov. Velká část hodin je věnována pečlivému zapisování známých textů do sešitů a následné práci s nimi (čtení, dramatizace, rozhovory, procvičování pravopisu slov, vyvozování pravidel).
Od **5. ročníku** začíná vědomé vyučování, rozšiřování a procvičování slovní zásoby. Žáci jsou podporování v tvořivém přístupu k anglickému jazyku a v tvůrčím používání známých výrazů. Tomu napomáhá poslech a četba živých a výstižných popisů lidí, míst a situací a také odpovídající domácí úkoly. Prohlubuje se porozumění pro zákonitosti jazyka, pro gramatiku.

Forma realizace
V 1. a 2. ročníku se anglický jazyk vyučuje s časovou dotací 1hodina týdně, od 3.-9. ročníku s časovou dotací 3 vyučovací hodiny týdně, který je vyučován v 45minutových hodinách formou vedlejších hodin.

Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí
Předmět anglický jazyk rozvíjí u žáků následující kompetence:
Kompetence k učení
- Vede je k samostatnému a efektivnímu zacházení s pracovními materiály a k hledání vhodných vlastních učebních strategií.

Kompetence k řešení problémů

- Poskytuje žákům příležitost konfrontace s anglicky mluvícím elementem a podněcuje je k překonávání vnitřních bariér vůči tomu, co je v něm neznámé a odlišné;

Kompetence komunikativní

- Intenzivněji se pěstuje nejen schopnost porozumět verbálním sdělením, ale i porozumění přímo ze situace, z kontextu či z gestikulace
- Žáci se učí vyjadřovat co nejvýstižněji pomocí omezených prostředků, na jejichž rozvoji a zdokonalování ustavičně pracují.

Kompetence sociální a personální

- Při výuce cizího jazyka je obzvláště důležitá schopnost pozorně naslouchat a předmět skýtá, především ve vyšších ročnících, mnoho příležitostí ke skupinové práci.

Kompetence občanské

- Poznávání cizích kultur a odlišností v uspořádání společnosti podněcuje občanské vědomí.

Kompetence pracovní

- Důležitost anglického jazyka pro profesní uplatnění je evidentní.
- Kromě toho vede vyučování žáky k tomu, aby se učili pracovat na rozvoji vlastních dovedností.

Kompetence digitální

- ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení
- získává, vyhledává, a sdílí data, informace a digitální obsah

❖ 1.třída

V první třídě přijímají děti vše s nadšením, sympatiemi a otevřeností. Výchozím bodem výuky je napodobování sborovým zpěvem a řečí, většinou doprovázených gesty a mimikou. Děti by měly co nejdříve získat příležitost mluvit ve skupinách a také samostatně. Hlavními sloupy výuky je básnicky formovaná řeč – rytmus a rým. Běžná řeč v próze, která se používá od začátku, je jiná. Velkou roli mají také hry. V nich se děti dostávají zcela do činnosti a k tomu náležejícím aktivitám. Velký význam má také vyprávění. Posloucháním se děti učí sledovat proud cizí řeči. K tomu se vytváří schopnost porozumět slyšenému textu.
Na konci školního roku by toto měla většina dětí ovládat. Proto musí být látka často opakována a procvičována.

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ- 3-1-01 - rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně verbálně i neverbálně	Verše, písně a pohybové hry (These are my eyes, these are my toes) Prstové hry, hry v kroužku Jednoduché pokyny („go to the blackboard “, „ look out of the window“)	GLO 1 MUL 4 OSV 1 OSV 8

CJ-3-1-02 – zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal CJ-3-1-04 – rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, který je pronášen pomalu, zřetelně a s pečlivou výslovností, pokud má k dispozici vizuální oporu	Rytmické, praktické a hravé osvojování slovní zásoby (čísla 1–10, části těla, barvy, oblečení, dopravní prostředky, základní činnosti během dne, oblékání, základní zvířata …) Pohybová slovesa Jednoduché rozhovory a dialogy (rodina, přátelé…) Poslouchání a učení se zpaměti příběhům (pohádky a jiné) + malé dramatické scénky	MUL 1 Vv Hv Čj

- **2. třída**

V tomto školním roce hraje ve vyučování velkou roli dualistický prvek (otázka a odpověď, ano – ne, ty – já). Děti mají mnohem větší podíl na výuce než v první třídě. V nejlepším případě reagují na autentické situace, např. když je do třídy pozván rodilý mluvčí. Také stavba hodiny a aktivity v hodině by měly být více rytmicky a silně kontrastně zdůrazněná: tiché přijímání jednotlivých hlásek a jemností řeči se střídá s živými hlasitými hrami. Tak se vytvoří dynamické vyrovnání mezi tichou a hlasitou řečí, mluvením a nasloucháním. Jednotlivá témata rozhovorů se musí lišit a být rozšiřována (např. počet možných odpovědí na určitou otázku: „How do you get to school?“)

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ- 3-1-01 - rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně verbálně i neverbálně CJ-3-1-02 – zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal CJ-3-1-04 – rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, který je pronášen pomalu, zřetelně a s pečlivou vyslovností, pokud má k dispozici vizuální oporu	Aktivity a témata z první třídy jsou dále rozvíjeny formou her a říkadel Nová témata: počasí, věci kolem nás, ovoce a zelenina, dny v týdnu, roční období, měsíce, počítání 1-20, slovíčka z říše přírody, činnosti během dne, oblečení, příběhy o zvířátkách Hry, které používají opakování struktur a slovíček Naslouchání jednoduchým příběhům a malé dramatické scénky Základní otázky a odpovědi o sobě (Who are you? Where do you live? How old are you?...)	OSV 1 OSV 8 MUL 1 Vv Hv Čj

❖ 3. třída

Ve třetím školním roce musíme počítat s větší schopností žáků porozumět. Děti mají velký smysl pro jazyk, pro různé nuance v mluvené řeči a pro zdůrazňování jednotlivých slov, jsou schopni naučit se delší texty nazpaměť. Baví je hrát různé scénky – především zábavné, ve kterých mají různé role. V tomto školním roce začíná příprava dětí na čtení a psaní pro 4. třídu. Děti se učí texty, které budou později psát. Procvičujeme základní prvky a gramatiku jazyka (jednotné, množné číslo).

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ- 3-1-01 - rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány a s pečlivostí výslovností, a reaguje na ně verbálně i neverbálně CJ-3-1-02 – zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal CJ-3-1-03 – rozumí obsahu jednoduchého krátkého psaného textu, pokud má k dispozici vizuální podobu CJ-3-1-04 – rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, který je pronášen pomalu, zřetelně a s pečlivostí vyslovuje, pokud má k dispozici vizuální oporu CJ-3-1-05 – přiřadí mluvenou a psanou podobu téhož slova či slovního spojení CJ -3-1-06 – píše slova a krátké věty na základě textové a vizuální předlohy	Aktivity a témata z druhé třídy jsou dále rozvíjeny formou her a říkadel Rozvíjení dialogů a krátkých rozhovorů Rozšiřování již známých témat a přidání nových: barvy, číslovky 1-100, místa, dopravní prostředky, oblečení, hodiny, jídlo a pití, fráze, složitější pokyny Otázka a odpověď A, an, the Vyprávění Krátké scénky Obrázkové diktáty	OSV 1 OSV 8 GLO 1 MUL 1 Vv Hv Čj

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy – 1. období
ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI
Žák:
CJ-3-1-01p je seznámen se zvukovou podobou cizího jazyka

- **4. třída**

Ve věku kolem deseti let se u dětí vyvíjí nové silné sebevědomí. To, co se děti doteď naučily jako celek, musí nyní být individualizováno. Mluvená řeč se rozvíjí živou formou dál. To znamená řečová cvičení, verše, básně, písně, ale i hry s otázkami a odpověďmi. Zavádíme psaní, a to slouží dětem jako prostředek individuálně psát jednotlivé věci, které v této době existují ve vědomí dětí ve třídě.
Děti potřebují ve svém okolí určitý řád při své školní práci. K tomu je velmi důležité strukturovat stavbu hodiny. Jednotlivý žáci budou potřebovat pozornost a podporu učitele, protože psaním se projeví chyby, které nepoznáme při ústní práci.
Psaní v cizích jazycích začínáme texty, které už žáci znají z prvních tří let výuky. Velká pozornost je věnována vedení sešitu, které by mělo být podobné jako jsou žáci zvyklí z hlavního vyučování. Díky předchozímu procvičení jsou zápisy v sešitech většinou bez překladu do mateřského jazyka. Zpočátku by měl být zaveden jeden sešit na básně a jednoduchá cvičení a později další sešity na slovíčka, diktáty a gramatiku.
Předtím, než dostanou žáci tištěné texty ke čtení, čtou děti to, co samy napsaly. Setkávají se v nové formě s tím, co už slyšely, prožily a naučily se ústně.
Jako první četba jsou vhodné hlavně příběhy, které děti slyšely ve vyprávění v prvních letech výuky.
Jedna důležitá připomínka R. Steinera, která bývá často opomíjena: Vše, co se děti naučí na tomto stupni, by měly nejprve slyšet, např. ve vyprávění nebo předčítání, ne číst spolu s učitelem.
Slovíčka si mohou děti, potom kdy je procvičily, psát po částech, které spolu souvisí (např. části těla, roční období...). Tyto listy by měly být jen v cizím jazyce. Děti by také neměly psát cvičení jako slovo za slovem. Co nejčastěji by se měly používat ústně v celých větách v odpovídajícím tvaru ve větě i s jednoduchými přídavnými jmény. Děti se mohou setkávat s těmito slovy tak, že učitel vytvoří z těchto slov příběh, který je dětem blízký. Z tohoto příběhu může dvě, tři nejdůležitější věty napsat na tabuli. Text může obsahovat tolik opakování, kolik je potřeba.
Jako další cvičení mohou být písemné úkoly z jednoduchých diktátových textů (např. dvě věty, které děti umí nazpaměť a nyní je mají napsat).
Zpívání a recitování, stejně jako malé rozhovory tvoří další důležitou část vyučování.
Učitel musí dávat pozor na to, aby žáci všem gramatickým formám opravdu rozuměly. Měly by také najít základní pravidla a samy je formulovat (pragmatická pravidla na rozdíl od těch, které najdeme v běžných učebnicích gramatiky.) Rozhovory o gramatice vedeme v mateřské řeči.

Očekávané výstupy RVP / Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ-5-1-01 - rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností CJ-5-1-02 – rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojených témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu CJ-5-2-01 – se zapojí do jednoduchých rozhovorů CJ-5-2-02 – sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojených témat CJ-5-2-03 – odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojených témat a podobné otázky pokládá CJ-5-3-01 – vyhledá potřebnou informaci v jednoduchém textu, který se vztahuje k osvojovaným tématům	Psaní veršů, básní a písní, které se děti naučily v prvních třech ročnících a nyní je čtou jako svou první četbu Procvičování abecedy, krátké diktáty, rozdíl mezi psanou a čtenou podobou slova Zavedením gramatiky zažívají děti poprvé: přítomnost (často užívanými slovesy) spolu s osobními zájmeny (ostatní časy v textech), množné číslo, přídavná jména, předložky. Další práce s tázacími zájmeny, určitý/neurčitý člen, sloveso to be, to have Píšeme krátké texty o zvířatech, počasí, předměty doma... Děti se učí a recitují nové básně o přírodě, ročních obdobích a ty, které se vztahují k hlavnímu vyučování Hry, malé dramatické scénky, hádanky a podobné části vyučování	OSV 1 OSV 8 GLO 1 GLO 2 MUL 1 Vv Hv Dv

- **5.třída**

Děti v tomto věku (11 let) disponují dobrým rytmickým myšlením. Mohou a měly by se naučit mnoho nového. Je to také věk, kdy může být pěstována krása řeči. Je důležité, že děti mají kamarády podle řeči, a vyplatí se na tom stavět. To může učitel podporovat tím, že bude co nejčastěji podporovat kreativitu dětí. K tomu jsou dobré odpovídající domácí úkoly. Samotné hodiny by měly být živé a mnohotvárné a také tempo výuky by se mělo měnit. Děti rády recitují dlouhé básně a mohou zpívat náročnější kánony. Prohlubuje se porozumění pro gramatiku, pro kterou se připravovaly už ve 4. třídě. Slovíčka by se měla více procvičovat a učit zpaměti. Děti mohou zkoušet být kreativní a psát samy básně na určité téma, jako např. přírodní nálada nebo o zvířatech.
Ústní práce pokračuje ve formě dialogu – otázka a odpověď, řečových cvičení a mnoha různých básní. Recitování je dobrým prostředkem pro děti k dobré a jasné výslovnosti a rozvíjení autentické melodii vět. Žáci se nemají básně učit z papíru, ale opakováním po učiteli. Idiomatická řeč a slovní zásoba se také rozšiřuje recitováním. Když uvádíme novou báseň, stačí, když učitel řekne jednoduchými slovy obsah bez dalších podrobností, ale zato s velkou fantazií.
Čím pestřejší je slovní zásoba, tím více jsou děti povzbuzovány používat kreativně nová slova, např. psát krátké příběhy. Abychom vzbudili větší zájem o nová slovíčka, měly by děti slyšet a číst mnoho názorných a charakteristických popisů lidí, míst, situací, …

Při práci s četbou je důležité, uvést nová slova před tím, než se s nimi děti setkají v textu. Můžeme se také současně zabývat dalšími tématy souvisejícími s textem. Otázky k porozumění textu probereme nejprve s celou třídou ústně. Nejdříve po tomto je začínáme psát, můžeme je zadat i jako domácí úkol.
V mateřské řeči zavádíme nové gramatické struktury. Po procvičení a pochopení těchto struktur můžeme tato pravidla co nejjednodušeji zapsat do gramatického sešitu, samozřejmě v mateřské řeči a formulované dětmi. Je opravdu dobré mít zcela samostatný gramatický sešit a vést ho od 5. do 9. třídy. Mohou také srovnávat mateřskou řeč s angličtinou.
Pro děti by také mohla být k dispozici malá anglická knihovna.
K získání zájmu dětí je také dobré pracovat s dětmi na dramatických scénkách a malých divadelních rolích.

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ-5-1-02 – rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojených témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu CJ-5-1-03 – rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální podobu CJ-5-2-01 – zapojí se do jednoduchých rozhovorů CJ-5-2-02 – sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojených témat CJ-5-2-03 – odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojených témat a podobné otázky pokládá CJ-5-3-01 – vyhledá potřebnou informaci v jednoduchém textu, který se vztahuje k osvojovaným tématům CJ-5-3-02 – rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální podobu CJ-5-4-01 – napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech a událostech z oblasti svých zájmů a každodenního života CJ-5-4-02 – vyplní osobní údaje do formuláře	Recitace, písně, básně, divadlo, vyprávění, čtení textů Procvičování slovní zásoby z četby a dalších témat, pravidelné krátké diktáty Návrhy pro gramatiku: Přítomný čas prostý a průběhový (věty kladné, záporné a tázací) Tvoření množného čísla, i nepravidelné Slovesa to live, like, can Předložky Tázací zájmena Práce se slovníkem	OSV 1 OSV 8 GLO 1 GLO 2 MUL 1 MUL 3 Vv Hv Dv Inf

I-5-1-01 uvede příklady dat, která ho obklopují a která mu mohou pomoci lépe se rozhodnout; vyslovuje odpovědi na základě dat		

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy – 2.období
POSLECH S POROZUMĚNÍM
Žák:
CJ-5-1-01p rozumí jednoduchým pokynům učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností
CJ-5-1-02p rozumí slovům a frázím, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)
- rozumí výrazům pro pozdrav a poděkování

MLUVENÍ
Žák:
CJ-5-2-01p pozdraví a poděkuje
CJ-5-2-02p sdělí své jméno a věk
CJ-5-2-03p vyjádří souhlas či nesouhlas, reaguje na jednoduché otázky (zejména pokud má k dispozici vizuální oporu)

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM
Žák:
CJ-5-3-02p rozumí slovům, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)

PSANÍ
Žák:
- je seznámen s grafickou podobou cizího jazyka

2. STUPEŇ

V 6. – 9. třídě se žáci učí systematické práci, přehledně si zapisují slovní zásobu a gramatiku, důraz je kladen na vysoký standard vedení sešitu. S rozšiřujícími se znalostmi gramatiky a slovní zásoby jsou žáci vedeni k samostatnějšímu ústnímu i písemnému vyjadřování v anglickém jazyce, k formulování kratších textů (dopisy, jednoduché popisy, obsahy příběhů) a ústních projevů. Přes nárůst množství učiva by neměly chybět také umělecké prvky (přednes básní, dramatizace, zpěv) a humor, aby výuka nadále zůstávala živá a různorodá.

Práce s autentickými texty se stává pravidelnou součástí výuky a pokračuje na celém druhém stupni podobně jako v předchozím období, stejně jako vědomé osvojování slovní zásoby. Žáci se učí pracovat s dvojjazyčným slovníkem, s nímž se v základech seznamují už v pátém ročníku, a provádět jednoduché překlady. Na konkrétních příkladech zvyků, situací, míst, osobností a událostí se žáci dále seznamují se zeměpisem, kulturou a historií anglicky mluvících zemí.

- **6.třída**

V 6. ročníku se žáci vědomě seznamují s celkovou strukturou jazyka, získávají přehled o tom, co se již naučili a co si ještě musí osvojit, učí se systematické práci. Převyprávění příběhů připravuje žáky na pozdější samostatný projev.
V tomto věku začínáme učit časování sloves. Můžeme s dětmi prodiskutovat, kolik je možné probrat učiva např. za měsíc a poté to společně vyhodnotit. Můžeme s nimi také diskutovat o tom, jakou formou se nejlépe učit slovíčka. Při ústní práci pracujeme s básněmi a krátkými dramatickými scénkami. Používáme i hovorovou řeč a idiomy. Hlavními tématy 6. až 8. třídy je zeměpis, lidé a dějiny zemí hovořících anglicky. Když je položen základ gramatiky a slovní zásoby, snažíme se vést děti k tomu, aby se vyjadřovaly samostatně. Pro psaný jazyk jsou základem dopisy, jednoduché popisy, deníky a obsahy příběhů. V 6. třídě musí učitel počítat s velkými rozdíly ve schopnostech dětí. Proto by měly být všechny úkoly zadány tak, aby byly vhodné pro žáky rozdílné úrovně. To neznamená, že by děti měly být rozděleny podle výkonu. Děti, které přišly do školy v pozdějších ročnících, je vhodné doučovat po vyučování.

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ-9-3-01 – vyhledá požadované informace v jednoduchých každodenních autentických materiálech CJ-9-3-02 - rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace CJ-9-1-01 – rozumí informacím v jednoduchých poslechových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně CJ-9-1-02 – rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslovované promluvy či konverzace, který se týká osvojovaných témat CJ-9-2-01 – zeptá se na základní informace a adekvátně reaguje v běžných formálních i neformálních situacích CJ-9-2-02 – mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojených tématech	Recitace, písně a dramatické básně Krátké dialogy z každodenního života, např. život ve městě a na vesnici, prázdniny a cestování, nakupování, roční období, svátky, počasí, sport a hry Dramatické a humorné dialogy Četba souvislejších textů (dobrodružná literatura) Zeměpis a kultura anglicky mluvících zemí Návrhy pro gramatiku: Druhy slov Stupňování přídavných jmen Počitatelná a nepočitatelná podstatná jména Vazba There is..., There are... Osobní zájmena v předmětovém tvaru	OSV 1 OSV 8 GLO 1 GLO 2 MUL 1 MUL 3 MUL 4 Z, Čj,

CJ-9-4-02 – napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojených témat	Rozkazovací způsob	

- **7.třída**

Podobně jako v 6. třídě. Jednotlivé hodiny by měly být živé a různorodé, např. u jednoho tématu, nebo u jedné činnosti (zvláště při gramatice) nezůstávat příliš dlouho. V 7. ročníku je kladen důraz na pečlivost ve výslovnosti i ve vedení sešitů. Znalosti žáků jsou pravidelně ověřovány a systematicky upevňovány, aniž by se však vytratilo umělecké pojetí výuky, také humor by měl prostupovat celou výukou, včetně gramatických cvičení, testů a diktátů. Můžeme také zkusit práci ve skupinách. Sešity by měly mít i nadále dobrou úroveň. Pokud se to s některými žáky nedaří, mělo by se o tom mluvit s třídním učitelem a rodiči, děti by si měly vše doplnit nebo přepracovat. Žáci musí cítit nutnost takové činnosti. Další upevňování zeměpisných znalostí, probírání nových (Amerika), příběhy a kultura. Jsou schopni sestavit obsah četby.

Očekávané výstupy RVP/ Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ-9-3-01 – vyhledá požadované informace v jednoduchých každodenních autentických materiálech CJ-9-3-02 - rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace CJ-9-1-01 – rozumí informacím v jednoduchých poslechových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně CJ-9-1-02 – rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslovované promluvy či konverzace, která se týká osvojovaných témat CJ-9-2-01 – zeptá se na základní informace a adekvátně reaguje v běžných formálních i neformálních situacích CJ-9-2-02 – mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojených tématech CJ-9-2-03 – vypráví jednoduchý příběh či událost, popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života	Recitace Pokračování v zeměpise 6. třídy, další témata Četba (objevitelé a jejich cesty...) Malé dramatické scénky z četby Práce na slovní zásobě, idiomy, formy vyššího vyjadřování Povolání Péče o zdraví Nákupy, móda Svět – kontinenty Volný čas a sporty Návrhy pro gramatiku: Modální slovesa a zápor Rozšiřování učiva o počitatelných a nepočitatelných podstatných jménech (a little/a few, litttle few, each/every) Minulý čas prostý a průběhový (u pravidelných a základních nepravidelných sloves) – věty kladné, záporné a tázací Základní nepravidelná slovesa	OSV 1 OSV 8 GLO 1 GLO 2 MUL 1 MUL 3 MUL 4 D, Z

CJ-9-4-02 – napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojených témat I-9-3-01 vysvětlí účel informačních systémů, které používá, identifikuje jejich jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi; zvažuje možná rizika při navrhování i užívání informačních systémů	Trpný rod	

- **8.třída**

V tomto ročníku jsou děti připravovány na samostatnou práci na vyšším stupni. Každý žák by měl vytvořit referát podle svých zájmů a schopností. Ve většině případů bude nutná pomoc učitele. Je potřebné vytvářet si slovníček. Za vedení sešitu musí žáci přebírat větší zodpovědnost.

Očekávané výstupy RVP/ Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ-9-3-01 – vyhledá požadované informace v jednoduchých každodenních autentických materiálech CJ-9-3-02 - rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace CJ-9-1-01 – rozumí informacím v jednoduchých poslechových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně CJ-9-1-02 – rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslovované promluvy či konverzace, která se týká osvojovaných témat CJ-9-2-01 – zeptá se na základní informace a adekvátně reaguje v běžných formálních i neformálních situacích CJ-9-2-02 – mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojených tématech CJ-9-2-03 – vypráví jednoduchý příběh či událost, popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života	Recitace, živá představení z běžného života, ale i z historie, kultury + literatura Reálie zemí příslušných jazykových oblastí Moderní technologie a média Pravidelné procvičování konverzace – snaha o navázání kontaktu se stejně starým rodilým mluvčím Návrhy pro gramatiku: Budoucí čas Předpřítomný čas Podmiňovací způsob sloves – rozšiřování nepravidelných sloves Spojky a předložky Trpný rod	OSV 1 OSV 8 GLO 1 GLO 2 MUL 1 MUL 3 MUL 4 D, Čj

CJ-9-4-02 – napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojených témat CJ-9-4-03 – reaguje na jednoduché písemné sdělení		

- **9.třída**

V tomto věku můžeme dětem dát vytištěnou gramatiku k dodání větší sebejistoty a možnosti kontroly. Představivost a citový život žáků jsou ještě v mohutném pohybu, pro vyučování jazyků je důležitá schopnost tvořit si úsudky a používat je. Hlavními náměty pro četbu jsou události, které se ve světě odehrávaly nebo odehrávají. Mohou to být biografie, kde žáci pozorují ideály v životě určitého člověka nebo líčení k reáliím na téma útlaku a otroctví, diskriminace. Styl četby by měl být náročný. Kratší povídky a věcné články jsou vhodnější než romány. Důležitou roli hraje humor ve výuce. Můžeme proto hrát humorné skeče a dialogy.

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ-9-3-01 – vyhledá požadované informace v jednoduchých každodenních autentických materiálech CJ-9-3-02 - rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace CJ-9-1-01 – rozumí informacím v jednoduchých poslechových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně CJ-9-1-02 – rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslovované promluvy či konverzace, která se týká osvojovaných témat CJ-9-2-01 – zeptá se na základní informace a adekvátně reaguje v běžných formálních i neformálních situacích CJ-9-2-02 – mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojených tématech CJ-9-2-03 – vypráví jednoduchý příběh či událost, popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života CJ-9-4-01 – vyplní základní údaje o sobě ve formuláři	Recitace Četba: životopisy významných osobností a spisovatelů Detektivní příběhy Rasová problematika: otroctví v jižních státech, rozdělení na bílé a černé v jižní Africe a v Americe Humorné skeče a dialogy Společnost a její problémy Stravovací návyky Cvičení k porozumění slyšenému, ústní a písemné zpracování částí textu Samostatně zpracované zprávy a pojednání. Popisy obrázků Stále opakujeme již probranou gramatiku k upevnění a jistému zvládnutí Trpný rod Oficiální rozhovory + životopis	OSV 1 OSV 8 GLO 1 GLO 2 MUL 1 MUL 3 MUL 4 D, Čj

CJ-9-4-02 – napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojených témat CJ-9-4-03 – reaguje na jednoduché písemné sdělení		

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy – 2. stupeň
POSLECH S POROZUMĚNÍM
Žák:
CJ-9-1-01p rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech, které se týkají osvojených tematických okruhů
CJ-9-1-02p rozumí jednoduchým otázkám, které se týkají jeho osoby

MLUVENÍ
Žák:
CJ-9-2-01p odpoví na jednoduché otázky, které se týkají jeho osoby

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM
Žák:
CJ-9-3-01p rozumí slovům a jednoduchým větám, které se týkají osvojených tematických okruhů (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)

PSANÍ
Žák:
CJ-9-4-03P reaguje na jednoduchá písemná sdělení týkající se jeho osoby

5.3 Německý jazyk

Charakteristika předmětu

Výuka německého jazyka směřuje v plné míře k naplňování očekávaných výstupů vzdělávacího oboru RVP ZV Cizí jazyk. Výuka je vedena obdobně jako u jazyka anglického. Ctí tedy principy výuky cizích jazyků ve waldorfské škole.

Výuka v prvních třech ročnících vychází z přirozené schopnosti napodobovat, která je základním principem učení až do devíti let. Zpěvem písní a recitací básní a říkadel, doprovázených gesty a mimikou, se děti seznamují s mluvenou formou německého jazyka, s jeho charakteristickými zvuky a melodiemi. Ponoření do jazyka napomáhají také hry a dramatizace příběhů. Učitel se snaží vést výuku, pokud možno, jen v německém jazyce.

Přesné porozumění není v tomto období cílem práce. Důležitější je zprostředkovat dítěti intenzivní prožitek jazyka, jelikož nevědomě vstřebané obsahy budou vyzdviženy do vědomí v pozdějších letech. Slovní zásoba se v tomto věku většinou nepřekládá, děti si slova, fráze a větné celky postupně osvojují z kontextu výuky. Také gramatické struktury jsou zatím užívány a procvičovány výhradně v kontextu, žáci je užívají na základě nápodoby, bez vědomého učení.

Významným prvkem výuky je rytmus, ať už jde o rytmus prožívaný skrze jazyk nebo o rytmus vlastního vyučování. Rytmus v tomto věku výrazně podporuje paměť. Sborová recitace se střídá s recitací ve skupinách a spěje k samostatnému projevu jednotlivých žáků v krátkých dialozích, často inspirovaných určitým tématem. Při rozhovorech se žáci seznamují se základními obraty společenského styku, učí se reagovat na otázky a pokyny.

Také vyprávění krátkých příběhů hraje, stejně jako v hlavním vyučování, už od 1.ročníku důležitou roli. Poslechem souvislého sdělení se děti učí sledovat proud cizí řeči a rozvíjí porozumění slyšenému textu.

Ve 4. a 5. ročníku se ústní práce dále rozvíjí. Děti v tomto věku mají dobrou paměť a velký potenciál k učení. Jejich cit pro řeč jim navíc umožňuje vnímat krásu německého jazyka. Texty k recitaci a písně proto nabývají na obsahu a na obtížnosti. Recitací a řečovými cvičeními pokračují žáci v osvojování čisté výslovnosti a správné větné melodie a také v rozšiřování idiomatické slovní zásoby. Učitel jednoduše a obrazně uvede obsah básně nebo písně, kterou se děti učí opakováním po učiteli.

Ve věku 9 – 10 let se u dětí vyvíjí nový, individuálnější přístup k jazyku. Nejvýznamnějším prostředkem individuálního uchopení jazykového materiálu je nově zavedené čtení a psaní. Dříve, než žáci dostanou tištěné texty, učí se číst to, co sami napsali. Žáci nabývají schopnosti dívat se na cizí jazyk s odstupem, porovnávat ho s mateřským jazykem a s pomocí učitele objevovat jeho pravidla. Učitel vede k tomu, aby objevená pravidla zkoušeli sami s praktické podobě formulovat, poté je společně zapisují do sešitu. Ve výuce německého jazyka roste důraz na poznávání reálií německy mluvících zemí a jejich porovnávání s přírodními a kulturními podmínkami v České republice.

Ve 4. ročníku je stěžejným tématem výuky přechod k psaní, seznamování se s grafickou podobou slov. Velká část hodin je věnována pečlivému zapisování známých textů do sešitů a následné práce s nimi (čtení, dramatizace, rozhovory, procvičování pravopisu slov, vyvozování pravidel).

Od 5.ročníku začíná vědomé vyučování, rozšiřování a procvičování slovní zásoby. Žáci jsou podporováni k tvořivému přístupu k německému jazyku a v tvůrčím používání známých výrazů. Tomu napomáhá poslech a četba živých a výstižných popisů lidí, míst, situací a také odpovídající domácí úkoly. Prohlubuje se porozumění pro zákonitosti jazyka, pro gramatiku.

V 6.-9. třídě se žáci učí systematické práci, přehledně si zapisují slovní zásobu a gramatiku, důraz je kladen na vysoký standart vedení sešitu. S rozšiřujícími se znalostmi gramatiky a slovní zásoby jsou žáci vedení k samostatnějšímu ústnímu i písemnému vyjadřování v německém jazyce, k formulování kratších textů (dopisy, jednoduché popisy, obsahy příběhů) a ústních projevů.

Přes nárůst množství učiva by neměly chybět také umělecké prvky (přednes básní, dramatizace, zpěv) a humor, aby výuka nadále zůstávala živá a různorodá.

Práce s autentickými texty se stává pravidelnou součástí výuky a pokračuje na celém druhém stupni podobně jako v předchozím období, stejně jako vědomé osvojování slovní zásoby. Žáci se učí pracovat s dvojjazyčným slovníkem, s nímž se v základech seznamují už v pátém ročníku, a provádět jednoduché překlady. Na konkrétních příkladech zvyků, míst, osobností a událostí se žáci dále seznamují se zeměpisem, kulturou a historií německy mluvících zemí.

Forma realizace

V 1. - 3. ročníku se německý jazyk vyučuje s časovou dotací 1 vyučovací hodina týdně, od 4. do 9. ročníku s časovou dotací 2 vyučovací hodiny týdně, který je vyučován v 45minutových hodinách formou vedlejších hodin.

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Kompetence k učení

- žáky vedeme k sebehodnocení
- vedeme žáky k samostatnému a efektivnímu zacházení s pracovními materiály a k hledání vhodných vlastních učebních strategií
- během výuky klademe důraz na čtení s porozuměním, práci s textem, vyhledávání informací
- individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch
- žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady, podněcujeme jejich tvořivost
- snažíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos

Kompetence k řešení problémů

- výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit
- při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života
- děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení

- poskytujeme žákům příležitost konfrontace s cizojazyčným elementem a podněcujeme je k překonávání vnitřních bariér vůči tomu, co je v něm neznámé a odlišné

Kompetence komunikativní

- vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu
- učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných
- podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami
- začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování

Kompetence sociální a personální

- během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení
- sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech
- žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí
- vedeme žáky k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky
- učíme žáky pracovat v týmu
- sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech
- usilujeme o to, aby žáci prokázali schopnost střídat role ve skupině

Kompetence občanské

- ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování
- jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní)

Kompetence pracovní

- vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení
- pomáháme žákům poznávat a rozvíjet své schopnosti i reálné možnosti a uplatňovat získané vědomosti a dovednosti při profesní orientaci
- vedeme žáky k tomu, aby se sami učili pracovat na rozvoji vlastních dovedností

Kompetence digitální

- ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení
- získává, vyhledává, a sdílí data, informace a digitální obsah, k tomu volí postupy, způsoby a prostředky, které odpovídají konkrétní situaci a účelu
- vytváří a upravuje digitální obsah, kombinuje různé formáty, vyjadřuje se za pomoci digitálních prostředků

1.STUPEŇ

- **1.třída**

Žák zpívá písně, recituje básně, osvojuje si říkanky a rozpočitadla, hraje hry svých vrstevníků z prostředí německy mluvících zemí. Rozvíjí cit pro cizí jazyk, prožívá a osvojuje si jeho hudební a rytmickou svébytnost, učí se správnou výslovnost nápodobou. Osvojuje si slovní zásobu, která pojmenovává jevy a předměty vyskytující se v prostředí školy a domova. Učí se chápat jednoduché pokyny a reagovat na ně.

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ-3-1-01-rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně verbálně i neverbálně CJ-3-1-02-zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal CJ-3-1-04-rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, který je pronášen pomalu, zřetelně a s pečlivou výslovností, pokud má k dispozici vizuální oporu	-verše, písně a pohybové hry -prstové hry, hry v kroužku -jednoduché pokyny -rytmické, praktické a hravé osvojování slovní zásoby (čísla 1 – 10, části těla, barvy, jednoduchá slovesa, oblékání, zvířata, dopravní prostředky, hračky, rodina …) -jednoduché rozhovory a dialogy -poslouchání a učení se zpaměti příběhům (pohádky a jiné) + malé dramatické scénky	OSV 1 OSV 8 GLO 1 MUL 4 MUL 1 Vv Hv Čj

- **2.třída**

V tomto školním roce hraje ve vyučování velkou roli dualistický prvek (otázka a odpověď, ano – ne, ty – já). Děti mají mnohem větší podíl na výuce než v první třídě. Také stavba hodiny a aktivity v hodině by měly být více rytmicky a silně kontrastně zdůrazněny. Tiché přijímání jednotlivých hlásek a jemností řeči se střídá s živými hlasitými hrami. Tak se vytvoří dynamické vyrovnání mezi tichou a hlasitou řečí, mluvením a nasloucháním. Jednotlivá témata rozhovorů se musí lišit a být rozšiřována.

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby průřezová témata
CJ-3-1-01-rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně verbálně i neverbálně CJ-3-1-02-zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal CJ-3-1-04-rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, který je pronášen pomalu, zřetelně a s pečlivou výslovností, pokud má k dispozici vizuální oporu	-aktivity a témata z první třídy jsou dále rozvíjeny formou her a říkadel -témata: věci kolem nás, ovoce a zelenina, dny v týdnu, roční období, měsíce, počítání 1-20, slovíčka z říše přírody, činnosti během dne, příběhy o zvířátkách, rodina, roční svátky, dopravní prostředky -hry, které používají k opakování struktur a slovíček -naslouchání jednoduchým příběhům a malé dramatické scénky -rozumí otázkám wo, wer ,was, wie? a učí se na ně přiměřeně odpovědět -jednoduché větné struktury, otázky a odpovědi	OSV 1 OSV 8 MUL 1 Vv Hv Čj

- **3.třída**

Změny ve vývoji dítěte umožňují nyní vědomější práci na výslovnosti a znalostech. V návaznosti na výuku v mateřském jazyce je možno zavést některé jednoduché mluvnické pojmy. Opakují a rozšiřují se témata 1. a 2. ročníku. Děti si nadále osvojují písně a básně z kulturního prostředí cizího jazyka. Seznamují se se slovosledem v jednoduché větě a učí se ji sestavit. V návaznosti na říkanky, písně a hry se učí (zatím pouze lexikálně) předložkové vazby, zápor – nein, nicht, abecedu.
Hrou se učí pojmenovat činnosti a procvičují 1. a 2. osobu sloves. Učí se rozlišovat podstatná jména podle rodu, vytváří si abecední slovník, čtou a píší první jednoduchá slova.

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ-3-1-01-rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně verbálně i neverbálně CJ-3-1-02-zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal CJ-3-1-03-rozumí obsahu jednoduchého krátkého psaného textu, pokud má k dispozici vizuální oporu	-aktivity a témata z předchozích ročníků jsou dále rozvíjena formou her a říkadel -témata: počasí, věci kolem nás, ovoce a zelenina, počítání 1-100, slovíčka z říše přírody, činnosti během dne, oblečení, příběhy o zvířátkách, vlastnosti lidí a předmětů -hry, které používají k opakování struktur a slovíček -naslouchání jednoduchým příběhům a malé dramatické scénky	OSV 1 OSV 8 GLO 1 MUL 1 Vv

CJ-3-1-06-píše slova a krátké věty na základě textové a vizuální předlohy	-tvorba abecedního slovníku -základní otázky a odpovědi	Hv Čj

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy - 1.období
ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI
Žák:
CJ-3-1-01p je seznámen se zvukovou podobou cizího jazyka

- **4.třída**

Ve čtvrtém ročníku je již kladen důraz na psaní a čtení. To se děje zprvu psaním textů známých z předchozích tříd, ale i nových, se kterými se však děti nejdříve seznámí ústně.
Tematické okruhy k rozšíření slovní zásoby: svátky, nákupy, zvířata, datum.

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ-5-1-01-rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností CJ-3-1-05-přiřadí mluvenou a psanou podobu téhož slova či slovního spojení CJ-5-1-02-rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojených témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu CJ-5-2-01-se zapojí do jednoduchých rozhovorů CJ-5-2-02-sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojených témat CJ-5-4-02-vyplní osobní údaje do formuláře	-psaní veršů, básní a písní, které se děti naučily v prvních třech ročnících a nyní je čtou jako svou první četbu -procvičování abecedy, krátké kreslící diktáty, rozdíl mezi psanou a čtenou podobou slova (symboly ß, ä, ö, ü) -témata: německy mluvící země, nákupy, vaření, svátky, datum a čas, nábytek ve škole a doma, vlastnosti lidí, věcí a zvířat, lidské tělo -časování sloves v rytmu, zákl. předložky (auf, in, vor, hinter, unter, über) -děti se učí a recitují nové básně o přírodě, ročních obdobích a ty, které se vztahují k hlavnímu vyučování -hry, malé dramatické scénky, hádanky a podobné části vyučování	OSV 1 OSV 8 GLO 1 GLO 2 MUL 1 Vv Hv Dv Z

❖ **5.třída**

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CJ-5-1-02-rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojených témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu CJ-5-1-03-rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu CJ-5-2-01-se zapojí do jednoduchých rozhovorů CJ-5-2-03-odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá CJ-5-3-02-rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu CJ-5-4-02-vyplní osobní údaje do formuláře	-recitace, písně, básně, divadlo, vyprávění, čtení textů, jazykolamy -procvičování slovní zásoby z četby a dalších témat, pravidelné krátké diktáty -témata: sousední státy ČR, matematické numerace a operace, rodina, kamarádi, zvířata, školní potřeby, nábytek, části těla, potraviny, nápoje, sportování -časové údaje roku a dne, hodiny -nácvik výslovnosti -používání sloves v osobách jednotného čísla -zápor nicht, kein -přivlastňovací zájmena -předložky místa (ve 3.pádu) -časování slovesa haben, sein -jednotné a množné číslo vybraných podstatných jmen -slovesa können, möchten, mögen -zeptat se na cenu, nakupování, sloveso kosten	OSV 1 OSV 8 GLO 1 GLO 2 MUL 1 MUL 3 Vv Hv Dv Z

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy – 2.období
POSLECH S POROZUMĚNÍM
Žák:
CJ-5-1-01p rozumí jednoduchým pokynům učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností
CJ-5-1-02p rozumí slovům a frázím, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)
- rozumí výrazům pro pozdrav a poděkování

MLUVENÍ
Žák:

CJ-5-2-01p pozdraví a poděkuje
CJ-5-2-02p sdělí své jméno a věk
CJ-5-2-03p vyjádří souhlas či nesouhlas, reaguje na jednoduché otázky (zejména pokud má k dispozici vizuální oporu)

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM
Žák:
CJ-5-3-02p rozumí slovům, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)
PSANÍ
Žák:
- *je seznámen s grafickou podobou cizího jazyka*

2.STUPEŇ

- **6.třída**

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
DCJ-9-1-01-rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně DCJ-9-1-02-rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojených témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu DCJ-9-1-03-rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech týkajících se každodenních témat DCJ-9-2-01-se zapojí do jednoduchých rozhovorů DCJ-9-2-03-odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá DCJ-9-3-01-rozumí jednoduchým informačním nápisům a orientačním pokynům DCJ-9-4-01-vyplní základní údaje o sobě ve formuláři	-recitace, písně a dramatické básně -jazykolamy, důraz na melodii a výslovnost -krátké dialogy z každodenního života: život ve městě a na vesnici, prázdniny, nakupování, roční období, svátky, počasí, sport, hry -dramatické a humorné dialogy -četba souvislejších textů -zeměpis, kultura a recepty německy mluvících zemí -školní vyučovací předměty -budovy ve městě, ve škole, v parku -nábytek -gramatické jevy -přivlastňovací zájmena 2.stupeň, 4.pád -časování sloves, sloveso kommen+státy Evropy	OSV 1 OSV 8 GLO 1 GLO 2 MUL 1 MUL 3 MUL 4 Z Pč-příprava pokrmů

❖ **7.třída**

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
DCJ-9-1-01-rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně DCJ-9-1-02-rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojených témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu DCJ-9-1-03-rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech týkajících se každodenních témat DCJ-9-2-01-se zapojí do jednoduchých rozhovorů DCJ-9-2-03-odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá DCJ-9-3-01-rozumí jednoduchým informačním nápisům a orientačním pokynům DCJ-9-3-02-rozumí slovům a jednoduchým větám, které se vztahují k běžným tématům DCJ-9-3-03-rozumí krátkému jednoduchému textu, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu, a vyhledá v něm požadovanou informaci	-recitace -četba -práce na slovní zásobě, idiomy -všední den a vlastní okolí -historie, kultura, geografie, kultura – v návaznosti na výuku v ostatních předmětech -cestování, doprava -další gramatické jevy -slovesa werden, können, wollen, mögen x möchten, müssen, -přivlastňovací zájmena v 1. a 4.pádě -nepravidelná slovesa -sloveso sein v preteritu	OSV 1 OSV 8 GLO 1 GLO 2 MUL 1 MUL 3 MUL 4 D

❖ **8.třída**

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
DCJ-9-1-01-rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně	-pravidelné procvičování konverzace -regiony, kultura a literatura dané jazykové oblasti	OSV 1 OSV 8

DCJ-9-1-02-rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojených témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu DCJ-9-1-03-rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech týkajících se každodenních témat DCJ-9-2-01-se zapojí do jednoduchých rozhovorů DCJ-9-2-02-sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat DCJ-9-2-03-odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá DCJ-9-3-01-rozumí jednoduchým informačním nápisům a orientačním pokynům DCJ-9-3-02-rozumí slovům a jednoduchým větám, které se vztahují k běžným tématům DCJ-9-4-03-stručně reaguje na jednoduché písemní sdělení	-témata ze současného života a společnosti – móda, záliby mladých, hudba -lidské tělo, nemoci, návštěva lékaře, zdravý životní styl -další gramatické jevy -písemná konverzace -nepravidelná slovesa, slovesa s odlučitelnou předponou	GLO 1 GLO 2 MUL 1 MUL 3 MUL 4 Př

- **9.třída**

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
DCJ-9-1-01-rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně DCJ-9-1-02-rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojených témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu DCJ-9-1-03-rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech týkajících se každodenních témat DCJ-9-2-01-se zapojí do jednoduchých rozhovorů	- četba -porozumění slyšenému, ústní a písemné zpracování části textu -samostatně zpracované zprávy a pojednání -popisy obrázků -opakování probrané gramatiky -doplnění (rozšíření) probrané gramatiky k upevnění a jistému zvládnutí -rozhovory + životopis -hospodářství, místní tradice, ekologie, folklór -práce, zaměstnání, sociální otázky, lidská práva, životní prostředí	OSV 1 OSV 8 GLO 1 GLO 2 MUL 1 MUL 3 MUL 4 Pč VkO

DCJ-9-2-02-sdělí jednoduchým základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat DCJ-9-2-03-odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá DCJ-9-3-02-rozumí slovům a jednoduchým větám, které se vztahují k běžným tématům DCJ-9-3-03-rozumí krátkému jednoduchému textu, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu, a vyhledá v něm požadovanou informaci DCJ-9-4-02-napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat DCJ-9-4-03-stručně reaguje na jednoduché písemné sdělení	-media	

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy – 2.stupeň
POSLECH S POROZUMĚNÍM
Žák:
DCJ-9-1-01p je seznámen se zvukovou podobou cizího jazyka
DCJ-9-1-02p rozumí výrazům pro pozdrav a poděkování
DCJ-9-1-03p rozumí jednoduchým slovům, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)
- rozumí otázkám, které se týkají základních osobních údajů (zejména jména a věku)
- rozumí jednoduchým pokynům učitele

MLUVENÍ
Žák:
DCJ-9-2-01p pozdraví a poděkuje, vyjádří souhlas a nesouhlas
DCJ-9-2-02p sdělí své jméno a věk

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM
Žák:
DCJ-9-3-02p rozumí jednoduchým slovům, se kterými se v rámci tematických okruhů opakovaně setkal (zejména má-li k dispozici vizuální oporu)

PSANÍ
Žák:
DCJ-9-4-02p reaguje na jednoduchá písemná sdělení, která se týkají jeho osoby

5.4 Kreslení forem

Charakteristika předmětu
Podstatou pro waldorfskou školu specifického předmětu Kreslení forem je umění linie (čáry), jež vede k prožívání pohybových kvalit, tedy duševního pohybu na podkladě bezpředmětné formy – a rovněž naopak: k prožívání formy jako stopy pohybu. Cílem tohoto předmětu je harmonizovat smyslové pohybové vnímání v souvislostech celé lidské bytosti.
Pohyb zachycený ve formě – nikoliv však v ní ustrnulý – prožívají děti v raném školním věku nejprve také na základě vlastního tělesného pohybu (kreslí formy rukama ve vzduchu, nohama na podlaze, „chodí“ formu), později se prožívání formy stále více přenáší do jejich nitra. Ve vztahu formy k prostoru či k ploše se žáci učí objevovat zákonitosti vlastní vnitřní rovnováhy i rovnováhy světa kolem. V tomto aspektu je kreslení forem blízce spřízněno s eurytmií.
Na rozdíl od běžného předmětného kreslení se tedy tento předmět zabývá kvalitativním uchopením bezpředmětných forem jako tvůrčích principů.
Skutečnost, že kreslení forem je z hlediska provádění spřízněno s oblastí výtvarné výchovy, neomezuje jeho širokou působnost v dalších oblastech. Význam utváření linie se nejzřetelněji projevuje v psaní (podpůrná cvičení tzv. dynamického kreslení) a v geometrii, která je podporována cvičeními tzv. geometrie kreslené volnou rukou. V pracovním vyučování – v modelování, dřevořezbě, kovářství či kovotepectví – podporuje schopnost vtiskovat formu různým materiálům. V dramatické výchově a pohybové výchově podporuje rozvoj výrazu v tělesném pohybu – tedy schopnost gesta.
Pohybová podstata, umělecky tvůrčí ztvárnění a kvalitativní přístup – těmito svými základními rysy poskytuje kreslení forem celostní pedagogice účinný nástroj schopná prakticky oslovit a vzájemně harmonizovat volní, citovou i myšlenkovou úroveň vyvíjejícího se člověka.
Kreslení forem probouzí a podněcuje v žácích smysl pro formu a vědomí prostoru. Vyvolává v nich prožívání prostoru pomocí postupů jako symetrie a diametrie, pohyb a protipohyb, opakování a stupňování a také dynamické kreslení.
V 1. a 2. ročníku splňuje kreslení forem především úlohu průpravy a doprovodných cvičení při výuce psaní.
Rozvíjíme cit pro okolí formy: forma nežije sama o sobě, ale utváří také své okolí. Zde se výrazně uplatňují dostatečné zkušenosti dětí s barvami, které získaly při akvarelovém malování.

Od 3. do 5. ročníku je kreslení forem obecnějším základem pro geometrické úlohy. Tím se v dítěti rozvíjí cit pro styl: jde přece o to, aby rozvíjelo svou schopnost nalézt odpovídající formu. Tato cvičení jsou zároveň vhodná pro vytváření vnitřních prostorových představ, které pomáhají kvalitativně připravit na geometrii.
Od 6. do 9. ročníku doprovází kreslení forem geometrii a rozvíjí schopnost prostorového vidění.

1. stupeň - 1. období

Kreslení nebo utváření linií do obrazu jsou předchůdci vyučování psaní. Písmenka prožívají malí školáci nejdříve živě v obraznosti své formy. Tak zůstává dítě co možná nejdéle oddáno tvořivým silám svého organismu, nežli je vedeno k něčemu abstraktnějšímu. A čím bohatší byl umělecký život, jenž obklopoval malé dítě, tím radostněji a bděleji tíhne později k uchopení intelektuálních pojmů, jejichž znalost naše civilizace od něho požaduje.

1. ročník

Uchopíme linii jako stopu pohybu. Linie se objevuje ve dvou polárních možnostech: jako přímka a jako oblouk. Při kreslení má dítě prožít charakteristický rozdíl těchto dvou manifestačních forem: jednoznačný směr přímky vyžaduje a podporuje soustředění, myšlenkou řízenou vůli. Dynamická, k cíli nezaměřená „křivka“ ponechává individuální prostor – pocit určuje vůli. Během 1. ročníku se třídní učitel vrací k těmto základním formám v stále nových obměnách.
Dítě je tak stále více vedeno od prožívání forem k jejich utváření: ve cvičeních vertikálního zrcadlení formy (vlevo – vpravo) je dítě schopno samostatně dotvářet celek obrazem vzoru – vlevo od vertikály je vzor, vpravo dítě dotváří zrcadlový obraz.

2. ročník

Při kreslení forem má být pěstováno vnitřní nazírání tak, aby se na něm mohlo vyvíjet myšlení, aniž by sklouzlo do intelektualizace. Tuto schopnost vnitřního pohybu můžeme cvičit obdobně jako v 1. ročníku – ve cvičeních horizontálního zrcadlení formy (nahoře – dole): dítěti předložíme pouze horní polovinu horizontální formy a ono samo musí hledat odpovídající doplnění dole. Dítě přitom musí „vnitřně ožít“ a předložený tvar vnímat jako něco „nehotového“. Cílem tedy je, aby dítě ve své představě (a přirozeně i na papíře) doplnilo a dokončilo, co je nedokončené, nehotové.

3. ročník

V návaznosti na osové symetrie budeme cvičit volné „asymetrické symetrie“. U těchto cvičení se už nejedná o symetrii, která spočívá na vztazích „vpravo – vlevo“ nebo „nahoře – dole“, ale o formy, které se rozvíjejí ze svého středu na tři strany (ven) a k nimž má dítě najít dotvářející formy, které vedou dovnitř. Cílem je, aby byla opětně nastolena rovnováha a harmonie ve vztahu uvnitř a vně. To podporuje větší samostatnost a pohyblivost představ, které se začínají rozvíjet teprve s devátým rokem.
Rozvíjíme cit pro okolí formy: forma nežije sama o sobě, ale utváří také své okolí. Zde se výrazně uplatňují dostatečné zkušenosti dětí s barvami, které získaly při akvarelovém malování.
Tím se v dítěti rozvíjí cit pro styl: jde přece o to, aby rozvíjelo svou schopnost a nalezlo odpovídající formu. Tato cvičení jsou zároveň vhodná pro vytváření vnitřních prostorových představ, které pomáhají kvalitativně připravit na geometrii.

1. stupeň -2. období

4. ročník

Po 10. roce jde také o to, aby se pozornost žáků obrátila na formy v jejich okolí. Co doposud kreslili volným způsobem – bez předmětného spojení, to nacházejí nyní jako formy kolem sebe. V procesu proměny forem dále rozvíjíme prostorovou představivost dítěte. Křížením a protínáním linií silně oslovujeme vědomí dítěte. Tím u něj také podporujeme schopnost koncentrace.

V tomto školním roce nabízí východiska pro kreslení forem látka k vyprávění (severská mytologie): v jednodušších proplétaných pásech a uzlových motivech (rytiny písma, na brožích a náramcích; zdobení helem, zbraní, lodí; keltské a langobardské proplétané motivy). S těmito motivy přichází nové téma – „vpředu a vzadu".

V této souvislosti můžeme vázat také lodní uzly a potom je i nakreslit. Není na škodu, když dále vytváříme formy vycházející z kruhu, ale stejně dobře lze vycházet z trojúhelníku, čtverce, pětiúhelníku a šestiúhelníku.

5. ročník

V 5. ročníku převádíme kreslení forem do základů geometrie. Opět můžeme začít s elementárními polaritami kruhu a přímky. Žáci pracují bez kružítka a pravítka, tedy „volnou rukou". Jednotlivá cvičení akcentují pohyblivou proměnlivost geometrických forem. Přestože se v této „geometrii volné ruky" jedná o nejelementárnější zážitky, je velmi plodné nechat žáky procítit něco právě z této dimenze, která přesahuje prospěšnou a praktickou stránku běžné geometrie. Bude to o to snadnější, když se podaří, aby kromě působících zákonitostí geometrie děti procítili také krásu jejích tvarů a přísně určovanou souhru jejích vzájemných vztahů.

Je možné pokračovat v kreslení forem, souvisejících s látkou k vyprávění (Mezopotámie, Indie, Egypt, Řecko).

2. stupeň

6. ročník - 8. ročník

S dosažením 12. roku života, začínajícím pubertálním růstovým skokem, růstem svalů a šlach, získává dítě jiný poměr ke gravitačním silám. Tím vzniká pro kreslení forem nové téma: utváření plochy pomocí světla a stínu. Proplétané motivy už ve čtvrtém ročníku vyžadovaly v kresbě prostorové vnímání; to nyní rozvíjíme tím, že linie se stává hranicí světla a stínu. Ocitáme se tedy v dialogu polarit světla a temnoty, uvolnění a zhuštění, výšky a hloubky, lehkosti a tíhy. Díky tomu vystupují geometrické aspekty forem opět v nových souvislostech, v nových významech.

Stále složitější formy (např. z langobardského umění) by neměly být (ani učitelem) pouze reprodukovány – na individuální utváření formy je kladen důraz především. V tomto období se nesmí z formy ztrácet pohyb a dynamika – forma se nesmí stávat ornamentem; přesto si může zachovat zákonitý řád.

Získané zkušenosti lze využít i při textilním zpracování jednodušších motivů v souvislosti s pracovním vyučováním (Člověk a svět práce).

9. ročník

Dosažené schopnosti individuálního utváření formy lze nyní využít pro pestrou práci s nejrůznějšími materiály. Drátěné prostorové formy mohou být vhodně kombinovány s textilními prvky. Dále se nabízí košíkářské techniky (pedig), práce s hlínou či se sádrou.

Forma realizace
Předmět kreslení forem je realizován s časovou dotací 1 hodina týdně. V 1. a 2. ročníku formou epochového vyučování, ve 3. ročníku je předmět vyučován v rámci hodin ČJ a M. Od 4.-9.ročníku v 45minutových hodinách formou vedlejších hodin.

Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí
V předmětu kreslení forem rozvíjíme u žáků především tyto klíčové kompetence:
Kompetence k učení
- Žáky vedeme k sebehodnocení
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch

Kompetence k řešení problémů
- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení

Kompetence komunikativní
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami

Kompetence sociální a personální
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí
- Vedeme žáky k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky
- Učíme žáky pracovat v týmu

Kompetence občanské
- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní)

Kompetence pracovní
- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení
- Pomáháme žákům poznávat a rozvíjet své schopnosti i reálné možnosti a uplatňovat získané vědomosti a dovednosti při profesní orientaci
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci

Kompetence digitální
- Vedeme k digitálnímu zpracování díla, úprava a sdílení
- Vyhledávání historických děl, na kterých se formy objevují
- Práce s fotografií

1.STUPEŇ

- **1. – 5.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
Od elementárních forem k základu písma ČJL-3-1-08 - zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním ČJL-3-1-09 - píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev	- prožívá a vnímá pohybové kvality elementárních bezpředmětných forem - vytvoří osově symetrický obraz k danému vzoru (vertikálně i horizontálně)	**1.třída** - přímka (svislá, vodorovná, šikmá) a oblouk v mnohonásobných obměnách s důrazem na rytmus formy - jednoduché oblé a hranaté formy - v sobě uzavřené formy: trojúhelník, kruh, ovál (elipsa), osmička (lemniskáta) - spirála: zavíjení a rozvíjení - jednodušší hvězdy - kreslení jako předcvičení k psaní (dynamické kreslení) **2.třída** - rytmická cvičení s elementárními formami - rozvíjení dynamického kreslení - snadné proměny forem (oblé v hranaté) - vertikální symetrie (zrcadlení vlevo-vpravo) - horizontální symetrie (zrcadlení nahoře – dole) - symetrie osová - lemniskáty a jejich variace	OSV 1 Vv M Eu
Geometrie volné ruky M-3-3-01 - rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci	-žák vnímá vztah „uvnitř a vně“ jako pohybovou kvalitu; okolí formy utváří jako její organickou součást	**3. třída** - vertikální symetrie (zrcadlení vlevo-vpravo) - uvnitř a vně: cvičení asymetrické symetrie - okolí a střed formy	Vv Eu M

M-3-3-02 - porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky M-3-3-03 - rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině	-tvořivě proměňuje výrazový charakter formy -dotváří středově orientované formy do harmonického celku	- obměny forem – k hranaté vnitřní hledám vnější oblou odpověď **4. třída** - jednoduché copy (splétané pásy) - k daným formám hledat doplnění do celku, nedokonalé zdokonalit, završit - proměňovat: oblé v hranaté, hranaté v oblé, čtyřnásobné v pětinásobné apod. (geometrické aspekty forem) - formy z keltské a langobardské kultury - čtyřstranná symetrie - proplétání **5. třída** - spirály, spirálové pásy, spirálová pečeť - jednoduché uzlové variace - formy stahovat a uvolňovat - formy z řecké a etruské kultury	

2.STUPEŇ

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
Umění formy VV-9-1-02 - užívá vizuálně obrazná vyjádření k zaznamenání vizuálních zkušeností, zkušeností získaných ostatními smysly a k zaznamenání podnětů z představ a fantazie VV-9-1-03 - užívá prostředky pro zachycení jevů a procesů v proměnách a vztazích; … VV-9-1-04 - vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření; …	- zachovává geometrický řád formy jako pohyblivý princip - samostatně proměňuje a utváří individuální výraz formy	**6. třída** - obtížnější proměny lemniskáty - formy z langobardského a irského umění **7. třída** - obtížnější uzlové motivy - vyšší řády splétaných copů (pásů) - langobardské a keltské kříže - linie s geometrickým zaměřením **8. třída** - prohloubení rytmu (rytmizování rytmu)	OSV 1 OSV 3 OSV 5 Eu D Pč M

VV-9-1-08 - ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření v sociálních vztazích; …		- hledání výrazu linie - formy provedené textilními prostředky (vyšívání, vázání, splétání)	
Umění formy v prostoru a ve hmotě ČSP-9-1-01 - provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň ČSP-9-1-02 - řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí ČSP-9-1-03 - organizuje a plánuje svoji pracovní činnost ČSP-9-1-04 - užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku	- individuálně utvářené formy je schopen přenést do různých materiálů i v prostorových modelech	**9. třída** - složité uzly jako pásy a pečeti - prohloubení užití barvy - prostorové uzly, prostorové modely (drátěné) - provedení forem v dalších materiálech: vypalovaná keramika (kachle), rytí v sádře (splétané pásy), kovotepectví, kovářství apod.	Vv Eu

5.5 Matematika

Charakteristika předmětu

V matematice jsou naplňovány očekávané výstupy zejména vzdělávací oblasti Matematika a její aplikace.

Předmět matematika má důležité postavení ve vzdělávacím procesu. Poskytuje vědomosti potřebné v praktickém životě každého člověka. Obsah předmětu je rozdělen na čtyři tematické okruhy:

- Číslo a početní operace.
- Číslo a proměnná.
- Závislosti, vztahy a práce s daty.
- Geometrie v rovině a v prostoru.

Součástí je i tematický okruh Nestandardní aplikační úlohy a problémy.

Číslo a početní operace

V tomto tematickém okruhu je pro žáky důležité pochopit kvalitu čísla. Pod pojmem každé číslice by si měli uvědomit konkrétní pojem. Číslice není obrazem ve smyslu zavádění zápisu písmenek, ale obrazem číselné kvality. Obraz tedy souvisí s podstatou čísla, ne s vnější formou číslice.

Utváření aritmetických a geometrických pojmů je spojeno s vnímáním a činností vlastního pohybového organismu. Počítání je již zvnitřněným pohybem, při kterém také pohyb vnímáme. Proto je zpočátku veškeré počítání propojeno s pohybem rytmických cvičení (např. násobkové řady). Matematika má blízký vztah také ke kreslení forem, kde konkrétně cvičíme a pěstujeme to, co je pro matematizování tolik potřebné: uvědomovat si pohyb rukou.
Díky vnitřní pohyblivosti vzniká schopnost zapojit fantazii při řešení matematických problémů. Prožitkem kvality čísel dítě zažívá důvěru a jistotu: číslo – svět – člověk patří k sobě.
Další jistotu může dítě při počítání prožít ve správném řešení určitého problému. Důležité je neustálé procvičování a opakování probrané látky.
Číslo a proměnná
Další vědomosti se prohlubují na druhém stupni v tematickém okruhu Číslo a proměnná. Žáci si osvojují aritmetické operace v jejich třech složkách: dovednost provádět operaci, algoritmické porozumění (proč je operace prováděna předloženým postupem) a významové porozumění (umět operaci propojit s reálnou situací).
Závislosti, vztahy a práce s daty
Žáci rozpoznávají určité typy změn a závislostí, uvědomují si změny a závislosti známých jevů, Tyto změny a závislosti žáci analyzují z tabulek, diagramů a grafů a v jednoduchých případech je také konstruují.
Geometrie
Tato součást výuky matematiky je vyučována v oddělených epochách. Jednou z vůdčích myšlenek tohoto předmětu je rozvoj a podpora názorné prostorové představivosti.
S geometrickými útvary se žáci seznamují při kreslení forem. Vychází se od pravidelných forem, které nejsou pojednány jako zvláštní případy obecných forem, ale právě jako základní útvary, jež nejjasněji hovoří řečí dané formy. Zde dochází k postupnému osvojování pojmů: šikmý, svislý, vodorovný, oblouk, nahoře, dole, uprostřed, oblé, hranaté; symetrie osová, středová, souměrnost, shodnost, podobnost, průniky, uzly, křivka, přímka, úsečka, bod, rovinné útvary, úhel, trojúhelník, čtverec, obdélník, kruh.
V počáteční geometrii, kreslené ještě od ruky, procvičujeme při odhadování proporcí a poměrů jistotu pohybu ruky, která je dobře připravená kreslením forem v prvních školních letech. Základní schopnosti, znalosti a techniky budeme stupňovat přiměřeně věku (s částečným přesahem do jiných předmětů).
Žáci se musí s přibývajícím věkem učit vycítit geometrické závislosti, myšlenkově je uchopit a použít k praktickému řešení – rýsování.
Zacházení s rýsovacími pomůckami má žáky vést k jednoznačné a přesné konstrukci (znázornění). Radost při rýsování má žákům pomáhat rozvíjet trpělivost, pečlivost a přesnost, stejně jako samostatnou a tvořivou činnost.

Forma realizace
Výuka matematiky je realizována od 1.- 9.třídy formou epochového vyučování. Od 3. třídy je realizována navíc procvičovacími 45minutovými hodinami formou vedlejších hodin. 3.-5.ročník 1hod týdně, 6.-8. ročník 2hod týdně, 9.ročník 3hod týdně.

Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí

V předmětu matematika rozvíjíme u žáků především tyto klíčové kompetence:

Kompetence k učení

- Žáky vedeme k sebehodnocení.
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady při řešení netradičních algebraických a geometrických úloh.

Kompetence k řešení problémů

- Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit.
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.
- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování.

Kompetence sociální a personální

- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme je k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Učíme žáky pracovat v týmu.

Kompetence občanské

- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování.
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Kompetence digitální

- Ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení.
- Získává, vyhledává, a sdílí data, informace a digitální obsah.

- Využívá digitální technologie, aby si usnadnil práci, zautomatizoval rutinní činnosti, zefektivnil či zjednodušil své pracovní postupy a zkvalitnil výsledky své práce.

1.STUPEŇ

❖ **1.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE M-3-1-01 - používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků M-3-1-05 - řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace	- provádí zpaměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly do 20 - porovnává množství a vytváří soubory prvků podle daných kritérií v oboru do 20 - čte, zapisuje přirozená čísla do 100 - sčítá a odčítá s užitím názoru v oboru do 20 - řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace	- počítání v oboru 1-20 a orientace v číselné řadě 1-100 - čtení a zápis čísel (římských, arabských) - porovnávat čísla na základě množství nebo pořadí - rytmická cvičení a počátky pamětního zvládnutí některých násobkových řad - komutativnost sčítání (3 + 4 = 4 + 3) - zavedení všech čtyř základních početních výkonů (sčítání, odčítání, násobení, dělení) v oboru do 20 a písemná forma těchto operací - počáteční cvičení v pamětním počítání	OSV 1 OSV 9 OSV 10 MUL 2
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY	- orientuje se v čase - přečte a zapíše vztah rovnosti a nerovnosti	- orientace v prostoru (vpravo – vlevo, vpřed – vzad). - znalost hodin (1/4, 1/2, celá hodina).	ČaS
GEOMETRIE	- rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary	- rozlišení kruhu, čtverce, trojúhelníku. -počítání a porovnávání geometrických útvarů (menší, větší, stejný)	Kf

❖ **2.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE M-3-1-01- používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků M-3-1-02 - čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti M-3-1-03 - užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose M-3-1-04 - provádí zpaměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly M-3-1-05- řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace	- provádí zpaměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly do 20 - čte, píše a porovnává čísla v oboru do 100 i na číselné ose - zvládne s názorem řady násobků čísel 2 až 11 do 100 - zapíše a řeší jednoduché slovní úlohy - doplňuje jednoduché tabulky, schémata a posloupnosti čísel v oboru do 20, resp.do 100 - zvládá orientaci v prostoru a používá výrazy vpravo, vlevo, pod, nad, před, za, nahoře, dole, vpředu, vzadu - uplatňuje matematické znalosti při manipulaci s drobnými mincemi	- rozšíření početních výkonů v oboru přirozených čísel do 100 resp.1000 (úlohy s více početními výkony najednou) - rytmická cvičení a pamětní osvojování násobkových řad do 11 - elementární slovní úlohy - rozšíření početních výkonů v oboru přirozených čísel do 100 - procvičování pamětního počítání (" z hlavy") - číselná osa - stovky, desítky a jednotky ve trojciferném čísle - porovnávání čísel, odhady výsledků - komutativní násobení (5 x 4 = 4 x 5)	OSV 1 OSV 9 OSV 10 MUL 2
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY M-3-2-01- orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času	- orientuje se v čase - provádí jednoduché převody jednotek času	- časové pojmy (minuty, hodiny, den, měsíc, rok, včera, dnes, zítra)	ČaS
GEOMETRIE	- pozná a pojmenuje základní geometrické tvary a umí je graficky znázornit	- osově souměrné formy - základní útvary v rovině – lomená čára, čtverec, obdélník, trojúhelník, kruh	Kf

M-3-3-01- rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci M-3-3-03- rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině			

- **3.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE M-3-1-01 – používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků M-3-1-02 - čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1 000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti M-3-1-03 - užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose M-3-1-04 - provádí zpaměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly M-3-1-05 - řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace	-používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků -čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1 000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti -užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose -provádí zpaměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly -řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace	-rozšíření oboru přirozených čísel přes 1 000 - desítková soustava - sčítání a odčítání víceciferných čísel, písemné - odhady a kontrola výsledků - míry – váhy a početní cvičení s jejich aplikacemi - pokračování v osvojování násobkových řad (indiv. až do 20), počítání "z hlavy"	OSV 1 OSV 9 OSV 10 MUL 2 ČaS
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY M-3-2-01 - orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času	-orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času	-časové pojmy (rok-52 týdnů, 365 dnů, přestupný rok)	ČaS

M-3-2-02 - popisuje jednoduché závislosti z praktického života	-popisuje jednoduché závislosti z praktického života - určí čas s přesností na čtvrthodiny, převádí jednotky času v běžných situacích		
GEOMETRIE M-3-3-02 - porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délky M-3-3-03 - rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině	- měří a porovnává délku úsečky -určí osu souměrnosti překládáním papíru -osově souměrné útvary - pozná základní tělesa	-jednotky délky a jejich převody -osově souměrné útvary – čtverec, trojúhelník, kruh -základní útvary v prostoru: kvádr, krychle, koule	Kf ČaS

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy – 1.období
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE
Žák:

M-3-1-01p *porovnává množství a vytváří soubory prvků podle daných kritérií v oboru do 20*
M-3-1-02p *čte, píše a používá číslice v oboru do 20, numerace do 100*
M-3-1-02p *zná matematické operátory + , − , = , < , > a umí je zapsat*
M-3-1-04p *sčítá a odčítá s užitím názoru v oboru do 20*
M-3-1-05p *řeší jednoduché slovní úlohy na sčítání a odčítání v oboru do 20, umí rozklad čísel v oboru do 20*

ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY
Žák:

M-3-2-02p *modeluje jednoduché situace podle pokynů a s využitím pomůcek*
M-3-2-03p *doplňuje jednoduché tabulky, schémata a posloupnosti čísel v oboru do 20*
- *zvládá orientaci v prostoru a používá výrazy vpravo, vlevo, pod, nad, před, za, nahoře, dole, vpředu, vzadu*
- *uplatňuje matematické znalosti při manipulaci s drobnými mincemi*

GEOMETRIE V ROVINĚ A PROSTORU
Žák:
M-3-3-01p pozná a pojmenuje základní geometrické tvary a umí je graficky znázornit
M-3-3-01p rozezná přímku a úsečku, narýsuje je a ví, jak se označují
M-3-3-02p používá pravítko

- **4.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE M-5-1-01- využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení M-5-1-02 - provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel M-5-1-03 - zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel M-5-1-04 - řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel M-5-1-05 – modeluje a určí část celku, používá zápis ve formě zlomku M-5-1-06 - porovnává, sčítá a odčítá zlomky se stejným jmenovatelem v oboru kladných čísel	-dokáže rozdělit celek na části ve tvaru zlomku -provádí početní operace se stejnojmennými zlomky -využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost -provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel -zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel -řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel	- prohlubování písemného sčítání a odčítání víceciferných čísel v oboru do 1 000 000. - zavedení zlomků, poznání zlomku jako díl celku (z části k celku) - zlomek jako porovnávání (vztah k násobení). - užití zlomků v praxi - sčítání a odčítání jednoduchých zlomků - převedení nepravých zlomků ve smíšená čísla a obráceně - opakování všech čtyř početních výkonů a písemného násobení a dělení s vícemístnými čísly - počítání "z hlavy" - slovní úlohy - objevení zlomků a jejich praktické využití i v jiných předmětech (hudební výchova)	OSV 1 OSV 9 OSV 10 MUL 2 MED 1 MED 2
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY M-5-2-01-vyhledává, sbírá a třídí data	- vypracuje jednoduchou tabulku	- tabulky, jízdní řády, notový zápis, mapy	

	- užívá a ovládá převody jednotek délky, hmotnosti, času, obsahu, objemu - zvládá početní úkony s penězi - uvede příklady dat, která ho obklopují a která mu mohou pomoci lépe se rozhodnout	- v systémech, které ho obklopují, rozezná jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi - popíše konkrétní situaci, určí, co k ní, již ví a znázorní ji	
GEOMETRIE M-5-3-01 - znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici); užívá jednoduché konstrukce M-5-3-03-znázorní rovnoběžky a kolmice M-5-3-05-rozpozná a znázorní jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru	- vypočítá obvod a obsah trojúhelníka, čtverce, obdélníka, kruhu - sestrojí základní rovinné útvary v osové souměrnosti	- základní útvary v rovině – čtverec, kružnice, obdélník, trojúhelník, kruh, čtyřúhelník, mnohoúhelník - vzájemná poloha dvou přímek v rovině – náčrty, zavedení pojmů	Kf ČaS – náčrty, plány
NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY M-5-4-01- řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky	- samostatně řeší praktické úlohy - hledá různá řešení předložených situací	- slovní úlohy - číselné a obrázkové řady	Inf

❖ **5.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE	- písemně sčítá, odčítá, násobí a dělí víceciferná čísla, dělí se zbytkem	- opakování čtyř početních výkonů s přirozenými čísly v oboru i více než 1 000 000	OSV 1 OSV 9 OSV 10

M-5-1-01-využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení M-5-1-02-provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel M-5-1-03 - zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel M-5-1-04 - řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel M-5-1-07-přečte zápis desetinného čísla a vyznačí na číselné ose desetinné číslo dané hodnoty M-6-1-08-porozumí významu znaku “-” pro zápis záporného čísla a toto číslo vyznačí na číselné ose	- provádí početní operace se zlomky - píše, čte, porovnává a zaokrouhluje čísla v oboru do 1 000 000 - řeší jednoduché praktické slovní úlohy, jejichž řešení nemusí být závislé na matematických postupech	- spojení čtyř základních početních výkonů (smíšené příklady) - počítání se zlomky (krácení a rozšiřování, počítání s desetinnými zlomky, znázorňování a porovnávání zlomků) - zavedení desetinných čísel a osvojování vztahu mezi desetinným číslem a desetinným zlomkem -zaokrouhlování desetinných čísel - jednoduché početní operace s desetinnými čísly - násobení a dělení čísly 10, 100, 1000 ... - závorky - stálá péče o počítání "z hlavy" - měření a vážení (jednotky-délkové, obsahové, hmotnostní), převody jednotek - sčítání a odčítání, násobení a dělení zlomků	MUL 2 MED 1 MED 2
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY M-5-2-01-vyhledává, sbírá a třídí data M-5-2-02-čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy	-vyhledává, sbírá a třídí data - vypracuje jednoduchou tabulku - užívá a ovládá převody jednotek délky, hmotnosti, času, obsahu, objemu - zvládá početní úkony s penězi	- závislosti a jejich vlastnosti - diagramy, grafy, tabulky, jízdní řády -vytváření vlastních tréninkových záznamů, časosběrné zaznamenávání výkonů -převod zlomků a desetinných čísel	
GEOMETRIE M-5-3-01-narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici); užívá jednoduché konstrukce M-5-3-02-sčítá a odčítá graficky úsečky; určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran	-narýsuje a znázorní základní rovinné útvary sčítá a odčítá graficky úsečky; určí délku lomené čáry, -obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran	- základní geometrické útvary a pojmy-konstrukce: bod, přímka, rovnoběžka, kolmice, polopřímka, různoběžky, úsečka, střed, osa - rovinné útvary: kružnice, kruh, čtverec; - rovnoběžník, obdélník, trojúhelník	Kf

M-5-3-03-sestrojí rovnoběžky a kolmice M-5-3-04-určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu M-5-3-05-rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru	-sestrojí rovnoběžky a kolmice -určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu -rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru	- prostorové útvary: krychle, kvádr, koule, kužel, jehlan, válec – základní vlastnosti - jednotky: délkové míry, obsahové míry - výpočty: obvod, obsah – pomocí čtvercové sítě - vzájemná poloha dvou přímek v rovině-náčrty, zavedení pojmů	
NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY M-5-4-01-řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky	-řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky - aplikuje poznatky a dovednosti z jiných vzdělávacích oblastí - využívá prostředky výpočetní techniky při řešení úloh	- slovní úlohy - číselné a obrázkové řady - magické čtverce - prostorová představivost	ČaS

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy – 2.období
ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE
Žák:
M-5-1-02p čte, píše a porovnává čísla v oboru do 100 i na číselné ose, numerace do 1000
M-5-1-02p sčítá a odčítá zpaměti i písemně dvouciferná čísla
M-5-1-02p zvládne s názorem řady násobků čísel 2 až 10 do 100
M-5-1-03p zaokrouhluje čísla na desítky i na stovky s využitím ve slovních úlohách

M-5-1-03p *tvoří a zapisuje příklady na násobení a dělení v oboru do 100*
M-5-1-04p *zapíše a řeší jednoduché slovní úlohy*
M-5-1-04p *rozeznává sudá a lichá čísla*
- *používá kalkulátor*

ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY

Žák:

M-5-2-01p *vyhledá a roztřídí jednoduchá data (údaje, pojmy apod.) podle návodu*
M-5-2-02p *orientuje se a čte v jednoduché tabulce*
- *určí čas s přesností na čtvrthodiny, převádí jednotky času v běžných situacích*
- *provádí jednoduché převody jednotek délky, hmotnosti a času*
- *uplatňuje matematické znalosti při manipulaci s penězi*

GEOMETRIE

Žák:

M-5-3-01p *znázorní, narýsuje a označí základní rovinné útvary*
M-5-3-02p *měří a porovnává délku úsečky*
M-5-3-02p *vypočítá obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran*
M-5-3-03 *sestrojí rovnoběžky a kolmice*
M-5-3-05p *určí osu souměrnosti překládáním papíru*
- *pozná základní tělesa*

NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY

Žák:

M-5-4-01p *řeší jednoduché praktické slovní úlohy, jejichž řešení nemusí být závislé na matematických postupech*

2.STUPEŇ

❖ **6.třída**

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČÍSLO A PROMĚNNÁ M-9-1-02 – zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor M-9-1-03 – modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti v oboru přirozených čísel M-9-1-04 – užívá různé způsoby kvatitativního vyjádření vztahu celek – část (přirozeným číslem, poměrem, zlomkem, desetinným číslem, procentem) M-9-1-05 – řeší modelováním a výpočtem situace vyjádřené poměrem; pracuje s měřítky map a plánů M-9-1-06-řeší aplikační úlohy na procenta (i pro případ, že procentová část je větší než celek)	-pořadí početních výkonů -fixování dovednosti dělat zkoušku, ověřovat výsledek přibližným určením hodnoty -rozvíjet v žácích jistotu v zacházení s čísly -dělitelnost (prvočíslo) -procvičování počítání s přirozenými čísly -procvičování počítání s kladnými desetinnými čísly a zlomky -písemné dělení s desetinným číslem v dělenci, v děliteli, v dělenci i děliteli -míry a váhy -desetinný systém -poměr-definice, úpravy poměru, řešení úloh s poměry -procenta – procento, základ, procentová část, počet procent -rozvedení počítání s %, zisk a ztráta, jednoduché výpočty daní, šek, konto, kapitál, daň…	OSV 1 MUL 2 MED 1
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY M-9-2-01-vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data M-9-2-02-porovnává soubory dat M-9-2-03-určuje vztah přímé a nepřímé úměrnosti	-přímá a nepřímá úměrnost -trojčlenka s přímou a nepřímou úměrností -hospodářská matematika – rodinný rozpočet, práce s úroky -plánování nákupů, porovnání cen, základy hospodaření	
GEOMETRIE M-9-3-01-zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku M-9-3-02-charakterizuje a třídí základní rovinné útvary M-9-3-03-určuje velikost úhlu měřením a výpočtem M-9-3-04-odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů	-geometrie trojúhelníku -rovnostranný trojúhleník-vrchol, základna, úhel -rovnoramenný trojúhelník jako pohyb vrcholu rovnostranného trojúhelníku po svislici -podobně i všechny ostatní formy (pravoúhlé, tupoúhlé) vznikají pohybem vrcholů trojúhelníka, např.do stran, skrze střed trojúhelníka, po kruhu. -výška a těžnice trojúhelníka - obsah a obvod čtverce a obdélníku, trojúhelníku	Kf

M-9-3-13-analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu	- těžnice, výška, střední příčky trojúhelníku -podmínky sestrojitelnosti trojúhlelníku - úhel-definice, druhy, měření a rýsování - vnitřní a vnější úhly -osová a středová souměrnost, vlastnosti souměrných útvarů -čtverec, úhlopříčka -obdélník, kosočtverec -lichoběžník, kosodélník, deltoid	
NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY M-9-4-01-užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací M-9-4-02-řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických vzdělávacích oblastí	-číselné a logické řady -číselné a obrázkové analogie -logické a netradiční geometrické úlohy -méně obvyklé, netradiční slovní úlohy a jejich řešení	
ČLOVĚK, STÁT A HOSPODÁŘSTVÍ VO-9-3-02-sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti VO-9-3-03- na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení VO-9-3-04- vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít VO-9-3-05- uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu	**peníze** – formy placení **hospodaření – rozpočet** domácnosti, úspory, investice, úvěry, splátkový prodej, leasing **banky a jejich služby** – aktivní a pasivní operace, úročení, pojištění, produkty finančního trhu pro investování a pro získávání prostředků	VkO

❖ **7.třída**

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČÍSLO A PROMĚNNÁ M-9-1-01-provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel; užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu M-9-1-02-zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor M-9-1-03-modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti v oboru přirozených čísel M-9-1-04-užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek – část (přirozeným číslem, poměrem, zlomkem, desetinným číslem, procentem) M-9-1-07-matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných M-9-1-08-formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic a jejich soustav M-9-1-09-analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel	- sčítání, odčítání, násobení a dělení v oboru přirozených a kladných racionálních čísel -dělání zkoušky po početních operacích, po řešení rovnic -slovní úlohy-trojčlenka, procenta, úrokový a diskontní počet -absolutní hodnota čísla, číselná osa -celá a racionální čísla -úvod do celých záporných čísel – sčítání, odčítání, násobení a dělení s celými zápornými čísly, vyhodnocování záporných čísel -záporná čísla ve zlomcích a desetinných číslech -závorky -lineární rovnice s jednou proměnnou v oblasti racionálních čísel -rovnice a nerovnice -druhá mocnina a odmocnina – úvod	OSV 1 MUL 2 MED 1
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY M-9-2-01-vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data M-9-2-02-porovnává soubory dat M-9-2-04-vyjádří funkční vztah tabulkou, rovnicí, grafem	-práce s kódováním -rýsování neznámého objektu podle zápisu konstrukce	
GEOMETRIE M-9-3-01-zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku M-9-3-02-charakterizuje a třídí základní rovinné útvary	-kružnice opsaná a vepsaná trojúhelníku a čtyřúhelníku a jejich středy -přenášení úhlů, vrcholový úhel, střídavý úhel apod. -přenášení, zvětšování a zmenšování geometrických obrazů, jejich shodnost -shodnost, rovnoběžné posouvání a otáčení	Kf

M-9-3-04-odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů M-9-3-05-využívá pojem množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice útvaru a k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh M-9-3-06-načrtne a sestrojí rovinné útvary M-9-3-07-užívá k argumentaci a při výpočtech věty o shodnosti trojúhelníků M-9-3-08-načrtne a sestrojí obraz rovinného útvaru ve středové a osové souměrnosti, určí osově a středově souměrný útvar	-různé způsoby přenášení trojúhelníku -osová, středová symetrie -geometrie kruhu, dělení kruhu: pravidelné mnohoúhelníky a hvězdice -pravidelný 6- a 12-úhelník -pravidelný 8- a 16-úhelník -pravidelný 24-úhelník -obvodový a středový úhel -tečna, sečna -Thaletova věta a její užití -vzájemné proměny kosodélníku, trojúhelníku, obdélníku apod. -Pythagorova věta-od nejnázornějších forem až po nahlížení proměny obrazců -planimetrie v geometrii-odhady obsahů a obvodů rovinných útvarů, porovnávání s výpočtem	
NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY M-9-4-01-užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací M-9-4-02-řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí	-číselné a logické řady -číselné a obrázkové analogie -logické a netradiční geometrické úlohy -řešení méně obvyklých slovních úloh	
ČLOVĚK, STÁT A HOSPODÁŘSTVÍ VO-9-3-01-rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady VO-9-3-06-na příklady chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příklady ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz	**majetek, vlastnictví** – formy vlastnictví; hmotné a duševní vlastnictví, jejich ochrana; hospodaření s penězi, majetkem a různými formami vlastnictví **hospodaření**-rozpočet státu, typy rozpočtu a jejich odlišnosti; význam daní **principy tržního hospodářství**-nabídka, poptávka, trh; tvorba ceny, inflace; podstata fungování trhu	VkO

VO-9-3-07-rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků ze státního rozpočtu		

- **8.třída**

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČÍSLO A PROMĚNNÁ M-9-1-01-provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel; užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu M-9-1-02-zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor M-9-1-07-matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných; určí hodnotu výrazu, sčítá a násobí mnohočleny, provádí rozklad mnohočlenu na součin pomocí vzorců a vytýkáním M-9-1-08-formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic a jejich soustav M-9-1-09-analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel	opakování: -zlomky -mocniny – druhá odmocnina -rovnice -slovní úlohy -počítání se závorkami – úpravy algebraických výrazů - lineární rovnice -sčítání, odčítání, násobení, dělení mnohočlenů -jednoduché, složitější rovnice se zlomky -jednoduché slovní úlohy na výpočet dráhy, cesty, času, rychlosti -vzorce $(a+b)^2$, $(a+b).(a-b)$, $(a-b)^2$ -provádění zkoušky po početních operacích a řešení rovnic -dvojková soustava, přechod přes jiné soustavy, binární kód, ASCII	OSV 1 MUL 2 MED 1
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY M-9-2-01-vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data M-9-2-02-porovnává soubory dat M-9-2-04-vyjádří funkční vztah tabulkou, rovnicí, grafem	-práce s kódováním -rýsování neznámého objektu podle zápisu konstrukce -práce s analogovými datovými zdroji	
GEOMETRIE M-9-3-01-zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a	-kružnice opsaná a vepsaná trojúhelníku a čtyřúhelníku a jejich středy -přenášení úhlů, vrcholový úhel, střídavý úhel apod.	Kf

jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku M-9-3-02-charakterizuje a třídí základní rovinné útvary M-9-3-04-odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů M-9-3-05-využívá pojem množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice útvaru a k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh M-9-3-06-načrtne a sestrojí rovinné útvary M-9-3-07-užívá k argumentaci a při výpočtech věty o shodnosti a podobnosti trojúhelníků M-9-3-09-určuje a charakterizuje základní prostorové útvary (tělesa), analyzuje jejich vlastnosti M-9-3-10-odhaduje a vypočítá objem a povrch těles M-9-3-11-načrtne a sestrojí sítě základních těles M-9-3-12-načrtne a sestrojí obraz jednoduchých těles v rovině M-9-3-13-analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu	-povrch a obsah – trojúhelník, krychle, trojboký hranol, jehlan, válec, kužel, koule -obvod a obsah-kosočtverec, kosodélník, lichoběžník, kruh -vlastní postupy pro odvozování vzorců (obvod, obsah) -hledání algoritmu vzorce pro výpočet např. obvodu, obsahu; počítání obvodu a obsahu podle vzorce např. popis výroby modelu platónských těles; jiný žák podle tohoto postupu model vytváří -těžiště a jeho určení u troj- a čtyřúhelníku -geometrie pětiúhelníku, pravidelný pětiúhelník a pentagram -zlatý řez a platónská tělesa -kuželosečky: bez výpočtu, geometrická konstrukce -parabola -elipsa -hyperbola -střed podobnosti, podobnost -zápis konstrukce	
NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY M-9-4-01-užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací M-9-4-02-řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí	-číselné a logické řady -číselné a obrázkové analogie -logické a netradiční geometrické úlohy -řešení méně obvyklých slovních úloh -šifrování různé obtížnosti	
VYUŽITÍ DIGITÁLNÍCH TECHNOLOGIÍ ČSP-9-7-01-ovládá základní funkce digitální techniky; diagnostikuje a odstraňuje základní problémy při provozu digitální techniky ČSP-9-7-02-propojuje vzájemně jednotlivá digitální zařízení	-počítač a periferní zařízení, digitální fotoaparát, videokamera, e-kniha, mobilní telefony -bezdrátové technologie (USB, Bluetooth, wi-fi, GPRS), navigační technologie, konvergence technologií, multiplexování -úpravy, archivace, střih hlasových a grafických informací -vzájemná komunikace zařízení (synchronizace PDA s PC)	

ČSP-9-7-03-pracuje uživatelským způsobem s mobilními technologiemi – cestování, obchod, vzdělávaní, zábava ČSP-9-7-04-ošetřuje digitální techniku a chrání ji před poškozením ČSP-9-7-05-dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy při práci s digitální technikou a poskytne první pomoc při úrazu	-mobilní služby-operátoři, tarify	

- **9.třída**

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČÍSLO A PROMĚNNÁ M-9-1-01-provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel; užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu M-9-1-02-zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor M-9-1-09-analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel	-rozšíření a prohlubování učiva -upevňování poznatků -číselné obory přirozených čísel -největší a nejmenší společný dělitel, přímá a nepřímá úměrnost v praktickém použití -slovní úlohy -mocniny a odmocniny -procenta -úrokový počet -lineární systém rovnic se 2 neznámými -lomené algebraické výrazy a početní úkony s nimi -funkce a jejich znázorňování (přímá úměrnost-lineární fce, kvadratická fce, nepřímá úměrnost) -goniometrické fce (sin, cos, tg) -dvojková soustava, přechod do jiné soustavy, binární kód, ASCII	OSV 1 MUL 2 MED 1 Inf
ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY M-9-2-01-vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data M-9-2-02-porovnává soubory dat M-9-2-04-vyjádří funkční vztah tabulkou, rovnicí, grafem	-práce s kódováním -rýsování neznámého objektu podle zápisu konstrukce -práce s analogovými datovými zdroji -finanční gramotnost-využití tabulkového procesoru (výpočty, průměry, grafy)	Kf

M-9-2-05-matematizuje jednoduché reálné situace s využitím funkčních vztahů	-statistika, samostatný statistický projekt -závislosti a data-příklady závislosti z praktického života a jejich vlastnosti, nákresy, schémata, diagramy, grafy, tabulky; četnost znaku, aritmetický průměr -funkce-pravoúhlá soustava souřadnic, přímá úměrnost, nepřímá úměrnost, lineární fce -organizace turnaje, vytvoření systému (pavouk, švýcarský systém), vyhodnocení	
GEOMETRIE M-9-3-01-zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku M-9-3-07-užívá k argumentaci a při výpočtech věty o shodnosti a podobnosti trojúhelníků M-9-3-09-určuje a charakterizuje základní prostorové útvary (tělesa), analyzuje jejich vlastnosti M-9-3-10-odhaduje a vypočítá objem a povrch těles M-9-3-11-načtrtne a sestrojí sítě základních těles M-9-3-12-načtrtne a sestrojí obraz jednoduchých těles v rovině M-9-3-13-analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu	-v návaznosti na výpočet povrchu těles v 8.ročníku; k tomu první elementy rovinné trigonometrie a logaritmů, nakonec počátky deskriptivy -platónská a archimédovská tělesa -pochopení symetrie na krychli, oktaedru (osmistěnu) a tetraedru (čtyřstěnu) v jejich vzájemných proměnách -hledání algoritmu vzorce pro výpočet např. obvodu, obsahu; počítání obvodu a obsahu podle vzorce -vlastní postupy pro odvozování vzorců (obvod, obsah) např. popis výroby modelu platónských těles; jiný žák podle tohoto postupu model vytváří -rovinné řezy -rovina, průnik rovin -řez krychle a kuželu -goniometrické fce (sin, cos, tg) a jejich užití -počátky deskriptivní geometrie -zápisy konstrukcí	
NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY M-9-4-01-užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací M-9-4-02-řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí	-číselné a logické řady -číselné a obrázkové analogie -logické a netradiční geometrické úlohy -řešení méně obvyklých slovních úloh -šifrování různé obtížnosti	

VYUŽITÍ DIGITÁLNÍCH TECHNOLOGIÍ ČSP-9-7-01-ovládá základní funkce digitální techniky; diagnostikuje a odstraňuje základní problémy při provozu digitální techniky ČSP-9-7-02-propojuje vzájemně jednotlivá digitální zařízení ČSP-9-7-03-pracuje uživatelským způsobem s mobilními technologiemi – cestování, obchod, vzdělávaní, zábava ČSP-9-7-04-ošetřuje digitální techniku a chrání ji před poškozením ČSP-9-7-05-dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy při práci s digitální technikou a poskytne první pomoc při úrazu	-počítač a periferní zařízení, digitální fotoaparát, videokamera, e-kniha, mobilní telefony -bezdrátové technologie (USB, Bluetooth, wi-fi, GPRS), navigační technologie, konvergence technologií, multiplexování -úpravy, archivace, střih hlasových a grafických informací -vzájemná komunikace zařízení (synchronizace PDA s PC) -mobilní služby-operátoři, tarify	

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy – 2.stupeň
ČÍSLO A PROMĚNNÁ
Žák:

M-9-1-01p *písemně sčítá, odčítá, násobí a dělí vícecifferná čísla, dělí se zbytkem*
M-9-1-01p *pracuje se zlomky a smíšenými čísly, používá vyjádření vztahu celek–část (zlomek, desetinné číslo, procento)*
M-9-1-01p *čte desetinná čísla, zná jejich zápis a provádí s nimi základní početní operace*
M-9-1-02p *provádí odhad výsledku, zaokrouhluje čísla*
M-9-1-02p *píše, čte, porovnává a zaokrouhluje čísla v oboru do 1 000 000*
M-9-1-05p *používá měřítko mapy a plánu*
M-9-1-06p *řeší jednoduché úlohy na procenta*
zvládá orientaci na číselné ose

ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY
Žák:

M-9-2-01p *vyhledává a třídí data*
M-9-2-02p *porovnává data*

M-9-2-04p vypracuje jednoduchou tabulku
- *užívá a ovládá převody jednotek délky, hmotnosti, času, obsahu, objemu*
- *zvládá početní úkony s penězi*

GEOMETRIE
Žák:
M-9-3-03p vyznačuje, rýsuje a měří úhly, provádí jednoduché konstrukce
M-9-3-04p vypočítá obvod a obsah trojúhelníka, čtverce, obdélníka, kruhu
M-9-3-05p provádí jednoduché konstrukce
M-9-3-06p rozeznává a rýsuje základní rovinné útvary
M-9-3-08p sestrojí základní rovinné útvary ve středové a osové souměrnosti
M-9-3-10p vypočítá povrch a objem kvádru, krychle a válce
M-9-3-11p sestrojí sítě základních těles
M-9-3-12p načrtne základní tělesa
M-9-3-12p zobrazuje jednoduchá tělesa
- *odhaduje délku úsečky, určí délku lomené čáry, graficky sčítá a odčítá úsečky*
- *umí zacházet s rýsovacími pomůckami a potřebami*
- *používá technické písmo*
- *čte a rozumí jednoduchým technickým výkresům*

NESTANDARDNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY
Žák:
M-9-4-01p samostatně řeší praktické úlohy
M-9-4-01p hledá různá řešení předložených situací
M-9-4-02p aplikuje poznatky a dovednosti z jiných vzdělávacích oblastí
- *využívá prostředky výpočetní techniky při řešení úloh*

5.6 Informatika

Charakteristika předmětu
1.STUPEŇ

Waldorfská pedagogika se opírá ve své praxi o zákonitosti vývoje dítěte. Přitom do značné míry platí, že vývojové stupně, kterými prošlo lidstvo jako celek, uskutečňuje každý člověk znovu individuálně od dětství do dospívání; v období puberty dosáhne tak mladý člověk úrovně vědomí dnešního lidstva.
Z tohoto hlediska je nasazení vzdělávacího oboru Informatika na 1. stupni základní školy (tedy nejpozději ve 4. a 5.třídě), jak to požaduje RVP ZV, přinejmenším pedagogicky sporné. Z hlediska ostatních blízkých vzdělávacích oblastí (matematika, fyzika) nedosáhne žák v tomto věku potřebných základů pro smysluplnou pedagogickou práci v této oblasti. A naopak, v ostatních vzdělávací oblastech klíčových pro tento věk, jsou základem pedagogické práce reálné zkušenosti žáka se světem – tedy princip diametrálně odlišný od principů světa počítačů a technologií. Takovéto, z hlediska vývoje dítěte předčasné (a navíc z hlediska pedagogického alibisticky účelové), zavedení vzdělávání v této oblasti má přímé důsledky v oslabení vlastních vývojových sil dítěte: jednostranný důraz na myšlení odtržené od skutečného citového prožitku, a především naprosto oddělené od vůle nemůže přispívat k harmonickému rozvoji osobnosti člověka.
Waldorfská pedagogika chápe výuku informatiky v širším slova smyslu. Kompetence ovládat digitální svět znamená schopnost vstupovat do digitálního světa a zvládat pracovat tam s uloženými modely, případně nové modely vytvářet. K tomu potřebuje člověk kvalitu určitého myšlení a rozvinutou vůli i cit. Tento druh myšlení rozvíjí waldorfská škola zejména v exaktních vědách na 2.stupni. Vůli a cit pak rozvíjí v průběhu celého základního vzdělávání. Jedním z důležitých výstupů je zdravý přístup k technice.
Škola jednotlivé výstupy RVP ZV naplňuje napříč všemi vzdělávacími oblastmi. Žáci realizují výstupy informatiky prostřednictvím témat a projektů spojených s reálným životem. Přes ně škola žáky směřuje k smysluplnému praktickému využití techniky. Nedílnou součástí toho procesu je spolupráce s rodiči.
V prvním období se promítají výstupy informatiky do práce školy jinou formou než využíváním technických zařízení, jde především o přirozené aktivity a praktické činnosti rozvíjející dovednost následovat určitý postup. Žáci ve výuce pracují s konkrétními obrazy, učí se je vnímat, popisovat a sami utvářet.
Následuje období tzv. Rubikonu (mezi 9-10. rokem), kdy se dítě osobnostně distancuje vůči světu a získává schopnost pracovat se symbolem nezávisle na obrazu, který symbol původně reprezentoval. Od této chvíle ve výuce pozvolna rozvíjíme předpoklady k pozdější abstrakci, ale zatím vždy napojenou na obraz.
Poznáváním, jak s digitálními technologiemi pracovat, si žáci vytvářejí základ pro pochopení informatických konceptů. Součástí je i bezpečné zacházení s technologiemi a osvojování dovedností a návyků, které vedou k prevenci rizikového chování.
V návaznosti na dějinný přehled starověkých kultur může být v hlavních rysech přiblížen vývoj komunikačních prostředků (gesto, řeč, písmo).
V rámci praktických činností by děti měly poznat Morseovu abecedu, popřípadě také znakovou řeč určenou pro hluchoněmé lidi.

2.STUPEŇ

I když je předmětem výuky informatiky středem zájmu je člověk, nikoli stroj. Z tohoto zásadního postoje vychází a je formována celá koncepce výuky. V dějinách této technologie je například velmi důležité poznávat osudy konkrétních osobností, vědců, kteří stáli u jejího zrodu a kteří se podíleli na jejím vývoji. Nejde jen o jména, ale o životní zkušenosti a pohnutky, které vedly k vynálezům a objevům.
Ještě závažnější je otázka: Jak působí tato technologie na jednotlivce a na celou lidskou společnost? Co se mění v mém myšlení, cítění a co se děje s mou vůlí, když jsem v životě obklopen televizí, počítačem a mobilem? Tyto otázky tematicky doprovází celou výuku a jsou samozřejmě předmětem diskusí. Žáci (stejně jako jejich učitelé) žijí v mediálním světě. Jsou ovlivňováni médii, tedy i myšlenkami, které média zjevně i skrytě propagují. Pokud si neuvědomujeme, jaký na nás mají média vliv, nebudeme ani chápat současný svět.
Nauka o počítačích má být pro dospívajícího podnětem k samostatnému úsudku (u žákyň je vhodné klást důraz spíše na vnitřní obsah sdělení, u žáků akcentovat vnější formu sdělení). Má mu pomáhat, aby si vytvořil vlastní obraz, vlastní škálu hodnot, co se obsahu a poselství médií týče. V dospělosti pak bude schopen nezávisle se rozhodovat a prosadit se ve světě ovládaném médii.
Výuka na waldorfské škole usiluje o základní pochopení technologie počítačů; nezabývá se jen předáváním informací, simulací výukových programů nebo řešením úloh. Cílem výuky je předání všeobecných znalostí o počítači obdobně jako se žáci seznamují s funkcí motoru, aniž by se přitom museli stát automechaniky či strojními inženýry. Počítač má v průběhu výuky ztratit podstatné rysy své totální nepochopitelnosti.
Proto nestačí, aby žák uměl počítač pouze ovládat, měl by ho také prozkoumat. Tento cíl je však možno naplnit až na středoškolském stupni waldorfské školy.
Schopnost plné abstrakce, tedy i vytvoření představy čistě podle symbolického sdělení, přichází plně až po 12 roku. Na waldorfské škole žáky vedeme k tomu, aby počítač byl především pracovním nástrojem. Jde o rovnováhu mezi matematickým zjednodušením a reálným světem. A teprve až kolem 14 roku přicházejí volní a emoční předpoklady pro sebevýchovu, kdy je jí možné rozvíjet. A teprve od tohoto roku se dítě může učit zacházet s digitálními technologiemi skutečně svobodně a zodpovědně.
V 9.třídě se žák seznamuje se světem počítačů. Přibližně počínaje 8.třídou (14 až 15 let) mají mladí lidé dostatečné školní základy matematiky a fyziky, aby mohli pochopit ty nejjednodušší elektrické spoje, na jejichž principu je počítač založen. Smysluplné je, jestliže vyjdeme z toho, na jakém základě (ač neuvěřitelně rychle) tyto stroje pracují. Tím zamezíme tomu, aby v nich žáci spatřovali klamnou, matoucí inteligenci. Porozumění tomu, jak počítač funguje, a věcné uvážení sociálních důsledků jeho používání je podstatnější než jeho pouhé používání.
Díky poznávání toho, jak a proč digitální technologie fungují, žáci chápou základní principy kódování, modelování a s větším porozuměním chrání sebe, své soukromí, data i zařízení.

Forma realizace
Výuka informatiky je realizována ve 4. a 5. třídě 3týdenní epochou v každém ročníku. Od 6.-9.třídy 1x týdně v 45minutových hodinách formou vedlejších hodin.

Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí

V předmětu Informatika rozvíjíme u žáků především tyto klíčové kompetence:

Kompetence k učení

- Žáky vedeme k sebehodnocení.
- Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady při řešení zadávaných úloh.

Kompetence k řešení problémů

- Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit.
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.

Kompetence sociální a personální

- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme je k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.

Kompetence občanské

- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku je maximálně vedena tak, aby žáci byli schopni získaných poznatků využít v praxi
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Kompetence digitální

- ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení
- získává, vyhledává, a sdílí data, informace a digitální obsah
- vytváří a upravuje digitální obsah, vyjadřuje se za pomoci digitálních prostředků
- využívá digitální technologie, aby si usnadnil práci a zkvalitnil výsledky své práce
- chápe význam digitálních technologií pro lidskou společnost, seznamuje se s novými technologiemi, kriticky hodnotí jejich přínosy a reflektuje rizika jejich využívání
- předchází situacím ohrožujícím bezpečnost zařízení i dat, situacím s negativním dopadem na jeho tělesné a duševní zdraví i zdraví ostatních; při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí jedná eticky

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- systémovému přístupu při analýze situací a jevů světa kolem něj
- nacházení různých řešení a výběru toho nejvhodnějšího pro danou situaci
- ke zkušenosti, že týmová práce umocněná technologiemi může vést k lepším výsledkům než samostatná práce
- porozumění různým přístupům ke kódování informací i různým způsobům jejich organizace
- rozhodování na základě relevantních dat a jejich korektní interpretace, jeho obhajování pomocí věcných argumentů
- otevřenosti novým cestám, nástrojům, snaze postupně se zlepšovat

1.STUPEŇ

- **4.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
DATA, INFORMACE A MODELOVÁNÍ I-5-1-01- uvede příklady dat, která ho obklopují a která mu mohou pomoci lépe se rozhodnout; vyslovuje odpovědi na základě dat I-5-1-02- popíše konkrétní situaci, určí, co k ní již ví, a znázorní ji ALGORITMIZACE A PROGRAMOVÁNÍ I-5-2-01 – sestavuje a testuje symbolické zápisy postupů I-5-2-02 – popíše jednoduchý problém, navrhne a popíše jednotlivé kroky jeho řešení INFORMAČNÍ SYSTÉMY I-5-3-01 v systémech, které ho obklopují, rozezná jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi	- začíná rozlišovat kvalitu informací obsažených v různých druzích komunikace - v praktických činnostech rozlišuje různé druhy komunikace (živá, zprostředkovaná, umělá) - vnímá vliv rostoucího podílu informací v komunikaci na kvalitu jazyka - nachází různé možnosti řešení, dokáže zvolit to správné	-sběr (pozorování, jednoduchý dotazník, průzkum) a záznam dat s využitím textu, čísla, barvy, tvaru, obrazu a zvuku -hodnocení získaných dat, vyvozování závěrů -využití značek, piktogramů, symbolů a kódů pro záznam, sdílení přenos a ochranu informací -postup, jeho jednotlivé kroky, vstupy, výstupy a různé formy zápisu pomocí obrázků, značek, symbolů či textu -příklady situací využívajících opakovaně použitelné postupy -přečtení, porozumění a úprava kroků v postupu, algoritmu -sestavení funkčního postupu řešícího konkrétní jednoduchou situaci	OSV 1 MED 1 - 7 M

		-skupiny objektů a vztahy mezi nimi, vzájemné působení -příklady systémů z přírody, školy a blízkého okolí žáka -části systému a vztahy mezi nimi	

❖ **5.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
DATA, INFORMACE A MODELOVÁNÍ I-5-1-01-uvede příklady dat, která ho obklopují a která mu mohou pomoci lépe se rozhodnout; vyslovuje odpovědi na základě dat I-5-1-02-popíše konkrétní situaci, určí, co k ní již ví, a znázorní ji I-5-1-03-vyčte informace z daného modelu ALGORITMIZACE A PROGRAMOVÁNÍ I-5-2-01-sestavuje a testuje symbolické zápisy postupů I-5-2-02-popíše jednoduchý problém, navrhne a popíše jednotlivé kroky jeho řešení I-5-2-03-v blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví program; rozpozná opakující se vzory, používá opakování a připravené podprogramy I-5-2-04-ověří správnost jím navrženého postupu či programu, najde a opraví v něm případnou chybu INFORMAČNÍ SYSTÉMY I-5-3-01-v systémech, která ho obklopují, rozezná jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi	- ovládá samostatně základní obsluhu počítače - využívá dat a informací při práci na PC v různých, školou nabízených aplikacích - začíná rozlišovat kvalitu informací obsažených v různých druzích komunikace - volí a prakticky využívá současné komunikační prostředky k účelnému naplnění cílů tématu - v praktických cvičeních rozlišuje kvalitu informace: přehledná forma, úplnost obsahu, odstupňování důležitosti (priority) informací	-sběr (pozorování, jednoduchý dotazník, průzkum) a záznam dat s využitím textu, čísla, barvy, tvaru, obrazu a zvuku; hodnocení získaných dat, vyvozování závěrů -kódování a přenos dat: využití značek, piktogramů, symbolů a kódů pro záznam, sdílení, přenos a ochranu informace -model jako zjednodušené znázornění skutečnosti-využití obrazových modelů (myšlenkové a pojmové mapy, schémata, tabulky, diagramy) ke zkoumání, porovnávání a vysvětlování jevů kolem žáka -postup, jeho jednotlivé kroky, vstupy, výstupy a různé formy zápisu pomocí obrázků, značek, symbolů či textu -příklady situací využívajících opakovaně použitelné postupy -přečtení, porozumění a úprava kroků v postupu, algoritmu -sestavení funkčního postup řešícího konkrétní jednoduchou situaci	OSV 1 MED 1 - 7 M Čj ČaS

I-5-3-02-pro vymezený problém zaznamenává do existující tabulky nebo seznamu číselná i nečíselná data DIGITÁLNÍ TECHNOLOGIE I-5-4-01- najde a spustí aplikaci, pracuje s daty různého typu I-5-4-02-propojí digitální zařízení, uvede možná rizika, která s takovým propojením souvisejí I-5-4-03-dodržuj bezpečnostní a jiná pravidla pro práci s digitálními technologiemi	-pracuje s výukovými a zábavními programy podle pokynu -ovládá základy psaní na klávesnici, na uživatelské úrovni práci s textovým editorem; využívá vhodné aplikace; zvládá práci s výukovými programy -komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení -vyhledává potřebné informace na internetu; dodržuje pravidla zacházení s výpočetní technikou; osvojí si základy elektronické komunikace - v digitálním prostředí jedná eticky	-experimentování a objevování v blokově orientovaném programovacím prostředí -události, sekvence, opakování, podprogramy -sestavení programu -porovnání postupu s jiným a diskuse o nich -ověřování funkčnosti programu a jeho části opakovaným spuštěním -nalezení chyby a oprava kódu -nahrazení opakujícího se vzoru cyklem -skupiny objektů a vztahy mezi nimi, vzájemné působení -příklady systémů z přírody, školy a blízkého okolí žáka -části systému a vztahy mezi nimi -práce se strukturovanými daty; shodné a odlišné vlastnosti objektů, řazení prvků do řad, číslovaný a nečíslovaný seznam, víceúrovňový seznam, tabulka a její struktura -záznam, doplnění a úprava záznamu hardware a software: -digitální zařízení a jejich účel -prvky v uživatelském rozhraní -spouštění, přepínání a ovládání aplikací -uložení dat, otevírání souborů počítačové sítě: -propojení technologií, (bez)drátové připojení -internet, práce ve sdíleném prostředí, sdílení dat -pravidla bezpečné práce s digitálním zařízením -uživatelské účty, hesla	

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy – 2.období
DATA, INFORMACE A MODELOVÁNÍ
Žák:
I-5-1-01p *uvede příklady dat, která ho obklopují a která mu mohou pomoci lépe se rozhodnout; vyslovuje odpovědi na otázky, které se týkají jeho osoby na základě dat*
I-5-1-02p *popíše konkrétní situaci, která vychází z jeho opakované zkušenosti, určí, co k ní již ví*

ALGORITMIZACE A PROGRAMOVÁNÍ
Žák:
I-5-2-01p *sestavuje symbolické zápisy postupů*
I-5-2-02p *popíše jednoduchý problém související s okruhem jeho zájmů a potřeb, navrhne a popíše podle předlohy jednotlivé kroky jeho řešení*
I-5-2-03p *rozpozná opakující se vzory, používá opakování známých postupů*

INFORMAČNÍ SYSTÉMY
Žák:
I-5-3-01p *v systémech, které ho obklopují, rozezná jednotlivé prvky*
I-5-3-02p *pro vymezený problém, který opakovaně řešil, zaznamenává do existující tabulky nebo seznamu číselná i nečíselná data*

DIGITÁLNÍ TECHNOLOGIE
Žák:
I-5-4-01p *najde a spustí známou aplikaci, pracuje s daty různého typu*
I-5-4-03p *popíše bezpečnostní a jiná pravidla stanovená pro práci s digitálními technologiemi*

2. STUPEŇ

- **6. a 7.třída**

Očekávané výstupy RVP/Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
DATA, INFORMACE A MODELOVÁNÍ I-9-1-03 vymezí problém a určí, jaké informace	-tvorba myšlenkových map -získávání, vyhledávání a ukládání dat obecně a v počítači	OSV 1 MED 1-7

bude potřebovat k jeho řešení; situaci modeluje pomocí grafů, případně obdobných schémat; porovná svůj navržený model s jinými modely k řešení stejného problému a vybere vhodnější, svou volbu zdůvodní ALGORITMIZACE A PROGRAMOVÁNÍ I-9-2-01 po přečtení jednotlivých kroků algoritmu nebo programu vysvětlí celý postup; určí problém, který je daným algoritmem řešen INFORMAČNÍ SYSTÉMY I-9-3-01 vysvětlí účel informačních systémů, které používá, identifikuje jejich jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi; zvažuje možná rizika při navrhování i užívání informačních systémů I-9-3-04 sám evidenci vyzkouší a následně zhodnotí její funkčnost, případně navrhne její úpravu DIGITÁLNÍ TECHNOLOGIE I-9-4-02 ukládá a spravuje svá data ve vhodném formátu s ohledem na jejich další zpracování či přenos	-ohodnocený a orientovaný graf, základní grafové úlohy -úvod do programování -proměnná, instrukce, podmíněný příkaz, cykly -postupně dojít k „reverse engineeringu“ = co dělá daný algoritmus, úprava algoritmu, nalezení chyby -žákovská knížka (rozpracování problematiky ochrany dat, důvěrnosti, hodnověrnost) -orientace v informačním systému školy (např. nástěnky ve škole, žákovská knížka, web školy, uživatelské možnosti, interpretace výstupů) -základy psaní všemi deseti a práce v textovém editoru -referáty, slohové práce a jejich export do pdf -třídní samospráva -objednávky potřeb do třídy, zapojení do organizace školních projektů a slavností	Čj, D, Fy, M, Př

❖ **8. a 9.třída**

Očekávané výstupy RVP/ Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
DATA, INFORMACE A MODELOVÁNÍ I-9-1-01-získá z dat informace, interpretuje data, odhaluje chyby v cizích interpretacích dat I-9-1-02-navrhuje a porovnává různé způsoby kódování dat s cílem jejich uložení a přenosu I-9-1-03-vymezí problém a určí, jaké informace	**data, informace:** získávání a vyhledávání a ukládání dat obecně a v počítači; proces komunikace, kompletnost dat, časté chyby při interpretaci dat **kódování a přenos dat:** různé možnosti kódování čísel, znaků, barev, obrázků, zvuků a jejich vlastnosti; standardizované kódy; bit, bajt, násobné jednotky; jednoduché šifry a jejich limity	OSV 1 MED 1-7 M, Čj ročníková práce Ch, Fy

bude potřebovat k jeho řešení; situaci modeluje pomocí grafů, případně obdobných schémat; porovná svůj navržený model s jinými modely k řešení stejného problému a vybere vhodnější, svou volbu zdůvodní I-9-1-04-zhodnotí, zda jsou v modelu všechna data potřebná k řešení problému; vyhledá chybu v modelu a opraví ji ALGORITMIZACE A PROGRAMOVÁNÍ I-9-2-01-po přečtení jednotlivých kroků algoritmu nebo programu vysvětlí celý postup; určí problém, který je daným algoritmem řešen I-9-2-02-rozdělí problém na jednotlivě řešitelné části a navrhne a popíše kroky k jejich řešení I-9-2-03-vybere z více možností vhodný algoritmus pro řešený problém a svůj výběr zdůvodní; upraví daný algoritmus pro jiné problémy, navrhne různé algoritmy pro řešení problému I-9-2-05 v blokově orientovaném programovacím jazyce vytvoří přehledný program s ohledem na jeho možné důsledky a svou odpovědnost za ně; program vyzkouší a opraví v něm případné chyby; používá opakování, větvení programu, proměnné I-9-2-06 ověří správnost postupu, najde a opraví v něm případnou chybu INFORMAČNÍ SYSTÉMY I-9-3-02-nastavuje zobrazení, řazení a filtrování dat v tabulce, aby mohl odpovědět na položenou otázku; využívá funkce pro automatizaci zpracování dat I-9-3-03-vymezí problém a určí, jak při jeho řešení využije evidenci dat; na základě doporučeného i vlastního	**modelování:** schéma, myšlenková mapa, vývojový diagram, ohodnocený a orientovaný graf; základní grafové úlohy **algoritmizace:** dekompozice úlohy, problému; tvorba, zápis a přizpůsobení algoritmu **programování:** nástroje programovacího prostředí, blokově orientovaný programovací jazyk, cykly, větvení, proměnné **kontrola:** ověření algoritmu, programu (například změnou vstupů, kontrolou výstupů, opakovaným spuštěním); nalezení chyby (např.krokováním); úprava algoritmu a programu **tvorba digitálního obsahu:** tvorba programů (např. příběhy, hry, simulace, roboti); potřeby uživatelů, uživatelské rozhraní programu; autorství a licence programu; etika programátora **návrh a tvorba evidence dat:** formulace požadavků; struktura tabulky, typy dat; práce se záznamy, pravidla a omezení; kontrola správnosti a použitelnosti struktury, nastavených pravidel; úprava požadavků, tabulky či pravidel. **hromadné zpracování dat:** velké soubory dat; funkce a vzorce, práce s řetězci; řazení, filtrování, vizualizace dat; odhad závislosti **hardware a software:** pojmy hardware a software, součásti počítače a principy jejich společného fungování; operační systémy – funkce, typy, typické využití; datové a programové soubory a jejich asociace v operačním systému, komprese a formáty souborů, správa souborů, instalace aplikací; fungování nových technologií kolem žáka **počítačové sítě:** typy, služby a výzkum počítačových sítí, fungování sítě – klient, server, switch, IP adresa, struktura a principy internetu; web – fungování webu, webová stránka, webový server, prohlížeč, odkaz, URL, vyhledávač; princip cloudových aplikací; metody zabezpečení přístupu k datům, role a přístupová práva **řešení technických problémů:** postup při řešení problému s digitálním zařízením – nepropojení, program bez odezvy, špatné nastavení	

návrhu sestaví tabulku pro evidenci dat a nastaví pravidla a postupy pro práci se záznamy v evidenci dat I-9-3-04 sám evidenci vyzkouší a následně zhodnotí její funkčnost, případně navrhne její úpravu DIGITÁLNÍ TECHNOLOGIE I-9-4-01-popíše, jak funguje počítač po stránce hardwaru i operačního systému; diskutuje o fungování digitálních technologií určujících trendy ve světě I-9-4-02-ukládá a spravuje svá data ve vhodném formátu s ohledem na jejich další zpracování či přenos I-9-4-03-vybírá nejvhodnější způsob připojení digitálních zařízení do počítačové sítě; uvede příklady sítí a popíše jejich charakteristické znaky I-9-4-04-poradí si s typickými závadami a chybovými stavy počítače I-9-4-05-dokáže usměrnit svoji činnost tak, aby minimalizoval riziko ztráty či zneužití dat; popíše fungování a diskutuje omezení zabezpečovacích řešení ČLOVĚK A SPOLEČNOST VO-9-1-03-kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působeni propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí VO-9-1-04-uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích	**bezpečnost:** útoky – cíle a metody útočníků, nebezpečné aplikace a systémy; zabezpečení digitálních zařízení a dat – aktualizace, antivir, firewall, bezpečná práce s hesly a správce hesel, dvoufaktorová autentizace, šifrování dat a komunikace, zálohování a archivace dat **digitální identita:** digitální stopa (obsah metadata) – sledování polohy zařízení, záznamy o přihlašování a pohybu po internetu, cookies, sledování komunikace, informace v souboru; sdílení a trvalost (nesmazatelnost) dat, fungování a algoritmy sociálních sítí **vztahy mezi lidmi:** osobní a neosobní vztahy, mezilidská komunikace; konflikty v mezilidských vztazích, problémy lidské nesnášenlivosti **zásady lidského soužití:** morálka a mravnost, svoboda a vzájemná závislost, pravidla chování	
VYUŽITÍ DIGITÁLNÍCH TECHNOLOGIÍ ČSP-9-7-01-ovládá základní funkce digitální techniky; diagnostikuje a odstraňuje základní problémy při provozu digitální techniky	-počítač a periferní zařízení, digitální fotoaparát, videokamera, e-kniha, mobilní telefony -bezdrátové technologie (USB, Bluetooth, wi-fi, GPRS), navigační technologie, konvergence technologií, multiplexování	

ČSP-9-7-02-propojuje vzájemně jednotlivá digitální zařízení ČSP-9-7-03-pracuje uživatelským způsobem s mobilními technologiemi – cestování, obchod, vzdělávaní, zábava ČSP-9-7-04-ošetřuje digitální techniku a chrání ji před poškozením ČSP-9-7-05-dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy při práci s digitální technikou a poskytne první pomoc při úrazu	-úpravy, archivace, střih hlasových a grafických informací -vzájemná komunikace zařízení (synchronizace PDA s PC) -mobilní služby-operátoři, tarify	

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy – 2.stupeň
DATA, INFORMACE A MODELOVÁNÍ
Žák:
I-9-1-01p získá z dat informace, interpretuje data z oblastí, se kterými má zkušenosti
I-9-1-02p zakóduje a dekóduje jednoduchý text a obrázek
I-9-1-03p popíše problém podle nastavených kritérií a na základě vlastní zkušenosti určí, jaké informace bude potřebovat k jeho řešení; k popisu problému používá grafické znázornění
I-9-1-04p stanoví podle návodu, zda jsou v popisu problému všechny informace potřebné k jeho řešení

ALGORITMIZACE A PROGRAMOVÁNÍ
Žák:
I-9-2-01p po přečtení jednotlivých kroků algoritmu vztahujícího se k praktické činnosti, kterou opakovaně řešil, uvede příklad takové činnosti
I-9-2-02p rozdělí problém na jednotlivě řešitelné části a popíše podle návodu kroky k jejich řešení
I-9-2-03p navrhne různé algoritmy pro řešení problému, s kterým se opakovaně setkal

INFORMAČNÍ SYSTÉMY
Žák:
I-9-3-01p popíše účel informačních systémů, které používá
I-9-3-02p nastavuje zobrazení, řazení a filtrování dat v tabulce
I-9-3-03p na základě doporučeného návrhu sestaví tabulku pro evidenci dat

DIGITÁLNÍ TECHNOLOGIE
Žák:

I-9-4-01p	*rozlišuje funkce počítače po stránce hardwaru i operačního systému*
I-9-4-02p	*ukládá a spravuje svá data ve vhodném formátu*
I-9-4-03p	*pracuje v online prostředí; propojí podle návodu digitální zařízení a na příkladech popíše možná rizika, která s takovým propojením souvisejí*
I-9-4-04p	*rozpozná typické závady a chybové stavy počítačů a obrátí se s žádostí o pomoc na dospělou osobu*
I-9-4-05	*dokáže usměrnit svoji činnost tak, aby minimalizoval riziko ztráty či zneužití dat*

5.7 Člověk a jeho svět

Charakteristika předmětu

Tento předmět je komplexní a jako jediný je koncipován pro 1. stupeň základního vzdělávání. Člověk a jeho svět je tvořivě integrována do epoch českého jazyka a matematiky, do všech ostatních předmětů, do výchov uměleckých a pracovních činností, do rytmické části výuky epochy a do vypravování pohádek a bajek.

V prvních dvou školních letech je prožívání světa u dětí spíše zasněné a může být vedeno k diferencovanějšímu a bdělejšímu vnímání světa. Přitom je důležité, aby spojení, které má dítě s přírodou, zvířaty a člověkem, nebylo přerušeno.

Začínáme s dětmi od světa dětem nejdostupnějšího, od hodnot prožívaných a poznávaných v pohádkách a bajkách přecházíme postupně k péči o životní prostředí (hodnotám ekologickým). Hlavní cíle jsou zde zamýšleny ve vytváření hodnotových postojů dětí v myšlení, cítění a ve vůli. Na společné cestě s dítětem vycházíme z úrovně dětské orientace v nejbližším prostoru domova, školy (poznávání okolí domova a školy). Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti; utváří se tak jejich prvotní ucelený obraz světa. Poznávají sebe i své nejbližší okolí, učí se vnímat lidi a vztahy mezi nimi (tolerance, pomoc a solidarita, vzájemná úcta, snášenlivost).

Dále se zaměřujeme na přirozenou orientaci dětí v čase, kterou si přinášejí už z předškolního období. Pozorujeme změny v čase, ve vnímání dne a noci, v ročních obdobích, v měsících, týdnech a hodinách. Vedeme děti k poznávání proměn nejbližší přírody v čase. Při osvojování poznatků a dovedností se učí vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných. Podmínkou úspěšného vzdělávání v dané oblasti je vlastní prožitek žáků vycházející z konkrétních nebo modelových situací při osvojování potřebných dovedností, způsobů jednání a rozhodování. K tomu významně přispívá i osobní příklad učitelů. Propojení prvouky s reálným životem a s praktickou zkušeností žáků se stává velkou pomocí i ve zvládání nových životních situací i nové role školáka, pomáhá jim při nalézání jejich postavení mezi vrstevníky a při upevňování pracovních i režimových návyků.

V následujících letech by měl být vytvořen stále intenzivnější kontakt se světem a mělo by být o něj pečováno. Vedle příběhů, které jsou prosyceny životem a které se vztahují k nejpůvodnějším povoláním a řemeslům, hrají důležitou roli praktické činnosti, např. obdělávání pole, zpracování obilí, stavba domu atd.

Po 3. ročníku se pohled rozšiřuje z chápání konkrétního nejbližšího okolí na prostorovost (orientace v prostoru a čase, město a region, nauka o člověku a zvířatech, nauka o rostlinách, naše vlast, střední Evropa) a také na časovost (starověké kultury, Řecko).

Žáci se učí na základě poznávání nejbližšího okolí, vztahů a souvislostí v něm chápat organizaci života v obci, ve společnosti. Učí se do tohoto každodenního života vstupovat s vlastní aktivitou a představami, hledat nové i zajímavé věci a bezpečně se v tomto světě pohybovat. Důraz je kladen na dopravní výchovu, praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých zkušeností žáků. V 5. ročníku se prohlubuje základní učivo regionu a rozšiřuje se o znalosti České republiky a střední Evropy.
Jakýmsi předstupněm pro poznávání přírody jsou už příběhy a vyprávění o zvířatech a rostlinách v nejnižších ročnících. Všechno, s čím se dítě setkává, probírá se vždy ve vztahu k člověku. Člověk je vždy výchozím bodem, do kterého se vše vrací zpět. Dítě si v průběhu výuky vytváří citový vztah k přírodě, který v pozdější době vede k pochopení morální zodpovědnosti člověka za životní prostředí. Žáci v průběhu výuk získají nezbytné poznatky o stavbě živočišného, rostlinného a lidského těla. Naučí se poznávat nejznámější zástupce rostlin i živočichů a seznámí se se zásadami jejich třídění. Poznají důležitost zdravého životního stylu a nutnost morálního přístupu k životnímu prostředí. Své vědomosti, dovednosti a postoje budou schopni využít v praktickém životě.
Žák projde v souvislostech a formách celými dějinami lidstva od pravěku až do současnosti. Seznamuje s krajinou a dějinami oblasti, ve které žije. Probudí se v něm první představy o historické vývoji. Teprve potom přichází výuka starověkých kultur a Řecka a pohled dítěte se časově i prostorově rozšiřuje. Žák si má v průběhu výuky uvědomit a prožít, že lidská existence spočívá v neustálém vývoji. V centru pozornosti stojí život člověka, jeho postoj ke světu, způsob práce, či vynálezy, které proměnily tvář země a život lidí. V 5. ročníku má výuka podobu vypravovaného příběhu.

Forma realizace
Výuka předmětu Člověk a jeho svět je v 1. a ve 2. třídě plně integrována do vyučování matematiky. Od 3.-5.třídy je realizována v epochovém vyučování.

Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí
V předmětu Člověk a jeho svět rozvíjíme u žáků především tyto klíčové kompetence:
Kompetence k učení:
- vytváření předpokladů, aby proces učení byl neustálým objevováním nových a postupně stále hlubších pohledů na okolní skutečnost
- nasycení potřeby žáků po obraznosti, hravosti a tvořivosti, umožnění zapojení co největšího počtu smyslů v procesu učení, což vede k hlubšímu a trvalejšímu vstřebávání vědomostí, ale i k vytváření osobitého vztahu k okolnímu světu
- poskytnutí dostatečného časového prostoru k samostatnému pozorování a experimentování a k formulování závěrů
- k upevnění kompetencí k učení napomáhá i integrace předmětu Člověk a jeho svět v 1. a 2. ročníku do předmětů Český jazyk a Matematika, protože získané poznatky jsou propojovány do širších souvislostí a tím vzniká ucelenější pohled na jevy okolního světa
- zařazování rytmicky se opakujících činností a postupů, v rámci epoch, týdnů a dnů vytváří harmonický řád, o který se mohou žáci v procesu objevování nového pevně opřít a zároveň si tak postupně vytvářet návyky, jež proces učení činí plynulejší a efektivnější
- samostatné vyhledávání informací z různých zdrojů, jejich třídění a hledání vzájemných souvislostí (ve 3. a hlavně pak ve 4. a 5. ročníku)

Kompetence k řešení problémů:
- kritické zhodnocení různých informačních zdrojů k danému tématu

- uplatňování forem a metod práce, které vybízí k vyhledávání a následnému použití praktických postupů, které při pozorování jevů okolního světa povedou k vyvození konkrétních závěrů s dopadem na minulost, přítomnost a budoucnost
- obsahová náplň oblasti zejména ve 3., 4. a 5. ročníku poskytuje dostatek námětů k samostatnému pozorování a uvažování o světě kolem nás a řešení jeho problémů v různých variantách
- schopnost samostatně překonávat problémy je vhodné prohlubovat zejména při praktických činnostech, zejména ve specifických předmětech 3. ročníku

Kompetence komunikativní

- krátké spontánní dramatizace konkrétních situací, jak je přináší každodenní soužití ve třídě, a ověřování praktických dovedností a znalostí v modelových situacích
- dramatizace pohádek, bajek, bájí a příběhů uplatnění prostředků neverbální komunikace (gesta, zvuky, …)
- umožnění formulovat své názory, postoje a myšlenky k nejrůznějším tématům a konfrontovat je s názory spolužáků a učitelů
- rozvíjení schopnosti komunikovat mezi sebou i s okolím při praktických činnostech ve specifických epochových předmětech (např. ve 3. roč. pěstitelství, stavba domu, řemesla)
- poskytnutí dostatků příležitostí k samostatné práci s různými typy textu a obrazových materiálů (např., při projektových a epochových pracích)
- prostor pro samostatné prezentace projektových prací nebo výsledků pozorování

Kompetence sociální a personální

- uplatňování forem skupinové práce se zaměřením na způsoby komunikace ve skupině
- poskytnutí prostoru pro reflexi a sebereflexi projevů chování a jednání ve vztahu k okolí v různých situacích
- upozorňování na situace, při kterých žáci tříbí schopnost řídit a ovládat své chování
- navozování a využívání situací k uvědomění si důležitosti efektivní spolupráce a pozitivní sebedůvěry pro vytvoření příjemné atmosféry a pro kvalitu společné práce
- využívání všech příležitostí k navozování vztahů ve třídě na základě ohleduplnosti a vzájemné úcty
- podporovat dosažení pocitu sebejistoty a sebeúcty a vytváření pozitivních představ o sobě a o světě

Kompetence občanské

- postupné seznamování a praktické ověření principů soužití na základě rovných práv a povinností
- využití srovnání při posuzování společenských norem v minulosti a dnes, u nás i v Evropě (předmět starověké kultury, Řecko)
- rozvíjení dovednosti pohotově reagovat v nenadálých krizových situacích, rozhodnout se a poskytnout účinnou
- pomoc postupné budování schopnosti vciťovat se do situací jiných lidí a být vnímavý ke svému okolí
- vytvářet povědomí o kulturním dědictví, práci a tradicích předchozích generací, včetně praktického vyzkoušení a zažití (předmět řemesla, region a vlast...)

Kompetence pracovní

- propojit znalosti získané v různých oblastech a předmětech a užívat jich při praktických činnostech

- používání nástrojů a vybavení v rámci stanovených pravidel a přizpůsobení se okolním podmínkám a zásadám bezpečnosti
- budování schopnosti manuální spolupráce se spolužáky (pomoc, rada)
- propojování pracovního rytmu s rytmem přírody – ověřování různých postupů, objevování nových a jejich vzájemné srovnání a konečné vyhodnocení
- vynakládání dlouhodobého úsilí s okamžitým nenaplněním cíle
- ponechání individuální svobody ve způsobu dosažení cíle
- vytváření schopnosti sebeomezení v zájmu dosažení společného cíle

Kompetence digitální
- ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení
- získává, vyhledává, a sdílí data, informace a digitální obsah

❖ 1.třída – téma: Prvouka

Předmět Člověk a svět je integrovaným předmětem, který se v 1. ročníku vyučuje v rámci epoch matematiky a výuky probíhající v přírodě.
Dítě přijímá své okolí, tzn. lidi, zvířata, rostliny, kameny, hvězdy, slunce, měsíc i roční období, jako něco samozřejmého. V průběhu 1. ročníku by se dítě mělo naučit vnímat celek přírody diferencovaně, to znamená prožívat bděleji vzájemnou propojenost a sounáležitost jevů ve světě. Dítě by mělo být podníceno k přemýšlení, k vyprávění příběhů, společnému pozorování rostlin atd. a k popisování zážitků, v nichž může zažít zvláštnost, velikost, ale i drobnost a nekonečnou jemnost, či mohutnost přírody.
Veškeré činnosti jsou propojovány s dobrodružstvím objevování v pohádkách: lidé, rostliny, zvířata, čarovné kameny, dobro – zlo, pomoc druhým, péče o ně, láska a jiné hodnoty (úcta, nesobectví, zdvořilost, trpělivost, ovládání se, odvaha, vytrvalost, soucit, porozumění apod.).

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-3-5-01 uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle. Vhodným chováním projevuje vztah ke zdraví. ČJS-3-5-02 rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času; uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných	- lidské tělo, péče o zdraví, zdravá výživa - jsem školák, soužití ve škole, okolí domova a školy - bezpečné chování v silničním provozu v roli chodce - domov, rodina, postavení jedince v rodině,	-péče o lidské tělo, o zdraví, zdravou výživu -pěstování hygienických návyků v průběhu celého dne -pěstování návyků chování ve škole a jejím okolí v průběhu celého dne -vycházky k upevňování bezpečného chování v silničním provozu v roli chodce	OSV1, OSV 2, OSV 6, OSV 7, MUL 1, ENV 1, ENV 2, , ENV3, ENV 4 M Čj

ČJS-3-5-04 reaguje na pokyny dospělých při mimořádných událostech ČJS-3-2-01 rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům ČJS-3-4-01 pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích. ČJS-3-3-01 využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti	- vyprávění pohádek - orientuje se v okolí svého bydliště a v okolí školy - uvede nejvýznamnější místa v okolí svého bydliště a školy - rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí - učí se nesobectví, úctě, zdvořilosti, trpělivosti, ovládání se, vytrvalosti - získává cit ke všemu krásnému a živému v okolí, učí se pečovat o vše živé	-domov, rodina, postavení jedince v rodině, vyprávění pohádek -přírodní říše, orientace v čase, časový řád, režim dne, roční období, rytmus v životním čase, naučné příběhy o životě -orientace ve známém prostředí	Kf Vv Hv Tv

- **2.třída – téma: Prvouka**

Předmět je opět tvořivě integrován do epoch matematiky a výuky probíhající v přírodě a prohlubuje znalosti a dovednosti získané v 1. třídě.
Děti pronikají do lidských hodnot a ctností na základě vyprávění zajímavých příběhů lidí a zvířat. Bajky podněcují srovnávání řady lidských ctností i nectností se zvířaty. Vyprávění o svatých lidech vzbuzuje zájem a úctu k lidskému osudu. Legendy o zázračných místech probouzejí zájem o prozkoumání jejich současnosti i minulosti.
Prohlubuje se poznávání a prožívání vztahů k jiným lidem v rodině (v čase a prostoru, např. rodokmen, babička, dědeček, prababička, pradědeček apod., kde, kdy a jak žili). Vzniká úcta ke stáří a potřeba pomáhat mladším, vrstevníkům, všem ostatním lidem.
Probouzíme vnímání dítěte, děti pozorují a poznávají vše, co se v okolní přírodě mění. Změny rostlin, zvířat, řek, hor, luk, kamenů, jezer, hvězd, měsíce, slunce apod. Děti prožívají hluboký obdiv a úctu k proměnám v přírodě a utvářejí v sobě potřebu ji chránit a měnit sebe sama.

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-3-2-01- rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem	- rozlišuje základní lidské vlastnosti, kladné i záporné - osvojuje si základní pravidla slušného chování	-soužití a chování lidí, mezilidské vztahy, komunikace, pravidla slušného chování, bajky, legendy o zázračných místech a svatých -úcta ke stáří, potřeba pomáhat	OSV 1 OSV 2 OSV 6 OSV 7

spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům ČJS-3-5-03 chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné, ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek ČJS-3-3-01 využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti ČJS-3-4-01 pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích. ČJS-3-1-02 začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě) ČJS-3-3-02 pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu	- umí pozorovat a charakterizovat změny v přírodě - řídí se zásadami bezpečného pohybu a pobytu v přírodě - soužití a chování lidí, mezilidské vztahy, komunikace, principy demokracie, pravidla slušného chování - bajky, legendy o zázračných místech a svatých -ohleduplnost, etické zásady, zvládání vlastní emocionality; rizikové situace; rizikové chování, předcházení konfliktům - poznává svou obec (město), orientuje se v nejbližším okolí, zná některé významné osobnosti a historické památky	-osobní bezpečí a zdraví -orientace v čase -změny rostlin, zvířat, řek, hor, luk apod. v průběhu roku -orientace v obci (městě), poznávání okolní krajiny, poznávací vycházky	MUL 1 ENV 1 ENV 2 ENV 3 ENV 4 Tv Čj M Vv Kf

- **3.třída – témata: Stavitelství, Řemesla, Pěstitelství**

Když je nyní dítěti devět let, prodělává rozhodující zlom ve svém vztahu ke světu: ze světa jako součásti lidské bytosti se stává svět okolní v běžném smyslu slova. Pociťovanou spojitost se světem chce nyní dítě uchopit a v pravém smyslu slova pochopit, jak jen to v tom věku dokáže. Z toho se může rozvinout pochopení pro přírodu, zvířata, člověka, práci i techniku.
Výuka probíhá v epochách, důraz je kladen na praktické činnosti dětí v reálném prostředí.

Téma: Stavitelství

Pokud dítě v jedné epoše pozná teoreticky a prakticky všechno to, co patří ke stavbě domu, pak pochopí komplexní pracovní procesy, které se odvíjejí po delší dobu. Tím je inteligence vzdělávána na konkrétních objektech. Realizuje se skutečná stavba hřiště, domečku, pece apod. Děti se zabývají vším, co se týká stavění: cihly, malta, suroviny na přípravu, postup zpracování surovin ve výrobě. Děti prožijí smysl a hodnotu lidské práce. Je posilována vůle dětí pozitivně proměňovat své prostředí.

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-3-1-01 vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí ČJS-3-2-02 odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností. ČJS-3-3-03 uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí, na příkladech porovnává minulost a současnost	-nakreslí jednoduchý plán své cesty do školy - člověk a „používání prvků“ při stavbě domu, činnost člověka dříve a dnes -proměny způsobu života, bydlení, životní podmínky -ohleduplné chování v přírodě, ochrana přírody	-člověk a „používání prvků“ při stavbě domu, činnost člověka dříve a dnes -proměny způsobu života, bydlení, životní podmínky -ohleduplné chování v přírodě, ochrana přírody	OSV 1 OSV 2 OSV 6 OSV 7 OSV 8 GLO 1 MUL 1 ENV 1 - 4 Pč Vv

Téma: Řemesla

Prostřednictvím různých praktických činností se děti seznamují s minulostí a současností některých profesí. Uvědomují si rozdíly mezi řemesly dříve a nyní, např. mlynář, kovář, švec… Výběr řemesel může být zaměřen dle charakteru regionu. Skrze prožitky si uvědomují hodnotu lidské práce a učí se kladnému vztahu k ní.

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-3-2-02 odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností. ČJS-3-3-03 uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí, na příkladech porovnává minulost a současnost	- je si vědom významu různých povolání a pracovních činností, vyjmenuje příklady lidových řemesel, navštíví řemeslnou dílnu, seznámí se s některými nástroji -dodržuje základní pravidla lidského soužití, spolupracuje s ostatními dětmi	-prapůvodní lidská povolání, činnost člověka dříve a dnes -současnost a minulost v našem životě -proměny způsobu života, bydlení, životní podmínky	OSV 1 OSV 2 OSV 6 OSV 7 OSV 8 GLO 1 MUL 1 ENV 1 - 4 Pč

Téma: Pěstitelství

Tato epocha umožňuje dětem poznat, prožít a realizovat proces pěstování rostlin – obilí. Epocha začíná přípravou půdy (orba, hnojení, setí). Děti pozorují a srovnávají různé druhy obilí. Naučí se pozorovat, jak obilí klíčí, roste, zraje. Děti obilí také sklízejí a pokud možno také mlátí. Nakonec se učí péct z mouky, kterou samy připravily mletím.
Děti zažijí vděčnost a úctu k rostlinnému světu, poznají konkrétní výsledky svědomité péče o rostliny. Zvířata poznávají jako pomocníky (domácí zvířata – skot).

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-3-3-03 uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí, na příkladech porovnává minulost a současnost	- člověk a země: rolník a jeho činnosti, rovnováha v přírodě, půda, obilniny	-člověk a země: rolník a jeho činnosti, rovnováha v přírodě, půda, obilniny	OSV 1 OSV 2 OSV 6 OSV 7

ČJS-3-4-02 roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu ve známé lokalitě. ČJS-3-4-03 provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů	- prožije a realizuje proces pěstování rostlin – obilí - popíše základní charakteristiku ročních období - prožije a realizuje proces pěstování rostlin, obilnin - pojmenuje základní druhy ovoce a zeleniny, pozná rozdíl mezi dřevinami a bylinami - roztřídí základní druhy obilovin	-měření pole, vážení surovin -proměny způsobu života, bydlení, životní podmínky -péče o zdraví, ošetření drobných úrazů a poranění, první pomoc, předcházení úrazům, duševní hygiena -základní plodiny	OSV 8 GLO 1 MUL 1 ENV 1 - 4 M (váhy, míry) VkZ (první pomoc)

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy:
MÍSTO, KDE ŽIJEME
Žák:
ČJS-3-1-01p orientuje se v okolí svého bydliště a v okolí školy
ČJS-3-1-01p popíše a zvládne cestu do školy

LIDÉ KOLEM NÁS
Žák:
ČJS-3-2-01p rozlišuje role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, rozlišuje blízké příbuzenské vztahy
ČJS-3-2-01p dodržuje základní pravidla společenského chování
ČJS-3-2-01p při setkání s neznámými lidmi se chová adekvátně
ČJS-3-2-01p projevuje toleranci k odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům
ČJS-3-2-02p pojmenuje nejběžnější povolání a pracovní činnosti

LIDÉ A ČAS
Žák:
ČJS-3-3-01p pozná, kolik je hodin; orientuje se v čase
ČJS-3-3-01p zná rozvržení svých denních činností
ČJS-3-3-02p, ČJS-3-3-03p rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti
ČJS-3-3-03p poznává různé lidské činnosti

ROZMANITOST PŘÍRODY
Žák:
ČJS-3-4-01p pozoruje a na základě toho popíše některé viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích
ČJS-3-4-02p pozná nejběžnější druhy domácích a volně žijících zvířat
ČJS-3-4-02p pojmenuje základní druhy ovoce a zeleniny a pozná rozdíly mezi dřevinami a bylinami
ČJS-3-4-03p provede jednoduchý pokus podle návodu

ČLOVĚK A ZDRAVÍ
Žák:
ČJS-3-5-01p uplatňuje hygienické návyky a zvládá sebeobsluhu; popíše své zdravotní potíže a pocity; zvládá ošetření drobných poranění
ČJS-3-5-01p pojmenuje hlavní části lidského těla
ČJS-3-5-02p rozezná nebezpečí; dodržuje zásady bezpečného chování; neohrožuje své zdraví a zdraví jiných
ČJS-3-5-02p uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu
ČJS-3-5-03p chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek
ČJS-3-5-04 reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech

- **4.třída – témata: Orientace v prostoru a čase, Město a region, Nauka o člověku a zvířatech**

Předmět je vyučován v epochách. Jestliže v prvních třech letech dominovala obecná hlediska (spojitost s přírodou – znalost pracovních procesů a souvislostí), obrací se nyní pohled do prostoru a času. Tím se ještě jednou vytváří nový zdroj, který se však nyní začleňuje do souřadnic prostoru a času. Nejbližší okolí – město, vesnice – by nyní mělo dítě zažít v jeho zeměpisně-prostorovém a historicky-časovém vývoji až do aktuální současnosti. Odstup, jenž v tomto věku charakterizuje poměr dítěte ke světu, se tím může proměnit v pocit sociální a prostorové sounáležitosti.

Téma: Orientace v prostoru a čase

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-5-3-01 pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy ČJS-5-1-02 určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě ČJS-5-1-03 rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy ČJS-5-1-01 určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu ČJS-5-4-02 vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období.	- vyjmenuje světové strany, zná způsob jejich určování v krajině - rozlišuje minulost, přítomnost a budoucnost - orientace v čase, kalendář, generace, letopočet - orientace v okolní krajině, pozorování běhu Slunce - orientace v prostoru, vycházky do okolí - vysvětlivky, plán města, cesta do školy, bydliště - vesmír a Země - Země jako vesmírné těleso, planety sluneční soustavy	-orientace v čase, kalendář, generace, letopočet -orientace v okolní krajině, pozorování běhu Slunce -orientace v prostoru, vycházky do okolí -vysvětlivky, plán města, cesta do školy, bydliště -pozorování denní a noční hvězdné oblohy -pozorování vesmírných těles ze Země	OSV 1 OSV 2 OSV 3 OSV 6 OSV 7 OSV 8 OSV 10 OSV 11 DEM 1 GLO 1 MUL 1 ENV 1 – 4 MED 1 M (měření času) Inf ČaS (orientace, světové strany) Vv Čj

Téma: Město a region

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-5-1-01 určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu ČJS-5-1-04 vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam ČJS-5-3-02 využívá knihovny, sbírky muzeí a galerie jako informační zdroje pro pochopení minulosti	- popíše významné budovy a místa města a regionu, posoudí jejich význam – vypráví o historii města - chápe význam kulturních památek a chráněných oblastí přírody - globální problémy přírodního prostředí	-okolní krajina, vliv člověka na životní prostředí -obec, místní krajina, kresba jednoduché mapy -místní oblast – region -region (kraj), regionální památky -současnost a minulost, báje a pověsti -globální problémy přírodního prostředí -návštěva knihovny, muzea, regionální památky	DEM 1 DEM 2 Vv Z - regiony ČR Čj M

Téma: Nauka o člověku a zvířatech

Téma je vyučováno v epochách.
Zvířecí říši se pokoušíme rozdělit tak, že v pozadí pozorujeme rozdělení fyzické formy člověka na organizaci hlavy, soustavu trupu a metabolicko-motorickou soustavu. Dítě může získat obraz říše zvířat jako člověka „ve specializovaných formách“ rozprostřeného po celé Zemi. Tím pocitově prožije něco z jedinečnosti člověka, který není tak jako zvířata předurčen, vázán instinkty a definován svým chováním, ale založen svou nespecializovaností a univerzalitou k svobodě. A právě na tomto prožitku, že člověk je extraktem a syntetickým shrnutím celé říše zvířat na vyšším stupni, je založena výuka v tomto ročníku.

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-5-4-03 zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy ČJS-5-4-04 porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy ČJS-5-4-05 zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat ČJS-5-5-01 využívá poznatky o lidském těle k podpoře vlastního zdravého způsobu života ČJS-5-5-07 rozpozná život ohrožující zranění; ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc	- popíše vnější stavbu těla a způsob života některých zástupců hlavonožců, skotu, ptáků, šelem, kopytníků, zachytí je kresbou či malbou - rozlišuje lidskou tělesnou podobu na hlavu, trup, končetiny a popíše jejich funkci a vztah ke světu - uvede základní smysly člověka a všímá si jejich soustředění na lidské hlavě	-živočichové, znaky života, projevy chování, stavba těla vybraných živočichů, životní potřeby, průběh a způsob života, funkce -lidské tělo, péče o zdraví, zdravá výživa, základní stavba a funkce -první pomoc, péče o zdraví, sebeobrana	Vv Čj K

- **5.třída – témata: Naše vlast, Střední Evropa, Nauka o rostlinách, Člověk a zdraví, Starověké kultury a Řecko**

Témata jsou vyučována v epochách.
Je třeba zdůraznit morální složku zeměpisného vyučování. Když dítě poznává, jak jsou rozloženy věci kolem něj v prostoru, získává také láskyplnější vztah k lidem kolem sebe, ke svým blízkým.
Vyučování by mělo mít takový charakter, aby žákovi zprostředkovalo zájem o svět a odvahu k životu. K tomu patří pozvolna se stupňující pochopení pro zemi jako přírodní prostor s určitými životními rytmy, do nichž je člověk zahrnut, které ale zároveň mění tím, že hospodaří a zakládá kulturu. Měla by se tímto založit odhodlanost pracovat zodpovědně i určité ekologické vědomí.
Žáci by si měli uvědomit postavení naší země ve střední Evropě se všemi aspekty geografickými, přírodními a kulturně-historickými. Poznávají stavbu Země z geologického hlediska, složení zemské kůry (horniny, nerosty) vždy v návaznosti na konkrétní zeměpisnou oblast. S ČR se seznamují ve smyslu jejích přírodních, kulturních a hospodářských charakteristik, poznávají odlišnosti jiných zemí a kultur Evropy.

Žáci by se měli se světem seznámit tak, aby dokázali s těmito poznatky spojit také pocity. Pro líčení si vybíráme různé oblasti a kraje střední Evropy. Měl by být položen základ určitému topografickému vědění o střední Evropě, takže si žáci mohou vytvořit obraz o trojím charakteru její krajiny, vyjádřeném v rovinách, pahorkatinách a vysokých horách.

Téma: Naše vlast

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-5-1-04 vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam ČJS-5-1-05 porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích ČJS-5-3-03 srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik ČJS-5-1-06 rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam ČJS-5-1-01 určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu ČJS-5-1-02 určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě ČJS-5-1-03 rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy	- charakterizuje život a tradice Čech, Moravy a Slezska - vyjmenuje některé známé kulturní a historické památky - rozlišuje základní průmyslová odvětví, zemědělské oblasti - rozlišuje a určuje základní typy krajin ve spojení s podnebím a počasím - současnost a minulost v našem životě -Česká republika – naše vlast, hlavní město, státní symboly -mapy obecně zeměpisné a tematické, významná města a oblasti, podnebí, počasí, typy krajin -světové strany, orientace na mapách - bezpečné chování v rizikovém prostředí	-současnost a minulost v našem životě, cesta po proudu hlavních řek, vývoj krajiny, osídlení -Česká republika -naše vlast, hlavní město, státní symboly -mapy obecně zeměpisné a tematické, významná města a oblasti, podnebí, počasí, typy krajin -světové strany, orientace na mapách -bezpečné chování v rizikovém prostředí	DEM 1 DEM 2 DEM 4 OSV 10 GLO 1 - 3 Čj Vv

ČJS-5-5-04 uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události; vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista			

Téma: Střední Evropa

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-5-1-03 rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy ČJS-5-1-05 porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích	- rozlišuje klimatické poměry, typy krajin - rozlišuje polarity oblastí (sever – jih, východ – západ)	-mapy obecně zeměpisné a tematické, cesta po proudu hlavních řek (Labe, Dunaj, Odra, Rýn), důležitá města a přístavy, dopravní cesty (kanály, obchod přes moře) -Evropa, svět	GLO1 – 3 Z

Téma: Nauka o rostlinách

V první řadě je třeba navázat na pozorování zvířat ve vztahu k člověku, které jsme započali ve 4. ročníku. Hlavní váhu klademe na výuku botaniky. Je třeba nejprve mluvit o podmínkách růstu rostlin (půdní podmínky, vlhkost, teplo a světlo), abychom poznali přirozené životní stanoviště rostlin. Jedním z cílů výuky tedy je, abychom dětem zprostředkovali spolupatřičnost Země a jejího okolí s rostlinou. Tak, jako je rostlina pociťována jako jeden celek se Zemí, mělo by se v tomto vztahu dítě cítit jako obyvatel Země. Pozorování směřuje do různých stupňů rostlinného života s jednotlivými vývojovými fázemi dítěte: od hub až ke kvetoucím rostlinám. Je přitom důležité vyhnout se vnějším analogiím. Je třeba v uměleckém smyslu představit z každé rostliny to nejcharakterističtější a vtáhnout děti do tohoto líčení a prožívání právě v raném stupni vývoje jejich vědomí.

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-5-4-01 objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody	-životní podmínky, rovnováha v přírodě	-životní podmínky, rovnováha v přírodě	ENV 1 ENV 2

a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka ČJS-5-4-03 zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy ČJS-5-4-04 porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy ČJS-5-4-06 založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu	-vlastnosti látek, životní podmínky - vysvětlí odlišnost ve výživě zelených rostlin a hub - rozliší nejznámější jedlé a jedovaté houby - na základě pozorování popíše stavbu rostlinného těla - uvede příklady odlišných životních forem vyšších rostlin na základě pozorování přírody - objasní roli lišejníků jako indikátorů čistoty životního prostředí	-vlastnosti látek, životní podmínky -vývojové fáze člověka (porovnání s evoluční řadou rostlin) -houby -rostliny (stavba těla) -poznávání zástupců běžných druhů (lišejníky, mechorosty, kapraďorosty, plavuně, přesličky, rostlinná patra, jehličnany)	ENV 3 ENV 4 Př Vv

Téma: Člověk a zdraví

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-5-5-02 rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození ČJS-5-5-03 účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob ČJS-5-5-05 předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek	-žák vyjmenuje základní části lidského těla, uvede příklady jeho funkcí, projevů, a rozdílů mezi pohlavími -uplatňuje hygienické návyky a zvládá sebeobsluhu; popíše své zdravotní potíže a pocity	-rodičovství, základy společenského chování -kluci a holky – jsme stejní i jiní -režim dne, osobní a duševní hygiena, životospráva	OSV 1 OSV 2 OSV 3 OSV 6 OSV 7 OSV 8 OSV 11 MUL 5

ČJS-5-5-06 uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou ČJS-5-2-01 vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě) ČJS-5-2-02 rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už nemohou tolerovat	-žák pozoruje a pojmenuje některé problémy současné společnosti	-využití volného času, ostražitost v jednání s neznámými lidmi -odvaha říct ne, když se mi něco nelíbí	Př VkZ

Poznámka: Očekávané výstupy tématu Člověk a zdraví uvedené v poslední tabulce se mohou realizovat průběžně ve všech předmětech. Je potřeba na nich pracovat neustále, není proto vhodné je zařadit jen jako téma jedné hodiny.

Témata: Starověké kultury, Řecko

Témata jsou vyučována v epochách.
Nejprve se dítě „ubytuje“ v krajině a dějinách svého blízkého okolí. Už ve 4. třídě vytvářejí dějepisné obrazy první historickou časovou představu. S 5. třídou začíná výuka dějepisu. Pohled dítěte se nyní obrací od jeho okolí do dálky, časově i prostorově. Na začátku ještě stojí mytologické obrazy raných poměrů lidstva, pak během čtyř let vede cesta od dávných orientálních kultur přes dobu klasického starověku a středověku stále více do skutečnosti naší současné materiální civilizace a politicko-sociálních poměrů.
Nyní v dítěti procitá schopnost a zájem spojovat se s obsáhlejšími dějinnými souvislostmi, přijímat dějinné „pojmy“.
Pohled dítěte zpočátku vědomě zaměřujeme na mimoevropské kultury. V centru pozornosti tu stojí staré orientální kultury Indie, Persie, Mezopotámie a Egypta. Učitel by si měl uvědomovat, že tyto vyspělé kultury jsou zvlášť výraznými příklady kulturních forem, které se časově i zeměpisně objevovaly v obdobné podobě na různých místech. Následují řecké dějiny od dob Homéra až k setkání řecké kultury s kulturou orientální v době Alexandrových tažení.

Téma: Starověké kultury

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-5-2-03 orientuje se v základních formách vlastnictví; používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vracet dluhy	- uvede příklady zdrojů informací minulosti - orientuje se na časové ose - rozliší souvislosti mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních zemědělských civilizací - uvede příklady nejznámějších památek	-historické prameny, historický čas a prostor -nejstarší starověké civilizace -Indie, Persie, Mezopotámie, Egypt -společenské skupiny ve starověkých kulturách -formy vlastnictví ve starověkých kulturách	ENV 3 MUL 1 - 4 D Čj

Téma: Řecko

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ČJS-5-2-01 vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě) ČJS-5-2-02 rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už nemohou tolerovat	- charakterizuje řecké dějiny od dob Homéra až k setkání řecké kultury s kulturou orientální v době Alexandrových tažení - charakterizuje protiklad Sparty a Athén -život v antickém Řecku -státnictví, právo a spravedlnost -počátky filozofie a řečnictví	-antické Řecko, řecko-perské války, Perikles, Alexandr Veliký, Makedonská říše, řecká mytologie -právo a spravedlnost -mezilidské vztahy, školní řád	DEM4 OSV7 Vv Čj Dv

	-starořecké báje, mytologie		

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy:
MÍSTO, KDE ŽIJEME
Žák:
ČJS-5-1-01p popíše polohu svého bydliště na mapě, začlení svou obec (město) do příslušného kraje
ČJS-5-1-01p, ČJS-5-1-02p orientuje se na mapě České republiky, určí světové strany
ČJS-5-1-02p řídí se zásadami bezpečného pohybu a pobytu v přírodě
ČJS-5-1-03p má základní znalosti o České republice a její zeměpisné poloze v Evropě
ČJS-5-1-04p uvede pamětihodnosti, zvláštnosti a zajímavosti regionu, ve kterém bydlí
ČJS-5-1-05p sdělí poznatky a zážitky z vlastních cest
ČJS-5-1-06p pozná státní symboly České republiky

LIDÉ KOLEM NÁS
Žák:
ČJS-5-2-01p dodržuje pravidla pro soužití ve škole, v rodině, v obci (městě)
ČJS-5-2-02p rozpozná nevhodné jednání a chování vrstevníků a dospělých
ČJS-5-2-02p uvede základní práva dítěte, práva a povinnosti žáka školy
ČJS-5-2-03p používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu jednoduchého nákupu a vrácené peníze
ČJS-5-2-03p porovná svá přání a potřeby se svými finančními možnostmi, uvede příklady rizik půjčování peněz
ČJS-5-2-03p sestaví jednoduchý osobní/rodinný rozpočet, uvede příklady základních příjmů a výdajů

LIDÉ A ČAS
Žák:
ČJS-5-3-03p rozeznává rozdíl mezi životem dnes a životem v dávných dobách
ČJS-5-3-03p uvede významné události, které se vztahují k regionu a kraji
ČJS-5-3-03p vyjmenuje nejvýznamnější kulturní, historické a přírodní památky v okolí svého bydliště

ROZMANITOST PŘÍRODY
Žák:
ČJS-5-4-01p na jednotlivých příkladech poznává propojenost živé a neživé přírody

ČJS-5-4-02p popíše střídání ročních období
ČJS-5-4-03p zkoumá základní společenstva vyskytující se v nejbližším okolí a pozoruje přizpůsobení organismů prostředí
ČJS-5-4-05p zvládá péči o pokojové rostliny
ČJS-5-4-05p chová se podle zásad ochrany přírody a životního prostředí
ČJS-5-4-05p popisuje vliv činnosti lidí na přírodu a jmenuje některé činnosti, které přírodnímu prostředí pomáhají a které ho poškozují
ČJS-5-4-06p provádí jednoduché pokusy se známými látkami

ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ
Žák:
ČJS-5-5-01p uplatňuje základní znalosti, dovednosti a návyky související s preventivní ochranou zdraví a zdravého životního stylu
ČJS-5-5-02p rozlišuje jednotlivé etapy lidského života
ČJS-5-5-04p uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události
ČJS-5-5-04p uplatňuje základní pravidla silničního provozu pro cyklisty; správně vyhodnotí jednoduchou dopravní situaci na hřišti
ČJS-5-5-05p odmítá návykové látky
ČJS-5-5-07p ošetří drobná poranění a v případě nutnosti zajistí lékařskou pomoc

5.8 Dějepis

Charakteristika předmětu
Vyučovací předmět dějepis směřuje k naplňování očekávaných výstupů vzdělávací oblasti Člověk a společnost (Dějepis – v plné míře, Výchova k občanství – zčásti; zbývající očekávané výstupy jsou přiřazeny k Českému jazyku a literatuře). RVP ZV. V rámci tohoto předmětu jsou také realizována tato průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana a Multikulturní výchova.
Dějepis navazuje na některé tematické obsahy předmětu Člověk a svět prvního stupně a na druhém stupni je dál rozvádí. Žák tak prochází v různých souvislostech a formách celými dějinami lidstva od pravěku až do současnosti. Prostřednictvím vlastivědné výuky se seznamuje s krajinou a dějinami té oblasti, kde žije. Probudí se v něm první představy o historickém vývoji. Teprve potom přichází výuka dějepisu a pohled dítěte se časově i prostorově rozšiřuje. Vyučování dějepisu sleduje průběh vývoje lidstva od mytického, předdějinného kulturního stupně až k rozvoji hmotné kultury a jejich projevů v obecně kulturním, náboženském, sociálním, politickém a ekologickém ohledu.
Výuka dějepisu má za úkol zprostředkovat žákovi obrazy a ideje o dějinných souvislostech vývoje lidstva. Žák si má v průběhu výuky uvědomit a prožít, že lidská existence spočívá v neustálém vývoji, že pojem člověka v sobě pojímá pestrost a různorodost kulturních vývojových stupňů lidstva a rozmanitost národů účastnících se dějinných procesů. Učitel by měl největší důraz klást na to, aby byla vyučovací látka zaměřena kulturně-historicky. Vyplývá z toho, že v centru pozornosti stojí život člověka, jeho postoj ke světu, způsob práce či vynálezy, které proměnily tvář země a život lidí.
Metoda vyučování je v 6. ročníku shodná s metodami a postupy používanými v 5. ročníku. V 6. ročníku má dějepis podobu vypravovaného příběhu a zahrnuje období až do konce středověku. Zde dominují biografické popisy, které by však měly mít kulturně-historickou a antropologickou hodnotu. V

7. a 8. ročníku se zájem žáka zaměřuje na realisticko-technické poznávání a chápání dějin novověku. Dějepis 9. ročníku slouží vyhledávání dějinných vztahů, poznávání historických procesů, probuzení zájmu o svět a zaměřuje se taktéž na novověk. Výuka novověku je v každém ročníku pojímána ve smyslu civilizačního vývoje jako celku. Vybrané historické jevy z oblasti technického, hospodářského, sociálního, ideového či politického vývoje je třeba pojímat jako symptomy a projevy daného období a zasadit je do kontextu a do souvislosti celého civilizačního vývoje.
Dochází tedy k přechodu od obrazného a vyprávěného líčení dějin na kauzálně-racionální pojetí dějepisu a posléze k uchopování širších ideových dějinných souvislostí, což odpovídá vývojovým podmínkám žáka.
Samostatným tématem (epochou) v 9. ročníku jsou dějiny umění. Pozorování velkých mistrovských děl má v mladém člověku probudit radost a nadšení pro krásu a velikost umění. Při tom jde nejprve především o to, aby se pozorovatel stal bdělým, aby zjemnil své vnímání a učinil je citlivějším – aby se učil vidět. Další důležitý aspekt pozorování spočívá v tom, že zaměříme pohled na charakteristické rozdíly tří vybraných epoch: Co je krásné pro Egypťana? Jak prožívá krásu Řek? Jaký ideál krásy, jaký pojem krásy vyvinula renesance?
Na příkladu vývoje umění může být čitelné něco z vývojové cesty lidstva. Jednotlivé stupně "Egypt - Řecko - renesance" mohou zviditelnit kroky vývoje lidského vědomí.
Kromě pochopení širších dějinných souvislostí přináší dějepis některá témata vzdělávacího oboru Výchova k občanství. Zde se výuka zaměřuje na vytváření zdravého a jistého úsudku, který je základem každého opravdového sociálního jednání a tím také předpokladem pro plnění úkolů, které vyplývají z života jedince jako občana. Vede žáka k prohloubenému poznání základních společenských vztahů a vazeb, k orientaci po historických kořenech aktuálních sociálních témat a problémů. Jde o témata, která jsou úzce propojena s dějepisnými tématy, v nichž žák prožívá a uvědomuje si různé vývojové aspekty občanského života, především vývoj a měnící se podobu státních forem, vztahu jedince a společnosti, jeho práv a povinností, jakož i otázek duchovního, státního a hospodářského života společnosti.
Sociální zkušenosti žáci získávají v konkrétních sociálních situacích a procesech, sociální dovednosti vyrůstají z praktického sociálního konání. Z tohoto důvodu stojí znalosti a dovednosti, které si žák osvojuje, v úzké souvislosti s hlavními principy a celkovou koncepcí celého ŠVP waldorfská škola a všech vzdělávacích oblastí a vyučovacích oborů, a především s průřezovými tématy Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana a Multikulturní výchova. Výuka dějepisu znalosti a dovednosti těchto průřezových témat doplňuje a upevňuje ve vztahu k životu jedince jako občana. Navíc zasahuje mnoho témat z oboru Výchova k občanství do praktického každodenního života školy. Tematické okruhy Stát a právo a Mezinárodní vztahy, Globální svět z oboru Výchova k občanství mají přímou vazbu na společenskovědní části předmětu zeměpis a jsou do značné míry jejím obsahem, tematický okruh Stát a hospodářství je ve velké míře zapracován do předmětu matematika.
Pro rozvoj žáka v tomto oboru jsou rovněž klíčové občanský postoj a občanská angažovanost vyučujících, především jeho třídního učitele. Spolupráce učitelů v rámci školy, jež funguje na principech samosprávy a kolegiálního vedení, je nezanedbatelnou součástí Výchovy k občanství, která spočívá v organizaci života školy. Podobně významný je pro žáka také zážitek ze spolupráce mezi učiteli na jedné a rodiči na druhé straně. Tyto praktické sociální situace reálného sociálního života školy vedou ke skutečné výchově sociálních a občanských schopností. Proto často témata vzdělávacího oboru Výchova k občanství plynule přechází do dalších oblastí podobně jako průřezová témata a tvoří integrativní součást realizovaných vzdělávacích obsahů.

Forma realizace
Výuka dějepisu je realizována v 6. – 9. ročníku. Výuka probíhá v epochovém vyučování, popř. projektech (ve třídě či ve společných projektech 6. – 9. ročníku).

Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí
V předmětu Dějepis rozvíjíme u žáků především tyto klíčové kompetence:
Kompetence k učení
- Žáky vedeme k sebehodnocení.
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady, podněcujeme jejich tvořivost.
- Učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos.

Kompetence k řešení problémů
- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní
- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.
- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování.

Kompetence sociální a personální
- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech.
- Usilujeme o to, aby žáci prokázali schopnost střídat role ve skupině.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.
- Učíme je zároveň k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Chceme žáky naučit základům kooperace a týmové práce.

Kompetence občanské
- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování.
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní).
- Ve výuce je kladen důraz na prožitek
- Při pobytech v přírodě se žáci chovají jako zodpovědné osoby.

Kompetence pracovní

- Vedeme je k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Kompetence digitální

- Využíváme digitální technologie, vedeme žáky k samostatnému rozhodování, které technologie použít
- Vedeme k vyhledávání, kritickému posuzování informací a digitálního obsahu
- Vytváříme a upravujeme digitální obsah

❖ **6.třída**

Téma: Starověké civilizace, Řecko, Řím, stěhování národů

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
D-9-1-01 - uvede konkrétní příklady důležitosti a potřebnosti dějepisných poznatků D-9-1-02 - uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány D-9-1-03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu D-9-2-01 - charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu D-9-2-02 - objasní význam zemědělství, dobytkářství a zpracování kovů pro lidskou společnost D-9-3-01 - rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací	-charakterizuje přechod od republiky k císařství -vysvětlí hlavní důvody rozpadu římské říše -porovná vyspělou antickou civilizaci se zemědělskou společností střední Evropy a barbarskými národy	-historické prameny, historický čas a prostor -opakování Antické Řecko -založení Říma – Romulus, Remus Římská republika (punské války, sociální reformy) -vybrané významné postavy římské republiky -římské císařství -římská kultura a římské právo -antické památky -vznik a šíření křesťanství -rozpad římské říše -Keltové -stěhování národů – Slované	OSV 1 OSV 10 OSV 11 DEM 1-4 GLO 3 MUL 3 Čj Dv

D-9-3-02 - uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví D-9-3-03 - demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a zrod křesťanství D-9-3-04 - porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie VO-9-3-01 - rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, uvede jejich příklady			

Téma: Vývoj Evropy a Čech ve středověku do husitských válek

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
D-9-1-03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu D-9-4-01 - popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států D-9-4-02 - objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech D-9-4-03 - vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí D-9-4-04 - ***i***lustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury VO-9-3-01 - rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, uvede jejich příklady	-Evropa po stěhování národů -Vznik a šíření islámu -Francká a arabská říše -Sámova říše -Velkomoravská říše v souvislosti se Svatou říší římskou a byzantskou říší, Cyril a Metoděj, šíření křesťanství -Český stát, jeho vznik, vývoj a vztah k Svaté říši římské -Společnost ve středověku, lenní systém, zemědělství, města, řemesla, hospodářství -role náboženství, křesťanství; kultura – románské a gotické umění	Z

❖ **7.třída**

Téma: Objevy a dobývání, počátky nové doby

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
D-9-1-03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu D-9-5-03 - popíše a demonstruje průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky	- popíše příklady nových vynálezů, které zásadně ovlivnily život společnosti - popíše objevy v oblasti astronomie	-zeměpisné objevy (příčiny, vývoj, hlavní osobnosti, sociální a hospodářské důsledky) -vynálezy a objevy (knihtisk, chronometr) -zakladatelé moderní přírodovědy	Z

Téma: Přechod od středověku k novověku, náboženství a kultura

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
D-9-1-03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu D-9-5-01 - vysvětlí znovuobjevení antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve D-9-5-02 - vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život D-9-5-04 - objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie D-9-5-05 - objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky D-9-5-06 - rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede příklady významných kulturních památek	-poslední Přemyslovci -české země v době Karla IV -Jan Hus – význam jeho osobnosti -husitství -hlavní osobnosti a rysy reformace, renesance a humanismu -české země v 2. polovině 15. století a v 16. století - Jednota bratrská -J. A. Komenský, rudolfínská doba -reformace, protireformace -Habsburkové na českém trůnu -české stavovské povstání, třicetiletá válka -renesance a baroko	OSV1 OSV 10 OSV11 DEM 1-4 GLO 3 MUL 3 Čj

❖ **8.třída**

Téma: Průmyslová revoluce a změny ve společnosti

Očekávané výstupy RVP	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
D-9-1-03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu D-9-6-01 - vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti D-9-6-02 - objasní souvislost mezi událostmi Francouzské revoluce a napoleonských válek a rozbití starých společenských struktur v Evropě VO-9-1-06 - rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti VO-9-3-01 - rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady	- uvede některé klíčové vynálezy, které byly klíčové pro rozvoj moderního hospodářství -na příkladech charakterizuje následky industrializace pro sociální život a pro životní styl obyvatelstva - na příkladech uvede ekologické následky industrializace	-hospodářství v době před průmyslovou revolucí -vznik a průběh průmyslové revoluce -vynálezy (Watt, …) -rozvoj dopravy a různých odvětví průmyslu -sociální následky, vznik sociální otázky, pokusy o řešení sociální otázky -Osvícenství a jeho vliv na kulturu a politiku, Marie Terezie, Josef II. -Velká francouzská revoluce -vznik USA, počátky občanské společnosti, základní lidská práva -vznik moderního státu, absolutismus, parlamentarismus	OSV 1 OSV 2 OSV 6 OSV7 OSV 10 OSV 11 DEM 1-4 GLO 1-3 Čj

Téma: České země, Evropa a svět v 19. století

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
D-9-1-03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu D-9-6-02 - objasní souvislost mezi událostmi Francouzské revoluce a napoleonských válek a rozbití starých společenských struktur v Evropě D-9-6-03 - porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů D-9-6-04 - vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezí význam kolonií VO-9-1-02 - rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu	-Napoleon, Metternich, Evropa po roce 1815 -Národní obrození, vlastenectví a nacionalismus -Kolonialismus, zvyšování napětí	MUL 1-5 MED 5 VkO

- **9.třída**

Téma: Historický vývoj 1. poloviny 20. století

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
D-9-1-03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu D-9-7-01- na příkladech demonstruje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky D-9-7-02 - rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů	-vývoj v Rakousku, národnostní problémy -politické proudy (konzervativismus, liberalismus, demokratismus, socialismus), ústava, politické strany, občanská práva -kultura 19. století v českých zemích a v Evropě -imperialismus, vznik Trojspolku a Trojdohody -1. světová válka, její důsledky pro politické uspořádání světa	DEM 4 OSV 1 OSV 10 OSV 11

D-9-7-03 - charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu D-9-7-04 - na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv D-9-7-05 - zhodnotí postavení ČSR v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí VO-9-1-01 – objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání VO-9-1-02- rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu VO-9-1-05 - objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám VO-9-1-06 - rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti VO-9-3-05 – uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu VO-9-3-06 – na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz	-politické změny v Rusku -vznik ČSR, T. G. Masaryk, vývoj a zánik ČSR – Mnichovská dohoda -evropský meziválečný vývoj, světová hospodářská krize a její důsledky -fašismus, nacismus – převzetí moci v Itálii a Německu	

Téma: Historický vývoj 2. poloviny 20. století

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
D-9-1-03 - orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu D-9-7-01 - na příkladech demonstruje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky D-9-7-02 - rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů D-9-7-03 - charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu D-9-7-04 - na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv VO-9-1-01- rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu VO-9-1-05 - objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám VO-9-1-06 - rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti VO-9-3-05 – uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu VO-9-3-06 – na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na	-2. světová válka, její průběh a důsledky -poválečný vývoj v Evropě a Československu, komunismus, 1948, politické procesy, rok 1968, normalizace -Studená válka, problémy bipolárního světa -rozpad koloniálního systému -rozpad komunistických režimů -porušování lidských práv totalitními systémy (Čína, Tibet…) -globální problémy současnosti (globalizace, ekologie, terorismus, civilizační choroby a změna životního stylu…) -šifry během 2.sv. války -vývoj technologií – časová osa, významné osobnosti -post Bellum – paměť národa -majetek, vlastnictví -peníze, hospodaření, banky a jejich služby, principy tržního hospodářství -evropská integrace – podstata, význam, výhody; Evropská unie a ČR -globalizace – projevy, významné globální problémy	DEM 1-4 GLO 1-3 MUL 1-5

příkladu tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz D-9-8-01 - vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků D-9-8-02 - vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce D-9-8-03 - posoudí postavení rozvojových zemí D-9-8-04 - prokáže základní orientaci v problémech současného světa VO-3-04 – vysvětlí, jako funkci plní banky a jaké služby nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, jak je využít VO-9-3-07 – rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků ze státního rozpočtu VO-9-5-01 - popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování VO-9-5-02 - uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky VO-9-5-03 - objasní souvislosti globálních a lokálních problémů VO-9-4-11 - diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání I-9-1-02 navrhuje a porovnává různé způsoby kódování dat s cílem jejich uložení a přenosu I-9-4-01 popíše, jak funguje počítač po stránce hardwaru i operačního systému; diskutuje o fungování digitálních technologií určujících trendy ve světě		

Téma: Dějiny umění

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
D-9-3-03 - demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a uvede osobnosti antiky důležité pro evropskou civilizaci, zrod křesťanství D-9-5-06- rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek	-cvičení na rozvoj citu pro smyslové vnímání, cvičení intenzivního, bdělého, vědomého vidění a naslouchání -pěstování estetického úsudku prostřednictvím setkání s uměním v čase a prostoru, cvičení jemnějšího a diferencovanějšího vnímání kvality -hledání charakteristických znaků a rozdílů v prožitku ideálu krásy v těchto epochách: Egypt – Řecko – Renesance -vývoj evropského umění od románského slohu po současnost	Vv Dv Pč

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy
ČLOVĚK V DĚJINÁCH
Žák:
D-9-1-01p chápe význam dějin jako možnost poučit se z minulosti

POČÁTKY LIDSKÉ SPOLEČNOSTI
Žák:
D-9-2-01p rozliší základní rozdíly ve způsobu života pravěkých a současných lidí
D-9-2-01p podle obrázků popíše pravěká zvířata, způsob jejich lovu, zbraně, předměty denní potřeby a kultovní předměty

NEJSTARŠÍ CIVILIZACE, KOŘENY EVROPSKÉ KULTURY
Žák:
D-9-3-01p uvědomuje si souvislosti mezi přírodními podmínkami a vývojem starověkých států
D-9-3-03p,D-9-3-04p popíše život v době nejstarších civilizací

KŘESŤANSTVÍ A STŘEDOVĚKÁ EVROPA

Žák:

D-9-4-02p uvede první státní útvary na našem území
D-9-4-02p uvede základní informace z období počátků českého státu
D-9-4-03p popíše úlohu a postavení církve ve středověké společnosti
D-9-4-03p charakterizuje příčiny, průběh a důsledky husitského hnutí
D-9-4-04p rozeznává období rozkvětu českého státu v době přemyslovské a lucemburské
D-9-4-04p uvede nejvýraznější osobnosti přemyslovského a lucemburského státu

OBJEVY A DOBÍVÁNÍ, POČÁTKY NOVÉ DOBY

Žák:

D-9-5-03p popíše důsledky objevných cest a poznávání nových civilizací pro Evropu
D-9-5-04p, D-9-5-05p uvede zásadní historické události v naší zemi v daném období
D-9-5-04p, D-9-5-05p pojmenuje nejvýraznější osobnosti českých dějin v novověku

MODERNIZACE SPOLEČNOSTI

Žák:

D-9-6-03p uvede základní historické události v naší zemi v 19. století
D-9-6-03p vyjmenuje nejvýznamnější osobnosti českých dějin 19. století

MODERNÍ DOBA

Žák:

D-9-7-01p, D-9-7-03p, D-9-7-04p uvede příčiny a politické, sociální a kulturní důsledky 1. světové války
D-9-7-01p, D-9-7-05p uvede základní informace o vzniku samostatné Československé republiky

ROZDĚLENÝ A INTEGRUJÍCÍ SE SVĚT

Žák:

D-9-8-01p, D-9-8-02p popíše průběh a důsledky 2. světové války a politický a hospodářský vývoj v poválečné Evropě
D-9-8-04p chápe význam událostí v roce 1989 a vítězství demokracie v naší vlasti

5.9 VÝCHOVA K OBČANSTVÍ

Charakteristika předmětu
Výchova k občanství se zaměřuje na vytváření kvalit, které souvisejí s orientací žáků v sociální realitě a s jejich začleňováním do různých společenských vztahů a vazeb. Otevírá cestu k realistickému sebepoznání a poznávání osobnosti druhých lidí a k pochopení vlastního jednání i jednání druhých lidí v kontextu různých životních situací. Seznamuje žáky se vztahy v rodině a širších společenstvích, s hospodářským životem a rozvíjí jejich orientaci ve světě financí. Přibližuje žákům úkoly důležitých politických institucí a orgánů, včetně činností armády, a ukazuje možné způsoby zapojení jednotlivců do občanského života. Učí žáky respektovat a uplatňovat mravní principy a pravidla společenského soužití a přebírat odpovědnost za vlastní názory, chování a jednání i jejich důsledky. Rozvíjí občanské a právní vědomí žáků, posiluje smysl jednotlivců pro osobní i občanskou odpovědnost a motivuje žáky k aktivní účasti na životě demokratické společnosti. Důležitou součástí výuky Výchovy k občanství je i rozvíjení tzv. soft skills. Cílem hodnocení a sebehodnocení žáka je motivace k dalšímu rozvíjení klíčových kompetencí. Do předmětu Výchova k občanství jsou zahrnuta průřezová témata, zejména Osobnostní a sociální výchova, Mediální výchova, Multikulturní výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.

Forma realizace
Vyučovací předmět Výchova k občanství je zařazena samostatně v 6. ročníku v 45minutové vedlejší hodině. V dalších ročnících je učivo integrováno do předmětů Dějepis, Informatika a Matematika.

Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí
V předmětu Výchova k občanstvím rozvíjíme u žáků především tyto klíčové kompetence:
Kompetence k učení
- Žáky vedeme k sebehodnocení
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch
- Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady, podněcujeme jejich tvořivost
- Učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos

Kompetence k řešení problémů
- Žáky vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení

Kompetence komunikativní
- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami

- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme žáky ke spolupráci při vyučování

Kompetence sociální a personální

- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech
- Usilujeme o to, aby žáci prokázali schopnost střídat role ve skupině
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí
- Učíme je zároveň k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky
- Chceme žáky naučit základům kooperace a týmové práce

Kompetence občanské

- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní)
- Ve výuce je kladen důraz na prožitek
- Při pobytech v přírodě se žáci chovají jako zodpovědné osoby

Kompetence pracovní

- Vedeme je k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze

Kompetence digitální

- Učíme žáky vyhledávat, kriticky posuzovat, spravovat a sdílet data, informace
- Vedeme žáky k využívání odpovídajících digitálních technologií

❖ 6.třída

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby Průřezová témata
ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI VO-9-1-01-objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání VO-9-1-02-rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu	**-naše škola** – život ve škole, práva a povinnosti žáků, význam a činnost žákovské samosprávy, společná pravidla a normy; vklad vzdělání pro život **-naše obec, region, kraj** – důležité instituce, zajímavá a památná místa, významní rodáci, místní tradice; ochrana kulturních památek, přírodních objektů a majetku	OSV 1 OSV 2 OSV 6 OSV 7 OSV 11 DEM 1-4 GLO 1-3

VO-9-1-03-kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí VO-9-1-04-uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích VO-9-1-05-objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám VO-9-1-06-rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti ČLOVĚK JAKO JEDINEC VO-9-2-01-objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života VO-9-2-02-posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek VO-9-2-03-kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání VO-9-2-04-popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru ČLOVĚK, STÁT A HOSPODÁŘSTVÍ VO-9-3-03-na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení VO-9-3-04-vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít VO-9-3-07-rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směruje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků ze státního rozpočtu ČLOVĚK, STÁT A PRÁVO	**-naše vlast** – pojem vlasti a vlastenectví; zajímavá a památná místa, co nás proslavilo, významné osobnosti; státní symboly, státní svátky, významné dny **-kulturní život** – rozmanitost kulturních projevů, kulturní hodnoty, kulturní tradice; kulturní instituce; masová kultura, prostředky komunikace **-lidská setkání** – přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi, rovnost a nerovnost, rovné postavení mužů a žen; lidská solidarita, pomoc lidem v nouzi, potřební lidé ve společnosti **-vztahy mezi lidmi** – osobní a neosobní vztahy, mezilidská komunikace; konflikty v mezilidských vztazích, problémy lidské nesnášenlivosti **-zásady lidského soužití** – morálka a mravnost, svoboda a vzájemná závislost, pravidla chování **-podobnost a odlišnost lidí** – projevy chování, rozdíly v prožívání, myšlení a jednání; osobní vlastnosti, dovednosti a schopnosti, charakter; vrozené předpoklady, osobní potenciál **-vnitřní svět člověka** – vnímání, prožívání, poznávání a posuzování skutečnosti, sebe i druhých lidí, systém osobních hodnot, sebehodnocení; stereotypy v posuzování druhých lidí **-osobní rozvoj** – životní cíle a plány, životní perspektiva, adaptace na životní změny, sebezměna; význam motivace, aktivity, vůle a osobní kázně při seberozvoji **-majetek, vlastnictví** – formy vlastnictví; hmotné a duševní vlastnictví, jejich ochrana; hospodaření s penězi, majetkem a různými formami vlastnictví **-peníze** – formy placení **-hospodaření –** rozpočet domácnosti, úspory, investice, úvěry, splátkový prodej, leasing; rozpočet státu, typy rozpočtu a jejich odlišnosti; význam daní **-právní základy státu** – znaky státu, typy a formy státu; státní občanství ČR; Ústava ČR; složky státní moci, jejich orgány a instituce, obrana státu **-státní správa a samospráva** – orgány a instituce státní správy a samosprávy, jejich úkoly	MUL 1 MUL 3 MUL 4 MUL5 MED 1 MED 2 MED 3 MED 5 Inf D

VO-9-4-01-rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky VO-9-4-02-rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu VO-9-4-03-objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů VO-9-4-04-vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů VO-9-4-05-přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod VO-9-4-06-objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství VO-9-4-07-uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava, koupě, oprava či pronájem věci VO-9-4-08-dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování VO-9-4-09-rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů VO-9-4-10-rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady	**-principy demokracie** – znaky demokratického způsobu rozhodování a řízení státu; politický pluralismus, význam a formy voleb do zastupitelstev **-lidská práva** – základní lidská práva, práva dítěte, jejich ochrana; úprava lidských práv a práv dětí v dokumentech; poškozování lidských práv, šikana, diskriminace **-právní řád České republiky** – význam a funkce právního řádu, orgány právní ochrany občanů, soustava soudů; právní norma, předpis, publikování právních předpisů **-protiprávní jednání** – druhy a postihy protiprávního jednání včetně korupce, trestní postižitelnost; porušování předpisů v silničním provozu, porušování práv k duševnímu vlastnictví **-právo v každodenním životě** – důležité právní vztahy a závazky z nich vyplývající; základní práva spotřebitele; styk s úřady	

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy
ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI
Žák:
VO-9-1-04p respektuje mravní principy a pravidla společenského soužití
VO-9-1-04p uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích a rozlišuje projevy nepřiměřeného chování a porušování společenských norem

VO-9-1-05p rozpoznává hodnoty přátelství a vztahů mezi lidmi a je ohleduplný ke starým, nemocným a postiženým spoluobčanům
VO-9-1-06p je seznámen s nebezpečím rasismu a xenofobie
VO-9-1-05p respektuje kulturní zvláštnosti, názory a zájmy minoritních skupin ve společnosti

ČLOVĚK JAKO JEDINCE
Žák:
VO-9-2-01p chápe význam vzdělávání v kontextu s profesním uplatněním
VO-9-2-04p formuluje své nejbližší plány

ČLOVĚK, STÁT A HOSPODÁŘSTVÍ
Žák:
VO-9-3-02p stručně popíše sociální, právní a ekonomické otázky rodinného života a rozlišuje postavení a role rodinných příslušníků
VO-9-3-02p sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti
VO-9-3-03p ukáže na příkladech vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, vysvětlí, k čemu slouží bankovní účet
VO-9-3-04p uvede příklady služeb, které banky nabízejí
VO-9-3-07p uvědomuje si význam sociální péče o potřebné občany

ČLOVĚK, STÁT A PRÁVO
Žák:
VO-9-4-02p uvede základní prvky fungování demokratické společnosti
VO-9-4-02p chápe státoprávní uspořádání České republiky, zákonodárných orgánů a institucí státní správy
VO-9-4-02p uvede symboly našeho státu a zná způsoby jejich užívání
VO-9-4-04p vyjmenuje základní práva a povinnosti občanů
VO-9-4-05p na příkladu vysvětlí, jak reklamovat výrobek nebo službu
VO-9-4-05p uvede příklady, jak se bránit v případě porušení práv spotřebitele
VO-9-4-08p uvědomuje si rizika porušování právních ustanovení a důsledky protiprávního jednání
VO-9-4-09p uvede základní informace o sociálních, právních a ekonomických otázkách rodinného života a rozlišuje postavení a role rodinných příslušníků
VO-9-4-09p vyřizuje své osobní záležitosti včetně běžné komunikace s úřady; požádá v případě potřeby vhodným způsobem o radu
VO-9-4-10p rozeznává nebezpečí ohrožení sociálně patologickými jevy
VO-9-4-10p v krizových situacích využívá služby pomáhajících organizací

MEZINÁRODNÍ VZTAHY, GLOBÁLNÍ SVĚT
Žák:
VO-9-5-01p uvede příklady základních práv občanů ČR v rámci EU a způsoby jejich uplatňování

5.10 FYZIKA

Charakteristika předmětu
Fyzika se řadí k předmětům, které jsou vyučovány formou epoch.
V rámci tohoto předmětu jsou také realizována tato průřezová témata: Environmentální výchova.
Výuka by měla být názorná, učitel by měl postupovat od jevu k vysvětlení. Snaha o co největší názornost se projevuje v množství a v pestrosti fyzikálních pokusů a jevů, které učitel žákům předvádí. Pokusy a jevy jsou předváděny, pokud možno „naživo," ne z videa apod. Žáci by si měli pokusy i samy vyzkoušet, pokusy a pozorování mohou žáci provádět i doma. Tímto způsobem si žáci tříbí schopnost přesně pozorovat a v neposlední řadě také schopnost své pozorování výstižně popsat.
Příklon k fenomenologické fyzice, k fyzice sledující jevy a hledající příčiny a možná vysvětlení, je považován za nosnou koncepci ve vyučování na 2. stupni základní školy. Matematizace přírodních věd a počítání fyzikálních vzorců a rovnic je proto na pořadu až ve vyšších ročnících, kde už nalézá oporu v dostatečně rozvinutých schopnostech a snaze žáků po vědecky „objektivním" poznání světa.
Členění učiva pro jednotlivé ročníky je rozvržené přiměřeně věku dítěte a rozvoji dětského intelektu.
Nauka o vesmíru je součástí zeměpisu v 7. třídě.

Forma realizace
Předmět fyzika je realizován od 6.-9. ročníku v rámci epochového vyučování.

Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí
V předmětu Fyzika rozvíjíme u žáků především tyto klíčové kompetence:
Kompetence k učení
- Žáky vedeme k sebehodnocení
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch
- Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady, podněcujeme jejich tvořivost
- Vytváříme situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos

Kompetence k řešení problémů
- Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života
- Žáky vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení

Kompetence komunikativní
- Vedeme žáky k vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu

- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami
- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme žáky ke spolupráci při vyučování

Kompetence sociální a personální

- Během vzdělávání používáme práci žáků, vzájemnou pomoc při učení
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech
- Usilujeme o to, aby žáci prokázali schopnost střídat role ve skupině
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí
- Vedeme žáky k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky
- Učíme žáky základům, kooperace a týmové práce

Kompetence občanské

- Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování
- Jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní)
- Ve výuce klademe důraz na prožitek

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení
- Pomáháme žákům poznávat a rozvíjet své schopnosti i reálné možnosti a uplatňovat získané vědomosti a dovednosti při profesní orientaci
- Výuku doplňujeme také exkurze
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci

Kompetence digitální

- Využíváme digitální technologie, vedeme žáky k samostatnému rozhodování, které technologie použít
- Vedeme k vyhledávání, kritickému posuzování informací a digitálního obsahu
- Vytváříme a upravujeme digitální obsah

❖ **6.třída**

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
ZVUKOVÉ DĚJE/AKUSTIKA F-9-5-1-rozpozná ve svém okolí zdroje zvuku a kvalitativně analyzuje přírodnost daného prostředí pro šíření zvuku	-vlastnosti zvuku -rychlost šíření zvuku v různých prostředích -zvuk, hluk, tón -výška tónu – dechové nástroje, strunné nástroje, monochord, stupnice, intervaly -látkové prostředí jako podmínka vzniku šíření zvuku –zviditelnění zvuku – Chladnyho obrazce	Hv – historie a výroba hudebních nástrojů, rozdílné ladění, rozdílné to tonální systémy v různých kulturách M – Počítání s poměry a zlomky Čj – výslovnost, jednotlivé skupiny hlásek (retozubné, krční atd.) ČaS – výroba lyry, jednoduché píšťaly nebo xylofonu; příp. i modelování tvaru hrtanu Př – čím vnímáme zvuk–sluch, celé tělo
ELEKTROMAGNETICKÉ A SVĚTELNÉ DĚJE/ OPTIKA F-9-6-05-využívá zákon o přímočarém šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí a zákon odrazu světla při řešení problémů a úloh	-tma a světlo, zrození světla–projasněná temnota, zánik světla–potemnělý jas, stín -Slunce-roční koloběh Země kolem Slunce -Měsíc-fáze Měsíce, zatmění Slunce a Měsíce -barvy-Goethův kruh zrození a zániku barev a kruh komplementárních barev	Vv – cvičení na kontrast, perspektiva, světlo a stín v malířství Př – fyzika lidského oka bude a v biologii

	-šíření světla předměty a prostředím – průhledné, průsvitné, neprůsvitné	člověka v 9. třídě, nyní čím vnímáme světlo– smysl zrak a hmat ČaS – světlo a stín v modelování, výroba svíčky
LÁTKY A TĚLESA/TERMIKA F-9-1-03-předpoví, jak se změní délka či objem tělesa při dané změně jeho teploty	-teplo a chlad – vnímání tepla a chladu -tání různých látek (cín, let, vosk) - teplota tání a varu -vlastnosti teplé, vlažné a studené vody (zvuk, proudění) -fázové proměny vody – tání, zkapalnění, tání ledu pod tlakem -měření teploty a její změna -měření teploty	ENV1 – 4 VkZ – omrzliny, spáleniny
MAGNETICKÉ DĚJE/MAGNETISMUS F-9-6-05-využívá prakticky poznatky o působení magnetického pole na magnet	-magnetismus – magnetovec – kompas -magnetování oceli -působení materiálu a prostorová orientace na magnetování -zviditelnění magnetického pole, magnetické siločáry -účinek teploty na magnetování	Z-magnetické póly Země, orientace v mapě D-objevné plavby a navigace se pomocí kompasu, odchylky
SVĚTELNÉ DĚJE/ELEKTROSTATIKA F-9-6-03-rozliší vodič, izolant a polovodič základě analýzy jejich vlastností	-statická – suchá elektřina (vznik náboje – tření kožešinou, bavlnou, fólii o skleněnou, umělou a kovovou tyč – vznik elektrostatického pole -Van der Graafův generátor, elektroskop	Z-meteorologie (blesk)

❖ **7.třída**

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
LÁTKY A TĚLESA/TERMIKA	-vnímání tepla a chladu z hlediska vodivosti -přenos a vedení tepla a chladu přes materiály (vodiče a izolanty)	ENV 1 – 3

F-9-1-02-uvede konkrétní příklady jevů dokazujících, že se částice látek neustále pohybují a vzájemně na sebe působí, umí rozdělit látky na tepelné vodiče a izolanty	-teplotní roztažnost pevných látek, vody a vzduchu -teplo, měrná tepelná kapacita, teplota (měření teploty, teplotní stupnice, teploměry) -přeměny skupenství -tání a tuhnutí, vypařování a kapalnění -hlavní faktory ovlivňující vypařování a teplotu varu kapaliny -základy meteorologie – atmosféra, proudění vzduchu, typy mraků, srážky, teplota, vzdušná vlhkost	
ZVUKOVÉ DĚJE/AKUSTIKA F-9-5-01-rozpozná ve svém okolí zdroje zvuku a kvalitativně analyzuje příhodnost daného prostředí pro šíření zvuku F-9-5-02-posoudí možnosti zmenšování vlivu nadměrného hluku na životní prostředí	-práce s ladičkou -šíření zvuku různým prostředím -odraz zvuku na překážce, ozvěna	
POHYBY TĚLES; SÍLY/MECHANIKA F-9-2-01-rozhodne, jaký druh pohybu těleso koná vzhledem k jinému tělesu F-9-2-03-určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti, směry a výslednici, využívá s porozuměním vztah tíhy, gravitační síly, hmotnosti tělesa a gravitačního zrychlení F-9-4-01-využívá s porozuměním vztah mezi výkonem, vykonanou prací a časem	-gravitační pole a gravitační síla – přímá úměrnost mezi gravitační silou a hmotností tělesa -jednoduché mechanické stroje – páka, houpačka, váha, kladka, kladkostroj, ozubené kolo, rumpál, nakloněná rovina, šroub, vrut, Archimedova spirála – šroub	Tv-cvičení na rovnováhu, mechanika lidského těla Pč-konstruování
SVĚTELNÉ DĚJE/OPTIKA F-9-6-05-využívá zákon o přímočarém šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí a zákon odrazu světla při řešení problémů a úloh ELEKTROMAGNETICKÉ A SVĚTELNÉ DĚJE/ELEKTŘINA – stejnosměrný proud	-vizuální jevy – odraz v přírodních nádržích (vodní hladina, louže) a na pevných látkách (výloha – skleněná, plastová, dřevěná a kovová plocha) -zrcadla – rovinná, kulová (vypuklá, dutá) -zákon odraz, stíny v prostoru za zrcadlem -periskop, krasohled, kamera obscura (dírková komora) -mokrá elektřina – lidská ústa, mokrý článek, Voltova baterie -roztažnost, žhnutí a přetavení elektrickým proudem -bezpečné chování při práci s elektrickými přístroji a zařízeními	D-historický vznik zrcadla, kamery obscury pro fotografování a malířství

F-9-6-01-sestaví správně podle schématu elektrický obvod a analyzuje správně schéma reálného obvodu	-zdroj napětí, spotřebič, spínač	

❖ **8.třída**

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
MECHANICKÉ VLASTNOSTI TEKUTIN/HYDROSTATIKA F-9-3-01-využívá poznatky o zákonitostech tlaku v klidných tekutinách pro řešení konkrétních praktických problémů	-Pascalův zákon -hydraulická zařízení – tlaková síla a tlak – vztah mezi tlakovou silou, tlakem a obsahem plochy, na níž síla působí -hydrostatický a atmosférický tlak -souvislost mezi hydrostatickým tlakem, hloubkou a hustotou kapaliny -souvislost atmosférického tlaku s některými procesy v atmosféře -Archimédův zákon -vztlaková síla -potápění, vznášení se a plování těles v klidných tekutinách -tlaková síla a tlak – vztah mezi tlakovou silou, tlakem a obsahem plochy, na niž síla působí	ENV 1 - 3 D-období 1.a 2. průmyslové revoluce
LÁTKY A TĚLESA/TERMIKA F-9-1-03-předpoví, jak se změní délka či objem tělesa při dané změně jeho teploty F-9-1-04-využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických problémů	-měření veličiny -délka, objem, hmotnost, teplota a její změna, čas -přeměna tepelné energie na pohybovou, tlak páry – parní stroj	D-století páry
ELEKTROMAGNETICKÉ A SVĚTELNÉ DĚJE F-9-6-02-rozliší stejnosměrný prouc od střídavého a změří elektrický proud a napětí F-9-6-04-využívá prakticky poznatky o působení magnetického pole na magnet a cívku s proudem a o vlivu změny magnetického pole v okolí cívky na vznik indukovaného napětí v ní	-elektrické a magnetické pole -elektrická a magnetická síla -elektrický náboj -tepelné účinky elektrického proudu -elektrický odpor -stejnosměrný elektromotor -transformátor	Inf-základní principy fungování počítačů, komunikační technika

F-9-6-05-využívá zákon o přímočarém šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí a zákon odrazu světla při řešení problémů a úloh F-9-6-06-rozhodne ze znalosti rychlosti světla ve dvou různých prostředích, zda se světlo bude lámat ke kolmici, či od kolmice, a využívá této skutečnosti při analýze průchodu světla čočkami	-bezpečné chování při práci s elektrickými přístroji a zařízeními -vlastnosti světla -rychlost světla ve vakuu a v různých prostředích -stín, zatmění Slunce a Měsíce -zobrazení odrazem na rovinném, dutém a vypouklém zrcadle (kvalitativně) -zobrazení lomem tenkou spojkou a rozptylkou (kvalitativně) -rozklad bílého světla hranolem -Goethova a Newtonova teorie vzniku barev	
PRÁCE S LABORATORNÍ TECHNIKOU ČSP-9-6-01-vybere a prakticky využívá vhodné pracovní postupy, přístroje, zařízení a pomůcky pro konání konkrétních pozorování, měření a experimentů ČSP-9-6-02-zpracuje protokol o cíli, průběhu a výsledcích své experimentální práce a zformuluje v něm závěry, k nimž dospěl ČSP-9-6-03-vyhledá v dostupných informačních zdrojích všechny podklady, jež mu co nejlépe pomohou provést danou experimentální práci ČSP-9-6-04-dodržuje pravidla bezpečné práce a ochrany životního prostředí při experimentální práci ČSP-9-6-05-poskytne první pomoc při úrazu v laboratoři	-základní laboratorní postupy a metody v hodinách chemie, přírodopisu -základní laboratorní přístroje, zařízení a pomůcky	

❖ **9.třída**

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
POHYBY TĚLES; SÍLY/MECHANIKA F-9-2-01-rozhodne, jaký druh pohybu těleso koná vzhledem k jinému tělesu	-pohyby těles-pohyb rovnoměrný a nerovnoměrný; pohyb přímočarý a křivočarý -třecí síla – smykové tření, ovlivňování velikosti třecí síly v praxi -výslednice dvou sil stejných a opačných směrů -Newtonovy zákony pohybu	D-období vědecko-technické revoluce ENV 1 – 3

F-9-2-02-využívá s porozuměním při řešení problémů a úloh vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného pohybu těles F-9-2-03-určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti, směry a výslednici		OSV 10
LÁTKY A TĚLESA F-9-1-01-změří vhodně zvolenými měřidly některé důležité fyzikální veličiny charakterizující látky a tělesa, umí a rozumí převodům veličin délky, hmotnosti, času, objemu a plochy – využívá převodových předpon a vyjádření mocninou F-9-1-02-uvede konkrétní příklady jevů dokazujících, že se částice látek neustále pohybují a vzájemně na sebe působí	-měrné veličiny -délka, objem, hmotnost, teplota a její změna, čas, obsah -skupenství látek -souvislost skupenství látek s jejich částicovou stavbou -atom, molekula, iont, jaderné síly, elektronový obal – vývoj atomových teorií -difuze	Ch-aplikace stavby atomu na vznik chemické vazby a reaktivitu
KMITÁNÍ/AKUSTIKA	-kmity, frekvence, vlnová délka -zvuk – ultrazvuk, infrazvuk -vlnění – elektromagnetické vlnění	
ENERGIE F-9-4-01-využívá s porozuměním vztah mezi výkonem, vykonanou prací a časem F-9-4-02-zhodnotí výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí	-formy -pohybová a polohová energie -vnitřní energie -elektrická energie a výkon, příkon -přeměna energie (chemické, tepelné, elektrické na pohybovou) – parní stroj, elektromotor (dynamo, generátor), spalovací motory -výroba a přenos elektrické energie -jaderná energie, štěpná reakce, jaderný reaktor, jaderná elektrárna -radioaktivita a ochrana lidí před radioaktivním zářením -jaderná reakce – rozpad (jaderný reaktor, jaderná zbraň) a termojaderná syntéza (Slunce) -obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie	
PRÁCE S LABORATORNÍ TECHNIKOU	-základní laboratorní postupy a metody v hodinách chemie, přírodopisu -základní laboratorní přístroje, zařízení a pomůcky	

ČSP-9-6-01-vybere a prakticky využívá vhodné pracovní postupy, přístroje, zařízení a pomůcky pro konání konkrétních pozorování, měření a experimentů ČSP-9-6-02-zpracuje protokol o cíli, průběhu a výsledcích své experimentální práce a zformuluje v něm závěry, k nimž dospěl ČSP-9-6-03-vyhledá v dostupných informačních zdrojích všechny podklady, jež mu co nejlépe pomohou provést danou experimentální práci ČSP-9-6-04-dodržuje pravidla bezpečné práce a ochrany životního prostředí při experimentální práci ČSP-9-6-05-poskytne první pomoc při úrazu v laboratoři		

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy
LÁTKY A TĚLESA
Žák:
F-9-1-01p změří v jednoduchých konkrétních případech vhodně zvolenými měřidly důležité fyzikální veličiny charakterizující látky a tělesa – délku, hmotnost a čas

POHYB TĚLES; SÍLY
Žák:
F-9-2-01p rozeznává, že je těleso v klidu, či pohybu vůči jinému tělesu
F-9-2-02p zná vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného přímočarého pohybu těles při řešení jednoduchých problémů
F-9-2-03p rozezná, zda na těleso v konkrétní situaci působí síla

MECHANICKÉ VLASTNOSTI TEKUTIN
Žák:
F-9-3-01p využívá poznatky o zákonitostech tlaku v klidných tekutinách pro řešení jednoduchých praktických problémů

ENERGIE
Žák:
F-9-4-01p uvede vzájemný vztah mezi výkonem, vykonanou prací a časem (bez vzorců)
F-9-4-02p pojmenuje výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí

ZVUKOVÉ DĚJĚ
Žák:
F-9-5-01p rozpozná zdroje zvuku, jeho šíření a odraz
F-9-5-02p posoudí vliv nadměrného hluku na životní prostředí a zdraví člověka

ELEKTROMAGNETICKÉ A SVĚTELNÉ DĚJE
Žák:
F-9-6-01p sestaví podle schématu jednoduchý elektrický obvod
F-9-6-02p vyjmenuje zdroje elektrického proudu
F-9-6-03p rozliší vodiče od izolantů na základě jejich vlastností; zná zásady bezpečnosti při práci s elektrickými přístroji a zařízeními; zná druhy magnetů a jejich praktické využití; rozpozná, zda těleso je, či není zdrojem světla
F-9-6-05p zná způsob šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí; rozliší spojnou čočku od rozptylky a zná jejich využití

5.11 CHEMIE

Charakteristika předmětu
V rámci tohoto předmětu jsou realizována tato průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Environmentální výchova.
Předmět chemie přibývá v 7. ročníku, představuje výzvu a šanci poznat svět látek, prozkoumat jejich vlastnosti a z nich tvořit pojmy, které člověka uvedou do procesu bádání. Tím mu napomohou k novému, prohloubenému setkání se světem. Anorganická chemie nabízí k tomuto účelu jedinečné a v pokusech působivé možnosti. Na začátku epochy stojí oheň a proces hoření, který pak vede přes pálení vápna ke kyselinám, zásadám a kovům, přičemž tu vždy hraje roli technický i kulturně-historický aspekt.
Jádro metodiky spočívá v tom, abychom žáky uvedli do sféry chemických procesů a pochodů kvalitativně a ukázali jim tak nový vztahu k přírodě. To předpokládá, že své „výzkumy“ začínáme nejprve s přírodními látkami (např. dřevo, papír, vlasy atd.) při všedních, každodenně známých jevech, jakým je např. oheň. Žáci tak budou prožívat člověka jako spolutvůrce přírodních procesů. Výuka chemie ukazuje vztahy a jevy v přírodě.
V 8. ročníku již vyučování chemie vyžaduje jiný způsob kladení otázek než v 7.třídě. Organické přírodní jevy a procesy jsou mnohem složitější a podstatně obtížněji pochopitelné. Na počátku stojí člověk opatřující si svou stravu, v jehož fyzickém těle se tyto procesy odehrávají. Procesuální stránka organických životních pochodů, tvorby a změny látek vyžaduje myšlení, které respektuje organický, živý charakter, a tvoření pojmů, jež odpovídá

aspektu zodpovědnosti a zralosti. V epoše chemie se pokoušíme od obvyklého kauzálně-analytického přístupu látkové chemie dovést žáky k chemii, orientované na procesy, a to tím, že zavádíme různé chemické modelové představy a diskutujeme o nich. Tímto způsobem mají žáci pozorovat souvislosti tak, jak to odpovídá jejich věku, a učit se je také chápat.
V 9.ročníku mají žáci získat přehled o celé oblasti chemie. Mohou postupovat od experimentu k pozorování a dále k zákonitosti, ke vzorci a výpočtu. Rozvíjíme jasné pozorování, tvoření logických závěrů, chápání kauzálních vztahů a analytické myšlení. Vstoupit do praktického života je úkol, který žák 9. třídy dokáže zvládnout. Ve vyučování chemie se můžeme pokusit zprostředkovat celkový přehled tím, že se k individuálnímu charakteru prvků dopracujeme prostřednictvím spolupůsobení chemických látek. V této souvislosti je možné probrat periodickou soustavu. Díky obraznému a názornému myšlení můžeme mezi prvky nalézt ještě další zákonitosti, které jsou využitelné ve výuce.
Zároveň je třeba vyhradit velký prostor významu důležitých technických procesů i způsobu jejich provádění s přátelským postojem k životnímu prostředí.

Forma realizace
Předmět chemie je realizován od 7.-9. ročníku v rámci epochového vyučování.

Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí
Kompetence k učení
- Vedeme žáky k různým metodám pozorování přírodních procesů a jevů
- Vedeme žáky ke zpracování informací a jejich využívání k dalšímu učení

Kompetence k řešení problémů
- Rozvíjíme schopnost žáků objevovat a formulovat problémy a hledat různé varianty řešení
- Vedeme žáky k základům vyvozování a předvídání specifických závěrů z přírodních zákonů
- Vedeme žáky k zobecňování a praktickému využití poznatků v různých oblastech života

Kompetence komunikativní
- Vedeme žáky k přesnému vyjadřování a argumentaci
- Vedeme žáky ke stručnému a přehlednému zpracování postupů a výsledků jejich pozorování a experimentů

Kompetence sociální a personální
- Vedeme žáky k osvojení dovednosti kooperace a společného hledání optimálních řešení problémů

Kompetence občanské
- Vedeme žáky k pozorováním a experimentům a zpracovávání a vyhodnocování získaných dat
- Seznamujeme žáky se zásadami bezpečnosti a ochrany zdraví při práci

Kompetence pracovní

- Podchycujeme a rozvíjíme zájem o poznávání základních pojmů a zákonitostí na příkladech s využitím jednoduchých pokusů, řešení problémů a zdůvodňování jednání v praktických situacích
- Podporujeme vytváření potřeb objevovat a vysvětlovat chemické jevy, zdůvodňovat vyvozené závěry a získané poznatky využívat k rozvíjení odpovědných postojů
- Vedeme žáky k získávání a upevňování dovedností pracovat podle pravidel bezpečnosti práce s chemikáliemi a dovednosti poskytovat první pomoc při úrazech způsobených chemickými látkami

Kompetence digitální

- Učíme žáky vyhledávat, kriticky posuzovat, spravovat a sdílet data, informace
- Vedeme žáky k využívání odpovídajících digitálních technologií

❖ **7.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CH-9-1-01 určí společné a rozdílné vlastnosti látek	- uvede příklady chemického děje a čím se chemie zabývá - rozpozná u běžně známých dějů, zda dochází k přeměnám látek - charakterizuje kyslík jako nezbytnou složku pro hoření látek	téma: oheň – hoření látek - hoření různých látek - produkty hoření - tavení, zplynování, spalování - užitečnost x nebezpečí ohně, zápalná teplota - hašení, principy hašení	OSV 1 OSV 10 MUL 2 ENV 2-4
CH-9-1-02 pracuje bezpečně s vybranými dostupnými a běžně používanými látkami a hodnotí jejich rizikovost; posoudí nebezpečnost vybraných dostupných látek, se kterými zatím pracovat nesmí CH-9-7-02 aplikuje znalosti o principech hašení požárů na řešení modelových situací z praxe	- zná zásady bezpečné práce v chemické pracovně, poskytne a přivolá první pomoc při úrazu - vysvětlí princip hašení, zná telefonní číslo hasičů	téma: bezpečnost při experimentální činnosti - zásady bezpečné práce ve školní pracovně (laboratoři) i v běžném životě - nebezpečné látky a přípravky - varovné značky a jejich význam - mimořádné události, havárie chemických provozů, úniky nebezpečných látek	
CH-9-1-01 určí společné a rozdílné vlastnosti látek	- uvede příklady pevné, kapalné a plynné směsi	téma: směsi látek – vzduch	ENV 2

CH-9-2-01 rozlišuje směsi a chemické látky		- proudění vzduchu v okolí ohně, vlastnosti plamene (pokusy se svíčkou), vztlak, podtlak - složení vzduchu - metody oddělování složek plynných směsí - čistota ovzduší a ekologie - ozonová vrstva	
CH-9-2-01 rozlišuje směsi a chemické látky CH-9-2-03 navrhne postupy a prakticky provede oddělování složek směsí o známém složení; uvede příklady oddělování složek v praxi CH-9-2-04 rozliší různé druhy vody a uvede příklady jejich výskytu a použití, uvede příklady znečišťování vody a vzduchu	-rozezná a uvede názvy vody v plynném, kapalném a pevném skupenství -uvede základní vlastnosti vody a její využití v praxi -vysvětlí koloběh vody v přírodě a zhodnotí jeho význam pro život na Zemi	téma: voda - voda destilovaná, pitná, užitková, odpadní, mořská - čistota vody a ekologie (výroba pitné vody) - rozpouštění látek, rozpouštědla, roztoky - nasycený a nenasycený roztok - směsi, druhy směsí, stejnorodé a různorodé - metody oddělování složek směsí - krystaly a pěstování krystalů	Př
CH-9-4-01 rozliší a zapíše rovnicí výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí a zhodnotí jejich využívání CH-9-4-02 aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu	- navrhne postup oddělení složek směsí v běžném životě - popíše složení, vlastnosti a použití nejznámějších stavebních pojiv	téma: vápenec, vápno - přírodní vápenec, rozklad kyselinami - od ohniště k peci - pálení vápence (laboratorní, průmyslové) - vlastnosti produktů pálení vápence (oxid vápenatý) - vydechované plyny (oxid uhličitý) - hašení vápna (hydroxid vápenatý) - kyselost a zásaditost produktů pálení a hašení - technologický cyklus stavebních materiálů, pálení, hašení, tvrdnutí	
CH-9-1-01 určí společné a rozdílné vlastnosti látek CH-9-4-01 rozliší a zapíše rovnicí výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady	-popíše vlastnosti a použití vybraných kyselin a hydroxidů	téma: silné kyseliny a zásady - zásadotvorné a kyselinotvorné oxidy - kyseliny: sírová, chlorovodíková, dusičná, uhličitá, fosforečná	ENV 3

prakticky důležitých chemických reakcí a zhodnotí jejich využívání CH-9-4-02 aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu CH-9-5-01 porovná vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a posoudí vliv významných zástupců těchto látek na životní prostředí CH-9-5-02 orientuje se na stupnici pH, změří reakci roztoku univerzálním indikátorovým papírkem a uvede příklady uplatňování neutralizace v praxi	-posoudí vliv vybraných kyselin a hydroxidů (v odpadech) na životní prostředí - rozliší výchozí látky a produkty chemické reakce a určí je správně v konkrétních případech - vysvětlí vznik kyselých dešťů	- hydroxidy: sodný, draselný, vápenatý, amoniak - účinky kyselin a zásad, ředění, bezpečnost práce, první pomoc - neutralizace - stupnice pH, indikátory přírodní a umělé	
CH-9-4-01 rozliší a zapíše rovnicí výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí a zhodnotí jejich využívání CH-9-4-02 aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu CH-9-7-01 zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi CH-9-7-03 orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka	- rozliší kovy a nekovy a uvede příklady vlastností a praktického využití vybraných kovů, slitin a nekovů v historii a dnes	téma: kovy a nekovy -síra, fosfor, spalování, vlastnosti -některé kovy (zlato, stříbro, rtuť, cín, měď, alkalické kovy...) -některé slitiny -analýza sloučenin kovů, zkouška v plameni -vlastnosti a využití kovů -chemické reakce kovů	

❖ **8.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CH-9-6-04 uvede příklady zdrojů bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů	- rozliší sacharidy od bílkovin a tuků, uvede příklady zdrojů těchto látek pro člověka a posoudí různé potraviny z hlediska obecně uznávaných zásad zdravé výživy	téma: škroby - přírodní výskyt škrobu, vznik, získávání - mlynářství, zrno, mouka, chléb - vlastnosti škrobu a upotřebení - chemický důkaz škrobu	OSV 1 OSV 10 MUL 2 ENV 2-4
CH-9-6-04 uvede příklady zdrojů bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů	- orientuje se ve výchozích látkách a produktech dýchání a fotosyntézy - uvede podmínky pro průběh fotosyntézy a její význam pro život na Zemi	téma: cukry - přírodní vznik cukrů - fotosyntéza, dýchání - výroba cukru, cukrovarnictví, med, ovocné cukry - vlastnosti cukrů, rozpouštění, teplotní vliv, redukční vlastnosti -sladké látky, zdravotní účinky	
CH-9-6-04 uvede příklady zdrojů bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů	- rozliší bílkoviny od sacharidů a tuků, uvede příklady zdrojů těchto látek pro člověka a posoudí různé potraviny z hlediska obecně uznávaných zásad zdravé výživy	téma: bílkoviny - přírodní výskyt bílkovin, vlastnosti, význam, - důkaz bílkovin, rozklad - chemické a fyzikální jevy, nebezpečí pro život (teplo, změna pH, těžké kovy...)	Př VkZ
CH-9-6-04 uvede příklady zdrojů bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů	- rozliší tuky od sacharidů a bílkovin, uvede příklady zdrojů těchto látek pro člověka a posoudí různé potraviny z hlediska obecně	téma: tuky a oleje - rozpustnost, hoření - význam tuků a využití - příprava mýdel - esterifikace, zmýdelnění	Př VkZ

	uznávaných zásad zdravé výživy - zachází bezpečně s běžnými mycími a čistícími prostředky používanými v domácnosti		
PRÁCE S LABORATORNÍ TECHNIKOU ČSP-9-6-01-vybere a prakticky využívá vhodné pracovní postupy, přístroje, zařízení a pomůcky pro konání konkrétních pozorování, měření a experimentů ČSP-9-6-02-zpracuje protokol o cíli, průběhu a výsledcích své experimentální práce a zformuluje v něm závěry, k nimž dospěl ČSP-9-6-03-vyhledá v dostupných informačních zdrojích všechny podklady, jež mu co nejlépe pomohou provést danou experimentální práci ČSP-9-6-04-dodržuje pravidla bezpečné práce a ochrany životního prostředí při experimentální práci ČSP-9-6-05-poskytne první pomoc při úrazu v laboratoři		-základní laboratorní postupy a metody v hodinách chemie, přírodopisu -základní laboratorní přístroje, zařízení a pomůcky	

❖ **9.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
CH-9-6-01-rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití CH-9-6-04 uvede příklady zdrojů bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů	-rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití -uvede příklady zdrojů vitaminů	téma: organické látky - uhlíkaté látky, uhlík - uhlovodíky, druhy uhlovodíků a jejich derivátů - získávání uhlovodíků a jejich derivátů	OSV 1 MUL 2 ENV 3 ENV 4

		- vitamíny - přírodní látky - léčiva	
CH-9-2-03 navrhne postupy a prakticky provede oddělování složek směsí o známém složení; uvede příklady oddělování složek v praxi CH-9-6-03 rozliší vybrané deriváty uhlovodíků, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití	- rozliší metanol, etanol a uvede vlastnosti a příklady využití těchto látek - popíše jednoduchou destilační aparaturu a vysvětlí princip destilace	téma: kvašení - alkoholy, využití, nebezpečí - další deriváty uhlovodíků, použití	
CH-9-6-01 rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití CH-9-6-02 zhodnotí užívání fosilních paliv a vyráběných paliv jako zdrojů energie a uvede příklady produktů průmyslového zpracování ropy CH-9-7-01 zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi	-rozliší anorganické a organické sloučeniny -vyhledá a uvede příklady produktů průmyslového zpracování ropy a zemního plynu -vyhledá a uvede příklady havárii způsobených ropou a ropnými produkty a zemním plynem -rozliší a zapíše nejjednodušší vzorce organických sloučenin -uvede příklady fosilních a průmyslově vyráběných paliv, popíše jejích vlastnosti a zhodnotí jejich využívání -posoudí vliv spalování různých paliv na životní prostředí	téma: dřevo, uhlí, ropa, zemní plyn - vznik a zpracování - použití pro energii a chemické výroby - spalovací procesy - výroba dřevěného uhlí - alternativní zdroje energie	ENV2

	-rozliší obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie		
CH-9-2-03 navrhne postupy a prakticky provede oddělování složek směsí o známém složení; uvede příklady oddělování složek v praxi CH-9-4-01 rozliší a zapíše rovnicí výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí a zhodnotí jejich využívání CH-9-4-02 aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu CH-9-7-01 zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi CH-9-7-03 orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka	- vysvětlí pojmy oxidace a redukce - určí, které ze známých reakcí patří mezi redoxní reakce - rozliší podstatu galvanických článků a elektrolýzy a uvede příklady jejich použití - vysvětlí rozdíl mezi měkkou a tvrdou vodou	téma: redoxní procesy -elektrolýza -elektrochemické reakce kovů -galvanický článek, akumulátor -ionizace, vodivost roztoků solí -oxidace a redukce a jejich využití	Fy
CH-9-3-01 používá pojmy atom a molekula, prvek a sloučenina ve správných souvislostech CH-9-3-02 orientuje se v periodické soustavě chemických prvků, rozpozná vybrané kovy a nekovy a usuzuje na jejich možné vlastnosti	-popíše složení atomu -vysvětlí, co udává protonové číslo -vyhledá v tabulkách názvy prvků ke známým (daným) protonovým číslům a zapíše správně ke značce prvku protonové číslo -určí oxidační číslo atomů prvků v oxidech, sulfidech, halogenidech a hydroxidech a solích vybraných kyselin	téma: částicové složení látek - stavba atomu - chemické značky - periodický systém, orientace v něm - chemické sloučeniny a jejich názvosloví - chemické vazby	Fy

CH-9-4-01 rozliší a zapíše rovnicí výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí a zhodnotí jejich využívání CH-9-4-02 aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu		téma: chemické reakce - zápis reakcí chemickou rovnicí - zákon o zachování hmotnosti - vlivy na rychlost reakce a její průběh (teplota, koncentrace, katalyzátor) - jednoduché reakce: neutralizace, tvrdnutí malty - složitější reakce: fotosyntéza, vnitřní dýchání, esterifikace, zmýdelňování, redoxní reakce - popis a realizace experimentu, záznam procesu i dat.	
CH-9-2-02 vypočítá složení roztoků, připraví prakticky roztok daného složení		téma: chemické výpočty - výpočty složení látek - výpočty složení směsí, koncentrace - výpočty reakčního poměru	
CH-9-7-01 zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi CH-9-7-03 orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka	-rozliší plasty od dalších látek, uvede příklady jejich názvů, vlastností a použití -posoudí vliv používání plastů na životní prostředí -rozliší přírodní a syntetická vlákna a uvede výhody a nevýhody jejich používání -uvede příklady volně a nezákonně prodávaných drog a popíše příklady následků, kterými se vystavuje jejich konzument -uvede význam průmyslových hnojiv a posoudí jejich vliv na životní prostředí	téma: chemické látky v životě člověka - plasty a syntetická vlákna - léčiva, jedy, návykové látky - průmyslová hnojiva - detergenty - chemický průmysl v ČR	OSV 11 Př

	-uvede příklady prvotních a druhotných surovin pro chemické výroby a zhodnotí je z hlediska udržitelného rozvoje -zhodnotí ekonomický a ekologický význam recyklace odpadů -doloží na příkladech význam chemických výrob pro ekonomiku a pro člověka		
PRÁCE S LABORATORNÍ TECHNIKOU ČSP-9-6-01-vybere a prakticky využívá vhodné pracovní postupy, přístroje, zařízení a pomůcky pro konání konkrétních pozorování, měření a experimentů ČSP-9-6-02-zpracuje protokol o cíli, průběhu a výsledcích své experimentální práce a zformuluje v něm závěry, k nimž dospěl ČSP-9-6-03-vyhledá v dostupných informačních zdrojích všechny podklady, jež mu co nejlépe pomohou provést danou experimentální práci ČSP-9-6-04-dodržuje pravidla bezpečné práce a ochrany životního prostředí při experimentální práci ČSP-9-6-05-poskytne první pomoc při úrazu v laboratoři		-základní laboratorní postupy a metody v hodinách chemie, přírodopisu -základní laboratorní přístroje, zařízení a pomůcky	

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy
POZOROVÁNÍ, POKUS A BEZPEČNOST PRÁCE
Žák:
CH-9-1-01p rozliší společné a rozdílné vlastnosti látek
CH-9-1-02p pracuje bezpečně s vybranými běžně používanými nebezpečnými látkami
- rozpozná přeměny skupenství látek

SMĚSI
Žák:
CH-9-2-01p pozná směsi a chemické látky
CH-9-2-02p rozezná druhy roztoků a jejich využití v běžném životě
CH-9-2-04p rozliší různé druhy vody a uvede příklady jejich použití, uvede zdroje znečišťování vody a vzduchu ve svém nejbližším okolí

ČÁSTICOVÉ SLOŽENÍ LÁTEK A CHEMICKÉ PRVKY
Žák:
CH-9-3-02p uvede nejobvyklejší chemické prvky a jednoduché chemické sloučeniny a jejich značky
CH-9-3-02p rozpozná vybrané kovy a nekovy a jejich možné vlastnosti

CHEMICKÉ REAKCE
Žák:
CH-9-4-01p pojmenuje výchozí látky a produkty nejjednodušších chemických reakcí

ANORGANICKÉ SLOUČENINY
Žák:
CH-9-5-01p popíše vlastnosti a použití vybraných prakticky využitelných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a zná vliv těchto látek na životní prostředí
CH-9-5-02p orientuje se na stupnici pH, změří pH roztoku univerzálním indikátorovým papírkem
- poskytne první pomoc při zasažení pokožky kyselinou nebo hydroxidem

ORGANICKÉ SLOUČENINY
Žák:
CH-9-6-02p zhodnotí užívání paliv jako zdrojů energie

CH-9-6-02p vyjmenuje některé produkty průmyslového zpracování ropy
CH-9-6-04p uvede příklady bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů v potravě

CHEMIE A SPOLEČNOST
Žák:
CH-9-7-01p uvede příklady využívání prvotních a druhotných surovin
CH-9-7-03p zhodnotí využívání různých látek v praxi vzhledem k životnímu prostředí a zdraví člověka

5.12 PŘÍRODOPIS

Charakteristika předmětu
V rámci tohoto předmětu jsou realizována tato průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Environmentální výchova a Multikulturní výchova.
V Přírodopisu jsou naplňovány očekávané výstupy dvou vzdělávacích oblastí. Kromě učiva a témat vzdělávací oblasti Člověk a příroda je v Přírodopisu v 7. - 9. ročníku velký podíl učiva naplňujícího očekávané výstupy vzdělávací oblasti Výchova ke zdraví (v rozsahu hodinové dotace 3h do této vzdělávací oblasti). V 7. ročníku jsou to témata zaměřená na otázky zdravé výživy, nebezpečí užívání návykových látek, ale i úrazu a poskytnutí účinné první pomoci. V 8. a 9. ročníku jsou to otázky výchovy ke zdraví, otázky vztahů mezi lidmi, dospívání a další aktuální problémy žáků v tomto věku.
Přírodopis je již začleněn do učiva nižších ročníků. Dítě zažívá souvislost člověka se všemi řišemi přírody a poznává podstatu vztahu člověka k přírodnímu světu. Učitel i žáci by měli prožívat vztah k přírodě s úctou a vážností.
Hlavním cílem Přírodopisu je uvádění žáků do stále užšího kontaktu se Zemí, prozkoumávání všech jejích říší, což znamená vzdělávat se v mnoha obměnách k zodpovědnosti a zralosti pro život na Zemi.
Především v období dospívání žáků je třeba jim podat pedagogickou pomoc pro dosažení správného vztahu k vlastnímu tělu. Z něho může vyrůst odpovědnost žáků jak k sobě samým, tak druhým lidem a také k vnějšímu světu. Tento vztah může posílit objevování fyzikálních zákonitostí ve stavbě vnitřních orgánů, ve stavbě skeletu, svalů, ve funkci smyslových orgánů.
S dospíváním a pohlavním zráním dostávají otázky po podstatě člověka, jeho poslání a určení nový, existenciální tón: "Kdo jsem? Odkud přicházím? Kam jdu?" Vyučování Přírodopisu by jim k zodpovězení těchto otázek mělo poskytnout oporu. Nemělo by však přicházet s hotovým obrazem člověka ani s omezeným pohledem na jeho původ, mělo by spíše poskytovat podněty k dalšímu tázání a ponechat prostor pro individuální světový názor.
Do vyučování pronikají aktuální témata dnešního světa, která neučí žáky jen schopnosti myslet v globálních souvislostech, ale přispívají také velkou měrou k jejich osobnostnímu a sociálnímu růstu, působí směrem k jejich sebevědomému a aktivnímu zapojení do občanské společnosti, vedou je k toleranci k odlišným kulturám a stylům života, umožňují jim tvořivě nakládat s informacemi, ovládat informační a komunikační technologie bez toho,

aby se jimi nechali ovládat a manipulovat. Tak mohou žáci nastoupit celoživotní cestu k uvědomění si svého lidství, nalezení vlastního místa ve společnosti a k ochotě ji aktivně a zodpovědně spoluutvářet.
Důležitým cílem vyučování je rozvoj schopnosti žáků samostatně usuzovat.
Přírodovědné pojmy by měly svým charakterem odpovídat věku a vývojové fázi žáka. Vyučování by mělo směřovat k tomu, aby se žák sám naučil vyučovací látku zachytit, ve zkrácené formě sledované procesy popsat, dokumentovat a systematicky vymezit v sešitech.
V botanice porovnáváme čeledi rostlin, jejich typická stanoviště a časové vztahy jejich vývojových cyklů. Pozorujeme rostliny v průběhu roku, pokud možno přímo v přírodě, neboť většina čeledí dosahuje svého vegetačního vrcholu v rozdílném čase. Důležitá hlediska pro hledání souvislostí a vztahů nabízí rovněž epocha geologie, především horniny jako základ půdních podmínek pro život rostlin, také v této oblasti se snažíme o výuku přímo v přírodě, v terénu.
V souvislosti s obdobím vrcholící puberty žáků se vyučování Přírodopisu obrací v 7. třídě k biologii člověka. Přírodopis přináší v tomto období motivy, jež mohou pomoci žákům zodpovědět mnoho otázek, jež tento věk přináší.
Ústředním motivem je člověk, ale i tematika výživy a zdravého životního stylu. Jde o oblast, kde se snad nejvíce spojuje s širokým okruhem světa. Nyní je možné navázat mnoho mezipředmětových vazeb, především k vyučování zeměpisu a dějepisu. Zabýváme se základními složkami potravy, charakterem potravin a jejich původem.
Žáci mohou prožít úzké spojení se světem, z něhož člověk získává svou potravu a který nejrůznějším způsobem ovlivňuje jeho zdraví a nemoc. V tomto ohledu se dále zabýváme rostlinami v jejich konkrétních vztazích k léčivým a zažívacím procesům člověka. Stejně tak je důležité se zabývat rostlinami, které jsou pro jejich narkotické a halucinogenní účinky zneužívány jako návykové látky.
V tomto věku dochází k převratné proměně v tělesném, psychickém i sociálním vývoji žáků.
Ústředním motivem vyučování je biologie člověka a podrobně se věnuje orgánům, které ve své funkci nejvíce přijaly zákonitosti vnějšího světa: smyslové orgány a pohybový aparát.
Tématem 8. ročníku je porovnání stavby těla a smyslových orgánů člověka a živočichů, vývoj a systém živočišné říše.
V 9. ročníku se dostáváme k stavbě lidské buňky, dědičnosti a rozmnožování, to vše ve srovnání s živočišnou říší. V tomto věku jsou pro žáky aktuální všechny důležité problémy světa v globálních souvislostech, měli by být vedeni k pochopení propojení celého světa a vlivu každého jedince i celé společnosti na další vývoj naší Země.

Forma realizace
Předmět přírodopis je realizován od 6.-9. ročníku v rámci epochového vyučování.

Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí
Kompetence k učení:
- vedeme žáky k vyhledávání, zpracovávání a používání potřebných informací
- žáky motivujeme k učení, povzbuzujeme je i při dílčím úspěchu

- podporujeme u žáků samostatnost, kreativní myšlení

Kompetence k řešení problémů
- výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit
- při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života
- žáky vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení

Kompetence komunikativní
- vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu
- rodiče a žáci spolupracují se školou na akcích školy

Kompetence sociální a personální
- budujeme s žáky pozitivní školní a třídní klima
- zařazujeme práci ve skupinách

Kompetence občanské
- ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování
- jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní)

Kompetence pracovní
- vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení
- pomáháme žákům poznávat a rozvíjet své schopnosti i reálné možnosti a uplatňovat získané vědomosti a dovednosti při profesní orientaci
- výuku doplňujeme o praktické exkurze
- individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci

Kompetence digitální
- Učíme žáky vyhledávat, kriticky posuzovat, spravovat a sdílet data, informace
- Vedeme žáky k využívání odpovídajících digitálních technologií

❖ 6.třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
P-9-2-01 rozpozná naše nejznámější jedlé a jedovaté houby s plodnicemi a porovná je podle charakteristických znaků	-popíše na základě pozorování rozdílné stavby rostlin, jejich typická stanoviště a vývojový cyklus.	téma: botanika - jednoděložné a dvouděložné rostliny, jejich životní cykly -vybrané čeledi - jednoletost a víceletost	OSV 1 OSV 10 MUL 2 ENV 1-4

P-9-3-01 odvodí na základě pozorování uspořádání rostlinného těla od buňky přes pletiva až k jednotlivým orgánům P-9-3-02 vysvětlí princip základních rostlinných fyziologických procesů a jejich využití při pěstování rostlin P-9-3-03 rozlišuje základní systematické skupiny rostlin a určuje jejich význačné zástupce pomocí klíčů a atlasů P-9-4-01 porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů P-9-4-02 rozlišuje a porovná jednotlivé skupiny živočichů, určuje vybrané živočichy, zařazuje je do hlavních taxonomických skupin	- k určování rostlin dokáže použít atlas, klíč, ... -aplikuje praktické metody poznávání přírody.	- stavba květu a jeho uzpůsobení k opylování - louka - stromy, les - nejdůležitější zástupci a jejich vztah k prostředí - vybraná přírodní společenstva a vegetační pásy Země - ekosystém, biosféra, populace - hmyz a jeho vztah ke světu rostlin - zaměření převážně na hmyz komunálně žijící a opylující (včely, mravenci)	Z Čj Inf
P-9-4-03 odvodí na základě pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, na příkladech objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí P-9-4-04 zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka; uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy P-9-6-01 rozpozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny s použitím určovacích pomůcek P-9-6-02 rozlišuje důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů, včetně geologického oběhu hornin i oběhu vody P-9-6-03 uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj různých ekosystémů a charakterizuje mimořádné události způsobené výkyvy počasí a		téma: geologie - horniny vyvřelé, usazené a přeměněné - základní minerály a nerosty - práce s geologickou mapou - geologické exkurze do blízkého okolí - podle možností návštěva muzea s geologickou expozicí nebo dílny na zpracování drah - složení, vlastnosti a význam půdy - geologické změny, vznik života - základní krajinné typy a pro ně charakteristické horniny na konkrétních příkladech - počasí a klima, časová a klimatická pásma, stupnice síly větru, resp. další stupnice “zevních kvalit”, stupnice tvrdosti nerostů	Z

dalšími přírodními jevy, jejich doprovodné jevy a možné dopady i ochranu před nimi			

❖ **7.třída**

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
P-9-5-01 určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy P-9-5-04 rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby	téma: orgánové soustavy Proces trávení a trávicí systém, potraviny: - proces trávení a trávicí orgány - základní složky potravy - cukry, tuky, bílkoviny, vitamíny, stopové prvky - voda a tekutiny a jejich důležitost pro výživu člověka Dýchací soustava - poloha funkce dýchacích orgánů - přenos kyslíku do krve Krevní oběh a srdce - poloha funkce orgánů krevního oběhu - úloha krve jako samostatného orgánu Vylučovací soustava - ledviny jako orgány vylučování a jejich funkce - další způsoby vylučování Pohlavní orgány a rozmnožování člověka -polarita pohlaví	OSV 1 OSV 10 MUL 2 ENV 2-4 Ch Čj
VZ-9-1-07 dává do souvislostí složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky VZ-9-1-08 uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání v souvislosti s běžnými, přenosnými, civilizačními a jinými chorobami; svěří se se zdravotním problémem a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc	téma: orgánové soustavy Proces trávení a trávicí systém, potraviny: - základní potraviny a jejich původ - stravovací návyky a zdravý životní styl - prevence a léčba nemocí souvisejících s trávením a způsobem výživy Dýchací soustava - prevence a léčba nemocí dýchací soustavy	MUL 1-5 GLO 1-3

VZ-9-1-10 samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím VZ-9-1-16 uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí	- tabák a nikotin – původ a působení kouření na zdraví člověka Krevní oběh a srdce - prevence a léčba nemocí srdce a krevního oběhu - alkohol – původ a jeho působení na člověka Vylučovací soustava - prevence a léčba nemocí vylučovacích orgánů Praktické zásady první pomoci - předcházení úrazům, bezpečné a ohleduplné chování - první pomoc při různých poraněních	
PRÁCE S LABORATORNÍ TECHNIKOU ČSP-9-6-01-vybere a prakticky využívá vhodné pracovní postupy, přístroje, zařízení a pomůcky pro konání konkrétních pozorování, měření a experimentů ČSP-9-6-02-zpracuje protokol o cíli, průběhu a výsledcích své experimentální práce a zformuluje v něm závěry, k nimž dospěl ČSP-9-6-03-vyhledá v dostupných informačních zdrojích všechny podklady, jež mu co nejlépe pomohou provést danou experimentální práci ČSP-9-6-04-dodržuje pravidla bezpečné práce a ochrany životního prostředí při experimentální práci ČSP-9-6-05-poskytne první pomoc při úrazu v laboratoři	-základní laboratorní postupy a metody v hodinách chemie, přírodopisu -základní laboratorní přístroje, zařízení a pomůcky	

- **8.třída**

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
P-9-4-01 porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů	téma: biologie člověka a živočichů biologie živočichů - stavba těla, stavba a funkce jednotlivých částí těla živočichů	ENV 1-4 OSV 1 OSV 2 OSV 10

P-9-4-02 rozlišuje a porovná jednotlivé skupiny živočichů, určuje vybrané živočichy, zařazuje je do hlavních taxonomických skupin P-9-4-03 odvodí na základě pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, na příkladech objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí P-9-4-04 zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka; uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy P-9-5-01 určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy P-9-5-02 orientuje se v základních vývojových stupních fylogeneze člověka P-9-5-03 objasní vznik a vývin nového jedince od početí až do stáří P-9-5-04 rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby	- vývoj, vývin a systém živočichů - projevy chování živočichů biologie člověka: - opěrná soustava lidského těla - páteř a její svalovina - kosti - klouby a vazy - stavba lebky - stavba svalů, rozdělení, funkce a význam Nervová soustava - centrální a periferní nervová soustava - funkce nervové soustavy - duševní zdraví a životní styl smysly - stavba a funkce oka - stavba a funkce ucha - zrak, čich, chuť, hmat kůže jako orgán -stavba a funkce kůže	MUL 2 Vv Tv VkZ
PRÁCE S LABORATORNÍ TECHNIKOU ČSP-9-6-01-vybere a prakticky využívá vhodné pracovní postupy, přístroje, zařízení a pomůcky pro konání konkrétních pozorování, měření a experimentů ČSP-9-6-02-zpracuje protokol o cíli, průběhu a výsledcích své experimentální práce a zformuluje v něm závěry, k nimž dospěl ČSP-9-6-03-vyhledá v dostupných informačních zdrojích všechny podklady, jež mu co nejlépe pomohou provést danou experimentální práci	-základní laboratorní postupy a metody v hodinách chemie, přírodopisu -základní laboratorní přístroje, zařízení a pomůcky	

ČSP-9-6-04-dodržuje pravidla bezpečné práce a ochrany životního prostředí při experimentální práci ČSP-9-6-05-poskytne první pomoc při úrazu v laboratoři		

❖ **9.třída**

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
P-9-1-01 rozliší základní projevy a podmínky života, orientuje se v daném přehledu vývoje organismů P-9-1-02 vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti P-9-1-03 uvede příklady dědičnosti v praktickém životě P-9-1-04 uvede na příkladech z běžného života význam virů a bakterií v přírodě i pro člověka P-9-5-01 určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy P-9-5-02 orientuje se v základních vývojových stupních fylogeneze člověka P-9-5-03 objasní vznik a vývin nového jedince od početí až do stáří P-9-5-04 rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby P-9-7-01 uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi P-9-7-02 na příkladu objasní základní princip existence živých a neživých složek ekosystému P-9-7-03 vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech a zhodnotí jejich význam P-9-7-04 uvede příklady kladných i záporných vlivů člověka na životní prostředí P-9-8-01 aplikuje praktické metody poznávání přírody	téma: lidský organismus, dědičnost, evoluce mikroskopická úroveň živé přírody - buňka, její stavba - tkáně -orgány -význam a zásady třídění organismů -viry a bakterie -dědičnost, geny, genetická informace - dědičnost a proměnlivost jako základní vlastnosti živé přírody -organismus a dědičnost -dědičnost a proměnlivost -pohlavní a nepohlavní rozmnožování z hlediska dědičnosti a proměnlivosti rozmnožovací soustava -princip oplodnění - vývoj a funkce rozmnožovacích orgánů -nitroděložní vývoj -postnatální vývoj -ontogenetický vývoj člověka -zodpovědný sexuální život a prevence pohlavních nemocí systém a evoluce živé přírody	OSV 1 OSV 2 OSV 10 MUL 2 ENV 1-4 VkZ

	-podstata třídění organismů -systematika -ontogeneze a fylogeneze -evoluce organismů -biologie říše hub, rostlin a živočichů v přehledu a v porovnání -pojetí původu člověka v odlišných kulturách	
PRÁCE S LABORATORNÍ TECHNIKOU ČSP-9-6-01-vybere a prakticky využívá vhodné pracovní postupy, přístroje, zařízení a pomůcky pro konání konkrétních pozorování, měření a experimentů ČSP-9-6-02-zpracuje protokol o cíli, průběhu a výsledcích své experimentální práce a zformuluje v něm závěry, k nimž dospěl ČSP-9-6-03-vyhledá v dostupných informačních zdrojích všechny podklady, jež mu co nejlépe pomohou provést danou experimentální práci ČSP-9-6-04-dodržuje pravidla bezpečné práce a ochrany životního prostředí při experimentální práci ČSP-9-6-05-poskytne první pomoc při úrazu v laboratoři	-základní laboratorní postupy a metody v hodinách chemie, přírodopisu -základní laboratorní přístroje, zařízení a pomůcky	

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy
OBECNÁ BIOLOGIE A GENETIKA
Žák:
P-9-1-01p orientuje se v přehledu vývoje organismů a rozliší základní projevy a podmínky života
P-9-1-04p uvede na příkladech vliv virů a bakterií v přírodě a na člověka
- má základní vědomosti o přírodě a přírodních dějích
- pozná význam rostlin a živočichů v přírodě i pro člověka

BIOLOGIE HUB

Žák:

P-9-2-01p rozpozná naše nejznámější jedlé a jedovaté houby podle charakteristických znaků

BIOLOGIE ROSTLIN

Žák:

P-9-3-02p rozlišuje základní rostlinné fyziologické procesy a jejich využití
P-9-3-02p uvede význam hospodářsky důležitých rostlin a způsob jejich pěstování
P-9-3-03p rozliší základní systematické skupiny rostlin a zná jejich zástupce

BIOLOGIE ŽIVOČICHŮ

Žák:

P-9-4-01p porovná vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů
P-9-4-02p rozliší jednotlivé skupiny živočichů a zná jejich hlavní zástupce
P-9-4-03 odvodí na základě vlastního pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí
P-9-4-04p ví o významu živočichů v přírodě i pro člověka a uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy

BIOLOGIE ČLOVĚKA

Žák:

P-9-5-01p popíše stavbu orgánů a orgánových soustav lidského těla a jejich funkce
P-9-5-02p charakterizuje hlavní etapy vývoje člověka
P-9-5-03p popíše vznik a vývin jedince
P-9-5-04p rozliší příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby

NEŽIVÁ PŘÍRODA

Žák:

P-9-6-01p pozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny
P-9-6-02p rozliší důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů
P-9-6-03p na příkladech uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj a udržení života na Zemi

ZÁKLADY EKOLOGIE

Žák:

P-9-7-01 uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi

P-9-7-02p objasní základní princip některého ekosystému
P-9-7-03p vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech
P-9-7-04p popíše změny v přírodě vyvolané člověkem a objasní jejich důsledky
P-9-7-04p pozná kladný a záporný vliv člověka na životní prostředí

PRAKTICKÉ POZNÁVÁNÍ PŘÍRODY
Žák:
P-9-8-01p využívá metody poznávání přírody osvojované v přírodopisu

5.13 ZEMĚPIS

Charakteristika předmětu
Zeměpis je předmětem s výrazně integrujícím charakterem. Odvíjí se od něho celá řada mezipředmětových vztahů, především k dějepisu a přírodovědným předmětům. Provází ostatní předměty v neustálé proměně sledující důsledně vývojové fáze dítěte. Jednotlivosti ostatních předmětů budují ve vzájemném spojení komplexní a barvitý obraz světa. Zeměpis však neslouží pouze k jakémusi zastřešení jiných předmětů, je pro ně také neustálým zdrojem impulsů a podporuje jejich pokrok. Právě na zeměpisu je patrná skutečnost, že v důsledku velké propojenosti jednotlivých předmětů je složité nahlížet je izolovaně. Z toho také vyplývá hlavní cíl výuky zeměpisu. Žák by měl pro sebe objevit, že skutečnost, Země, vesmír, jsou neoddělitelná jednota, do které patří i on, a kterou chce dál poznávat. Z integrujícího charakteru předmětu potom vyplývá, že v jeho skladbě je mnoho témat a okruhů učiva geologie, mineralogie, petrologie, biologie, biogeografie, ekologie, environmentální výchovy, meteorologie a astronomie. Významnou úlohu mají přesahy z dějepisu a občanské nauky. Integrační charakter ovšem neznamená, že vlastní náplň geografie jako vědecké disciplíny je zatlačena do pozadí. Prolínání jiných předmětů pouze odstraňuje izolovanost a popisnost geografie a dává jí vyniknout jako neocenitelnému prostředku pro zkoumání světa. V tomto smyslu jsou charakterizovány i jednotlivé cíle předmětu zeměpis.
Výchovné a výukové úsilí učitele směřuje k tomu, aby žáci:
- objevili jednotu a krásu světa, získali láskyplnější vztah ke svému okolí, prostředí, lidem kolem sebe
- pochopili Zemi jako přírodní prostor s určitými životními rytmy, do nichž je člověk zahrnut, které ale zároveň i mění
- poznali postavení Země ve sluneční soustavě a celém vesmíru
- poznali jednotlivé sféry Země, jejich utváření působností geologických dějů (abiotické, biotické, lidské)
- poznali stavbu Země z geologického hlediska, složení zemské kůry (horniny, nerosty) vždy v návaznosti na konkrétní zeměpisnou oblast
- nahlíželi na geografické jevy, objekty a procesy v jejich komplexnosti a zákonitosti
- poznali moderní prostředky používané v geografii (statistické materiály, grafy) a uměli se v nich orientovat
- získali základní znalosti o zeměpisu kontinentů v úzké souvislosti s přírodními podmínkami, osídlením a jeho historií, vývojem a současnou situací v různých sférách společnosti (kultura, hospodářství, politický a právní život ve významných státech)

- si uvědomili postavení naší země ve Střední Evropě se všemi aspekty geografickými, přírodními a kulturně-historickými
- poznali ČR ve smyslu jejích přírodních, kulturních a hospodářských charakteristik, dokázali poznat odlišnosti jiných zemí a kultur Evropy i světa s jejich přínosem k barvitosti a komplexnosti lidské kultury jako celku
- uměli pracovat s různými druhy map a znali i historický vývoj mapování zemského povrchu

V souvislosti s vývojovými fázemi dítěte se v nižších třídách klade důraz na prožitky a teprve s postupem času se přistupuje k tvorbě vědeckých pojmů a zeměpis dostává stále více podobu vědní disciplíny. Úkolem zeměpisného vyučování je doprovázet a podporovat děti v jejich fyzickém, duševním a duchovním vývoji. V průběhu celé výuky se uplatňuje aktivní činnost žáků – kreslení a malování map, profilů, později grafické znázornění, práce s atlasem a statistickými údaji.

Forma realizace

Výuka zeměpisu je realizována v 6., 7. a 9. ročníku formou epochového vyučování. V ročníku 8. formou 45minutových vyučovacích vedlejších hodin.

Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí

Kompetence k učení

- Vedeme žáky k samostatnému vyhledávání a zařazování informací z různých zdrojů. Žáky vedeme k sebehodnocení.
- Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.
- Podněcujeme kreativitu a fantazii žáků ve vhodných případech při práci s mapou a dalšími pomůckami.
- Učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos.

Kompetence k řešení problémů

- Vedeme žáky k samostatnému řešení problémů, aby si dokázali svoje řešení obhájit.
- Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života.
- Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat svůj vlastní názor, argumentovat vhodnou formou a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.
- Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování.

Kompetence sociální a personální

- Během vzdělávání používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení.
- Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí.

- Učíme je zároveň k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky.
- Učíme žáky týmové práci.

Kompetence občanské

- Žáci si společně stanovují pravidla chování.
- Vedeme žáky k respektování individuálních rozdílů (národnostních, kulturních).
- Při pobytech v přírodě se žáci chovají jako zodpovědné osoby.
- Žáky zapojujeme do mezinárodních projektů, kde se prakticky seznamují s kulturou jiných národů.

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Výuku doplňujeme o praktické exkurze.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Kompetence digitální

- Využíváme digitální technologie, vedeme žáky k samostatnému rozhodování, které technologie použít
- Vedeme k vyhledávání, kritickému posuzování informací a digitálního obsahu
- Vytváříme a upravujeme digitální obsah

❖ 6.třída

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
Z-9-1-01 - organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů Z-9-1-02 - používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii Z-9-3-01 - rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraničení a lokalizaci regionů světa	EVROPA - přírodní hranice mezi Evropou a Asií - Evropa – polarity kontinentu - členitost, charakteristika reliéfu, přírodní a klimatické poměry - vodstvo - přírodní a hospodářské poměry různých krajin - společenské poměry, zvyklosti, politické dělení oblastí, obyvatelstvo	OSV1 OSV 10 DEM 2 DEM 4 GLO 1-3 D Čj

Z-9-3-02 - lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny Z-9-3-03 - porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států		
Z-9-1-03 - Přiměřeně hodnotí geografické objekty, jevy a procesy v krajinné sféře, jejich určité pravidelnosti, zákonitosti a odlišnosti, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává hranice (bariéry) mezi podstatnými prostorovými složkami v krajině Z-9-2-02 - prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů Z-9-2-03 - rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu Z-9-2-04 - porovná působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vliv na přírodu a na lidskou společnost	ZEMĚ JAKO CELEK - klimatické poměry, teplotní pásy, geografické a vegetační pásy - krajinná sféra a její základní části, vliv krajiny na způsob života lidí - krajiny a jejich vzájemná souvislost, přírodní společenstva - přírodní a společenské prostředí – suchozemské a vodní biomy - ekologická problematika moří a oceánů - ochrana životního prostředí, ekologie, environmentální výchova	MUL 1-5 ENV 1-4 Fy Př Hv Vv D - biografie fyziků v souvislosti s historickým vývojem poznání člověka
Z-9-7-01 - ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu Z-9-.7-02 - aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny Z-9-7-03 - uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu ve volné přírodě I-9-3-01 vysvětlí účel informačních systémů, které používá, identifikuje jejich jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi;	- pozorování v krajině - práce s mapou, orientace - exkurze	

zvažuje možná rizika při navrhování i užívání informačních systémů F-9-7-01 – objasní (kvalitativně) pomocí poznatků o gravitačních silách pohyb planet kolem Slunce a měsíců planet kolem planet	ASTRONOMIE – geocentrický pohled - pozorování oblohy, základní děje na obloze -sluneční soustava -její hlavní složky, planety, hvězdy -měsíční fáze	

❖ **7.třída**

Očekávané výstupy RVP / Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
Z-9-1-01 - organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných informačních zdrojů Z-9-1-02 - používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii Z-9-3-01 - rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraničení a lokalizaci regionů světa Z-9-3-02 - lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny Z-9-3-03 - porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států Z-9-3-04 - zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich Z-9-5-01 - Porovnává různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajin	AFRIKA a ASIE - přehled přírodních poměrů, geologie, reliéf, surovinové zdroje, přírodní zvláštnosti, --problematika životního prostředí - vodstvo, podnebí hlavní podnebné pásy - jednotlivé státy a rozdíly mezi nimi, důležitá – střediska a hlavní města (pamětné zvládnutí) - vzájemné ovlivňování civilizací a kultur - práce s atlasem a mapou, praktická topografie, -zeměpisné souřadnice, měřítko a obsah map - životopisy významných badatelů, cestovatelů - zeměpisné souřadnice, GPS - plánování výletu – online mapy	OSV 1 OSV 10 DEM 2 DEM 4 GLO 1-3 MUL 1-5 ENV 1-4 Fy Inf

Z-9-5-02- Uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů) F-9-7-01 – objasní (kvalitativně) pomocí poznatků o gravitačních silách pohyb planet kolem Slunce a měsíců planet kolem planet F-9-7-02 – odliší hvězdu od planety na základě jejich vlastností I-9-1-01 získá z dat informace, interpretuje data, odhaluje chyby v cizích interpretacích dat	ASTRONOMIE – heliocentrický pohled - navigace (zámořské objevy) – možno též v dějepise - nebeská tělesa (gravitace) – možno též ve fyzice	

❖ **8.třída**

Očekávané výstupy RVP / Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
Z-9-3-04 - zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich Z-9-4-01 - posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace, její rozložení, strukturu, růst, pohyby a dynamiku růstu a pohybů, zhodnotí na vybraných příkladech mozaiku multikulturního světa Z-9-4-02 - posoudí, jak přírodní podmínky souvisí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel Z-9-4-03 - zhodnotí přiměřeně strukturu, složky a funkce světového hospodářství, lokalizuje na mapách hlavní světové surovinové a energetické zdroje Z-9-4-04 - porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit vlivů na životní prostředí	AMERIKA, AUSTRÁLIE a POLÁRNÍ OBLASTI - národy, jazyky a náboženství, lidská sídla - kulturní zvláštnosti jednotlivých národů - rasy a rasové otázky, aktuální problémy současnosti, civilizační vlivy - krajinotvorní činitelé a krajinotvorné procesy, typy krajin a jejich využití - pevnina a ostrovní části, vulkanismus, zemětřesení - hlavní zemědělské oblasti světa, pěstování zemědělských plodin a chov hospodářského zvířectva, lesní a vodní hospodářství - hlavní průmyslové oblasti světa, zdroje nerostných surovin, rozdělení a rozmístění průmyslových odvětví - rozmístění, proces dobývání a využívání světových přírodních zdrojů - příčiny a důsledky ničení neobnovitelných zdrojů	OSV 1 OSV 10 DEM 1-4 GLO 1-3 MUL 1-5 ENV 1-4 D VkO Čj Hv Vv Př

VO-9-1-08 - objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám VO-9-1-09 - rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické Z-9-4-05 - porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků Z-9-4-06 - lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech Z-9-5-03 - uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivost VO-9-4-01 - rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky	- dopady těžby hornin a minerálů na zdraví lidí, zdraví jiných organismů a ekosystémů - výhody a nevýhody různých způsobů získávání energie - využívání dostupné půdy	
P-9-7-01 - uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi P-9-7-02 - Rozlišuje a uvede příklady systémů organismů – populace, společenstva, ekosystémy a objasní na základě příkladu základní princip existence živých a neživých složek ekosystému P-9-7-03 - Vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech a zhodnotí jejich význam P-9-7-04 - uvede příklady kladných i záporných vlivů člověka na životní prostředí a příklady narušení rovnováhy ekosystému F -9-7-01 – objasní (kvalitativně) pomocí poznatků o gravitačních silách pohyb planet kolem Slunce a měsíců planet kolem planet	-ekosystémy, -potravní řetězce a sítě -vzájemné vztahy mezi organismy -vztahy mezi organismy a prostředím -populace -společenstva -rozšíření organismů na Zemi ASTRONOMIE: - podrobnější pozorování oblohy, souhvězdí, Měsíce - od geocentrismu až k heliocentrismu - Měsíc a jeho fáze, vliv na zemské procesy	ENV 1-4 Fy

F-9-7-02 – odliší hvězdu od planety na základě jejich vlastností	- Slunce, sluneční čas - Sluneční soustava, planety, galaxie - oběžné dráhy hvězd, heliocentrické dráhy planet - vztah slunečního oběhu a klimatických změn - významní astronomové	

❖ **9.třída**

Očekávané výstupy RVP / Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
Z-9-6-01 - vymezí a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy Z-9-6-02 - hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu, možnosti dalšího rozvoje, přiměřeně analyzuje vazby místního regionu k vyšším územním celkům Z-9-6-03 - hodnotí a porovnává na přiměřené úrovni polohu, přírodní poměry, přírodní zdroje, lidský a hospodářský potenciál České republiky v evropském a světovém kontextu Z-9-6-04 -lokalizuje na mapách jednotlivé kraje České republiky a hlavní jádrové a periferní oblasti z hlediska osídlení a hospodářských aktivit Z-9-6-05 -uvádí příklady účasti a působnosti České republiky ve světových mezinárodních a nadnárodních institucích, organizacích a integracích států VO-9-1-01 - objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání VO-9-4-02 - rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu	ČESKÁ REPUBLIKA: - ČR na mapě Evropy, sousední státy - obyvatelstvo a sídla, společnost a kultura - hospodářství, průmyslová odvětví - administrativní členění, oblasti ČR a jejich specifika - hlavní město Praha a jiná důležitá centra - společenské a správní struktury - přírodní podmínky ČR, problematika ochrany přírody a životního prostředí - role ČR v EU, NATO a OSN - přírodní podmínky ČR - vznik a řešení mimořádných událostí	OSV 1 OSV10 DEM 1-4 GLO 1-3 MUL 1-5 ENV 1-4

VO-9-4-03 - objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů VO-9-5-01 - Popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatnění VO-9-5-02 - Uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy včetně zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích VO-9-5-06 uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání, objasní roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu a při řešení krizí nevojenského charakteru ČJS – 5-4-06 stručně charakterizuje specifické přírodní jevy a z nich vyplývající rizika mimořádných událostí, v modelové situaci prokáže schopnost účinně se chránit-		
P-9-6-01 - objasní vliv jednotlivých sfér Země na vznik a trvání života P-9-6-02 -rozpozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny s použitím určovacích pomůcek P-9-6-03- rozlišuje důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů, včetně geologického oběhu hornin i oběhu vody P-9-6-04 - porovná význam půdotvorných činitelů pro vznik půdy, rozlišuje hlavní půdní typy a půdní druhy v naší přírodě P-9-6-05 - rozlišuje jednotlivá geologická období podle charakteristických znaků P-9-6-06 – uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj různých ekosystémů a charakterizuje mimořádné události	SVĚT HORNIN A KONTINENTŮ: - podoba a rozdělení moří a pevnin na Zemi od kontinentálního driftu k tektonice desek - Wegenerova teorie tektoniky - zemětřesení - vulkanismus - různost forem exogenních a endogenních geologických procesů a sil - nauka o horninách, rytmické procesy při jejich tvorbě (vyvřelé horniny, usazeniny, metamorfozované horniny; sedimentace a eroze) - geologické vrstvy jako svědkové minulých zemských věků, zemské dějiny - fáze vrásnění Evropy	Př Fy

způsobené výkyvy počasí a dalšími přírodními jevy, jejich doprovodné jevy a možné dopady i ochranu před nimi	- morfologie a vznik mladých zvrásněných pohoří (geologie Alp jako příklad vzniku mladého pohoří) - sféry Země: od litosféry ke stratosféře	
Z-9-2-01 - zhodnotí postavení Země ve vesmíru a srovnává podstatné vlastnosti Země s ostatními tělesy sluneční soustavy Z-9-5-01 - porovnává různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajin Z-9-5-02 - uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů) Z-9-5-3 - uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí Z-9-7-01 - ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu Z-9-7-02 - aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny Z-9-7-03 - uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu ve volné přírodě	- Slunce a vesmír - planeta Země - zemský povrch a jeho tvary - světadíly a oceány, mořské proudy - glóbus a mapa - časová pásma, datové hranice - geografická poloha a rozloha světadílů a oceánů, klimatické poměry - pozorování v krajině, exkurze	
Z-9-4-01 - posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace, její rozložení, strukturu, růst, pohyby a dynamiku růstu a pohybů, zhodnotí na vybraných příkladech mozaiku multikulturního světa Z-9-4-02 - posoudí, jak přírodní podmínky souvisí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel Z-9-4-03 - zhodnotí přiměřeně strukturu, složky a funkce světového hospodářství, lokalizuje na mapách hlavní světové surovinové a energetické zdroje	- aktuální změny na mapě - světová populace - spolupráce zemí světa (světové hospodářství, světový trh a mezinárodní obchod) - globalizační společenské, politické a hospodářské procesy - doprava a spoje, služby, rekreace a cestovní ruch, sídelní systémy, urbanizace - společenská, politická a hospodářská seskupení států světa - globální problémy, způsoby a možnosti řešení, alternativy - dopady globálních změn na organismy a jejich prostředí - udržitelný růst a rozvoj	GLO 1-3

Z-9-4-04 - porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit Z-9-4-05 - porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků Z-9-4-06 - lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech Z-9-1-01 - organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů Z-9-1-04 - vytváří a využívá osobní myšlenková (mentální) schémata a myšlenkové (mentální) mapy pro orientaci v konkrétních regionech, pro prostorové vnímání a hodnocení míst, objektů, jevů a procesů v nich, pro vytváření postojů k okolnímu světu VO-9-5-01- popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování VO-9-5-02 - uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy VO-9-5-03 - uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady i zápory VO-9-5-04-uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva VO-9-5-05-objasní souvislost globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni – v obci, regionu	- vliv osobního životního stylu k nápomoci nebo oddálení dosažení stavu „udržitelného rozvoje“ - osobní, společenské a globální akce za obnovení zdraví planety - složky životního prostředí - krajina a životní prostředí z historického i dnešního pohledu člověka v něm a z hlediska jeho možností utvářet budoucnost - společensko-hospodářské vlivy na krajinu a životní prostředí - trvale udržitelný růst a rozvoj - ochrana přírody a životního prostředí - globální ekologické a environmentální problémy lidstva - globalizace – projevy, klady a zápory; - významné globální problémy, způsoby jejich řešení - osobní, společenské a globální akce za obnovení zdraví planety	DEM 1-4

VO-9-5-06-uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání		

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

Očekávané výstupy
GEOGRAFICKÉ INFORMACE, ZDROJE DAT, KARTOGRAFIE A TOPOGRAFIE
ŽÁK:
Z-9-1-02p *rozumí základní geografické, topografické a kartografické terminologii*

PŘÍRODNÍ OBRAZ ZEMĚ
Žák:
Z-9-2-01p *objasní důsledky pohybů Země*
Z-9-2-03p *uvede příklady působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vlivu na přírodu a na lidskou společnost*
Z-9-2-03p *uvede příklady působení přírodních vlivů na utváření zemského povrchu*

REGIONY SVĚTA
Žák:
Z-9-3-01p *vyhledá na mapách jednotlivé světadíly a oceány*
Z-9-3-02p *rozliší zásadní přírodní a společenské znaky světových regionů*
Z-9-3-02p *charakterizuje polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry vybraných světadílů, oceánů a vybraných států*

SPOLEČENSKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PROSTŘEDÍ
Žák:
Z-9-4-02p *uvede příklady, jak přírodní podmínky souvisejí s funkcí a rozmístěním lidských sídel*
- *vyhledá na mapách nejznámější oblasti cestovního ruchu a rekreace*

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ
Žák:
Z-9-5-01p *umí pojmenovat různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozliší na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajin*
Z-9-5-02p *uvede příklady přírodních a kulturních krajinných složek*
Z-9-5-03 *uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí*

ČESKÁ REPUBLIKA
Žák:
Z-9-6-01p vymezí a lokalizuje území místní krajiny a oblasti (regionu) podle bydliště nebo školy
Z-9-6-02p charakterizuje přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu
Z-9-6-03p určí zeměpisnou polohu a rozlohu České republiky a její sousední státy
Z-9-6-03p rozlišuje přírodní podmínky ČR, popíše povrch a jeho členitost
Z-9-6-03p uvede hlavní údaje o rozmístění obyvatelstva
Z-9-6-04p vyhledá na mapách jednotlivé kraje České republiky a charakterizuje hospodářské poměry, přírodní zvláštnosti a kulturní zajímavosti

TERÉNNÍ GEOGRAFICKÁ VÝUKA, PRAXE A APLIKACE
Žák:
Z-9-7-01 ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu
Z-9-7-03p uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu ve volné přírodě

VESMÍR
Žák:
-7-01p objasní pohyb planety Země kolem Slunce a pohyb Měsíce kolem Země - zná planety sluneční soustavy a jejich postavení vzhledem ke Slunci - osvojí si základní vědomosti o Zemi jako vesmírném tělese a jejím postavení ve vesmíru

5.14 Hudební výchova

Charakteristika předmětu
Tento předmět bude vyučován ve všech ročnících a budou mu věnovány v 1. - 5. ročníku 1 hodina týdně. Předmět hudební výchova je realizován výstupy ve vzdělávací oblasti Umění a kultura. Dále jsou do výuky tohoto předmětu zařazena témata z průřezových témat Osobnostní a sociální výchova a Multikulturní výchova.
Ve vyučování hudební výchovy je využívána hromadná, skupinová, popřípadě individuální forma výuky, tyto formy lze navzájem kombinovat. Předmět je realizován v odborné učebně hudební výchovy nebo v kmenové třídě, součástí tohoto předmětu mohou být i návštěvy koncertů apod.
Vzdělávací předmět hudební výchova je nedílnou součástí vzdělávacího procesu na waldorfské škole. Umožňuje žákům uchopovat umělecké a kulturní stránky života formou odpovídající jejich věku. Napomáhá jejich osobnostnímu i sociálnímu vývoji prostřednictvím praktické realizace vlastních prožitků pomocí specifického jazyka hudby a jeho výrazových prostředků.

Společná hudební práce dané třídy by měla být zároveň součástí, pokud možno každého vyučovacího předmětu realizovaného formou epoch. Některé z očekávaných výstupů k prvnímu stupni vzdělávacího předmětu hudební výchova částečně naplňují vzdělávací předměty První cizí jazyk a Druhý cizí jazyk, které zaujímají v tomto vzdělávacím programu specifické postavení a získávají od vzdělávací oblasti Umění a kultura dvě hodiny časové dotace.
Tento vzdělávací předmět je zpracován a v jeho rámci (v souladu se strukturou vzdělávacího oboru Hudební výchova v RVP ZV) členěn na následující kapitoly:

- Vokální činnosti
- Instrumentální činnosti
- Pohybové činnosti
- Poslechové činnosti
- Hudební teorie

V průběhu vzdělávacího procesu je kladen důraz na tři základní oblasti, v jejichž rámci je tento vzdělávací předmět uskutečňován. Oblast vědomostní a poznatková zahrnuje hudební teorii, skladbu, dějiny hudby a hudební formy. Oblast pocitová obsahuje uchopování nálad jednotlivých tónin, harmonií a jejich realizaci prostřednictvím různých druhů nástrojů. Třetí oblast – pohybová umožňuje žákům proniknout do sféry hudby pomocí vlastního tělesného pohybu a prožít podstatu rytmu a taktu. Se všemi jmenovanými oblastmi se žáci setkávají jak v práci na společném i individuálním hlasovém projevu, tak v individuální i společné hře na nástroje, v rozhovorech o hudbě a jejích výrazových prostředcích a při poznávacích činnostech.
Základem pro učební osnovy vzdělávacího předmětu Hudební výchova, pro přístup k žákům při procesu vyučování a volbu vyučovacích metod a strategií jsou vývojové fáze osobnosti, jimiž žáci v průběhu základního vzdělávání procházejí. Z nich vyplývají pro tento vzdělávací předmět následující metodické pokyny:
V prvních třech ročnících je žák prostřednictvím nápodoby veden k uchopování hudby jako celku melodického, rytmického i harmonického. Pomocí přirozeného pohybu těla se společně se spolužáky učí písním, aniž by je uchopoval abstraktně či pomocí hudebních znaků. Základním prostředkem procesu učení má být činnost individuální a ve společenství třídy.
V následujících třech ročnících odpovídá způsob vedení vyučovacího procesu žákovým nově nabytým schopnostem uchopení „hudební gramatiky“ – taktu, rytmu, intervalů, tónin, nálad skrytých v harmonii, zápisu hudby. V procesu učení působí prožitek z praktické realizace hudby v souladu s intelektuálním uchopováním hudebních výrazových prostředků.
V průběhu posledních tří let základního vzdělávání jsou ve vzdělávacím procesu vytvářeny příležitosti k vývoji logického myšlení a utváření vlastního úsudku na základě hudební teorie a dějin hudby. Žáci jsou vedeni k uplatňování dosavadních návyků při hře na nástroj a zpěvu a jejich využití pro vědomý rozvoj vlastních schopností.

Forma realizace
Výuka hudební výuky je realizována od 1.-9.ročníku v rámci 45minutových vyučovacích hodin vedlejšího vyučování.

Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí

Kompetence k učení

- Žák vybírá vhodné způsoby, metody a strategie pro efektivní učení se zpěvu, hře na nástroj a pro získání rytmických schopností.
- Umí si najít informace, které se týkají dějin hudby a hudební teorie.
- Seznamuje se s obecně užívanými termíny, znaky a symboly v oblasti hudebních výrazových prostředků.

Kompetence k řešení problémů

- Zamýšlí se nad jednotlivými oblastmi hudební problematiky.
- Porovnávání hudebních stylů a žánrů v dějinných souvislostech a dělá si o nich úsudek.
- Pokouší se uplatnit své poznatky prostřednictvím hudební improvizace.

Kompetence komunikativní

- Je schopen vzájemnému naslouchání a k porozumění zvukům, melodiím atd.
- Poznává a cvičí mimoslovní komunikaci.
- Vytváří si a formuluje si vlastní názor na problematiku jednotlivých oblastí hudby.

Kompetence sociální a personální

- Využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných ke kvalitní a smysluplné spolupráci při společné práci nad hudebním dílem.
- Rozumí notovým záznamům, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění.

Kompetence občanské

- Chápe práva a povinnosti souvisejících s uměleckou tvorbou a kulturní sférou lidské společnosti.

Dokáže se vcítit do tradic vlastního národa, ale i národů Evropy či světa, utváří si smysl pro kulturu a tvořivost, respektuje kulturu jiných národů.

Kompetence pracovní

- Získává pracovní návyky, které mu později umožní plnit povinnosti a závazky.

Kompetence digitální

- Pečuje o své duševní zdraví i zdraví ostatních
- Využívá technologie pro poslech různých hudebních ukázek, stylů
- Vytváří a upravuje hudební obsah, který si sám nahrál
- K digitálnímu zpracování využívá vlastní hudební produkci

1.STUPEŇ

- **1. – 3.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
HV-3-1-01 - zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase.	- zpívá (za podpory společenství) podle svých dispozic intonačně čistě jednohlasé písně.	-vokální a pohybové činnosti -jednohlasé písně odpovídající kvintové náladě (pentatonické), písně s latentní tóninou a volným rytmem. -rozšiřování hlasového rozsahu, dechová a intonační cvičení vycházející z obrazů (příběhů), z kvalit a nálad. -péče o hlas (rozšiřování rozsahu, cvičení dechu, procvičování intonace a síly tónu). -témata písní se váží k ročníkovému tématu a tématům hlavního vyučování. -písně doprovázené jednoduchými, přirozenými pohyby, jednoduché tance. -procvičování jednoduchých rytmů nápodobou. -instrumentální činnosti -hra na pentatonickou flétnu (správné umístění prstů, seznámení se zněním všech tónů, cvičení pro správné dýchání a tvoření tónů, hra již známých jednoduchých písní navazující na vokální činnosti). -realizace a improvizace doprovodů k příběhům pomocí melodických a rytmických nástrojů.	OSV 1 OSV 4
HV-3-1-02 - rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem.	- provádí jednoduché improvizace k vytvoření nálady, doprovodí příběh. - realizuje formou nápodoby a improvizuje složitější rytmy bez vázanosti k taktu.		
HV-3-1-03 - využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře.	- využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře. - hraje podle svých dispozic na flétnu jednoduché písně a využívá k tomu dosud získané elementární schopnosti správného dýchání.		
HV-3-1-04 - reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie.	- doprovází realizaci hudby vhodným pohybem. - rozlišuje délku a hloubku tónů.		Mezipředmětové vztahy – se všemi předměty hlavního vyučování

HV-3-1-05 - rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby.	- rozlišuje délku a hloubku tónů. - orientuje se v řadě tónů první oktávy.	-od 3. třídy hra na sopránovou zobcovou flétnu. -poslechové činnosti -poslechové hry -rozlišení výšky tónů, melodie a dynamiky. -procvičování schopnosti ztišit se a naslouchat. -pohybové činnosti -tance, proplétání. -procvičování jednoduchých rytmů vázaných na takt a metrum. -prožívání výšky, síly, délky tónu pomocí pohybu.	
HV-3-1-06 - rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální.	- upozorní v proudu znějící hudby na výrazné dynamické změny, dokáže rozpoznat hudbu vokální od vokálně instrumentální.		

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

Očekávané výstupy
Žák:
HV-3-1-01p zpívá jednoduché písně v rozsahu kvinty
HV-3-1-02p hospodárně dýchá a zřetelně vyslovuje při rytmizaci říkadel i při zpěvu
HV-3-1-04p reaguje pohybem na tempové a rytmické změny
HV-3-1-05p rozliší sílu zvuku - pozorně vnímá jednoduché skladby

- **4. – 5.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
HV-5-1-01 - zpívá v jednohlase či dvojhlase v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti	- zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě v jednohlase i dvojhlase písně s pevně danou tóninou, při zpěvu využívá dosavadní	**Vokální činnosti** -individuální a společná realizace lidových a umělých písní. -zpěv písní v návaznosti na ročníkové téma.	OSV 1 OSV 4 MUL 3

	získané hlasové a technické dovednosti.	-rozvíjení vícehlasu (složitější kánony, první vícehlas v tercích).	
HV-5-1-02 - realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not	- zachytí melodie písně pomocí jednoduchého grafického vyjádření. - improvizuje s využitím tanečních kroků, orientuje se v prostoru.	-péče o hlas (rozšiřování rozsahu, cvičení dechu, procvičování intonace a síly tónu). **Instrumentální činnosti** -rozvíjení schopností ve hře na zobcovou flétnu (hra písní v různých tóninách, prstová cvičení na základě vhodně volených písní).	
HV-5-1-03 - využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní	- hraje na flétnu jednoduché písně s pevně danou tóninou, využívá při tom získaných dechových a technických dovedností.	-hra na flétnu podle notového zápisu (jednoduché a složitější kánony, písně v souladu s vokální činností). -realizace předeher, meziher a doher (na flétnu či jiné melodické nástroje, na rytmické a rytmicko-melodické nástroje). -společné muzicírování s využitím individuálních nástrojů jednotlivých dětí.	
HV-5-1-04 - rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby	- rozpozná malou písňovou formu, repetici		
HV-5-1-05 - vytváří jednoduché předehry, mezihry a dohry a provádí elementární hudební improvizace	- využívá doprovodu rytmických i melodických hudebních nástrojů dle svých schopností – improvizuje	**Poslechové činnosti** -prožívání a poslech jednoduchých forem písní. -seznámení se skupinami hudebních nástrojů.	
HV-5-1-06 - rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků	- upozorní v proudu znějící hudby na výrazné dynamické změny, dokáže rozpoznat hudbu vokální od vokálně instrumentální.	**Hudebně-pohybové činnosti** -procvičování složitějších rytmů vázaných na takt. -rozšíření repertoáru již známých tanců.	
HV-5-1-07 - ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace	- zapojuje se do tanečních her se zpěvem, tančí jednoduché tance	**Hudební teorie** -úvod do psaní not. -reakce na dirigentská gesta. -vyprávění epizod, krátkých příběhů ze života známých umělců.	Mezipředmětové vztahy – se všemi předměty hlavního vyučování

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

Očekávané výstupy
Žák:
HV-5-1-01p zpívá písně v přiměřeném rozsahu k individuálním schopnostem
HV-5-1-02p, HV-5-1-07p propojí vlastní pohyb s hudbou
HV-5-1-03p doprovodí spolužáky na rytmické hudební nástroje
HV-5-1-06p odliší tóny podle výšky, síly a barvy – pozorně vnímá znějící hudbu různých skladeb – správně hospodaří s dechem při interpretaci písní – frázování

2.STUPEŇ

6. – 9. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
HV-9-1-01 -využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách	- zpívá jednohlasé i vícehlasé písně v dur i moll podle svých možností.	**Vokální činnosti** -zpěv cizích lidových písní (jedno- i vícehlas, -zpěv jednoduchých durových a mollových melodií z listu). -písně vyjadřující nálady dne (jedno- i vícehlas). -intonace v durových a mollových tóninách. -přesné zachycení dynamiky a rytmu písně. -péče o mutující hlasy (hlasová hygiena). -písně s kontrastem dur-moll. -písně se silným rytmickým akcentem. -péče o hlas a jeho rozsah a jeho reflexe. -písně pop-music. **Instrumentální činnosti** -hra na flétny z listu a reprodukce vícehlasých skladeb, písní cizích zemí.	OSV 1 OSV 3 OSV 4 MUL 3
HV-9-1-02 -uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase, dokáže ocenit kvalitní vokální projev druhého	- zpívá intonačně čistě, rytmicky přesně, s vyjádřením dynamiky - pečuje o svůj hlas.		Mezipředmětové vztahy – se všemi předměty hlavního vyučování Dv
HV-9-1-03 -reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří a volí jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace	- ve zpěvu využívá různá témata a styly hudby. - vytváří si jednoduché doprovody.		
HV-9-1-04 - rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí vhodný typ hudebně pohybových prvků k poslouchané hudbě	- využívá podle svých schopností různé styly a žánry tanců.		

	- rozvíjí taneční dovednosti, využívá při tanci prostor	-rytmická improvizace na různé nástroje. -hra melodií z různých období na sopránovou flétnu. **Poslechové činnosti** -rozlišení dur a moll tóniny v jednotlivých skladbách hraných a zpívaných skladbách a písních. -poslech skladeb a písní z různých období. -cvičení schopnosti rozpoznat vhodnou – harmonizaci jednoduchých melodií. -hudebně-pohybové činnosti ke znějící hudbě. **Hudební teorie** -intervaly a jejich přesné určení. -mollové tóniny a stupnice do dvou křížků a béček, akustika. -nauka o hudebních nástrojích. -nauka o hudebních formách. -vztah dur – moll. -dějiny hudby: život a dílo významných skladatelů -populární hudba	
HV-9-1-05 - orientuje se v proudu znějící hudby, přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku	- vnímá výrazové prostředky, dynamiku, rytmus, barvu.		
HV-9-1-06 - zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období	- rozpozná skladby významných skladatelů a zařadí do stylového období		
HV-9-1-07 - vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění	- využívá hudebních schopností v dalších výchovách. - odhaluje souvislosti jednotlivých historických období ve vztahu k hudbě.		

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření
Očekávané výstupy
Žák:
HV-9-1-01p doprovází písně pomocí ostinata
HV-9-1-02p, HV-9-1-03p interpretuje vybrané lidové a umělé písně - pozorně vnímá znějící hudbu skladeb většího rozsahu
- *rozpozná vybrané hudební nástroje symfonického orchestru*
- *uvede některá jména hudebních skladatelů a název některého z jejich děl*

5.15 Výtvarná výchova

Charakteristika předmětu
Předmět provází žáka po celou dobu školní docházky jako potřebné vyrovnávání ostatního vyučování kladoucího důraz především na rozum. Dítě prožívá uměleckou činností samo sebe i okolní svět ve svém duševnu. Učitel si musí být vědom, že hodiny výtvarné výchovy napomáhají harmonizaci vývoje dítěte. V malbě je posilován především cit, v kresbě je podpořeno myšlení a modelováním vůle.
V nižších ročnících můžeme vnímat uměleckou činnost i jako prostředníka pro propojení rozumových představ přijatých v hlavním vyučování a citového prožitku. Dítě se tak s navozenými představami lépe a trvaleji spojuje. Ve vyšších ročnících, poté co se žák učil pozorně vnímat svět kolem sebe, je stále více podporován ve svébytnějším a kreativnějším projevu.
Témata a techniky vycházejí ze zvláštností věku (vývojová stádia dítěte), ale citlivě je třeba vycházet i ze složení třídy a její vyzrálosti. V 1. až 5. ročníku se používá v malování technika „mokré do mokrého“. Kresba se cvičí pomocí voskového pastelu, volně či podle učitelovy předlohy na tabuli. (Kresba je cvičena specifickým způsobem i v hodinách kreslení forem.) Modelování začíná prací s včelím voskem, dále s hlínou, a rovnoměrně přibývá do výtvarného vyučování zejména od 4. ročníku, ve vyšších ročnících se pracuje i např. s kamenem – sochaření
Ve výtvarné výchově děti dotvářejí průběžný život školy přípravou pozvánek, kulis, plakátů, masek, oznámení atd.
Základní odlišností metodiky waldorfského malování je prvotní prožitek smyslově-morální kvality barev (vycházející z Goethovy nauky o barvách). Až po uchopení základního vyjadřovacího jazyka – barvy, může být barva spojována s formou. Dostatečný prožitek samotné barvy a nepospíchání na pevné tvarování umožní ve vyšších ročnících jistější a sebevědomější projev v samostatném uměleckém tvoření.
V nižších ročnících učitel slovně postup krokuje a doplňuje ukázkou. Barvy jsou voleny na základě společného hledání a rozhovoru. Starší žáci se „učí vidět“ a pozorovat pomocí modelů a předloh. Žáci jsou podněcováni k svobodnému a uměleckému přepisu skutečnosti a zároveň k objevování sebe sama. Dostávají příležitost k experimentování, používají různé formáty, kombinují materiály.
Zejména v nižších ročnících spolupracuje učitel výtvarné výchovy úzce s učitelem epochového vyučování a dotváří umělecky obsah jeho hodin. Těžiště tematické kresby je často přímo v epoše. Ve vyšších ročnících je možná i spolupráce s ostatními uměleckými činnostmi (hudební výchova, dramatická výchova, tanec, eurytmie aj.) Řada dalších výtvarných technik je zařazena do předmětů ručních prací a řemesel.

Forma realizace
Výuka výtvarné výchovy je realizována v 1.,2. a 8.ročníku dvěma 45minutovými hodinami vedlejšího vyučování týdně a ve 3.-7. a 9.ročníku pak jednou 45minutovou hodinou vedlejšího vyučování.

Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí
Kompetence k učení
- Poznání, že častým opakováním a cvičením motorických dovedností se zvyšuje jistota provedení

- Obohacování představy získané v naukových předmětech o smyslový prožitek a přispívání k lepšímu zapamatování, prožívání a ztvárňování kvality protipólných pojmů
- Spojení spolupráce ruky a oka, zlepšování prostorové orientace a odhadu

Kompetence k řešení problémů
- Rozvoj schopnosti svobodně uměleckou cestou přistoupit k řešení zadaného tématu
- Sledováním práce spolužáků poznávání, že možnosti řešení mohou být různé

Kompetence komunikativní
- Rozšíření slovní zásoby o odborné pojmy
- Cílené učení se schopnosti vyjádřit svůj prožitek a cíl svého snažení, zároveň i učení se schopnosti srozumitelně popsat viděné
- Poznání, jak umělecká práce může být možností mimoslovního dorozumění a má všeobecnou platnost

Kompetence sociální a personální
- Rozvíjení spolupráce při společné přípravě a úklidu materiálu
- Úspěchy v umělecké tvorbě posilují sebevědomí žáků méně schopných v jiných předmětech
- Posilování etického cítění

Kompetence občanské
- Kultivace vlastního vkusu a jeho obhajoba
- Uznávání cizího tvůrčího snažení a respekt k němu

Kompetence pracovní
- Vytváření pozitivního vztahu k uměleckým a manuálním činnostem
- Schopnost pracovat na základě slovního návodu a předvedené ukázky
- Dodržování zásad bezpečnosti při práci, používání pracovního oděvu
- Schopnost přiměřené pracovní výdrže při samostatné tvůrčí práci
- Schopnost posuzovat vlastní výsledek práce a porovnávat s prací ostatních

Kompetence digitální
- Učíme vytvářet a upravovat výtvarný/umělecký obsah v digitálním prostředí
- Vedeme k vyhledávání uměleckých výtvarných děl
- Učíme vyhledávat různé informace k výtvarným dílům a umělcům

1.STUPEŇ

- **1. – 3.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
VV-3-1-01 - rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (linie, tvary, objemy, barvy, objekty); porovnává je a třídí na základě odlišností vycházejících z jeho zkušeností, vjemů, zážitků a představ VV-3-1-02 - v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace VV-3-1-03 - vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky VV-3-1-04 - interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svojí dosavadní zkušeností VV-3-1-05 - na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil	- proniká do světa barev, má morální prožitek kvality základní barvy. - sleduje vznik nové barvy, prožívá hry s barvou. - kresebně vyjadřuje zejména témata vyučování (vosk. pastel, barevná skvrna). - má základní zkušenost s prostorovým utvářením modelováním. - umí se správně slovně vyjádřit ke svému malovanému, kreslenému, modelovanému dílu. - učí se pozorovat a porovnávat. - pojmenovává pomůcky a výtvarný materiál, umí je připravit a uklidit, má správný úchop štětce, voskového bloku a pastelu. - používá základní barvy – žlutá, červená a modrá. -postupně rozšiřuje barevné palety o sekundární barvy.	**Malování** Bezpředmětná témata spojená s vyprávěním pohádek, bajek, legend a příběhů. Vyjádření základních elementů a kvalit barvou: země, vzduch, světlo a temnota, teplo a chlad, slabý, silný, dobrý, zlý Barva ohraničená – rozplynulá, světlá – tmavá, studená – teplá, uvnitř – kolem. Technika mokré do mokrého, akvarelové barvy. **Kresba** Tematická kresba a formování linií má těžiště v hlavním vyučování. Cvičení na souhru ruky a oka. Kresba voskovým pastelem a křídou vychází z barevné skvrny bez pevné kontury. Kresba podle předlohy na tabuli. **Modelování** Modelování s voskem. Zážitek účinku tlaku na měkkou hmotu, proměny formy. 1. **ročník** **Malování** Příběhy barev. Úvod do techniky mokré do mokrého	OSV1 OSV2 OSV4 OSV5 ENV2 ENV4 Mezipředmětové vztahy – se všemi předměty hlavního vyučování

	- seznamuje se s technikami akvarelu mokré do mokrého. - zaměřuje se na barevné kontrasty a souzvuky barev.	Primární barvy: poznávání kvality 1 barvy, v kombinaci 2 barev poznávání vlastností a vztahů mezi barevnými plochami Sekundární barvy mísením základních barev. **Kresba** Kresba voskovými pastely provází témata hlavního vyučování, barevné plochy, linie jako hranice mezi sousedními plochami **Modelování** Seznámení s technikou modelování se včelím voskem, později s hlínou. Základní tvar – koule 2. **ročník** **Malování** Cvičení a společná pozorování zaměřená na zkušenosti s barevnými kontrasty a souzvuky barev. Cvičení barevných záměn. **Kresba** Kresba voskovými pastely provází témata hlavního vyučování, barevné plochy, linie jako hranice mezi sousedními plochami. **Modelování** Rozvíjení elementárních tvarů: koule-elipsoid vytahováním, tlakem, protitlakem. 3. **ročník** **Malování** Primární barvy vznikají ze světla a temnoty. Sekundární barvy – mísení primárních barev.	

		Stupňování barev oběma směry na barevném kruhu. **Kresba** Kresba voskovými pastely provází témata hlavního vyučování, barevné plochy, linie jako hranice mezi sousedními plochami. **Modelování** Rozvíjení elementárních forem, přeměna na jednoduchou asymetrickou formu. K tématu stavby domu možno modelovat typy obydlí.	

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

Očekávané výstupy
Žák:
VV-3-1-01p až VV-5-1-05p *zvládá základní dovednosti pro vlastní tvorbu*
VV-3-1-01p *rozpoznává a porovnává linie, barvy, tvary, objekty ve výsledcích tvorby vlastní, tvorby ostatních i na příkladech z běžného života (s dopomocí učitele)*
VV-3-1-02p, VV-3-1-04p *uplatňuje vlastní zkušenosti, prožitky a fantazii při tvůrčích činnostech, je schopen výsledky své činnosti sdělit svým spolužákům*

- **4. – 5.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
VV-5-1-01 - při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření; porovnává je na základě vztahů (světlostní poměry, barevné kontrasty, proporční vztahy a jiné)	- postupně zvládá formovat barevnou skvrnu. - při mísení cíleně předpokládá vznik nové barvy, využívá barevného	**Malování** Umělecké „doznívání“ přijatých obsahů hlavního vyučování (nauka o zvířatech, nauka o rostlinách, dějepis, zeměpis) Spojování čistě barevného projevu s formou, barevná stopa je sušší.	OSV 1 OSV 2 OSV 4 OSV 5

VV-5-1-02 - při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností VV-5-1-03 - nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly; uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě VV-5-1-04 - osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření; pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky VV-5-1-05 - porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace VV-5-1-06 - nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil	kontrastu k odlišení popředí a pozadí. - uplatňuje své malířské a kreslířské dovednosti při ztvárnění témat hlavního vyučování. - umí zvolit vhodnou barvu k vyjádření odpovídající nálady a vlastnosti. - má základní modelářské zkušenosti práce s model. hlínou, papírovinou apod. - slovně vyjadřuje své pocity, učí se třídit, porovnávat a pozorovat a tuto interpretaci uplatnit ve svém výtvarném projevu. - je schopný stále větší trpělivosti a pečlivosti při kresbě forem. - samostatně připravuje, uklízí a pečuje o výtvarné pomůcky. - procvičuje barevné záměny na individuálních obrazech. - míchá primární barvy. - míchá doplňkové barvy zelená, oranžová, fialová. - experimentuje s barvami. - ilustruje k vyprávěným příběhům. -vyjadřuje nálady kresbou.	Rostliny, zvířata v barevném okolí – živlu vzduchu, vody, země (který barva pomáhá procítit). Prožívání proměny v průběhu roku: náměty svátků a přírody. Zeměpisné mapy jako příležitost k uchopení škály hnědých a zelených barev. Mytologická témata **Kresba** Mytologická a vyprávěcí témata: volně i do sešitu pastelem (podle představy nebo na základě předlohy) Křížené a proplétané formy **Modelování** Opakování utváření základních tvarů. Jednoduchá zvířata. Hory a údolí. Dějepisné náměty a mytologie (možno práce na společné scéně). **4. ročník** **Malování** Tvary zvířat vzniklé z barvy. Mytologické náměty. Ve společných rozhovorech se učit prostřednictvím vlastností barev (dynamiky, síly) vyjadřovat a chápat přírodní tvary. Vytváření barevných souzvuků a nálad. **Kresba** Mytologická a vyprávěcí témata: volně i do sešitu pastelem (podle představy nebo na základě předlohy). Popředí x pozadí, vpředu x vzadu, uzly.	Mezipředmětové vztahy se všemi předměty hlavního vyučování, možno i uměleckými předměty

	-zachycuje charakteristické podoby jednotlivých zvířat, nálady z říše rostlin na základě zelené a žluté. - rozlišuje barevné kvality – vypracování jemných barevných odstínů.	Křížené a proplétané formy – v souvislosti s vyprávěcími tématy motivy keltských, karolinských a langobardských ornamentálních motivů. **Modelování** Zvířata přetvarováním z koule. **5. ročník** **Malování** Nálady z říše rostlin. Jednoduchá tělesa jako koule, pyramida/jehlan, krychle „z hloubky dlaně“ Rozlišování barevných kvalit („růžově červená“, „zeleň břízy“ apod.) Vědomější vypracování jemných odstínů a ladění barev. V rozhovorech pozorovat rozdíl mezi „náhodným“ výsledkem a vědomým, hledajícím barevně diferencovaným cvičením. **Kresba** Mytologická a vyprávěcí témata: volně i do sešitu pastelem (podle představy nebo na základě předlohy) Formy z řecké a etruské kultury. Geometrie volné ruky (viz. matematika 5.třídy) **Modelování** V souvislosti s naukou o rostlinách – z koule nebo z elipsoidu formy pupenů, plodů a rostlinných tvarů – jako procítění pohybu růstu. Tvarování užitných předmětů (Řecko).	

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

Očekávané výstupy
Žák:
VV-5-1-01p až VV-5-1-06p uplatňuje základní dovednosti pro vlastní tvorbu, realizuje svůj tvůrčí záměr
VV-5-1-01p rozlišuje, porovnává, třídí a linie, barvy, tvary, objekty, rozpoznává jejich základní vlastnosti a vztahy (kontrasty – velikost, barevný kontrast), uplatňuje je podle svých schopností při vlastní tvorbě, při vnímání tvorby ostatních i umělecké produkce i na příkladech z běžného života (s dopomocí učitele)
VV-5-1-02p, VV-5-1-03p při tvorbě vychází ze svých zrakových, hmatových i sluchových vjemů, vlastních prožitků, zkušeností a fantazie VV-5-1-05p vyjádří (slovně, mimoslovně, graficky) pocit z vnímání tvůrčí činnosti vlastní, ostatních i uměleckého díla

2.STUPEŇ

- **6. – 9. třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
VV-9-1-01 - vybírá, vytváří a pojmenovává co nejširší škálu prvků vizuálně obrazných vyjádření a jejich vztahů; uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků; variuje různé vlastnosti prvků a jejich vztahů pro získání osobitých výsledků	- má základní dovednosti v kresbě a malbě, je schopen použít určité metody současného výtvarného vyjádření a je schopen realizovat svůj záměr. - v souladu s potřebami dalších (např. přírodovědných) oborů se vyvíjí ve správném pozorování všedních objektů a přírodnin.	Postupné „osvobozování“ úkolů výtvarné výchovy od obsahů hlavního vyučování, i když je má učitel stále na zřeteli. **Malování** Technika vrstvené akvarelové malby. Úvod do perspektivy. Malba šedými a hnědými akvarelovými barvami, indigem. **Kresba** Těžištěm je černobílá kresba: technika šrafování, zesilování, zeslabování, uchopení škály šedých, cvičení modelace šrafováním. Nauka o stínech.	OSV 1 OSV 2 OSV 4 OSV 5 Mezipředmětové vztahy – možno se všemi předměty hlavního vyučování, možno i s dalšími uměleckými předměty

VV-9-1-02 – zaznamenává vizuální zkušenost, i zkušenosti získané ostatními smysly, zaznamenává podněty z představ a fantazie	- nebojí se do základního zadání vstoupit svou kreativitou. - dokáže porovnávat a hodnotit vzniklé výtvarné práce a objektivně vyjádřit své pocity, doprovodit svoji práci slovně. - cíleně a vědomě používá malířské a kreslířské pomůcky a techniky. - samostatně kreslí podle jednoduché předlohy a podle jednoduchých objektů. - zajímá se o kulturní projevy a památky, dokáže svá pozorování vyjádřit, viděné hodnotit a porovnávat. - podílí se na aktivitách, které výtvarně doplňují činnost školy.	Úvod do perspektivy (přes perspektivu barev). Podoba hranatého a oblého tělesa. Technika dynamického kreslení. Složitější formy vycházející z výtvarného umění a geometrie „volné ruky“. Kresba podle modelu: jednoduchá zátiší, proměny v přírodě, lidská postava, podle předlohy průhledy ze tmy do světla (architektura), předlohy rytin. Techniky: kresba uhlem, perem, dřívkem, lavírování, linoryt. Práce s PC – spojování krátkých textů s kresbou, cvičení kompozice (totéž i ručním uměleckým způsobem). Užité umění Spojování výtvarného vyjádření s krátkým textem (oznámení, plakát, ilustrace k básni apod.). Pomoc při instalaci výstav, účast na výtvarných iniciativách (soutěže). Besedy o umění. Návštěvy výstav. **6.ročník** **Malování** Vrstvené malování. Témata z biologie, mineralogie, fyziky. Studie živočichů, rostlin, krajin možno převádět do barvy. Minerály v barevném okolí. **Kreslení**	
VV-9-1-03 – zachycuje jevy a procesy v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích – počítačová grafika, fotografie, video, animace			
VV-9-1-04 – vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření;			
VV-9-1-05 – rozliší působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového účinku, v rovině subjektivního účinku			
VV-9-1-06 – interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků			
VV-9-1-07 – ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření			

		Volná kresebná cvičení s uhlem k světlotmavému vytvoření plochy, různé druhy šrafury. Koule, válec, kužel-jako prostorová tělesa v závislosti na různém dopadu světla. Kombinace těles vrhající stíny. **7.ročník** **Malování** Technika vrstveného akvarelu. Užití barevné perspektivy. Malba tuší a štětcem. Kreslení Nauka o projekci a stínu, průniky těles. Perspektiva středová, „ptačí“, „žabí“ s více úběžníky se zřetelem na rozložení světla a stínu. Studie reálných architektonických objektů (budov, vnitřních prostor). **8. ročník** **Malování** Technika vrstvení barev – prohloubení. Studie přírody prováděné v různých technikách. Převádění černobílé kompozice podle klasické předlohy na barevnou fantazii a naopak. **Kreslení** Kopie černobílých předloh – studií, rytin. Počátek nauky o proporcích, různé typy kompozic, zlatý řez.	

		9.ročník **Malování** Technické zdokonalení poznaných technik, experiment. Malba indigem, šedými a hnědými barvami. **Kreslení** Prohloubení schopnosti vnímat umělecké a přírodní formy, smyslová činnost ve spojení s volní činností. Samostatnost při volbě techniky. Cvičení k dosažení rovnováhy na ploše, různé techniky tvoření plochy. Příbuzné organické a kubické formy. Světelné účinky v krajinných náladách a v architektuře. Kreslení v plenéru, použití skic k volné kompozici. Grafické techniky. Užitá tvorba. Návštěvy výstav. Dějiny umění – umělecké zpracování učiva dějepisu: Rozvoj citu pro smyslové vnímání, cvičení intenzivního, bdělého, vědomého vidění Tvoření estetického úsudku prostřednictvím setkání s uměním v čase a prostoru, cvičení jemnějšího a diferencovanějšího vnímání kvality Učit se poznání a porozumění pro umělecky – a kulturně-dějinné vývojové kroky a jejich souvislost s vývojem vědomí lidstva	

		Hledání charakteristických znaků a rozdílů v prožitku ideálu krásy Vhodné doplnění exkurzemi	

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

Očekávané výstupy
Žák:
VV-9-1-01p až VV-9-1-07p uplatňuje základní dovednosti při přípravě, realizaci a prezentaci vlastního tvůrčího záměru
VV-9-1-01p, VV-9-1-03p uplatňuje linie, barvy, tvary a objekty v ploše i prostoru podle vlastního tvůrčího záměru, využívá jejich vlastnosti a vztahy; pojmenovává je ve výsledcích vlastní tvorby i tvorby ostatních; vnímá a porovnává jejich uplatnění v běžné i umělecké produkci
VV-9-1-02p při vlastní tvorbě vychází ze svých vlastních zkušeností, představ a myšlenek, hledá a zvolí pro jejich vyjádření nejvhodnější prostředky a postupy; zhodnotí a prezentuje výsledek své tvorby, porovnává ho s výsledky ostatních
VV-9-1-06p vnímá a porovnává výsledky běžné i umělecké produkce, slovně vyjádří své postřehy a pocity

5.16 Výchova ke zdraví

Charakteristika předmětu
Je to vyučovací předmět, jehož integrované pojetí vytváří prostor pro široké působení na dospívající žáky, čímž významně přispívá k jejich osobnostnímu a sociálnímu rozvoji. Vzdělávací předmět výchova ke zdraví je úzce spjat s dalšími vzdělávacími předměty jako jsou: výchova k občanství, tělesná výchova, přírodopis, chemie, pracovní činnosti. Komplexní charakter předmětu dává možnost zabývat se jednotlivými tématy z různých pohledů a naplňovat je učivem podle vyspělosti a zájmu žáků. Předmět sleduje především aspekt zdravotně preventivní s návody pro každodenní život.
Ve výuce využíváme především těch vyučovacích metod a forem, které kladou důraz na interakce mezi žáky (práce ve skupinách, práce na projektu, diskuse, brainstorming) nebo orientují žákův aktivní zájem i mimo formální rámec školního vyučování (návštěva akcí: výstav, prodejny se zdravou výživou…)
Výchova ke zdraví vede žáky k aktivnímu rozvoji a ochraně zdraví v propojení všech jeho složek (sociální, psychické a fyzické) a učí je být za ně odpovědný. Svým vzdělávacím obsahem navazuje na obsah vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět a prolíná do ostatních vzdělávacích oblastí. Žáci si osvojují zásady zdravého životního stylu a jsou vedeni k jejich uplatňování ve svém životě i k osvojování účelného chování při ohrožení v každodenních rizikových situacích i při mimořádných událostech. Vzhledem k individuálnímu i sociálnímu rozměru zdraví obsahuje vzdělávací obor Výchova ke zdraví výchovu k mezilidským vztahům. Žáci si rozšiřují a prohlubují poznatky o sobě i vztazích mezi lidmi, partnerských vztazích, manželství a rodině, škole a společenství vrstevníků.
Vzdělávání v předmětu směřuje k

- poznávání sebe sama jako živé bytosti – sebepoznání, sebepojetí, mezilidské vztahy, komunikace – obsahuje výchovu k mezilidským vztahům, žáci si rozšiřují a prohlubují poznatky o sobě i vztazích mezi lidmi, partnerských vztazích, manželství a rodině, škole a společenství vrstevníků.
- pochopení hodnoty fyzického, sociálního a duševního zdraví a zdravotní prevence, odpovědnost
- chování v mimořádných situacích, odpovědnost za zdraví vlastní i zdraví jiných
- upevňování hygienických, stravovacích a jiných návyků
- pochopení vztahů kamarádství, přátelství, láska, partnerské vztahy, manželství a rodičovství
- aktivnímu rozvoji a ochraně zdraví – žáci si osvojují zásady zdravého životního stylu a jsou vedeni k jejich uplatňování ve svém životě i k osvojování účelného chování při ohrožení v každodenních i rizikových situacích i při mimořádných událostech

Forma realizace

Předmět výchova ke zdraví je realizován v 7. a 9. ročníku jednou 45minutovou vyučovací hodinou jako vedlejší předmět. Předmět je i integrován do výuky přírodopisu.

Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí

Kompetence k učení

- Žák vyhledává a třídí informace, pracuje s užívanými znaky, termíny, symboly a texty
- Žák poznává smysl a cíl učení, plánuje lepší postupy učení, dovede překonávat překážky a dbá při tom na své zdraví

Kompetence k řešení problémů

- Žáci řeší nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni v souvislosti se svým zdravím i zdravím ostatních
- Žáci hledají různé možnosti řešení problémů, činí uvážlivá rozhodnutí a výsledky svých činů hodnotí
- Učíme žáky schopnosti pracovat soběstačně a nezávisle na druhých
- Vedeme žáky k respektování postojů jiných osob, k dialogu s ostatními (vcítit se do postojů druhého, každý má právo mít svůj názor – jedno z pravidel asertivního chování)
- Učíme žáky uvědomení si sebe sama a svého postoje (hledám sám sebe, své místo mezi druhými)

Kompetence komunikativní

- Žáci se učí formulovat své myšlenky, naslouchají druhým, zapojují se do diskuse, dbají na kulturní projev
- Žáci využívají informační a komunikační prostředky mezi sebou i s okolním světem, učíme zásadám konstruktivní komunikace
- Vedeme žáky ke schopnosti umět vyslechnout názor druhého, ale zároveň umět taktně sdělit své stanovisko (i druhá strana má právo na svůj názor)

Kompetence sociální a personální

- Žáci spolupracují ve skupině, dodržují pravidla mezilidské komunikace, poskytnou případnou pomoc nebo o ni požádají v rámci zachování zdraví

- Učíme žáky umět se postavit manipulativním technikám v komunikaci
- Žáci dovedou ovládat a řídit své chování a jednání, aby dosáhli pocitu sebeuspokojení a sebeúcty, k adekvátnímu vyjádření svých pocitů

Kompetence občanské

- Žáci odmítají útlak a hrubé zacházení, uvědomují si povinnost postavit se proti fyzickému a psychickému násilí
- Učíme žáky znalosti jejich práv i povinností
- Vedeme žáky k uvědomění si naší historie, k bohatosti její kultury a k národnímu dědictví
- Žáci se chovají zodpovědně v krizových situacích a situacích ohrožujících život a zdraví člověka
- Žáci chápou základní ekologické souvislosti, podporují rozvoj zdravého životního prostředí a jeho vliv na zdraví člověka

Kompetence pracovní

- Učíme žáky procovat v souladu s pravidly bezpečnosti práce
- Rozvíjíme u žáků schopnost ke kritickému zhodnocení vlastní činnosti
- Žáci bezpečně používají pomůcky a dodržují hygienu
- Žáci ochraňují zdraví své i druhých, dbají na hygienu životního prostředí i ochranu kulturních a společenských hodnot

Kompetence digitální

- Vedeme žáky k aktivnímu sportování, předcházíme nadměrnému užívání digitálních technologií
- Prevence duševního zdraví a zdraví ostatních

❖ 7.třída

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
VZ-9-1-01 – respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě. VZ-9-1-02-vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví VZ-9-1-03-vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím; vysvětlí vztah	-vztahy ve dvojici, komunity -dorozumívání -verbální a neverbální komunikace, zásady dialogu -asertivita, empatie -vztahy a pravidla soužití v prostředí -přátelství a láska -rodina, adopce, pěstounská péče -práva a povinnosti dítěte -ztráta blízkého člověka -handicapy	OSV 1 OSV 7 ENV 4 MUL 2 ENV 3 DEM 1 VkO Př

mezi uspokojováním základních lidských potřeb hodnotu zdraví VZ-9-1-04-posoudí různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých a vyvozuje z nich osobní odpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví VZ-9-1-08-osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání v soulu s běžnými, přenosnými, civilizačními a jiným chorobami; svěří se se zdravotním problémem a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc VZ-9-1-11-respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje; kultivovaně se chová k opačnému pohlaví VZ-9-1-12-respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozor hlavními životními cíli; chápe jinam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování VZ-9-1-15-projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy; aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobnostního bezpečí; v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc VZ-9-1-16-uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i jiných událostí	-kolektiv -zásady zdravého stravování, pitný režim -faktory ovlivňující zdraví (kvalita ovzduší, hluk, osvětlení, teplota) -alkohol -centra pomoci -vývoj dítěte -dospívání tělesné, duševní i sociální změny -sexuální dospívání a reprodukční zdraví – zdraví reprodukční soustavy, sexualita jako součást formování osobnosti, zdrženlivost -předčasná sexuální zkušenost -promiskuita, poruchy pohlavní identity -problémy těhotenství a rodičovství -dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví -bezpečnost ve škole, v dopravě, rizika v dopravě -ochrana zdraví při různých činnostech -první předlékařská pomoc -ochrana člověka za mimořádných situacích -klasifikace mimořádných událostí -varovné signály -základní úkoly ochrany obyvatelstva	

❖ **9.třída**

Očekávané výstupy RVP /Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
VZ-9-1-06-vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí VZ-9-1-08 uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání v souvislosti s běžnými, přenosnými, civilizačními a jinými chorobami; svěří se se zdravotním problémem a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc VZ-9-1-09 projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu; dobrovolně se podílí na programech podpory zdraví v rámci školy a obce VZ-9-1-10 samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím VZ-9-1-11 respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje; kultivovaně se chová k opačnému pohlaví VZ-9-1-12 respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli; chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování VZ-9-1-13 uvádí do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým	Pohlavní orgány a rozmnožování člověka - polarita pohlaví - zodpovědný sexuální život a prevence pohlavních nemocí - výživa a zdraví životní styl - výživové hodnoty a složení potravin, BMI, parametry lidského těla - role sexuality v lidském životě (biologické, sociální a kulturní aspekty) - odpovědnost v sexualitě, prevence pohlavních nemocí, ochrana proti HIV / AIDS -předčasná sexuální zkušenost; těhotenství a rodičovství mladistvých; poruchy pohlavní identity Návykové látky a jejich vliv na člověka podstata závislosti - co může být drogou? - původ a působení návykových látek na člověka -zdravotní a sociální rizika zneužívání návykových látek, patologického hráčství, práce s počítačem; návykové látky -ochrana zdraví při různých činnostech -osvojí si pojmy z oblasti sexuality -předčasná sexuální zkušenost a její rizika -puberta, dospívání -etická stránka sexuality -zdrženlivost a pohlavní stud nevhodné chování v oblasti sexuality -sexuální orientace -vysvětlí početí a vývoj plodu, porod -antikoncepce -předčasné ukončení těhotenství	OSV 1 OSV 11 ENV 4 ENV 2 VkO Př

VZ-9-1-14 vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi VZ-9-1-15 projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy; aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí; v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc VZ-9-1-16 uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí	-nemoci přenosné pohlavním stykem -zdrženlivost a pohlavní stud nevhodné chování v oblasti sexuality -sexualita z hlediska odlišné kultury a víry -sexuální zneužití, orientace v zákonech -reklamní vlivy -živelní pohromy, terorismus, klasifikace mimořádných událostí, varovný signál a jiné způsoby varování, základní úkoly ochrany obyvatelstva, evakuace, činnost po mimořádné události, prevence vzniku mimořádných událostí - rizika silniční a železniční dopravy, vztahy mezi účastníky silničního provozu vč. zvládání agresivity, postup v případě dopravní nehody (tísňové volání, zajištění bezpečnosti) - život jedince a v právní problematice zneužívání dítěte	

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

Očekávané výstupy
Žák:
VZ-9-1-01p chápe význam dobrého soužití mezi vrstevníky i členy rodiny
VZ-9-1-03p uvědomuje si základní životní potřeby a jejich naplňování ve shodě se zdravím
VZ-9-1-04p, VZ-9-1-09p respektuje zdravotní stav svůj i svých vrstevníků a v rámci svých možností usiluje o aktivní podporu zdraví
VZ-9-1-05p projevuje zdravé sebevědomí a preferuje ve styku s vrstevníky pozitivní životní cíle, hodnoty a zájmy
VZ-9-1-07p dodržuje správné stravovací návyky a v rámci svých možností uplatňuje zásady správné výživy a zdravého stravování
VZ-9-1-08p svěří se se zdravotním problémem
VZ-9-1-13p dává do souvislosti zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a provozováním hazardních her
VZ-9-1-13p uplatňuje osvojené sociální dovednosti při kontaktu se sociálně patologickými jevy
VZ-9-1-14p zaujímá odmítavé postoje ke všem formám brutality a násilí
VZ-9-1-15p uplatňuje způsoby bezpečného chování v sociálním kontaktu s vrstevníky, při komunikaci s neznámými lidmi, v konfliktních a krizových situacích a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc; ví o centrech odborné pomoci, vyhledá a použije jejich telefonní čísla

VZ-9-1-16p chová se odpovědně při mimořádných událostech a prakticky využívá základní znalosti první pomoci při likvidaci následků hromadného zasažení obyvatel

5.17 Tělesná výchova

Charakteristika předmětu

Tento předmět bude vyučován v každém ročníku 2 hodiny týdně, čerpá očekávané výstupy ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví: Tělesná výchova a jeden výstup ze vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví.

Předmět probíhá v tělocvičně, ale může být realizován i na hřišti, v přírodě, v bazénu, na sportovním stadionu.

Vzdělávací obor Tělesná výchova jako součást komplexnějšího vzdělávání žáků v problematice zdraví směřuje na jedné straně k poznání vlastních pohybových možností a zájmů, na druhé straně k poznávání účinků konkrétních pohybových činností na tělesnou zdatnost, duševní a sociální pohodu. Pohybové vzdělávání postupuje od spontánní pohybové činnosti žáků k činnosti řízené a výběrové, jejímž smyslem je schopnost samostatně ohodnotit úroveň své zdatnosti a řadit do denního režimu pohybové činnosti pro uspokojování vlastních pohybových potřeb i zájmů, pro optimální rozvoj zdatnosti a výkonnosti, pro regeneraci sil a kompenzaci různého zatížení, pro podporu zdraví a ochranu života. Předpokladem pro osvojování pohybových dovedností je v základním vzdělávání žákův prožitek z pohybu a z komunikace při pohybu, dobře zvládnutá dovednost pak zpětně kvalitu jeho prožitku umocňuje.

Charakteristické pro pohybové vzdělávání je rozpoznávání a rozvíjení pohybového nadání, které předpokládá diferenciaci činností i hodnocení výkonů žáků. Neméně důležité je odhalování zdravotních oslabení žáků a jejich korekce v běžných i specifických formách pohybového učení – v povinné tělesné výchově, případně ve zdravotní tělesné výchově. Proto se nedílnou součástí tělesné výchovy stávají korektivní a speciální vyrovnávací cvičení, která jsou podle potřeby preventivně využívána v hodinách tělesné výchovy pro všechny žáky nebo jsou zadávána žákům se zdravotním oslabením místo činností, které jsou kontraindikací jejich oslabení.

1.– 2. ročník – Z obrazů vyprávění se dítě učí vklouznout do všech možných rolí. Kromě toho se sbližuje s mnohými tělesnými dovednostmi.

3. ročník – Podstatným rysem žáků v tomto věku stupně je lehkost. Zdůrazňujeme „my“. Ještě nepracujeme individuálně na určitém cvičení. Citové a fantazijní vztahy propojují fantazii se skutečností.

4. ročník – Od „my“ přecházíme k „já“. Žák se nejlépe cítí při volné honičce. Z toho vycházíme a opatrně je vedeme k stále více individuálnímu cvičení. Rytmicky vyslovovaná řeč hraje opět důležitou, harmonizující roli. Pohybu se musí účastnit celé tělo žáka.

5. ročník – Žáci ještě nemohou pojmově uchopit prostor. Ten jim však nabízí možnost, aby vytvářeli a rozvíjeli své síly. Žák se chce pohybovat. Ne příliš rychle, ne příliš pomalu. Žák má výslovný vztah ke krouživým pohybům. Připravuje se k účasti na Olympijských hrách waldorfských škol v duchu starověkých řeckých tradic.

6. ročník – Právě probíhající činnost pohlavních žláz vede ke stále silnější diferenciaci pohlaví a k přímé souvislosti mezi pohybovým nasazením a svalovým růstem. Napětí a uvolnění stojí uprostřed jako základní prvek svalové dynamiky. Toto lze prožít zvláště při uvolněném běhu. Těžištěm pro

všechny disciplíny jsou: obratnost (jako optimální souhra všech svalových skupin) a odvaha. Počátek systematického vzdělávání v lehké atletice a cvičení na nářadí.
7. ročník – Žáci prožívají práci šlach: pružnost a napětí. Skákání, komíhání a pérování vede k věkově specifickým pohybovým zkušenostem. Úlohou žáků je učit se pohybovat přirozeně a obratně. Vhodná jsou artistická cvičení.
8. ročník – Mladý člověk již zcela „sestoupil na zem“. Tíha a pevnost určují jeho tělesnou zkušenost. Chlapec se musí učit překonávat tíhu individuálním silovým nasazením, dívka spíše bojuje s masou, kterou je nutné formovat. Pomocí dobře vybraných cvičení musíme žáky nechat, aby učinili zkušenost s mechanickým prvkem kloubových kostí. Abstraktní pohyb či spontánní pohybové impulsy podporují vznikající vědomí vlastní osobnosti. Držení těla a jeho vzpřímenost dodávají žákům první jistou oporu.
9. ročník – Probuzení duševní sféry vystupuje jako individuálně existenční zkušenost žáků; působení duševních sil mají žáci objevit také v pohybu. V popředí stojí vůle. Překonávání mrtvých bodů či pohyby výbušného rázu, které vznikly z klidu (vrh koulí), vedou bezprostředně k prožitku vlastní vůle. U chlapců: zdůraznění síly; u dívek: utváření formy.

Forma realizace
Výuka tělesné výchovy je realizována od 1.- 9. třídy 2 hodinami týdně. V případě, že škola má k dispozici eurytmistu pro výuku eurytmie, je počet hodin výuky v každém ročníku zkrácen o svoji polovinu.

Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí
Kompetence k učení
- Žáka vedeme k samostatnosti, aby byl schopen získané dovednosti kriticky posuzovat a najít v nich smysl pro využití v budoucnosti.
- Žáka vedeme k tomu, aby si uměl rozvrhnout, jak by mohl své učení zdokonalit.
- Žáka vedeme k sebehodnocení.

Kompetence k řešení problémů
- Žáka vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.
- Během vyučování žáka zapojujeme do řešení problémových situací a sám si může vyzkoušet řešení: např. vedoucí skupiny, rozhodčí apod.

Kompetence komunikativní
- Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu.
- Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídách a mezi třídami.

Kompetence sociální a personální
- Sociální schopnosti rozvíjíme v průběhu všech aktivit.
- Ve vyučování žáci spolupracují ve skupinách a vzájemně si pomáhají.
- Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se mohou sami podílet.

- Žáky vedeme k sebeovládání při jednání s učiteli, žáky i jinými účastníky vyučování v různých situacích.

Kompetence občanské

- Žáci si společně uvědomují nutnost ustanovení pravidel chování.
- Vedeme žáky k respektování individuálních rozdílů druhých lidí.
- Žáky vedeme k pomoci druhému člověku a ke sportovním aktivitám.
- Při pobytech v přírodě se žáci chovají jako zodpovědné osoby.

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci.
- Individuálním přístupem a spoluprací s rodiči pomáháme žákům při profesní orientaci.

Kompetence digitální

- Vedeme žáky k aktivnímu sportování, předcházíme nadměrnému užívání digitálních technologií
- Prevence duševního zdraví a zdraví ostatních
- Vyhledávání sportovních informací, dat, událostí
- Učíme vytvořit tabulky grafy pro sportovní utkání

1.STUPEŇ

- **1. – 3.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
TV-3-1-01 - spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti.	- vyhodnotí pohybové aktivity vzhledem k aktuálním podmínkám a aplikuje na dané podmínky obecné zásady bezpečnosti	Chůze, běh, přirozený pohyb v přírodě: skoky, přeskoky, zdolávání nerovností. Příprava organismu – příprava před pohybovou činností, uklidnění po zátěži, napínací a protahovací cvičení. Rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti, koordinace pohybu prostřednictvím cvičení ve formě hry.	OSV 1 OSV 2 OSV 3 OSV 9 Eu
TV-3-1-02 - zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti	- reaguje na pokyny a povely učitele nebo rozhodčího	Pohybové hry: kolové hry, hry na honěnou, hry se zpěvy a rolemi.	

jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení.		Rytmické a kondiční formy cvičení pro děti: vyjádření rytmu, slova a melodie pohybem, jednoduché tance. Průpravné úpoly – přetahy. Základy gymnastiky – průpravná cvičení, cvičení s náčiním: švihadla, míčky a jiné drobné náčiní – skákání přes lano, švihadlo, chytání a házení míčů. Akrobacie – průpravná cvičení ke kotoulům atd. Turistika a pobyt v přírodě – přesun do terénu a chování v dopravních prostředcích při přesunu, chůze v terénu, táboření, ochrana přírody Plavání – (základní plavecká výuka) hygiena plavání, adaptace na vodní prostředí, základní plavecké dovednosti, jeden plavecký způsob (plavecká technika), prvky sebezáchrany a dopomoci tonoucímu. Bruslení (podle podmínek) základní techniky pohybu bruslích, hry na sněhu a na ledě.	
TV-3-1-03 - spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích. TV-3-1-05 - reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci.	- spolupracuje při společných pohybových aktivitách.	Pohybové hry a činnosti.	
TV-3-1-04 - ve známých prostorech školy žák uplatňuje hlavní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech.	- spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím	Hygiena při TV – hygiena pohybových činností a cvičebního prostředí, vhodné oblečení a obutí pro pohybové aktivity. Bezpečnost při pohybových činnostech – organizace a bezpečnost cvičebního prostoru, bezpečnost v šatnách a umyvárnách, bezpečná příprava a ukládání nářadí, náčiní a pomůcek, první pomoc v podmínkách TV.	

ZTV-3-1-01 - uplatňuje správné způsoby držení těla v různých polohách a pracovních činnostech; zaujímá správné základní cvičební polohy. ZTV-3-1-02 - zvládá jednoduchá speciální cvičení související s vlastním oslabením.	- uplatňuje správné způsoby držení těla v různých polohách a pracovních činnostech; zaujímá správné základní cvičební polohy	Cvičení. Korektivní a speciální vyrovnávací cvičení jako prevence zařazovat do přípravy před pohybovou činností nebo do uklidnění po zátěži.	Eu

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

Očekávané výstupy
Žák:
TV-3-1-01p zvládá podle pokynů přípravu na pohybovou činnost
TV-3-1-04p dodržuje základní zásady bezpečnosti při pohybových činnostech a má osvojeny základní hygienické návyky při pohybových aktivitách
TV-3-1-05p reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti
- *projevuje kladný postoj k motorickému učení a pohybovým aktivitám*
- *zvládá základní způsoby lokomoce a prostorovou orientaci podle individuálních předpokladů*

❖ 4. – 5. třída

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
TV-5-1-01 - podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu; uplatňuje kondičně zaměřené činnosti; projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti.	- využívá získaných pohybových dovedností i mimo rámec TV a snaží si vylepšovat nevědomě svou kondici.	Od jednoduchých pohybových her (přípravných) přechází k hrám s jednoduchými pravidly ve skupině.	OSV 1 OSV 2 OSV 3 OSV 9
TV-5-1-02 - zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením.	- zařazuje pravidelně a preventivně speciální vyrovnávací cvičení související se zdravotním oslabením.	Přípravná a relaxační cvičení.	Eu

TV-5-1-03 - zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti; vytváří varianty osvojených pohybových her. ČJS-5-5-04 – uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožující zdraví a v modelových situacích simulující mimořádné události, vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista	- adaptuje se na vodní prostředí, dodržuje hygienu plavání, individuálně podle svých schopností zvládá základní plavecké dovednosti -spolupracuje při společných pohybových aktivitách -reaguje na pokyny a povely učitele nebo rozhodčího -vyhodnotí pohybové aktivity vzhledem k aktuálním podmínkám a aplikuje na dané podmínky obecné zásady bezpečnosti -aplikuje obecné zásady hygieny a bezpečného chování na sportovišti, adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka	Pohybové hry: honičky s náčiním a s překážkami, běžecké hry, krátké štafety propojené s fantazií. Základy gymnastiky: průpravná cvičení na nářadí jako hra a postupný přechod k jednotlivým cvikům, kombinace různých druhů nářadí, rovnovážná cvičení, Akrobacie: kotoul vpřed a vzad, stoj na rukou a přemet stranou – vše s dopomocí, hra. Rytmické a kondiční formy cvičení: Bothmerova gymnastika od kruhových her k vlastnímu cvičení, 4.tř. ¾ rytmus, 5.tř. 4/4 rytmus – rytmická obměna mezi lehkými a těžkými skoky, tance v daných rytmech. Cvičení se švihadlem, míčem a drobným náčiním – rytmicky, s obměnami v lehkých kombinacích. Průpravné úpoly: přetahy a přetlaky. Základy atletiky: rychlý běh, starty, motivovaný vytrvalý běh, skoky do dálky nebo do výšky, hod míčkem. Základy sportovních her: házení a chytání míče, manipulace s pálkou a jiným herním náčiním. Jednoduché formy míčových her a přechod k hrám s jednoduchými pravidly: vybíjená, košíková, přehazovaná, házená, florbal, pálkovaná, … Turistika a pobyt v přírodě – přesun do terénu a chování v dopravních prostředcích při přesunu, chůze v terénu, táboření, ochrana přírody	

		Plavání – plavecké dovednosti, jeden plavecký způsob (plavecká technika), prvky sebezáchrany a dopomoci tonoucímu Lyžování, bruslení (podle podmínek školy) – hry na sněhu a na ledě, základní techniky pohybu na lyžích a bruslích další pohybové činnosti (podle podmínek školy a zájmu žáků)	
TV-5-1-04 - uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí; adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka. TV-5-1-05 - jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolu-a a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti. TV-5-1-06 - jedná v duchu fair play: dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje; respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví. TV-5-1-07 - užívá při pohybové činnosti základní osvojované tělocvičné názvosloví. TV-5-1-08 - zorganizuje nenáročné pohybové činnosti a soutěže na úrovni třídy. TV-5-1-09 - změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími výsledky. TV-5-1-11 – adaptuje se na vodní prostředí, dodržuje hygienu plavání, zvládá v souladu s individuálními předpoklady plavecké dovednosti TV-5-1-12 – zvládá v souladu s individuálními předpoklady vybranou plaveckou techniku, prvky sebezáchovy a bezpečnosti	- pozoruje pohybové činnosti spolu-ů a provádí vlastních činností na základě pokynů učitele. - postupně si osvojuje tělocvičné názvosloví. - organizuje nenáročné pohybové činnosti a soutěže na úrovni třídy. - hodnotí úroveň pohybových výkonů po skončení cvičení. -dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje	Sportovní hry. Pohybová cvičení. Rozcvička. Plavecká výuka je realizována ve 3. a 4. třídě	

TV-5-1-10 - se orientuje v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i v místě bydliště; samostatně získá potřebné informace.		Informační část hodin.	
ZTV-5-1-01 - zařazuje pravidelně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením v optimálním počtu opakování. ZTV-5-1-03 - upozorní samostatně na činnosti (prostředí), které jsou v rozporu s jeho oslabením. ZTV-5-1-02 - zvládá základní techniku speciálních cvičení; koriguje techniku cvičení podle obrazu v zrcadle, podle pokynů učitele.	- všímá si pravidelně zařazovaných preventivních speciálních vyrovnávacích cvičení souvisejících s oslabením.	Relaxační cvičení. Techniku speciálních cvičení koriguje podle obrazu v zrcadle nebo podle pokynů učitele.	

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

Očekávané výstupy
Žák:
TV-5-1-01p chápe význam tělesné zdatnosti pro zdraví a začleňuje pohyb do denního režimu
TV-5-1-02p zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení v souvislosti s vlastním svalovým oslabením
TV-5-1-03p zdokonaluje základní pohybové dovednosti podle svých pohybových možností a schopností
TV-5-1-04p uplatňuje hygienické a bezpečnostní zásady pro provádění zdravotně vhodné a bezpečné pohybové činnosti
TV-5-1-05p reaguje na pokyny k provádění vlastní pohybové činnosti
TV-5-1-06p dodržuje pravidla her a jedná v duchu fair play
- *zlepšuje svou tělesnou kondici, pohybový projev a správné držení těla*
- *zvládá podle pokynu základní přípravu organismu před pohybovou činností i uklidnění organismu po ukončení činnosti a umí využívat cviky na odstranění únavy*

2.STUPEŇ

- **6. -9. třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby průřezová témata
TV-9-1-01- aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem. TV-9-1-02 - usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti; z nabídky zvolí vhodný rozvojový program. TV-9-1-03 - samostatně se připraví před pohybovou činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností – zatěžovanými svaly. TV-9-1-04 - odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se sportovní etikou a zdravím; upraví pohybovou aktivitu vzhledem k údajům o znečištění ovzduší.		Sportovní a pohybové hry. Rekreační a výkonnostní sport, sport dívek a chlapců. Průpravná, kompenzační, vyrovnávací, relaxační a jiná zdravotně zaměřená cvičení.	OSV 1 OSV 2 OSV 3 OSV 9
TV-9-1-05 - uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost.		První pomoc při TV a sportu v různém prostředí a klimatických podmínkách.	
TV-9-2-01 - zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech.		Pohybové hry – s různým zaměřením; s náčiním i bez náčiní, netradiční pohybové hry a aktivity. Gymnastika – akrobacie, přeskoky: koza, švédská bedna na nářadí: hrazda, kruhy, kladina, trampolína, šplh na tyči a na laně. Rytmická cvičení – základy rytmické gymnastiky, kondiční formy cvičení pro daný věk žáků; tance (zvláště pro děvčata).	Eu

		Úpoly – přetahy, přetlaky, odpory a pády, základy sebeobrany, Atletika – rychlý běh, vytrvalý běh na dráze a v terénu, skok do dálky a do výšky, hod míčkem a granátem, vrh koulí. Sportovní hry: míčové hry, vybíjená, přehazovaná, košíková, odbíjená, házená, kopaná, pálkovaná, florbal, (alespoň dvě hlavní hry podle výběru školy) – herní činnosti jednotlivce, herní kombinace, herní systémy, utkání podle pravidel žákovské kategorie. Turistika a pobyt v přírodě – příprava turistické akce, přesun do terénu a uplatňování pravidel bezpečnosti silničního provozu v roli chodce a cyklisty, chůze se zátěží i v mírně náročném terénu, táboření, ochrana přírody, základy orientačního běhu, dokumentace z turistické akce. Další pohybové aktivity dle možností školy.	
TV-9-2-02- posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny. TV-9-3-01 - užívá osvojované názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka, čtenáře novin a časopisů, uživatele internetu. TV-9-3-02 - naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky – čestné soupeření, pomoc handicapovaným, respekt k opačnému pohlavní, ochranu přírody při sportu. TV-9-3-03 - dohodne se na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji.		Sportovní a pohybové hry. Rozcvičky Atletika	

TV-9-3-04 - rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti vyplývající z role hráče, rozhodčího, diváka, organizátora. TV-9-3-05 - sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí. TV-9-3-06 - zorganizuje samostatně i v týmu jednoduché turnaje, závody, turistické akce na úrovni školy; spolurozhoduje osvojované hry a soutěže.			
TV-9-3-07 - zpracuje naměřená data a informace o pohybových aktivitách a podílí se na jejich prezentaci.		Zápis a měření sportovních výkonů do tabulek, vyhodnocování	
ZTV-9-1-01- uplatňuje odpovídající vytrvalost a cílevědomost při korekci zdravotních oslabení. ZTV-9-1-02 - zařazuje pravidelně a samostatně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením, usiluje o jejich optimální provedení. ZTV-9-1-03- aktivně se vyhýbá činnostem, které jsou kontraindikací zdravotního oslabení.	Žák zařazuje pravidelně a samostatně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení a usiluje o jejich optimální provedení.	Speciální preventivní cvičení. Přípravná a relaxační cvičení. Informační část hodiny.	
VZ-9-1-06 vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí.	Žák vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm se spolužáky a učitelem.	Informační část hodiny.	

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

Očekávané výstupy
Žák:
TV-9-1-02p usiluje o zlepšení a udržení úrovně pohybových schopností a o rozvoj pohybových dovedností základních sportovních odvětví včetně zdokonalování základních lokomocí
TV-9-1-03p cíleně se připraví na pohybovou činnost a její ukončení; využívá základní kompenzační a relaxační techniky k překonání únavy

TV-9-1-04p odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se zdravím a sportem
TV-9-1-04p vhodně reaguje na informace o znečištění ovzduší a tomu přizpůsobuje pohybové aktivity
TV-9-1-05p uplatňuje základní zásady poskytování první pomoci a zvládá zajištění odsunu raněného
TV-9-1-05p uplatňuje bezpečné chování v přírodě a v silničním provozu
- chápe zásady zatěžování; jednoduchými zadanými testy změří úroveň své tělesné zdatnosti

5.18 Eurytmie

Charakteristika předmětu
Eurytmie je umělecká pohybová výchova, která je součástí tělesné výchovy ve všech ročnících. Eurytmie má za úkol předvést viditelně v pohybu těla to, co se v prostoru odehrává ve chvíli, kdy zní hudba nebo mluvený (umělecky ztvárněný) text.
Eurytmie pracuje s jednotlivými prvky řeči (hlásky, slovní druhy, rytmus, rým atd.) i hudby (tóny, intervaly, tónová výška, rytmus, takt apod.). Zároveň se vytvářejí pohybové prostorové formy, odpovídajícím způsobem vyjadřující báseň či skladbu. Hudební i řečový doprovod je vždy živý, nikoli reprodukovaný.
Náplň hodin eurytmie je vždy co nejtěsněji spjata s děním v ostatním vyučování. V návaznosti na látku, která je dětem předkládána v rámci tzv. hlavního vyučování, pracují děti i v eurytmii. Učitel volí skladby i verše vzhledem k věku a stupni duševního vývoje žáků, důležitým hlediskem je i roční období, které právě probíhá, i celková nálada třídy. Konkrétní individuální potřeby žáků i celého třídního kolektivu jsou vždy učiteli nejlepším vodítkem, jak umožnit žákům látku uchopit.
Zdravotní aspekt eurytmie nabývá na významu stejnou měrou, jakou se mění životní styl mládeže směrem k pasivitě (TV, počítačové hry apod.). Eurytmie si především klade za cíl zprostředkovat žákům zážitek zdravého životního rytmu. Vždy nám půjde o hledání harmonie, o vyrovnání protikladů. Pohyb je vždy střídán zklidněním, zvuk tichem. Mnohá cvičení, kterých využívá pedagogická eurytmie, mají povahu cvičení duševní hygieny. Také se pracuje s cviky na zlepšení nesprávného držení těla, na celkové zklidnění nebo naopak povzbuzení. Další cvičení zlepšují koncentraci, orientaci v prostoru i v různých situacích, šikovnost, postřeh apod. Jde o pohyb oduševnělý, umělecky utvářený. Uvádí duševní stránku v soulad se stránkou tělesnou. Doplňuje tělesnou výchovu, jejímž prvořadým úkolem je napomoci žákům uchopit vlastní tělesnost a utužovat fyzickou zdatnost.
Další aspekt, je aspekt umělecký. Eurytmie je uměním, v němž se celé lidské tělo stává nástrojem. Žáci tak mají možnost zažít slovesnou i hudební uměleckou formu v celém svém těle. Žáci se postupně učí naslouchat, ale i aktivně uchopovat slovesná a hudební díla. Prohlubuje se jejich vztah k hudbě, ale i k řeči (zpočátku mateřské, později se používají i cizojazyčné básně). Nejdříve se formou hry učí používat základní prvky hudební (takt, rytmus, melodie – tóny, intervaly atd.) a slovesné (hlásky, rytmus, rým, gramatické prvky atd.). Na druhém stupni je pak tato dovednost plně vědomě uchopena a významnou měrou roste schopnost vlastního uměleckého výrazu.
Neméně důležitý je aspekt sociální. Eurytmie v žácích vychovává úctu a porozumění pro sebe sama, probouzí cit pro spolupráci v celku a nechává v dětech vyrůstat zážitek samostatné živé bytosti jako plnohodnotné součásti většího celku. Tímto způsobem je možné v dorůstajících bytostech probouzet

zdravé sebevědomí, z něhož pramení vřelý vztah k sobě i k svému okolí. Eurytmie přináší pohyb, který je výrazem duševních a duchovních procesů. Žák je zde veden k tomu, aby prožíval pohyby svého těla jako výraz a zrcadlení své vnitřní osobnosti. V eurytmii se pracuje na vytváření sociálních vztahů.
Obsah vyučování jev 1. třídě postaven na pohádkových motivech a využívá přirozené dětské vlastnosti – nápodoby. Základním zdrojem vyučovací látky jsou pohádky ve verších, např. Princ Bajaja, O králi Žabákovi, O dvanácti měsíčkách.
Pracuje se i s dětskými verši různých autorů. Všechny formy v prostoru jsou rozvíjeny pomocí obrazů vycházejících ze zvukových a obsahových kvalit textu. V hudbě se pracuje především s pentatonickými písněmi a skladbami. Užívají se i lidové písně a jednoduché klasické skladbičky pro děti. Hudba je též na základě vlastností jednotlivých hudebních nástrojů začleňována jako podbarvení nálad v textu.
V návaznosti na hlavní vyučování jsou ve 2. třídě rozvíjeny krátké veršované příběhy o zvířatech, bajky a legendy ze života svatých. Vlastnosti představitelů živočišné říše (chytrost, lenost, lstivost...) jsou převáděny do pohybu a jsou prožívány ve svých rozdílnostech. Příběhy o Sv. Františkovi, Václavu přinášejí proměnu zvířecích vlastností a zjevují touhu po ideálu. Nadále se využívá schopnosti nápodoby a obrazného uchopování geometrických forem. V oblasti forem se ale začíná již pracovat s rozvíjející se samostatnou prostorovou představivostí dětí. Třída přestává být jednolitým celkem, stále více se pracuje ve dvou skupinách, které konají v jednu chvíli různé úkoly, což je dalším krokem v rozvoji sociálního vědomí. Prohlubuje se i schopnost naslouchat a samostatně uchopovat podněty.
Ve třetí třídě se opouští metoda napodobování, dítě je pomalu vedeno k samostatnosti. Složitější formy v prostoru nejsou již vázány na kruh. Při tvoření forem a pohybů vycházíme z duševního vývoje dítěte (v 9. roce života se prožívá více odděleno od svého okolí). Poprvé používáme vzájemné křížení forem (např. u lemniskáty). Koncem školního roku se děti v přípravě na první hudební tvoření setkávají s malou a velkou tercií. Průběh roku provází téma Stvoření světa. V této souvislosti přichází první vědomě uchopená gesta hlásek. V návaznosti na hlavní vyučování jsou též pohybově ztvárňována jednotlivá řemesla, práce na poli a stavba domu.
Po překročení prahu ke střednímu dětství ve 4. třídě je třeba u dítěte rozvíjet a pěstovat nové duševní síly fantazie a schopnosti představ i morality. Jednotné prožívání řeči je nyní, paralelně s výukou mateřštiny (mluvnice), výrazněji členěno díky eurytmickým gramatickým prvkům. Tak dítě chápe gramatickou sféru jazyka nejen rozumovými silami, nýbrž též svým citovým a volním životem. Ke středu orientované rozestavení v kruhu nyní stále opouštíme, abychom mohli prostorové formy provádět frontálně, směrem dopředu. Novou záležitostí je zrcadlení jednotlivých forem v prostoru. Složitější cvičení obratnosti, koncentrace a cvičení s intervaly (dur - moll - tercie) provází pokračující vývoj dětí k samostatnosti. Hlavní tematickou náplní se stává severská mytologie(Edda, Kalevala...)určujícím rytmem je aliterace(náslovný rým).
Jako nový element v 5.třídě objevují žáci geometrii vlastní postavy: pentagram. Tuto formu také provádějí v prostoru v nejrůznějších variantách (“za nosem”, frontálně). Ve spojení s výukou dějepisu jsou zpracovány texty ze starých kultur (Indie, Persie, Egypt, Řecko). Základní geometrické obrazce, které již pevně děti uchopily (trojúhelník, čtverec), jsou různě posouvány a proměňovány v prostoru. Poprvé mohou být eurytmicky provedeny také básně z výuky cizích jazyků. V tónové eurytmii vypracováváme dvojhlasé melodie se stejným nápěvem; osvěživě a podnětně působí cvičení koncentrace a obratnosti (např. rychlá orientace v prostoru pomocí rozličných prvků forem). Z intervalů přichází oktáva.

Forma realizace

Eurytmii škola do výuky zařazuje v případě, pokud má specializovaného eurytmistu. Časová dotace je pak od 1.-9.ročníku 1hod.týdně v rámci 45minutových hodin vedlejšího vyučování.

Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí

Kompetence k učení

- žáky vedeme k sebehodnocení
- individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch

Kompetence k řešení problémů

- vedeme žáky k tomu, aby sami poznali smysl a cíl učení, aby měli pozitivní vztah k učení, posoudili, aby kriticky zhodnotili výsledky svého učení a diskutovali o nich

Kompetence komunikativní

- vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými
- učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných
- podporujeme přátelské vztahy

Kompetence sociální a personální

- vedeme žáky k pomoci a povzbuzování navzájem
- žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí
- učíme je k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky
- učíme žáky pracovat v týmu

Kompetence občanské

- ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování
- jsou respektovány individuální rozdíly (národnostní, kulturní)

Kompetence pracovní

- vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci

Kompetence digitální

- Vedeme děti k aktivnímu sportování, předcházíme nadměrnému užívání digitálních technologií
- Prevence duševního zdraví a zdraví ostatních

1.STUPEŇ

- **1.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
TV-3-1-02- zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení TV-3-1-05- reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci	- uvolněně rozvíjí síly přirozené nápodoby - rozlišuje základní formy v prostoru (kruh, oblé a přímé linie) - dokáže uchopit rozličné polarity pohybu - vnímavě naslouchá melodii	**Hlásková eurytmie** - pěstování kruhu jako základ pro uchopení celku - rozlišení rovných a oblých linií, (spirála) - jednoduché formy napodobování hlásek (vždy zahrnuty do pohádkových her) - rytmické střídání polarit pro zklidnění, rovnováhu a uchopení prostoru (chůze-běh , potichu – nahlas, nahoře- dole) - rytmická cvičení rukou, nohou, jednoduchá cvičení zručnosti a prstová cvičení, na kterých se vyvíjí jemná motorika dětí **Tónová eurytmie** - krátké pentatonické melodie, na nichž děti mohou uchopit základní kvality melodie a rytmu (v pohybu jde o střídání kroků velkých a malých, pomalých a rychlých apod.) - kvinta jako základní interval - krátké tanečky (U- tanec)	OSV 1 OSV 2 OSV 3 OSV 4 OSV 6 Hv

❖ **2. třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
TV-3-1-02- zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení TV-3-1-05- reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci	- tvořivě rozvíjí fantazii a schopnost pozorování - rozlišuje v prostoru dva pravidelné kruhy a vnímá vztahy mezi nimi - zvládá jednoduché varianty kroků a skoků - rozvíjí jednoduché pohybové formy ve dvojicích - zvládá jednoduchá koordinační cvičení - vnímavě naslouchá melodii	**Hlásková eurytmie** - pohyb z jednoho kruhu přechází do dvou pravidelných kruhů, vznikají složitější formy přímých a oblých linií - cvičení "Já a Ty" rozvíjí vztahy ve dvojicích a v celku - rozličné podoby kráčení (liška, medvěd, kohout...) a poskoků (žába, vrabec, zajíc), správné držení těla - cvičení na koordinaci pohybů končetin - budování úcty k hůlce (měděná tyč) **Tónová eurytmie** - krátké pětitónové melodie - c,d,e,f,g - interval kvinty - krátké tanečky ve dvou kruzích nebo ve dvojicích - cval stranou	OSV 1 OSV 2 OSV 3 OSV 4 OSV 6 Hv

❖ **3. třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
TV-3-1-02- zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení	- samostatněji se orientuje v prostoru - zvládá rytmická a koordinační cvičení	**Hlásková eurytmie** - rytmické pohyby s verši a hudbou (např. anapest)	OSV 1 OSV 2 OSV 3 OSV 4 OSV 6

TV-3-1-05- reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci	- rozlišuje gesta pro samohlásky rozvíjí schopnost cvičení s měděnou tyčí - vnímavě naslouchá a reaguje na melodii	- rozlišování otázky a odpovědi v hudbě a v poezii (zavíjející se spirála otázky a rozvíjející se spirála odpovědi) - první samostatné poznávání hláskových gest - cvičení samohlásek - pokračování v cvičeních obratnosti a koncentrace - forma trojúhelníku, čtverce a lemniskáty **Tónová eurytmie** - krátké melodie, písně a lidové skladby - kvinta, mollová a durová tercie - seznámení se stupnicí C-dur - polonéza, polkový krok	OSV 9 Hv

❖ **4.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
TV-5-1-03- zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti; vytváří varianty osvojených pohybových her TV-5-1-05-jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti	- tvořivě rozvíjí fantazii při orientaci v prostoru - rozlišuje gramatické prvky v textu a reaguje na ně pohybem - rozlišuje gesta jednotlivých hlásek - dokáže rozlišit hudební rytmy - rozvíjí koordinační cvičení s měděnou tyčí - rozvíjí zrcadlové formy v pohybu s verši a hudbou	**Hlásková eurytmie** - prostorové znázorňování jazykových prvků (verbálního projevu), podstatné jméno (konkrétní, abstraktní), sloveso (aktivní, pasivní) - forma verše (abab,abba..) - procvičování aliterace - zrcadlové formy - cvičení s měděnými tyčemi pro rozvíjení zručnosti a rychlosti - forma čtverce v rozličných variantách, lemniskáta s křížením **Tónová eurytmie** - hudební rytmy – dlouhé a krátké tóny	OSV 1 – 4 OSV 6 OSV 9 Hv

		- základní intervaly –prima, tercie, kvinta - k základní stupnici C-dur přibývají stupnice další (G-dur, F-Dur) - v hudebním doprovodu tónina moll a dur	

❖ **5.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
TV-5-1-03- zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti; vytváří varianty osvojených pohybových her TV-5-1-05-jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti	- tvořivě rozvíjí pohyb ve složitějších formách v prostoru - rozlišuje hlásky v textech z cizích jazyků - zvládá cvičení koncentrace a obratnosti - rozvíjí vědomé uchopování taktu, rytmu a melodie - na hudbu reaguje odpovídajícím způsobem	**Hlásková eurytmie** - rozvíjení složitějších geometrických forem (geometrické obrazce, hvězdy, spirála, osmička ...), harmonická osmička - odpovídající pohyby ke všem hláskám jsou spojovány ve slovech - cvičení na koncentraci a rychlou orientaci v prostoru - složitější cvičení s měděnou tyčí (rozšířeno o házení) - složitější rytmické pohyby s verši a hudbou (např. daktyl, hexametr) - energický tanec a tanec míru **Tónová eurytmie** - dvojhlasé melodie, kánon - intervaly (prima, tercie, kvinta, oktáva) - takt, melodie, rytmus - krátké hudební skladby (Schumann, Mozart, Haydn, Bach...)	OSV 1 OSV 2 OSV 3 OSV 4 OSV 6 OSV 9 Hv

2.STUPEŇ

- **6.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
TV-9-1-01- aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem TV-9-1-05- uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost TV-9-2-01-zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje TV-9-3-05-sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí	-zvládá proměny forem v prostoru -zvládá koordinační cvičení horních a dolních končetin -rozlišuje prostorové uspořádání jednotlivých tónů -rozvíjí naslouchání dvojhlasým skladbám -rozvíjí cvičení obratnosti s měděnou tyčí -zvládá nakreslit procvičované prostorové formy -navrhuje a porovnává různé způsoby kódování dat s cílem jejich uložení a přenosu	-geometrické proměny forem (prostorové přesunování geometrických tvarů pomáhá rozvíjet orientaci a abstraktní vnímání) -sedmi a dvanáctidílné cvičení s měděnou tyčí, házení ve dvojicích -koordinační cvičení na spolupráci horních a dolních končetin -kreslení eurytmických forem -pohyby hlásek jsou vedeny k dramatičnosti, což prohlubuje duševní oblast dítěte (Goethe, Erben) -zápis vlastní choreografie **Tónová eurytmie** -jednotlivé tóny a jejich prostorové uspořádání -složitější skladby ve variacích (Beethoven, Schubert, Telemann…) -horní a dolní hlas v rozdílných formách -tanec planet (anapest v hudebním zpracování)	OSV 1 OSV 2 OSV 3 OSV 4 OSV 6 OSV 9 Hv

❖ **7. -9. třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
TV-9-1-01- aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem TV-9-1-05- uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost TV-9-2-01-zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje TV-9-3-05-sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí	-zvládá proměny forem v prostoru -zvládá koordinační cvičení horních a dolních končetin -rozlišuje prostorové uspořádání jednotlivých tónů -rozvíjí naslouchání dvojhlasým skladbám -rozvíjí cvičení obratnosti s měděnou tyčí -zvládá nakreslit procvičované prostorové formy -navrhuje a porovnává různé způsoby kódování dat s cílem jejich uložení a přenosu	**Hlásková eurytmie** -výrazové formy charakterizující duševní nálady (přání, smutek, klid, úžas…) v hudbě i v jazyce (kratší balady, humoresky), gesta pro výraz sympatie a antipatie -jednodušší přesuny pentagramů, složitější procesy (posuny) různých obrazců -cvičení spirály s měděnou tyčí a vodopády pro korekci nesprávného držení těla -rozličná cvičení koncentrace a obratnosti -rytmická a symetrická cvičení (dívám se do sebe – dívám se ven) -trojdílný krok jako výraz harmonické chůze -jednoduchá sociální cvičení v prostoru -zápis vlastní choreografie **Tónová eurytmie** -jednotlivé tóny a jejich prostorové uspořádání -složitější skladby ve variacích (Beethoven, Schubert, Telemann…) -horní a dolní hlas v rozdílných formách -tanec planet (anapest v hudebním zpracování)	OSV 1 OSV 2 OSV 3 OSV 4 OSV 6 OSV 9 Hv

5.19 Člověk a svět práce

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací obsah této oblasti je realizován v průběhu celého základního vzdělání a je určen všem žákům (tedy chlapcům i dívkám bez rozdílu).
Oblast Člověk a svět práce postihuje široké spektrum pracovních činností a technologií, vede žáky k získání dovedností v různých oborech lidské činnosti a přispívá k vytváření životní a profesní orientace žáků. Pracovní výchova je úzce propojena s uměleckou výchovou a probuzené tvůrčí schopnosti se

v pracovních činnostech mnohostranně uplatňují. Vytváření smysluplných a estetických výrobků a prací posiluje vůli a cit, rozvíjí představivost, smysl pro celek i detail, má rozhodující vliv na pracovní inteligenci. Žáci se učí pracovat s různými materiály a osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky. Učí se plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnost samostatně i v týmu. Ve všech tematických okruzích jsou soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci.
Koncepce vzdělávací oblasti Člověk a svět práce vychází z konkrétních životních situací, v nichž žáci přicházejí do přímého kontaktu s lidskou činností a technikou v jejich rozmanitých podobách a širších souvislostech. Praktická činnost je ve zvýšené míře zastoupena i ve výuce jiných předmětů a umožňuje žákům získat nejen zručnost, ale díky vlastnímu úsilí i představu o ceně lidské práce a úctu k produktům pracovní činnosti. Žáci se seznamují s pracovními činnostmi tak, jak vznikaly v průběhu vývoje společnosti, získávají úctu k úsilí a umu předcházejících generací. Mají pocit sounáležitosti s předcházejícími i budoucími generacemi a učí se porozumět procesům probíhajícím ve světě, v přírodě a společnosti. Stejně jako v ostatních předmětech jsou dané pracovní činnosti cíleným pedagogickým záměrem, který důsledně sleduje zdravý vývoj žáka a napomáhá jeho dalšímu osobnostnímu rozvoji.
Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Člověk a svět práce je na prvním stupni rozdělen na čtyři tematické okruhy Práce s drobným materiálem, Konstrukční činnosti, Pěstitelské práce a Příprava pokrmů – je realizován předmětem Pracovní činnosti a Keramika. Součástí tohoto předmětu jsou i projekty.
Na druhém stupni jsou realizovány tyto tematické okruhy Práce s technickými materiály, Design a konstruování, Pěstitelské práce a chovatelství, Provoz a údržba domácnosti, Příprava pokrmů, Svět práce. Jsou realizovány v rámci předmětů – Pracovní činnosti. Tematické okruhy Práce s laboratorní technikou jsou realizovány v předmětech chemie, přírodopis, fyzika. Využití digitálních technologií v předmětech informatika a matematika.

V 1. třídě je úkolem učitele převést dítě od hry k práci. Při pracovních činnostech je rozvíjena vědomá činnost a zručnost obou končetin.
Ve 2. třídě se dále rozvíjí nezávislost obou rukou.
Ve 3. třídě začíná dítě oblékat samo sebe, pracuje na předmětech větších rozměrů
Ve 4. třídě je zařazena křížková výšivka, jako pomoc vývoji v tomto věkovém stupni. Prostřednictvím smysluplné práce získává jistotu a vnitřní pevnost. Probouzí se porozumění pro funkci výrobku a z toho plynoucí smysluplné tvarování výrobku.
V 5. třídě bývá zavedena technika pletení dokola s pěti jehlicemi, jako odpověď na nově vzniklou potřebu harmonie, kterou dítě v tomto věku v sobě pociťuje. Ruce a nohy se oblékají, v řemeslných činnostech se učí tvarovat konvexní formy.
Do 6. třídy zařazujeme jako pomoc vývoji dítěte v době „předpuberty“ šití panenek nebo zvířat z látky (filcu). Podstatný je přitom proces převracení, vycpání a zformování těla. Začíná se s prací se dřevem – řezbářství. V řemeslných činnostech se vytvářejí převážně konvexní formy, rovné i oblé. Pracuje se zevně v tangenciálním řezu, probíhajícím k letokruhům ve směru tangenty. Začíná se soustavnější prací na školní zahradě.
V 7. třídě, na cestě k tělesné zralosti ve vzrůstu a tíze, se pozornost dítěte obrací na nohy. V řemeslných činnostech se těžiště přesouvá ke konkávním formám. V řemeslných činnostech i žáci také nyní mají možnost využít znalostí z fyziky – mechaniky k výrobě pohyblivých hraček. Důraz je kladen na pečlivost při opracovávání, podporu svobodné výtvarné tvořivosti a vlastní fantazie s ohledem na zachování funkčnosti výrobku.
V 8. třídě je dále rozvíjena schopnost porozumění pro příčinu a následek a tím potřeba porozumět mechanice strojů, jejich stavbě a funkci. V pracovním vyučování se prací na šicím stroji procvičuje pozornost a souhra rytmických pohybů nohy a ruky.

V 9. třídě je důraz kladen na přesnost a samostatnost při práci. Vedle předchozích činností se začíná s prací s kovem – kovotepectví

Forma realizace
Předmět Pracovní činnosti je realizováno od 1.- 9. třídy 1 hodinou týdně. V 7.ročníku probíhá výuka ve 2 hodinách týdně v 45minutových vedlejších hodinách.

Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí
Kompetence k učení
- Vedeme k samostatnému a efektivnímu zacházení s pracovními materiály a k hledání vlastních učebních strategií
- Využíváme osvojených poznatků a dovedností z jiných předmětů (např. matematiky, fyziky, kreslení forem atd.) při praktických činnostech
- Vedeme k samostatnému pozorování a experimentování
- Vedeme autentickému a objektivnímu poznávání okolního světa, k potřebné sebedůvěře, k pozitivnímu postoji a hodnotám ve vztahu k práci, technice a životnímu prostředí
- poznáváme, že technika jako významná součást lidské kultury, je vždy úzce spojená s pracovní činností člověka

Kompetence k řešení problémů
- Vedeme k samostatnému řešení problémů na základě získaných zkušeností a poznatků
- Vedeme k ověřování správnosti řešení problémů a aplikování těchto postupů v praktických situacích
- Vedeme k plánování své práce a překonávání překážek

Kompetence komunikativní
- Vedeme k hodnocení vlastní práce i práce svých vrstevníků
- Vedeme k vyjadřování a formulovat svých myšlenky, postojů a pocitů
- Vedeme k práci s technickou dokumentací (orientaci v pracovních postupech)
- Vedeme ke spolupráci s druhými
- Vedeme k zážitku pracovních aktivit jako příležitosti k seberealizaci
- Vedeme k využívání odborných pojmů z okruhu prováděných prací

Kompetence sociální a personální
- Pracujeme formou skupinové práce se zaměřením na způsoby komunikace ve skupině. Je jim přitom poskytován prostor pro reflexi a sebereflexi projevů chování a jednání
- Žáci při pracovních činnostech si tříbí schopnost ovládat své chování
- Jsou vedení k vzájemné pomoci, ohleduplnosti, úctě a upevňování dobrých mezilidských vztahů
- Žáci prostřednictvím smysluplné práce získávají pocit sebejistoty, sebeúcty a pozitivních představu o sobě i o světě

Kompetence občanské

- Vedeme ke vzájemnému soužití na základě rovných práv a povinností
- Vedeme k rozvíjení dovednosti pohotově reagovat v nenadálých krizových situacích (poskytnutí účinné pomoci)
- Vedeme k ochraně zdraví i zdravý svých spolupracovníků
- Vedeme k přijímání nových rolí v pracovních skupinách a podílení se na kvalitě společné práce
- Vedeme k orientaci v různých oborech lidské činnosti, formách duševní a fyzické práce

Kompetence pracovní

- Vedeme k pozitivnímu vztahu k práci a odpovědnosti za kvalitu svých i společných výsledků práce
- Vedeme k osvojení základních pracovních dovedností a návyků z různých pracovních oblastí
- Vedeme k organizování a plánování své práce
- Vedeme k používání vhodných pracovních nástrojů, nářadí a pomůcek při práci i v běžném životě
- Osvojujeme potřebné poznatky a dovednosti významných jeho uplatnění, pro volbu vlastního profesního zaměření a pro další životní a profesní orientaci
- Vedeme k bezpečnému chování na pracovišti
- Vedeme k dodržování pravidel a respektování daných pracovních podmínek
- Vedeme k zhodnocení výsledků své pracovní činnosti hlediska kvality, funkčnosti i z hlediska tradičních kulturních a estetických hodnot
- Vedeme k vytrvalosti a soustavnosti při plnění zadaných úkolů
- Vedeme k uplatňování tvořivosti a vlastních nápadů při pracovní činnosti

Kompetence digitální

- ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení
- získává, vyhledává, a sdílí data, informace a digitální obsah

1.STUPEŇ

- **1. – 5.třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM ČSP-3-1-01 vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů ČSP-3-1-02 pracuje podle slovního návodu a předlohy	- vystřihuje různé tvary z papíru - seznamuje se se správným tříděním odpadu	1.třída - pletení na dvou jehlicích 2.třída - pletení, háčkování – základy 3.třída	OSV 1 OSV 2 OSV 5 ČaS

ČSP-5-1-01 vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu ČSP-5-1-02 využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic ČSP-5-1-03 volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu ČSP-5-1-04 udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu ČJL-3-1-02 porozumí mluveným pokynům přiměřené složitosti ČJL-3-1-03 respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost v krátkých mluvených projevech I-5-1-03 vyčte informace z daného modelu I-5-2-01 sestavuje a testuje symbolické zápisy postupů I-5-2-02 popíše jednoduchý problém, navrhne a popíše jednotlivé kroky jeho řešení I-5-2-03 v blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví program; rozpozná opakující se vzory, používá opakování a připravené podprogramy I-5-2-04 ověří správnost jím navrženého postupu či programu, najde a opraví v něm případnou chybu	- rozlišuje ovčí rouno a přízi - osvojí si pletení s dvěma jehlicemi 1. a 2.tř. - osvojí si háčkování 3.tř. - vyšívá jednoduché vzory 4.tř. -umí techniku pletení na pěti jehlicích 5.tř.	- pletení nebo háčkování – např. čepice 4.třída - křížový steh, ruční šití - čtení z diagramu – křížková výšivka - Křížková výšivka dle vzoru (použití šablony / jednoduchého střihu) 5.třída - pletení na pěti jehlicích/háčkování – ponožky, rukavice Vedlejší práce v každém ročníku - papírové průsvitky – trhané, lepené, vystřihované - práce s papírem - práce s voskem - práce s různými návody, čtení v ukázkových postupech - příprava návrhů a realizace – pletení, háčkování, výšivka (různé výrobky) + stavba plánků ze stavebnic a různých materiálů - práce s postupy (recept, nákup, vaření) - praktické vyzkoušení některých řemesel - referát a model vlastního model obydlí - prezentace vlastního výrobku a svého pracovního postupu	M Kf Inf
KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI ČSP-3-2-01 - zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi	-osvojí si dovednost modelovat – tvarovat	3.třída - stavba modelu obydlí podle vlastního návrhu	ČaS M

ČSP-5-2-01 - provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž ČSP-5-2-02 - pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu ČSP-5-2-03 - dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu I-5-1-03 vyčte informace z daného modelu I-5-2-02 popíše jednoduchý problém, navrhne a popíše jednotlivé kroky jeho řešení	-pracuje různými technikami s daným materiálem	- praktické vyzkoušení stavebních postupů - práce s jednoduchými nástroji a nářadím - jednoduché postupy opracování dřeva - jednoduché výrobky ze dřeva a kůry	
PĚSTITELSKÉ PRÁCE ČSP-3-3-01 - provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování ČSP-3-3-02 - pečuje o nenáročné rostliny ČSP-5-3-01 - provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování ČSP-5-3-02 - ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny ČSP-5-3-03 - volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní ČSP-5-3-04 - dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu	-provádí pozorování přírody -zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování -volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní - dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu	2.třída - zalévání a pěstování pokojových květin 3.třída - pozorování v procesu získávání potravin ze zemědělských plodin – na příkladu obdělávání vlastního pole, sklizně a pečení chleba 4.třída - zpracování obilí (sklizeň, mlácení, zbavování plev, mletí) - seznámení se se základními zemědělskými plodinami a jejich vegetačním cyklem	ČaS M
PŘÍPRAVA POKRMŮ ČSP-3-4-01 - připraví tabule pro jednoduché stolování ČSP-3-4-02 - chová se vhodně při stolování ČSP-5-4-01 - orientuje se v základním vybavení kuchyně ČSP-5-4-02 - připraví samostatně jednoduchý pokrm	-seznámí se se základy stolování -připravuje jednoduché pokrmů - dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování - umí připravit jídelní stůl	1.třída – 5.třída - seznámení se se základy stolování 3.třída - 5.třída - příprava jednoduchých pokrmů - vaření, pečení (žák vyčte suroviny z receptu a připraví nákupní seznam)	Projekty – měsíční a roční slavnosti

ČSP-5-4-03 - dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování ČSP-5-4-04 - udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni I-5-1-03 vyčte informace z daného modelu I-5-2-01 sestavuje a testuje symbolické zápisy postupů I-5-2-02 popíše jednoduchý problém, navrhne a popíše jednotlivé kroky jeho řešení I-5-2-04 ověří správnost jím navrženého postupu či programu, najde a opraví v něm případnou chybu			

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

Očekávané výstupy
PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM
Žák:
ČSP-3-1-01p zvládá základní manuální dovednosti při práci s jednoduchými materiály a pomůckami; vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů
ČSP-3-1-02 pracuje podle slovního návodu a předlohy
ČSP-5-1-01p vytváří přiměřenými pracovními postupy různé výrobky z daného materiálu
ČSP-5-1-02p využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem vlastní fantazii
ČSP-5-1-03 volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu
ČSP-5-1-04p udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při drobném poranění

KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI
Žák:
ČSP-3-2-01 zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi
ČSP-5-2-01 provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž
ČSP-5-2-02 pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu
ČSP-5-2-03p udržuje pořádek na svém pracovním místě, dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při drobném úrazu

- *užívá jednoduché pracovní nástroje a pomůcky*

PĚSTITELSKÉ PRÁCE
Žák:
ČSP-3-3-01p provádí pozorování přírody v jednotlivých ročních obdobích a popíše jeho výsledky
ČSP-3-3-02 pečuje o nenáročné rostliny
ČSP-5-3-01p dodržuje základní podmínky a užívá postupy pro pěstování vybraných rostlin
ČSP-5-3-02p ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny a provádí pěstitelská pozorování
ČSP-5-3-03 volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní
ČSP-5-3-04p dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu na zahradě

PŘÍPRAVA POKRMŮ
Žák:
ČSP-3-4-01p upraví stůl pro jednoduché stolování
ČSP-3-4-02 chová se vhodně při stolování

2 STUPEŇ

- **6. – 9. třída**

Očekávané výstupy RVP	Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
PRÁCE S TECHNICKÝMI MATERIÁLY ČSP-9-1-01 - provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň ČSP-9-1-02 - řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí ČSP-9-1-03 - organizuje a plánuje svoji pracovní činnost	- dokáže rozměřit materiál, stříhat, šít, začišťovat	**6.třída** – šití uměleckých a praktických výrobků – zvíře, panenka - práce se střihem - vycpávání **7.třída** – práce s kůží, kožený váček, šití bot (pantofle, sandály) **8.třída** – seznámení se s výrobou oděvů - ruční šití - šití na stroji	OSV 1 OSV 2 OSV 5 ENV 4 F – vlastnosti materiálů M – geometrické náčrty,

ČSP-9-1-04 - užívá technickou dokumentaci, připraví si vlastní jednoduchý náčrt výrobku ČSP-9-1-05 - dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím; poskytne první pomoc při úrazu		- ušití konkrétního výrobku – polštář, taška, zástěra, … **Možno též, podle technických a personálních možností:** - jednoduché pracovní postupy a typy pletení z proutí, jednoduchý proutěný výrobek - výroba mozaik, kamenosochařství - umělecké zpracování ovčího rouna, filcování -tvorba uměleckých a praktických výrobků ze dřeva -šití uměleckých a praktických výrobků -seznámení se s výrobou oděvů, ušití konkrétního výrobku	představivost, měření Vv – náčrty výrobků Čj – popis postupu
DESIGN A KONSTRUOVÁNÍ ČSP-9-2-01-sestaví podle návodu, náčrtu, plánu, jednoduchého programu daný model ČSP-9-2-02-navrhne a sestaví jednoduché konstrukční prvky a ověří a porovná jejich funkčnost, nosnost, stabilitu aj. ČSP-9-2-03-provádí montáž, demontáž a údržbu jednoduchých předmětů a zařízení ČSP-9-2-04-dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny práce a bezpečnostní předpisy; poskytne první pomoc při úrazu		-stavebnice-konstrukční, elektrotechnické, elektronické -sestavování konstrukčních modelů dle návodu, předlohy - sestavení, orientace v jednoduchém plánu či schématu	
PĚSTITELSKÉ PRÁCE, CHOVATELSTVÍ ČSP-9-3-01-volí vhodné pracovní postupy při pěstování vybraných rostlin ČSP-9-3-02-pěstuje a využívá květiny pro výzdobu ČSP-9-3-03-používá vhodné pracovní pomůcky a provádí jejich údržbu		-půda a její zpracování, výživa rostlin, ochrana rostlin a půdy -osivo, sadba, výpěstky, podmínky a zásady pěstování; pěstování vybraných druhů zeleniny -základy ošetřování pokojových květin, pěstování vybraných okrasných dřevin a	

ČSP-9-3-04-prokáže základní znalost chovu drobných zvířat a zásad bezpečného kontaktu se zvířaty ČSP-9-3-05-dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu, včetně úrazu způsobeného zvířaty		květin; květina v exteriéru a interiéru, řez, jednoduchá vazba, úprava květin -druhy ovocných rostlin, způsob pěstování, uskladnění a zpracování -rostliny a zdraví člověka, léčivé účinky rostlin, rostliny jedovaté, rostliny jako drogy a jejich zneužívání; alergie -chov zvířat v domácnosti, podmínky chovu, hygiena a bezpečnost chovu; kontakt se známými a neznámými zvířaty	
PROVOZ A ÚDRŽBA DOMÁCNOSTI ČSP-9-4-01-provádí jednoduché operace platebního styku a domácího účetnictví ČSP-9-4-02-ovládá jednoduché pracovní postupy při základních činnostech v domácnosti a orientuje se v návodech k obsluze běžných domácích spotřebičů ČSP-9-4-03-správně zachází s pomůckami, nástroji, nářadím a zařízením včetně údržby; provádí drobnou domácí údržbu ČSP-9-4-04-dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy a poskytne první pomoc při úrazu, včetně úrazu elektrickým proudem		-rozpočet, příjmy, výdeje, platby, úspory; hotovostní a bezhotovostní platební styk, ekonomika domácnosti -údržba oděvů a textilií, -úklid domácnosti -postupy, prostředky a jejich dopad na životní prostředí -odpad a ekologická likvidace -spotřebiče v domácnosti, jejich fungování, údržba a drobná oprava -elektrická instalace, elektrické spotřebiče, elektronika, sdělovací technika, funkce, ovládání a užití -ochrana a údržba -bezpečnost a ekonomika provozu -nebezpečí úrazu elektrickým proudem	
PŘÍPRAVA POKRMŮ ČSP-9-5-01-používá základní kuchyňský inventář a bezpečně obsluhuje základní spotřebiče ČSP-9-5-02-připraví jednoduché pokrmy v souladu se zásadami zdravé výživy		-základní vybavení, udržování pořádku a čistoty, bezpečnost a hygiena provozu v kuchyni -výběr, nákup, skladování, skupiny potravin, sestavování jídelníčku	

ČSP-9-5-03-dodržuje základní principy stolování, společenského chování a obsluhy u stolu ve společnosti ČSP-9-5-04-dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazech v kuchyni		-úprava pokrmů za studena, základní způsoby tepelné úpravy, základní postupy při přípravě pokrmů a nápojů -jednoduché prostírání, obsluha a chování u stolu, slavnostní stolování v rodině, zdobné prvky a květiny na stole	
SVĚT PRÁCE – 8.a 9.ročník ČSP-9-8-01 - orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí ČSP-9-8-02 - posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy ČSP-9-8-03 - využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání ČSP-9-8-04 - prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce	- seznámí se s vybranými profesemi, dle možností školy a okolí	- trh práce – povolání lidí, druhy pracovišť, charakter a druhy pracovních činností, požadavky kvalifikační, zdravotní a osobnostní, rovnost příležitostí na trhu práce - podnikání – druhy a struktura organizací, nejčastější formy podnikání, drobné a soukromé podnikání - možnosti vzdělávání – náplň učebních a studijních oborů, přijímací řízení, informace a poradenské služby - volba profesní orientace – sebepoznání, osobní zájmy a cíle, tělesný a zdravotní stav, osobní vlastnosti a schopnosti, sebehodnocení, vlivy na volbu profesní orientace - zaměstnání – pracovní příležitosti v obci (regionu), způsoby hledání zaměstnání, psaní životopisu, pohovor u zaměstnavatele, problémy nezaměstnanosti, práva a povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů	OSV1, OSV2, OSV3, OSV6 DEM2, MED7

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

Očekávané výstupy
PRÁCE S TECHNICKÝMI MATERIÁLY
Žák:
ČSP-9-1-01p získá základní vědomosti o materiálech, nástrojích a pracovních postupech; provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň
ČSP-9-1-02 řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí
ČSP-9-1-03p organizuje svoji pracovní činnost
ČSP-9-1-04p pracuje s jednoduchou technickou dokumentací, orientuje se v pracovních postupech a návodech
ČSP-9-1-05 dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím; poskytne první pomoc při úrazu
- *rozlišuje různé druhy materiálů a zná jejich vlastnosti*
- *zvolí vhodný pracovní postup v souladu s druhem zpracovávaného materiálu*
- *správně vybere a používá vhodné pracovní nástroje a pomůcky*
- *dovede pracovní postupy k finálnímu výrobku*
- *dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytuje první pomoc při drobném úrazu*

DESING A KONSTRUOVÁNÍ
Žák:
ČSP-9-2-01p sestaví podle návodu, náčrtu, plánu daný model
ČSP-9-2-03p ovládá montáž a demontáž jednoduchého zařízení, provádí údržbu jednoduchých předmětů a zařízení
ČSP-9-2-04 dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny práce a bezpečnostní předpisy; poskytne první pomoc při úrazu

PĚSTITELSKÉ PRÁCE, CHOVATELSTVÍ
Žák:
ČSP-9-3-01 volí vhodné pracovní postupy při pěstování vybraných rostlin
ČSP-9-3-02p pěstuje a ošetřuje květiny v interiéru a využívá je k výzdobě
ČSP-9-3-03 používá vhodné pracovní pomůcky a provádí jejich údržbu
ČSP-9-3-04 prokáže základní znalost chovu drobných zvířat a zásad bezpečného kontaktu se zvířaty
ČSP-9-3-05p dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu způsobeném zvířaty a při styku s jedovatými rostlinami

PROVOZ A ÚDRŽBA DOMÁCNOSTI

Žák:

ČSP-9-3-01 volí vhodné pracovní postupy při pěstování vybraných rostlin
ČSP-9-3-02p pěstuje a ošetřuje květiny v interiéru a využívá je k výzdobě
ČSP-9-3-03 používá vhodné pracovní pomůcky a provádí jejich údržbu
ČSP-9-3-04 prokáže základní znalost chovu drobných zvířat a zásad bezpečného kontaktu se zvířaty
ČSP-9-3-05p dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu způsobeném zvířaty a při styku s jedovatými rostlinami

PŘÍPRAVA POKRMŮ

Žák:

ČSP-9-5-01 používá základní kuchyňský inventář a bezpečně obsluhuje základní spotřebiče
ČSP-9-5-02p připraví jednoduché pokrmy podle daných postupů v souladu se zásadami zdravé výživy
ČSP-9-5-03p dodržuje základní principy stolování a obsluhy u stolu
ČSP-9-5-04 dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazech v kuchyni

PRÁCE S LABORATORNÍ TECHNIKOU

Žák:

ČSP-9-6-01p vybere a prakticky využívá pracovní postup konkrétní laboratorní činnosti a dodrží kázeň při práci s přístroji, zařízením a pomůckami nutnými pro konání pozorování, měření, experimentu
ČSP-9-6-04p dodržuje hygienu práce a zásady bezpečné práce s laboratorní technikou, příslušnými nástroji, přístroji a pomůckami při laboratorních činnostech
ČSP-9-6-05 poskytne první pomoc při úrazu v laboratoři

VYUŽITÍ DIGITÁLNÍCH TECHNOLOGIÍ

Žák:

ČSP-9-7-01p ovládá základní funkce vybraných digitálních zařízení, postupuje podle návodu k použití, při problémech vyhledá pomoc či expertní službu
ČSP-9-7-02p propojuje vzájemně jednotlivá vybraná digitální zařízení
ČSP-9-7-03p pracuje uživatelským způsobem s mobilními technologiemi v situacích, které odpovídají okruhu jeho zájmů a potřeb
ČSP-9-7-04 ošetřuje digitální techniku a chrání ji před poškozením
ČSP-9-7-05 dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy při práci s digitální technikou a poskytne první pomoc při úrazu

SVĚT PRÁCE

Žák:

ČSP-9-8-01p orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí, v učebních oborech a středních školách

ČSP-9-8-02p posoudí své možnosti v oblasti profesní, případně pracovní orientace přihlédnutím k potřebám běžného života
ČSP-9-8-03p využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného dalšího vzdělávání
ČSP-9-8-04p prokáže v modelových situacích prezentaci své osoby při ucházení se o zaměstnání
- *byl seznámen s právy a povinnostmi zaměstnanců a zaměstnavatelů*
- *byl seznámen s možnostmi využití poradenské pomoci v případě neúspěšného hledání zaměstnání*

5.20 Dramatická výchova

Charakteristika předmětu

Tvořivá dramatika umožňuje dítěti uchopovat skutečnost nejen racionálně, ale zkoumat ji přímým jednáním a prožitkem. Rozvíjí a kultivuje schopnost komunikace, od základních somatických dovedností (prací s dechem, hlasem, artikulací, správným držením těla atd.), přes psychofyzické jednání (naslouchání, porozuměním, sdělením), až k využití prostředků komunikace při dramatické tvorbě i v životních situacích. Vychází z dítěti vlastnímu principu hraní "jako", kdy na základě vytváření fiktivních situací a vstupu do role zkoumá mezilidské vztahy, učí se jednání v běžných situacích, zkoumá situace problémové a hledá jejich řešení.

Součástí tvořivé dramatiky je vznik jevištního tvaru, nikoli jako cíle výuky, ale jako prostředku tvůrčího procesu, při kterém se žák pokouší chápat lépe sebe sama, okolní svět a učí se měnit navyklé způsoby myšlení a cítění. Kolektivní tvorba umožňuje rozvíjet sociální dovednosti a aktivně hledat cesty k naplnění společného cíle.

V prvním období obor přímo navazuje na řečovou výchovu a doplňuje a podporuje výuku mateřského i cizího jazyka. Ve druhém období lze využít široké spektrum metod k obohacení výuky jazyků, dějepisu, vlastivědy, prvouky a dalšího vyučování. Ve třetím období se do oboru promítá přesah z humanitních předmětů.

Tvořivá dramatika využívá vedle základních prostředků sdělení (mluva a pohyb) i prostředky literární, výtvarné, hudební, pohybové. Při přípravě divadelní hry vyžaduje tedy spolupráci nejen s učiteli epochového vyučování, ale i s učiteli ostatních uměleckých předmětů, pracovního vyučování a dílen.

Při volbě témat pro práci s dětmi je vždy potřeba zohledňovat situaci ve skupině, napomáhat budování její integrity a snažit se předcházet sociálně patologickým jevům či přispívat k jejich nápravě.

Předmět Tvořivá dramatika je možno vyučovat jako samostatný vyučovací předmět, nebo je možno jej integrovat do jiného vyučování, především českého, cizího jazyku, ale i do dějepisu a zeměpisu.

Forma realizace

Tvořivá dramatika je v současné době realizována především jako forma výuky, integrovaná do všech předmětů.

Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí

Výchovné a vzdělávací postupy v předmětu Dramatická výchova směřují k utváření klíčových kompetencí:

Kompetence k učení

- Tvořivě pracovat s pojmy z různých vzdělávacích oblastí
- Ukázat žákům, že vlastní zkušenost z tvorby jim umožní prožitky z tohoto oboru lidské činnosti intenzivněji prožívat.

Kompetence k řešení problémů

- Vést žáky k samostatnému jednání v běžných životních situacích
- Rozvíjet citlivost k rozpoznání problémové situace a schopnost hledat možných způsobů řešení
- Vést žáky k přijetí odpovědnosti za svá rozhodnutí a jednání

Kompetence komunikativní

- Přímo kultivovat a rozvíjet ústní a gestický projev, umění vést dialog (sdělovat a naslouchat, přiměřeně reagovat)
- Poskytovat možnosti pro pěstování vlastních názorů a postojů a jejich prezentace před druhými
- Poskytnout dětem dostatečný prostor k jejich vlastnímu uměleckému projevu
- Učit se kvalitní spolupráci ve společenství, vzájemnému poznávání, vnímání a toleranci

Kompetence sociální a personální

- Od pochopení sebe samého k úctě a uplatnění ve smyslu celospolečenském
- Ukázat dětem na příkladech možnost přebírání zkušeností druhých lidí pro vlastní zdokonalování
- Na základě respektování názorů každého budovat v dětech sebedůvěru

Kompetence občanské

- Simulováním a řešením situací běžného života rozvíjet respekt k etickým pravidlům a pravidlům lidského soužití
- Budovat v dětech pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a aktivní tvořivost

Kompetence pracovní

- Pomáháme žákům poznávat a rozvíjet své schopnosti i reálné možnosti a uplatňovat získané vědomosti a dovednosti při profesní orientaci
- Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci

Kompetence digitální

- ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení
- získává, vyhledává, a sdílí data, informace a digitální obsah

1.STUPEŇ

- **1.-3.třída**

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
DV-3-1-01- zvládá základy správného tvoření dechu, hlasu, artikulace a správného držení těla; dokáže hlasem a pohybem vyjadřovat základní emoce a rozpoznávat je v chování druhých DV-3-1-02 - rozlišuje herní a reálnou situaci; přijímá pravidla hry; vstupuje do jednoduchých rolí a přirozeně v nich jedná DV-3-1-03 - zkoumá témata a konflikty na základě vlastního jednání DV-3-1-04 - spolupracuje ve skupině na tvorbě jevištní situace; prezentuje ji před spolužáky; sleduje prezentace ostatních DV-3-1-05 - reflektuje s pomocí učitele svůj zážitek z dramatického díla (divadelního, filmového, televizního, rozhlasového)	-cvičení, hry, strategie a techniky zaměřené na rozvoj psychosomatických dovedností -uvolnění a soustředění, mluvní, pohybové a rytmické dovednosti, objevování sebe a okolního světa, rozvoj fantazie a představivosti -hry s pravidly -jednoduché techniky strukturovaného dramatu (živé obrazy, narativní pantomima,..) -hra s předmětem (práce s reálnou rekvizitou) -vytvoření jevištního tvaru (jednoduchá dramatizace vycházející zpravidla z vyprávěcí a vyučovací látky příslušného ročníku, zatím s upřednostněním skupinového projevu, ukázka práce před rodiči a spolužáky, postavy charakterizované pomocí gestických, kostýmních nebo jiných jednoduchých znaků) -přednes, prezentace, sebereflexe	OSV 1 OSV 2 OSV 4 OSV 6 Čj ČaS

- **3. - 5.třída**

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
DV-5-1-01- propojuje somatické dovednosti a kombinuje je za účelem vyjádření vnitřních stavů a emocí vlastních i určité postavy	-cvičení, hry, strategie a techniky zaměřené na rozvoj psychosomatických dovedností -uvolnění a soustředění, mluvní, pohybové a rytmické dovednosti, objevování sebe a okolního světa, rozvoj fantazie a představivosti -hry s pravidly a jejich variacemi	OSV 1 OSV 2 OSV 4 OSV 6 OSV 9

DV-5-1-02- pracuje s pravidly hry a jejich variacemi; dokáže vstoupit do role a v herní situaci přirozeně a přesvědčivě jednat DV-5-1-03 - rozpoznává témata a konflikty v situacích a příbězích; nahlíží na ně z pozic různých postav; zabývá se důsledky jednání postav DV-5-1-04 - pracuje ve skupině na vytvoření menšího inscenačního tvaru a využívá přitom různých výrazových prostředků DV-5-1-05- prezentuje inscenační tvar před spolužáky a na základě sebereflexe a reflexe spolužáků a učitele na něm dále pracuje, sleduje a hodnotí prezentace svých spolužáků DV-5-1-06- reflektuje svůj zážitek z dramatického díla; rozlišuje na základě vlastních zkušeností základní divadelní druh	-skupinové etudy a improvizace (jednoduché zadání, schopnost reagovat na změnu okolností) -náročnější techniky strukturovaného dramatu (živé obrazy, narativní pantomima...) -hra s předmětem a loutkou (práce s reálnou a zástupnou rekvizitou, různé druhy loutek) -vytvoření jevištního tvaru (dramatizace vycházející zpravidla z vyprávěcí a vyučovací látky příslušného ročníku, jednoduché typové postavy, aktivní podílení na přípravě inscenace, výběru výrazových prostředků a řešení jednotlivých dramatických situací) -návštěva divadla-seznámení s divadelnímu druhy – činohra, balet, taneční divadlo	Čj ČaS

2.STUPEŇ

- **6. – 9.třída**

Očekávané výstupy RVP	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
DV-9-1-01-uplatňuje kultivovaný mluvený a pohybový projev, dodržuje základy hlasové hygieny a správného držení těla DV-9-1-02-propojuje somatické dovednosti při verbálním a neverbálním vyjádření, na příkladech doloží souvislosti mezi prožitkem a jednáním u sebe i druhých DV-9-1-03-rozvíjí, variuje a opakuje herní situace (samostatně, s partnerem, ve skupině), přijímá herní pravidla a tvořivě je rozvíjí	-vytvoření jevištního tvaru (dramatizace vycházející zpravidla z vyprávěcí a vyučovací látky příslušného ročníku, jednoduché typové postavy, aktivní podílení na přípravě inscenace, výběru výrazových prostředků a řešení jednotlivých dramatických situací) -návštěva divadla-seznámení s divadelnímu druhy – činohra, balet, taneční divadlo -psychosomatické dovednosti – práce s dechem, správné tvoření hlasu, držení těla, verbální a neverbální komunikace	OSV1-11 Čj ČaS Vv D Př

DV-9-1-04-prozkoumává témata z více úhlů pohledu a pojmenovává hlavní téma a konflikt; uvědomuje si analogie mezi fiktivní situací a realitou DV-9-1-05-přistupuje k dramatické a inscenační tvorbě jako ke společnému tvůrčímu procesu, ve kterém přijímá a plní své úkoly, přijímá zodpovědnost za společnou tvorbu a prezentaci jejího výsledku DV-9-1-06-rozpozná ve vlastní dramatické práci i v dramatickém díle základní prvky dramatu; pozná základní divadelní druhy a dramatické žánry a jejich hlavní znaky; kriticky hodnotí dramatická díla i současnou mediální tvorbu	-hygiena hlasu-hlasová rozcvička, dechová, hlasová a artikulační cvičení -spisovná výslovnost, slovní a větný přízvuk, frázování, intonace -osobnost řečníka-úprava, vzhled, chování, etiketa -herní dovednosti-vstup do role, jevištní postava -sociálně komunikační dovednosti-komunikace v běžných životních situacích, v herních situacích, v situacích skupinové inscenační tvorby -organizace tvůrčí skupinové práce -ztvárnění charakteru postavy – motivace, vztahy, řešení konfliktu jednáním postav -dramatizace literární předlohy -dramaturgie, režie, herecká práce, scénografie, scénická hudba a zvuk -základní dramatické žánry (komedie, tragédie, drama) a základní divadelní druhy (činohra, loutkové divadlo, opera, opereta, muzikál, balet, pantomima, nový cirkus)	

5.21 Keramika a modelování

Charakteristika předmětu

Keramika – modelování je důležitou součástí celostního rozvoje člověka. Může být součástí výuky v mnoha předmětech. Od páté třídy se mimo to stává nepovinným předmětem. Stejně jako tomu je u dalších rukodělných činností i zde platí: Rytmickými, opakovanými, dle věku odpovídající pohyby rukou je posilována nejen vůle, ale také rozhodovací procesy a logické myšlení. Důležitou roli v tomto sehrávají i použité materiály a vlastnosti těchto materiálů.“ V případě keramiky je to hlína. Což je materiál měkký, vláčný, velmi dobře tvárný – v přítomnosti vody. Po zaschnutí naopak držící formu, tvrdý, křehký. Vlastnosti hlíny žákům tak dávají možnost především prožít tvar, jako takový a jeho zrod.

Náplň se v průběhu let proměňuje od vytváření jednoduchých forem, přes reálné živočichy, předměty i samotného člověka, až po abstraktní výtvarné práce. Každá činnost pak odráží nejen výslednou formu a cestu k ní, ale i osobitost fantazie každého dítěte. Každá taková práce vede k zdokonalování umělecké tvořivosti a uměleckého prožívání. Dítě tak rozvíjí schopnosti, jimiž může rozeznávat, důležitost jednotlivých forem – tvarů a mělo by v práci uchopovat svou tvůrčí přirozenost.

Forma realizace
Výuka keramiky je realizována v 5. třídě 1 hodinou týdně jako 45minutová vedlejší hodina, jako nepovinný předmět.

Vzdělávací strategie a rozvíjení kompetencí
Prostřednictvím předmětu keramika – modelování rozvíjejí žáci své klíčové kompetence těmito způsoby:
Kompetence k učení
- Vedeme k samostatnému a efektivnímu zacházení s pracovním materiálem
- Vedeme k využívání osvojených poznatků a dovedností z jiných předmětů (např. biologie, kreslení forem atd.)
- Vedeme k autentickému a objektivnímu poznávání okolního světa, k potřebné sebedůvěře, k pozitivnímu postoji a hodnotám ve vztahu k práci, životnímu prostředí

Kompetence k řešení problémů
- Vedeme k samostatnému řešení problémů na základě získaných zkušeností a poznatků
- Vedeme k ověřování správnosti řešení problémů a aplikování těchto postupů v praktických situacích
- Vedeme k plánování své práce a překonávání překážek

Kompetence komunikativní
- Vedeme k hodnocení vlastní práce i práce svých vrstevníků
- Vedeme k vyjadřování a formulovat svých myšlenky, postojů a pocitů
- Vedeme k práci s technickou dokumentací (orientaci v pracovních postupech)
- Vedeme k ke spolupráci s druhými
- Vedeme k zážitku pracovních aktivit jako příležitosti k seberealizaci
- Vedeme k využívání odborných pojmů z okruhu prováděných prací

Kompetence sociální a personální
- Žáci pracují formou skupinové práce se zaměřením na způsoby komunikace ve skupině. Je jim přitom poskytován prostor pro reflexi a sebereflexi projevů chování a jednání
- Žáci při pracovních činnostech si tříbí schopnost ovládat své chování
- Žáci jsou vedení k vzájemné pomoci, ohleduplnosti, úctě a upevňování dobrých mezilidských vztahů
- Žáci prostřednictvím smysluplné práce získávají pocit sebejistoty, sebeúcty a pozitivních představu o sobě i o světě

Kompetence občanské
- Vedeme k respektu druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen se vcítit do ostatních lidí
- Vedeme k sebereflexi vlastní práce i práce druhých, citlivé zhodnocení výsledku

Kompetence pracovní
- Vedeme k pozitivnímu vztahu k práci a odpovědnosti za kvalitu svých i společných výsledků práce

- Vedeme k osvojení základních pracovních dovedností a návyků z různých pracovních oblastí
- Vedeme k organizování a plánování své práce
- Vedeme k používání vhodných pracovních nástrojů, nářadí a pomůcek při práci i v běžném životě
- Vedeme k osvojení potřebných poznatků a dovedností významných jeho uplatnění, pro volbu vlastního profesního zaměření a pro další životní a profesní orientaci
- Vedeme k bezpečnému chování na pracovišti
- Vedeme k dodržování pravidel a respektování daných pracovních podmínek
- Vedeme k zhodnocení výsledků své pracovní činnosti hlediska kvality, funkčnosti i z hlediska tradičních kulturních a estetických hodnot
- Vedeme k vytrvalosti a soustavnosti při plnění zadaných úkolů

Kompetence digitální

- Učíme vytvářet a upravovat umělecký obsah v digitálním prostředí
- Vedeme k vyhledávání uměleckých děl
- Učíme vyhledávat různé informace k uměleckým dílům a umělcům

Očekávané výstupy RVP/Výstupy školy	Učivo	Přesahy a vazby, průřezová témata
DESING A KONSTRUOVÁNÍ ČSP-9-2-01 – sestaví podle návodu, náčrtu, plánu daný model ČSP 9-2-04 - dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny při práci a bezpečnostní předpisy, poskytne první pomoc při úrazu VV-5-1-01 - při vlastních tvůrčích činnostech užívá prvky vizuálně obrazného vyjádření VV-5-1-02 – při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se zaměřuje na projevení vlastních zkušeností VV-5-1-03-nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly; uplatňuje je v plošné, objemové a prostorové tvorbě	- organizace práce - práce podle návrhu - práce u dílenského stolu, bezpečnost, hygiena a pořádek na pracovišti - témata korespondují s tématy epoch jednotlivých ročníků **5. třída** - utváření základních tvarů. Jednoduchá tělesa jako koule, pyramida/jehlan, krychle „z hloubky dlaně“. -v souvislosti s naukou o rostlinách – z koule nebo z elipsoidu formy pupenů, plodů a rostlinných tvarů – jako procítění pohybu růstu. - jednoduchá zvířata. Hory a údolí. Zvířata přetvarováním z koule. - dějepisné náměty a mytologie (možno práce na společné scéně). - **t**varování užitných předmětů – Řecko, Egypt	OSV 1 OSV 4 OSV 5 Vv Pč Mezipředmětové vztahy – možno se všemi předměty hlavního vyučování, možno i s dalšími uměleckými předměty

VV-5-1-06-nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil		

6. Hodnocení výsledků vzdělávání žáků

Zásady hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy

a) Hodnocení žáků ve všech ročnících a ve všech předmětech má formu slovního hodnocení.

b) Škola nepoužívá klasifikaci známkami, kromě následujících případů výslovně stanovených školským zákonem:

- v 5. ročníku pro potřeby přijímacího řízení na střední školu, v 8. a 9. ročníku pro přijímací řízení na střední školu.
- při přestupu žáka na školu s hodnocením známkovou klasifikací, a to na vyžádání školy, na kterou žák přestupuje, nebo rodičů,

c) V případech podle bodu b) se užívá tzv. pomocné známkové hodnocení, které se vydává na formuláři školy stanoveným způsobem. Pomocné známkové hodnocení se vytváří převodem již existujícího slovního hodnocení na hodnocení známkové. O zásadách pomocného známkového hodnocení informuje třídní učitel rodiče a žáky nejpozději na počátku 8. ročníku (viz kap. 8.).

Obecné rysy hodnocení

Hodnocení žáka učitelem

a. je založeno na vědomí provázanosti výchovy a vzdělávání,
b. vychází z pozorování a poznání dítěte,
c. důsledně uplatňuje individuální a osobností přístup,
d. odráží vývojové zákonitosti jednotlivých věkových stupňů a respektuje přirozený rozvoj schopnosti sebehodnocení,
e. klade důraz na funkci výchovnou, informační, motivační, sociální,
f. se důsledně vyhýbá funkci selektivní.

Předmět a kritéria hodnocení

Učitel sleduje celkový vývoj osobnosti žáka, utváření jeho charakteru, mravní, hodnotovou i společensko-občanskou vyzrálost, jakož i rozvoj obecných vlastností a poznávacích sil žákovy osobnosti. Obsah vzdělávání, osvojování poznatků, znalost faktů a s nimi spojených dílčích dovedností a návyků je chápána jako prostředek rozvoje osobnosti.

Do hodnocení se promítá píle, aktivita žáka a jeho zodpovědný přístup ke vzdělávání, zohledňují se i souvislosti, které mohou ovlivnit jeho výkon. Jeho součástí mohou být i perspektivy pro další rozvoj žáka, zdůvodnění hodnocení a doporučení, jak předcházet případným neúspěchům a jak je překonávat.

Hodnocení se zaměřuje na celkový rozvoj žáka v těchto oblastech:

a. oblast myšlenkově poznávací
b. oblast citově prožitková

c. oblast činnostně volní

Metody a formy hodnocení

d. Nejčastěji používanou metodou je metoda dílčího a celkového usuzování a metoda srovnávání výsledků, projevů a vlastností jednotlivého žáka (nepoužívá se metoda vzájemného srovnávání žáků).

e. Slovní hodnocení je jediná forma celkového hodnocení dílčích i celkových výsledků výchovy a vzdělávání žáka.

Slovní hodnocení průběhu a výsledků výchovně-vzdělávacího procesu musí být:

- jednoznačné, srozumitelné, věcné, všestranné
- srovnatelné se stanovenými kritérii
- pedagogicky zdůvodnitelné a doložitelné
- obsahující naznačení dalšího rozvoje a doporučení postupu při odstraňování nedostatků

Slovní hodnocení obsahuje:

- vymezení obsahu – kritéria
- popis stanovené míry dosažení jednotlivých kritérií (co dítě zvládlo), popis kontextu (uvedení souvislostí ovlivňujících žákovy projevy), vysvětlení důvodu hodnocení
- změny a posun v rozvoji osobních vlastností, schopností a dovedností
- prognózu
- preskripci (doporučený postup při odstraňování)

Získávání podkladů pro hodnocení

Podkladem pro hodnocení žáka se rozumí veškeré jeho projevy charakteru

- ústního,
- písemného (písemné práce, projekty, seminární úlohy, epochové sešity),
- výtvarného (výkresy, výrobky, úprava sešitů) a
- pohybového (koordinace, jemná motorika, orientace v prostoru…).

Dále sem patří průkazně vedené záznamy učitele o práci a chování žáka.

Podklady pro hodnocení učitel uchovává nejméně po dobu školního roku.

Zásady pro hodnocení

a. Slovní hodnocení učitelů v jednotlivých předmětech se soustřeďuje zejména na vývoj a dosažený stav žákových dovedností, míru jeho motivace k učení, píle během vyučování i v domácí přípravě, přičemž je rozhodující zhodnocení žákových možností.

b. V případě, že na jeden předmět vyučuje žáka více učitelů, píše hodnocení jeden z učitelů po vzájemné dohodě.

c. Individuálně integrovaní žáci jsou hodnoceni v souladu s individuálním vzdělávacím programem.

d. Hodnocení z chování navrhuje třídní učitel po projednání s učiteli, kteří ve třídě vyučují, a rozhoduje o něm pedagogická konference kolegia učitelů.
e. Nedostatky v chování žáků se projednávají v pedagogické konferenci. Přijaté výchovné opatření a jeho zdůvodnění je součástí zápisu.
f. V průběhu školního roku jsou rodiče žáka pravidelně informováni třídním učitelem a učiteli jednotlivých předmětů o prospěchu a chování žáka. V závažných případech jsou informováni osobně nebo zápisem do žákovského sešitu, případně telefonicky.
g. V 5. ročníku jsou rodiče na třídních schůzkách konaných pravidelně v první polovině ledna a první polovině června seznámeni s pomocným známkovým hodnocením.
h. V případě mimořádného zhoršení prospěchu nebo chování žáka informuje učitel bezprostředně rodiče žáka a iniciuje schůzku, ze které je pořízen zápis. Tyto případy se projednávají na pedagogické radě.

6.1 Způsoby hodnocení

Hodnocení výsledků vzdělávání na vysvědčení

a. Za každé pololetí vydává škola žákovi vysvědčení se slovním hodnocením.
b. Slovní hodnocení vypracovávají učitelé jednotlivých předmětů. V případě, že předmět bude vyučován více učiteli, vypracují slovní hodnocení za dané období příslušní učitelé po vzájemné dohodě.
c. Pro účely přijímacího řízení na střední školu je v 8. a 9. ročníku vydáno pomocné známkové hodnocení, které na základě svých podkladů navrhnou jednotliví učitelé.

Sledované schopnosti a dovednosti

a. Sledovanými schopnostmi a dovednostmi jsou zejména ucelenost, přesnost a trvalost osvojení poznatků, zákonitostí, pojmů a vztahů, kvalita a rozsah získaných dovedností vykonávat požadované intelektuální a motorické činnosti, schopnost uplatňovat osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení společenských a přírodních jevů a zákonitostí, kvalita myšlení, především jeho logika, samostatnost a tvořivost, aktivita v přístupu k činnostem, zájem o ně a vztah k nim, přesnost, výstižnost a odborná i jazyková správnost ústního a písemného projevu. V neposlední řadě je brán zřetel na kvalitu výsledků činností a míru osvojení účinných metod samostatného studia.
b. V předmětech prakticko-řemeslných je hodnocen zejména vztah a motivovanost k práci, schopnost spolupráce, míra osvojení praktických dovedností a návyků, zvládnutí účelných způsobů práce, využití získaných vědomostí v praktických činnostech, aktivita, samostatnost, tvořivost, iniciativa, kvalita výsledků činností, organizace vlastní práce a ochota pomoci spolužákům, udržování pořádku na pracovišti, dodržování předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a péče o životní prostředí, hospodárné využívání surovin, materiálů, energie, překonávání překážek v práci, obsluha a údržba laboratorních zařízení a pomůcek, nástrojů, nářadí a měřidel.
c. V předmětech uměleckých a pohybových se hodnotí především míra tvořivosti a samostatnosti projevu, osvojení potřebných vědomostí, dovedností, činností a jejich tvořivé užití, poznání zákonitostí daných činností a jejich uplatňování ve vlastní činnosti, kvalita projevu, vztah žáka k

činnostem a zájem o ně, estetické vnímání, přístup k uměleckému dílu a k estetice ostatní společnosti, v tělesné výchově s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu žáka všeobecná, tělesná zdatnost, výkonnost a jeho péče o vlastní zdraví.

Hodnocení chování

Chování žáka se hodnotí

a. pochvalami
b. postihy (výchovnými opatřeními)
c. pochvaly nebo postihy se zaznamenávají do dokumentace žáka.
d. Ředitel školy nebo třídní učitel bez zbytečného odkladu a prokazatelným způsobem oznámí žákovi a jeho rodičům udělení pochvaly nebo postihu a zároveň důvody jejich udělení.

Pochvaly

a. *Pochvala ředitele školy*: ředitel školy může po projednání na pedagogické radě udělit pochvalu nebo jiné ocenění za mimořádný projev lidskosti, občanské nebo školní iniciativy, záslužný nebo statečný čin nebo za dlouhodobou úspěšnou školní práci.
b. *Pochvala třídního učitele:* Třídní učitel může na základě vlastního rozhodnutí nebo na základě podnětu ostatních vyučujících se souhlasem pedagogické rady udělit žákovi pochvalu nebo jiné ocenění za výrazný projev školní iniciativy nebo za déletrvající úspěšnou školní práci.

Postihy

Pedagogická rada považuje dále uvedené postihy žáků za krajní výchovné řešení, které má však vždy sloužit k tomu, aby si žák plně uvědomil, kde překročil hranice, které v lidském společenství školy existují.

Od žáka očekává škola, že uvědoměle dodržuje pravidla chování a ustanovení školního řádu či se dopouští jen ojediněle závažnějších přestupků, je však přístupný výchovnému působení a snaží se své chyby napravit.

Při udělování výchovných opatření jsou přestupky žáka posuzovány individuálně, je brán ohled na dosavadní chování žáka, na mimořádné okolnosti. Pokud bylo již žákovi uděleno konkrétní výchovné opatření, pak se při dalším přestupku toto výchovné opatření započítává. Konkrétní výchovná opatření mají platnost vždy na jedno pololetí daného školního roku.

Při porušení povinností stanovených školním řádem lze podle závažnosti tohoto porušení žákovi uložit:

- napomenutí třídního učitele,
- důtku třídního učitele,
- důtku ředitele školy
- snížené hodnocení chování o jeden stupeň
- snížené hodnocení chování o dva stupně.

Napomenutí třídního učitele

Uděluje třídní učitel za vážnější porušení školního řádu žákem, zejména pak za

- soustavné nedbalé plnění školních povinností

- neodůvodněné pozdní příchody do školy.

Vhodnou formu napomenutí volí třídní učitel. O udělení napomenutí informuje třídní učitel písemně rodiče žáka.

Důtka třídního učitele

Uděluje ji třídní učitel za hrubé porušení školního řádu žákem, zejména pak za neomluvenou nepřítomnost v jedné vyučovací jednotce – to je obvykle jedna vyučovací hodina, u předmětů jako např. tělesná výchova, pracovní vyučování, dílny apod. jsou to však dvě souvislé vyučovací hodiny (dvouhodina).

Hrubé chování vůči vyučujícím, personálu školy či jiným dospělým osobám v prostorách školy i mimo ni nebezpečné chování vůči spolužákům i jiným osobám.

Třídní učitel neprodleně oznámí řediteli školy udělení důtky třídního učitele a kolegiu učitelů.

Třídní důtka se žáku zapisuje do žákovského sešitu, musí obsahovat jasné zdůvodnění a musí být podepsána rodiči žáka, třídním učitelem. Originál třídní důtky se zakládá k dokumentaci žáka, je součástí katalogového listu žáka.

Ředitelská důtka

Uděluje ji pedagogická rada školy, zastoupené ředitelem, a to zejména za

- opakované nebo dále stupňované porušení školního řádu žákem, kterému už byla v tomtéž školním roce udělena třídní důtka.

Za jednání, které je výjimečné svou nebezpečností apod., je možné ji navrhnout i bez předchozího udělení třídní důtky.

Důtku ředitele školy lze žákovi uložit pouze po projednání v pedagogické konferenci.

Ředitelská důtka se uděluje na formuláři zavedeném ve škole, musí obsahovat jasné zdůvodnění a musí být podepsána ředitelem školy.

Originál ředitelské důtky se zakládá k dokumentaci žáka.

Snížené hodnocení z chování

Uděluje je pedagogická rada školy, zastoupené ředitelem, a to zejména za

- opakované nebo dále stupňované porušení školního řádu žákem, kterému už byla v tomtéž školním roce udělena ředitelská důtka.

Ke snížení hodnocení chování o jeden stupeň může dojít v případě, že je chování žáka v hrubém rozporu s pravidly chování a s ustanoveními školního řádu. Žák se dopustí závažného přestupku proti pravidlům slušného chování nebo školního řádu nebo se opakovaně dopustí méně závažných přestupků. Zpravidla se přes důtku třídního učitele školy dopouští dalších přestupků, narušuje výchovně vzdělávací činnost školy. Ohrožuje bezpečnost a zdraví svoje nebo jiných osob.

Ke snížení hodnocení chování o dva stupně může dojít v případě, že chování žáka ve škole je v příkrém rozporu s pravidly slušného chování. Dopustí se takových závažných přestupků proti školnímu řádu nebo provinění, že je jimi vážně ohrožena výchova nebo bezpečnost a zdraví jiných osob. Záměrně narušuje hrubým způsobem výchovně vzdělávací činnost školy. Zpravidla se přes důtku ředitele školy dopouští dalších přestupků.

Za jednání, které je výjimečné svou nebezpečností apod., je možné navrhnout snížené hodnocení z chování i bez předchozího udělení třídní či ředitelské důtky.

Snížené hodnocení z chování se zapisuje na formulář zavedený ve škole, musí obsahovat jasné zdůvodnění a musí být podepsána ředitelem školy.

Originál sníženého hodnocení z chování se přikládá k vysvědčení žáka za příslušné pololetí, kopie se zakládá k dokumentaci žáka.

Zápis o sníženém hodnocení z chování se musí objevit na vysvědčení žáka za příslušné pololetí.

6.2 Kritéria hodnocení

Zásady a pravidla pro sebehodnocení žáků

a. V průběhu školní docházky žák postupně za pomoci učitelů rozvíjí schopnost hodnocení svých dovedností a dalších výsledků školní práce. Škola považuje schopnost sebehodnocení žáka za důležitý cíl svého výchovného a vzdělávacího působení.
b. Prvky sebehodnocení jsou součástí hodnocení ve všech vyučovacích předmětech.
c. Žáci jsou vedeni k tomu, aby si uvědomili, že v cestě k získání dovedností je přirozené chybovat. Poznávají, že chyba může být také důležitým prostředkem učení.
d. Sebehodnocení je důležitou součástí hodnocení. Posiluje se jím sebeúcta a sebevědomí žáků. Chybu je potřeba brát jako přirozenou věc v procesu učení. Učitelé o chybě se žáky hovoří, žáci mohou některé práce sami opravovat. Chyba je důležitý prostředek učení. Při školní práci vedeme žáka, aby komentoval své výkony a výsledky. Při sebehodnocení se žák snaží popsat, co se mu daří, co mu ještě nejde, jak bude pokračovat dál. Cílem je schopnost poznat, co se již daří, na čem je třeba stále ještě pracovat a jakou cestou se dát.

Zásady pro vytvoření pomocného známkového hodnocení

V případech (kap. 1. bod b), že je nutné vytvořit pomocné známkové hodnocení, řídí se těmito pravidly:

a. Klasifikaci známkami navrhují učitelé jednotlivých předmětů na základě svých podkladů pro slovní hodnocení a v souladu s nimi.
b. Klasifikační stupeň (známka) je navržen s ohledem na žákovy možnosti a individuální předpoklady k učení, přístup k práci a učení, píli, schopnosti spolupráce. Intelektuální dovednosti jsou jen dílčím aspektem celku hodnocení.

Zásady pro celkové hodnocení žáka na vysvědčení

- při slovním hodnocení

Při hodnocení chování žáka na vysvědčení při použití slovního hodnocení se užívají tyto stupně:

1 -velmi dobré
2 - uspokojivé
3 - neuspokojivé

s příslušným komentářem.

Při použití slovního hodnocení se na vysvědčení užívají tyto stupně celkového hodnocení:

- prospěl(a),
- neprospěl(a).

Celkové hodnocení „prospěl(a)“ obdrží žák, kterému v daném pololetí nebyla z žádného povinného předmětu (s výjimkou předmětů výchovného zaměření) vyučujícím předepsána opravná zkouška, anebo předepsané opravné zkoušky (maximálně 2) úspěšně vykonal.
Celkové hodnocení „neprospěl(a)“ obdrží žák, kterému v daném pololetí byla alespoň z jednoho povinného předmětu (s výjimkou předmětů výchovného zaměření) vyučujícím předepsána opravná zkouška a žák ji nevykonal úspěšně.
Výsledky práce v zájmových útvarech organizovaných školou se hodnotí stupni:

pracoval úspěšně
pracoval

s případným komentářem.

- při pomocném známkovém hodnocení

Při celkovém hodnocení v případě pomocného známkového hodnocení je žák hodnocen stupni takto:

- prospěl(a) s vyznamenáním – není-li v žádném z povinných předmětů hodnocen stupněm prospěchu horším než 2 (chvalitebný), průměr stupňů prospěchu ze všech povinných předmětů není vyšší než 1,5 a jeho chování je hodnoceno stupněm velmi dobré
- prospěl(a) - není-li v žádném z povinných předmětů (s výjimkou předmětů výchovného zaměření) hodnocen stupněm prospěchu 5 (nedostatečný)
- neprospěl(a) – je-li v některém z povinných předmětů (s výjimkou předmětů výchovného zaměření) hodnocen stupněm prospěchu 5 (nedostatečný)

Komisionální zkoušky

- Komisionální zkoušky se řídí příslušnými ustanoveními vyhlášky č.48/2005 Sb. o základním vzdělávání, resp. vyhlášky č.13/2005 Sb.
- Třídní učitel prokazatelně, podrobně a s dostatečným předstihem seznámí žáka, který má vykonat komisionální zkoušku, i jeho rodiče s jejím termínem, průběhem, pravidly a hodnocením.
- Výsledek komisionální zkoušky se vyjadřuje slovně: „Žák uspěl / neuspěl v komisionální zkoušce.“

Průběh a způsob hodnocení vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu

a. Ředitel školy může s písemným doporučením školského poradenského zařízení povolit vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami nebo žákovi s mimořádným nadáním na žádost zákonných zástupců.
b. Způsob hodnocení žáka vychází ze znalosti příznaků jeho potíží a uplatňuje se ve všech vyučovacích předmětech, ve kterých se tyto potíže projevují.
c. Při způsobu hodnocení žáků učitelé zvýrazňují motivační složku hodnocení, hodnotí jevy, které žák zvládl. Při hodnocení se doporučuje užívat různých forem hodnocení, např. bodové ohodnocení, hodnocení s uvedením počtu chyb apod.
d. Žáci jsou hodnoceni slovně. Způsob hodnocení projedná třídní učitel a výchovný poradce s ostatními vyučujícími.

e. Žák zařazený do zdravotní tělesné výchovy při částečném osvobození nebo při úlevách doporučených lékařem se hodnotí v tělesné výchově s přihlédnutím k druhu a stupni postižení i k jeho celkovému zdravotnímu stavu.
f. V případě plnění školní docházky v zahraničí se postupuje podle § 38 školského zákona a s ním souvisejících vyhlášek MŠMT.

Opravné zkoušky

a. Žák koná opravné zkoušky nejpozději v posledním týdnu hlavních prázdnin, tj. do 31.8. příslušného kalendářního roku v termínu stanoveném ředitelem školy. Žák může v jednom dni skládat pouze jednu opravnou zkoušku. Opravné zkoušky jsou komisionální. Komisi jmenuje ředitel školy. Ze závažných důvodů může ředitel školy stanovit náhradní termín opravné zkoušky nejpozději do 15. září následujícího školního roku. Do té doby je žák zařazen do nejbližšího nejvyššího ročníku, popřípadě znovu do devátého ročníku.
b. Třídní učitel prokazatelně, podrobně a s dostatečným předstihem seznámí žáka, který má vykonat opravnou zkoušku, i jeho rodiče s termínem, jejím průběhem, pravidly a hodnocením.
c. Nedostaví-li se žák k opravným zkouškám ve stanoveném termínu bez odůvodněné omluvy nebo nevykoná zkoušku úspěšně, neprospěl.

Další ustanovení

a. Do vyššího ročníku postoupí žák, který na konci II. pololetí prospěl ze všech povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem s výjimkou předmětů výchovného zaměření a předmětů, z nichž byl uvolněn. Do vyššího ročníku postoupí i žák prvního stupně, který již v rámci I. stupně opakoval ročník, a žák II. stupně, který již v rámci II. stupně opakoval ročník, a to bez ohledu na prospěch tohoto žáka.
b. Nelze-li žáka hodnotit na konci prvního pololetí, určí ředitel pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení bylo provedeno nejpozději do dvou měsíců po skončení I. pololetí. Není-li možné hodnotit ani v náhradním termínu, žák se za I. pololetí nehodnotí.
c. Nelze-li žáka hodnotit za II. pololetí, určí ředitel náhradní termín tak, aby hodnocení bylo provedeno nejpozději do konce září následujícího školního roku. Do doby hodnocení navštěvuje žák nejbližší vyšší ročník, popřípadě znovu devátý ročník.
d. Ze závažných zdravotních důvodů může ředitel školy povolit na písemnou žádost rodičů opakování ročníku, i když žák na daném stupni školy již jednou ročník opakoval.
e. Žákovi, který splnil povinnou školní docházku a na konci II. pololetí neprospěl, nebo nemohl být hodnocen, může ředitel školy na písemnou žádost rodičů povolit opakování ročníku po posouzení důvodů a dosavadních studijních výsledků

7. Autoevaluace školy

Záměrem vlastního hodnocení školy je systematické hodnocení dosažených cílů dle předem stanovených kritérií a pravidel a poskytnutí zpětné vazby o úrovni a kvalitě dosahovaných výsledků vzdělávání. Vlastní hodnocení sleduje cíle stanovené ve strategickém plánu školy a cíle stanovené školním vzdělávacím programem. Vlastní hodnocení školy probíhá v tříletých intervalech. Návrh struktury vlastního hodnocení školy projedná ředitel školy s kolegiem školy zpravidla do konce září školního roku, v němž se má vlastní hodnocení školy uskutečnit. Zpracované vlastní hodnocení školy je projednáno v kolegiu školy.

Cíle a kritéria autoevaluace

- podmínky ke vzdělávání
- výsledky vzdělávání
- cíle a plány školy
- klima školy

8. Změny ŠVP